

การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณ
ให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญ
ข้าราชการ (กบข.)

โดย

นางสาวศุศม์นิชา จำปาเทศ
ผู้ตรวจเงินแผ่นดิน
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 – 2561

บทคัดย่อ

เรื่อง การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย นางสาวพศุภัตม์ธนิชา จำปาเทศ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 60

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานด้านการส่งเสริมการออมเพิ่มของ กบข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติด้านการออม ด้านการวางแผนเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณอายุโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิก กบข. 4 ประเภท ได้แก่ ประเภท ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มจากผู้บริหาร กบข. และใช้แบบสอบถามสำหรับการจัดเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรม ทัศนคติ และการวางแผนการออม รวมถึงความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า กบข. มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มในหลากหลายวิธี แต่การออมเพิ่มของสมาชิกยังมีอัตราค่อนข้างน้อย และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการวางแผนทางการเงินแต่ไม่สามารถทำได้ตามแผนซึ่งเมื่อรวมกับกรณีไม่มีการวางแผนแล้ว มีมากถึงร้อยละ 79 ทำให้มีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหาจำนวนเงินออมมีไม่เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณ สาเหตุมาจากการขาดความตระหนักหรือใส่ใจเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ต้องเตรียมไว้ใช้ภายหลังเกษียณ การไม่สนใจที่จะตรวจสอบยอดเงินออมที่ได้สะสมไว้ กับ กบข. การไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการให้ออมเพิ่มและอัตราผลตอบแทนที่ได้จากการออมในแต่ละแผนการลงทุนของ กบข. การประมาณค่าใช้จ่ายหลังเกษียณน้อยเกินไป รวมถึงยังขาดความรู้และทักษะด้านการวางแผนการออมและการลงทุน ประกอบกับหน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณ ดังนั้น เพื่อให้มีการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กบข. ควรสร้างกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มให้มากกว่าร้อยละ 3 ของเงินเดือน ภาครัฐควรเพิ่มแรงจูงใจสำหรับสมาชิกที่ออมเพิ่ม และส่วนราชการต้นสังกัดควรให้ความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังเกษียณให้กับข้าราชการบรรจุใหม่

Abstract

Title : Establishment of Financial Security for Thai Officials after Retirement through Government Pension Fund (GPF)

Field : Psychological Society

Researcher : Miss Pasutnicha Jumpathes **Course** : NDC **Class** : 60

This research is a qualitative research with the purpose to study the management of the support of savings of Government Pension Fund (GPF), feedback on behavior and attitude of savings, planning for collateral and financial security after retirement through Government Pension Fund. The 400 samplings were selected from four categories of Government Pension Fund members namely military officials, police officers, civil servant, and State Audit Office officials. The tools used for this research were document analysis, top management's interview, and questionnaire for collecting data on behaviors, attitudes and saving planning, including needs and expectations to support for retirement readiness. SPSS computer processing was used in data analysis to find mean, standard deviation, percentage, and content analysis.

The research found that Government Pension Fund has encouraged members to have more savings in many ways but the savings rate of members was still low. Most of the samples have financial planning but they can't do as planned and when the amount was combined with some samples who have no plans was up to 79 percentages. This may cause risk in the amount of savings which might affect quality of life after retirement. The cause of this action due to the lack of awareness or consideration on amount of money saving after retirement, neglect to check their savings information, ignorance of the data and yields in each investment plans and less estimation as well. Furthermore, the lack of knowledge and skills in investment planning and savings was also the trouble. Additional, their agencies did not participate in retirement readiness. Therefore, to establish of financial security for Thai officials after retirement through Government Pension Fund, Government Pension Fund should create strategies to encourage members to save more than 3 percentages of their salaries. Government should increase incentives for those who intend to save more and their agencies should provide knowledge and understanding on financial security after retirement to new officials as well.

คำนำ

เอกสารวิจัยเรื่อง “การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทย โดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)” ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 – 2561 ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นสภาพปัญหาการออมเพิ่มของข้าราชการไทยที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการมีอัตราค่อนข้างน้อย ทั้งที่การออมยิ่งมากเท่าใดหรือเร็วเท่าใดก็ยิ่งจะทำให้บุคคลนั้นสามารถที่จะมีเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณได้อย่างมีความสุขและมั่นคง ไม่เป็นภาระกับบุคคลในครอบครัว ทั้งยังจะเป็นการช่วยประเทศชาติลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต และทำให้ภาครัฐสามารถนำเงินไปใช้ในการพัฒนาประเทศโดยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อปัญหาหนี้สาธารณะ ผู้วิจัยในฐานะผู้แทนสมาชิกในอนุกรรมการสมาชิกสัมพันธ์ของ กบข. ซึ่งมีหน้าที่หลักในการเป็นสื่อกลางระหว่างกองทุนกับสมาชิก ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิก รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ จากสมาชิก จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม รวมถึงพฤติกรรม ทศนคติ ด้านการออมของสมาชิก และความเชื่อมั่น ตลอดจนความคาดหวังของสมาชิกต่อ กบข. ซึ่งในที่สุดจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้แก่ข้าราชการไทยให้สามารถดำรงชีพได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง และมั่งคั่ง อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. และ กบข. รวมทั้งผู้สนใจหรือองค์กรด้านการส่งเสริมการออมที่จะนำไปประยุกต์ใช้หรือศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

(นางสาวพศุทธิ์มณีชา จำปาเทศ)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง – จ
สารบัญตาราง	ฉ – ช
สารบัญแผนภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
คำจำกัดความ	7
บทที่ 2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ทฤษฎีและแนวคิดการออมและการบริโภค	8
พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร (Media exposure)	15
ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย	18
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
สรุป	33
บทที่ 3 แนวทางและผลการดำเนินงานของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	34
วิวัฒนาการของการออมเพื่อการเกษียณอายุผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	34
แผนยุทธศาสตร์องค์กร นโยบายด้านการลงทุนและการพัฒนาแผนการลงทุน ของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การส่งเสริมการวางแผนทางการเงินและการลงทุน ประจำปี 2559 – 2560	56

หลักเกณฑ์และวิธีการด้านการออมเพิ่มของสมาชิก กบข.	59
ฐานข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก มูลค่ากองทุนส่วนสมาชิก สิทธิการรับคืนเงินจาก กบข. และผลการวิจัยความผูกพันของสมาชิกที่มีต่อ กบข.	60
ผลการดำเนินงานด้านผลตอบแทนของสมาชิก	71
สรุป	74
บทที่ 4 ผลการศึกษา	77
ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม	78
เปรียบเทียบระบบบำนาญบำนาญของ กบข. และระบบบำนาญกรณีชราภาพ ของกองทุนประกันสังคม	83
ผลการศึกษาการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทย โดยผ่านกองทุนบำนาญบำนาญข้าราชการ (กบข.)	87
การนำผลวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้	114
ผลการสอบถามผู้บริหาร กบข. เกี่ยวกับการออมเพิ่ม การลงทุน และการบริหารงานของ กบข.	117
สรุป	124
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	126
สรุป	126
ข้อเสนอแนะ	135
บรรณานุกรม	140
ภาคผนวก	148
ผนวก ก แบบสอบถามสมาชิก กบข.	149
ผนวก ข แบบสอบถามผู้บริหาร กบข.	164
ประวัติย่อผู้วิจัย	169

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
1 – 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการออมเพิ่มของสมาชิก กบข. ตั้งแต่ปี 2553 – 2560	3
1 – 2 แสดงจำนวนสมาชิก กบข. แยกตามประเภทสมาชิก 12 ประเภท	5
3 – 1 แสดงความแตกต่างระหว่างข้าราชการที่ไม่เป็นสมาชิกและข้าราชการที่เป็นสมาชิกของ กบข.	40
3 – 2 แสดงรายละเอียดประเภทคณะกรรมการและอำนาจหน้าที่	43
3 – 3 ข้อมูลด้านการส่งเสริมการวางแผนการเงินและการลงทุนให้แก่สมาชิก กบข. ประจำปี 2559 – 2560	57
3 – 4 แสดงจำนวนสมาชิก กบข. นับตั้งแต่ตั้งกองทุนปี 2540 – 2560	61
3 – 5 แสดงข้อมูลสถิติของสมาชิก กบข. ตั้งแต่ปี 2556 – 2560 จำแนกตามประเภท	62
3 – 6 แสดงลักษณะสำคัญของแผนการลงทุน 6 แผน	64
3 – 7 แสดงมูลค่ากองทุนส่วนบุคคลสมาชิก (มูลค่าต่อหน่วย) เริ่มตั้งแต่ตั้งกองทุนปี 2540 – 2560	65
3 – 8 แสดงเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพ	66
3 – 9 แสดงรายละเอียดเงิน กบข. ที่สมาชิกจะได้รับเมื่อสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุต่างๆ	67
3 – 10 แสดงผลการวิจัยความผูกพันของสมาชิกประจำปี 2557 – 2559	69
3 – 11 แสดงผลการดำเนินงานของกองทุน กบข. ย้อนหลัง 8 ปี	73
4 – 1 แสดงข้อมูลการออมเพิ่มของสมาชิกจำแนกตามประเภทสมาชิกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – 2560	78
4 – 2 แสดงข้อมูลการออมเพิ่มของสมาชิกจำแนกตามประเภทสมาชิกปี พ.ศ. 2560	80
4 – 3 แสดงข้อมูลการเลือกแผนการลงทุนจำแนกตามประเภทสมาชิกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – 2560	81
4 – 4 แสดงข้อมูลอัตราผลตอบแทนจำแนกตามประเภทแผนการลงทุนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2560	82
4 – 5 แสดงอัตราการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมสำหรับความคุ้มครอง 7 ประเภท	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่	

4 – 6	เปรียบเทียบจำนวนเงินผลตอบแทนจากการลงทุนของกองทุนประกันสังคมกับ กบข. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2560	87
4 – 7	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	89
4 – 8	แสดงจำนวนและร้อยละด้านการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง	93
4 – 9	สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทสมาชิก	97
4 – 10	แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตราการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง	98
4 – 11	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเพิ่ม ทัศนียภาพกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการออมเพิ่มกับ กบข.	100
4 – 12	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลการวิจัยและแนวโน้มพฤติกรรมการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง	101
4 – 13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงาน ของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง	102
4 – 14	แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อ การบริหารงานของ กบข.	103
4 – 15	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมการออมเพิ่ม ของกลุ่มตัวอย่าง	105
4 – 16	แสดงจำนวนการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริม การออมเพิ่มจำแนกตามประเภทสมาชิก	106
4 – 17	แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ และการจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้ ด้านการวางแผนการออมของกลุ่มตัวอย่าง	108
4 – 18	แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรับรู้ช่องทางติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์งานบริการสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่		
4 – 19	แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการและคาดหวัง ให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลัง การเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง	110
4 – 20	แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ ความต้องการให้มีการสนับสนุนจำแนกตามประเภทสมาชิกและพฤติกรรม	113

	การออมเพิ่ม	
4 – 21	แสดงผลการวิจัยของ กบข. และความคืบหน้าการนำไปใช้ประโยชน์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2560	114

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่

3 - 1	แสดงวิวัฒนาการของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ของประเทศไทย	37
3 - 2	แสดงโครงสร้างองค์กรของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	46
3 - 3	มูลค่ากองทุนส่วนสมาชิก (มูลค่าต่อหน่วย) ตั้งแต่เริ่มตั้งกองทุนจนถึงปี 2560	66
3 - 4	แสดงผลตอบแทนการลงทุนของ กบข. ตั้งแต่เริ่มตั้งกองทุนจนถึงปี 2560	74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากข้อมูลรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย พบว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี 2548 คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 10 และมีอัตราเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยมากกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรรวมเพิ่มขึ้นด้วยอัตราเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 และจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดเมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงถึงร้อยละ 28 ในปี 2574 และเป็นเหตุให้เกิดภาวะการพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2558 : 7) รวมถึงผลการวิจัยเรื่องการประมาณสำหรับผู้สูงอายุและแหล่งที่มาของเงินได้วิเคราะห์ว่าต้องใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าตัว จากปี 2556 - 2564 โดยคาดว่ารายจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุ ในปีงบประมาณ 2557 จะอยู่ที่ 2.17 แสนล้านบาท และจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วสู่ระดับ 4.64 แสนล้านบาท ในปีงบประมาณ 2564 ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ภาครัฐจนเป็นภาระการคลังของประเทศและยังเป็นปัจจัยกระตุ้นการเพิ่มขีดความสามารถด้านการลงทุนในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับข้อมูลของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ที่ได้ระบุว่าในช่วงอีก 10 - 20 ปี จะมีข้าราชการเกษียณอายุพร้อมกันเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการที่ประเทศก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เนื่องจากประชากรมีอายุขัยสูงขึ้นและอัตราเกิดใหม่ของประชากรมีน้อย ทำให้ประเทศไทยจะเกิดสภาพผู้เสียภาษีมีจำนวนน้อย ต้องนำส่งภาษีเพื่อดูแลผู้สูงอายุวัยเกษียณจำนวนมากที่มีอายุยืนยาวตามความก้าวหน้าทางการแพทย์ นั่นคือโอกาสที่รัฐจะจัดเก็บรายได้จากภาษีมีน้อยลง ขณะที่ความจำเป็นต้องจ่ายมีมากขึ้น ต่อเนื่องและยาวนานขึ้นเหล่านี้ถือเป็นภาระในอนาคตของรัฐซึ่งหากไม่มีการแก้ไขอาจนำไปสู่ปัญหาขาดหลักประกันแก่ผู้รับบำนาญและข้าราชการในปัจจุบันตามไปด้วย เนื่องจากสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายหมวดเงินเดือน ค่าจ้างและเงินบำเหน็จบำนาญ มีสัดส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 40 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด หรือเป็นอัตราร้อยละ 7 ของ GDP ซึ่งมีสัดส่วนสูงมากเมื่อเทียบกับรายจ่ายหมวดอื่นๆ (กบข., ออนไลน์, 2560)

อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งแนวทางการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มุ่งเน้นการสร้างกลไกการออมแก่ประชาชน เป็นการเตรียมความพร้อมแก่คนทุกวัยโดยการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงินไว้ใช้ในยามเกษียณ ซึ่งหากประชากรสามารถมีเงินออมพอใช้

หลังเกษียณนอกจากจะทำให้ตนเองมีความสุขในการดำรงชีวิตแล้วยังจะเป็นการช่วยประเทศชาติลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคตได้ด้วย และทำให้ภาครัฐสามารถนำเงินไปใช้ในการพัฒนาประเทศโดยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อปัญหาหนี้สาธารณะ

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (Government Pension Fund) ได้จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญแก่ข้าราชการเมื่อออกจากงาน รวมทั้งส่งเสริมการออมของสมาชิกและจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 1,028,961 ราย (ณ ธันวาคม 2560) ซึ่งสมาชิกจะต้องจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนทุกเดือนในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือน และรัฐบาลจ่ายเงินสมทบและเงินชดเชยในอัตราร้อยละ 3 และร้อยละ 2 ตามลำดับ แต่จากผลการวิจัยอัตราเพิ่มและแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ปี 2558 พบว่าอัตราสะสมและสมทบในปัจจุบันของข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. มีโอกาสที่จะมีเงินตอนเกษียณอายุไม่พอใช้ ซึ่งถ้าหากต้องการให้มีเงินใช้ในระดับสบายจะต้องมีการออมเพิ่มขึ้นอีก ร้อยละ 3 – 22 ใดๆก็ตามจากการที่ กบข. มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งเพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิกจึงได้แก่พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2550 มาตรา 39 กำหนดไว้ว่าสมาชิกผู้ใดที่สมัครใจและต้องการออมเพิ่มโดยจะส่งเงินสะสมเข้ากองทุนเกินกว่าอัตราร้อยละ 3 ที่กำหนดในกฎกระทรวงได้แต่ทั้งนี้การส่งเงินสะสมตามมาตรานี้รวมกันแล้วจะต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือนสมาชิกผู้นั้นหรือเป็นการออมตามกฎหมาย กบข. ร้อยละ 3 และการออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12 แต่จากข้อมูลสถิติการออมของสมาชิก กบข. ตั้งแต่ปี 2553 – 2560 พบว่ามีสมาชิกออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 0.29 0.52 1.27 1.80 1.99 2.55 2.98 และ 3.41 ตามลำดับ (รายละเอียดตามตารางที่ 1 – 1)

ตารางที่ 1 – 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการออมเพิ่มของสมาชิก กบข. ตั้งแต่ปี 2553 – 2560

		หน่วย : ราย							
ที่	รายการ	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
1	สมาชิกทั้งหมด	1,156,264	1,167,004	1,164,085	1,188,937	1,210,303	993,498	997,277	1,028,961
2	สมาชิกออมเพิ่ม	3,314	6,091	14,820	21,385	24,126	25,351	29,731	35,081
3	ร้อยละของสมาชิกที่มีการออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมด	0.29	0.52	1.27	1.80	1.99	2.55	2.98	3.41

ที่มา : รายงานข้อมูลการออมเพิ่มประจำปี 2553 – 2560 ของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

จากตัวเลขสถิติการออมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไม่ตระหนักและการไม่ให้ความสำคัญของข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. ในการเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณ หรือมีปัจจัยอื่นใดที่ทำให้สมาชิกไม่มีการออมเพิ่มกับ กบข. ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเพื่อที่จะส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคงภายหลังเกษียณอายุราชการ และยังเป็นแนวทางที่จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการดูแลสมาชิก กบข. ภายหลังการเกษียณอายุได้ รวมทั้งทำให้ระดับเงินออมของประเทศเพิ่มสูงขึ้นซึ่งจะสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 การบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม

1.2 ผลตอบแทนจากการลงทุนของ กบข. เมื่อเทียบกับกองทุนประกันสังคม

1.3 การนำผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้

2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข. รวมถึงการศึกษาพฤติกรรม ทักษะ และความคาดหวังของสมาชิก กบข. ด้านการวางแผนเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ชีวิตภายหลังการเกษียณ

3. เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายการดำเนินงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมการออมเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. เน้นการศึกษาเฉพาะการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม

2. การศึกษาปัจจัยด้านสถานภาพ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออม พฤติกรรมการออม และรูปแบบการออม เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ข้าราชการภายหลังการเกษียณ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง 4 ประเภท จากประเภทสมาชิก กบข. ทั้งหมด 12 ประเภท ได้แก่ สมาชิกประเภทข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ และข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข. และข้อมูลเอกสารวิชาการ ทฤษฎี หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการออมและการบริโภค

2. การสอบถามเชิงลึกกับผู้บริหาร กบข. (โดยการตอบแบบสอบถาม)

3. การจัดเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรมและข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการออมของประชากร กลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. ซึ่งแบ่งออกเป็น 12 ประเภท (รายละเอียดตามตารางที่ 1 – 2)

ตารางที่ 1 – 2 แสดงจำนวนสมาชิก กบข. แยกตามประเภทสมาชิก 12 ประเภท

ลำดับ	ประเภทข้าราชการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	ข้าราชการพลเรือน	336,872	32.74
2	ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	334,759	32.53
3	ข้าราชการทหาร	165,716	16.11
4	ข้าราชการตำรวจ	145,969	14.19
5	ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และพนักงานมหาวิทยาลัย	14,065	1.37
6	ข้าราชการตุลาการ	10,768	1.05
7	ข้าราชการฝ่ายอัยการ	5,393	0.52
8	ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	2,907	0.28
9	ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	2,548	0.25
10	ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	2,230	0.22
11	ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง	2,046	0.20
12	ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	121	0.01
	ข้าราชการส่วนท้องถิ่น*	3,369	0.33
	ข้าราชการในพระองค์**	2,198	0.21
	รวม	1,028,961	100.00

ที่มา : รายงานข้อมูลสถิติสมาชิก กบข. ณ 30 ธันวาคม 2560 ของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

หมายเหตุ : * ข้าราชการท้องถิ่น หมายถึง ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. อยู่เดิมแต่ได้โอนย้ายไปปฏิบัติงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กำหนดโดยกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรี
 ** ข้าราชการในพระองค์ เริ่มเข้ามาเป็นสมาชิก กบข. ในปี พ.ศ. 2560

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มสมาชิกประเภทข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ และข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 125) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากระยะเวลาที่จำกัดในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจึงจะใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะทำการรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 2 เดือน ในเดือนธันวาคม 2560 และเดือนมกราคม 2561

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นเอง ตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการออม และพฤติกรรมการออม รวมทั้งงานวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมจำนวน 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออมของสมาชิกและความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข.

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจต่อการบริการจัดการของกองทุน กบข. ด้านการออมเพิ่มและงานบริการของ กบข.

ส่วนที่ 4 ความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณ

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

3.3.1 ประสานงานและชี้แจงทำความเข้าใจ (ผ่านผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง)

3.3.2 อธิบายและแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง

3.3.3 รวบรวมแบบสอบถามกลับคืน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนและเวลาที่ได้กำหนดแล้ว ผู้วิจัย จะทำการตรวจสอบและลงรหัสข้อมูล แล้วนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้ค่าสถิติตามที่กำหนดแล้วมาอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ค่าความถี่และค่าร้อยละ เป็นต้น

3.4.2 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยจัดกลุ่มเนื้อหาที่มีลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันแล้วเสนอผลการวิเคราะห์ ในรูปของตารางประกอบคำอธิบาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบผลการบริหารจัดการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ในปัจจุบัน
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับให้ กบข. ใช้ปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน สำหรับจูงใจให้สมาชิกเพิ่มอัตราเงินออมมากขึ้นเพื่อสร้างความเพียงพอและความมั่นคงทางการเงิน ภายหลังเกษียณอายุ
3. ทำให้ทราบความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะและความต้องการในเรื่องต่างๆ จากสมาชิก กบข. ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ของ กบข. ในอนาคต
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือกองทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในด้านการกำหนด แนวทางส่งเสริมการออมในรูปแบบต่างๆ

คำจำกัดความ

กบข.	หมายถึง	กองทุนที่จัดตั้งขึ้นตาม พรบ. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญ ให้แก่ข้าราชการเมื่อออกจากราชการ ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก และจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก
การออม	หมายถึง	การแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ในอนาคต เพื่อเวลาฉุกเฉิน เพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้หรืออยากทำ การออมส่วนใหญ่มีอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากออมทรัพย์ การฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นเงินสะสมที่สมาชิก กบข. ถูกหักเงินเดือนเข้ากองทุน กบข.
การออมเพิ่ม	หมายถึง	การให้สิทธิแก่สมาชิก กบข. ในการส่งเงินสะสมเข้ากองทุนเกินกว่าอัตรา ร้อยละ 3 ที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของ

เงินเดือนสมาชิกผู้นั้น (การออมตามกฎหมาย กบข. ร้อยละ 3 และการ
ออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12)

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ที่ช่วยให้บุคคลวัยทำงานมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและมีเป้าหมายที่ชัดเจนภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน หากให้ความสำคัญในการวางแผนทางการเงินตั้งแต่เมื่อเริ่มมีรายได้ก็จะสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณอายุ ซึ่งจะทำให้บุคคลมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้คือการมีคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่ดีบนมาตรฐานที่ต้องการและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ซึ่งการวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินนั้น จะต้องอาศัยทฤษฎีและแนวคิดการออมและการบริโภค พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ข้อมูลระบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย รวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบการวิจัย ดังนี้

ทฤษฎีและแนวคิดการออมและการบริโภค

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการออม

การออมส่วนบุคคลหรือการออมครัวเรือน ได้มีผู้ให้คำจำกัดความ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ให้ความหมายของการออม คือ เก็บหอมรอมริบ เช่น ออมทรัพย์ ออมสิน ดังนั้น การออม หมายถึง การใช้ทรัพย์สินเงินทองทั้งหลายอย่างระมัดระวัง อย่างไม่ประมาท อย่างมีเหตุมีผล ทรัพย์เงินทองเป็นปัจจัยในการดำรงชีพ ต้องรู้จักเก็บรู้จักใช้ การออมจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะประชาชนได้รับการศึกษาเรียนรู้ มีผู้แนะนำ สอนให้เห็นความสำคัญ และเห็นประโยชน์ที่เกิดจากการออม (ราชบัณฑิตยสถาน, ออนไลน์, 2560)

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของการออม หมายถึง การแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ในอนาคต เพื่อเวลาฉุกเฉิน เพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้หรืออยากทำ การออมส่วนใหญ่มีอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากออมทรัพย์ การฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2560)

บุญรุ่ง จันทร์นาค (2557) กล่าวว่า การออม คือ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ หรือที่กินเอาไว้ไม่นำมาใช้จ่ายในการบริโภคและอุปโภคในปัจจุบัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต เช่น ในยามป่วยไข้ เมื่อแก่ชราหรือลงทุน เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์ของการออม คือ 1) สร้างหลักประกันชีวิตในระหว่างยังทำงานและความมั่นคงทางด้านการเงิน 2) เพื่อให้มีเงินไว้ใช้ในวัยชราไม่เป็นภาระต่อลูกหลานและสังคม 3) เพื่อไว้ใช้ทางด้านการศึกษาในการนำมาสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและสร้างเงินในอนาคต 4) เพื่อไว้เป็นมรดกให้ลูกหลานและสังคม 5) เพื่อเป็นเงินทุนในการ

ประกอบอาชีพหรือเปลี่ยนอาชีพ 6) เพื่อไว้ใช้จ่ายนอกเหนือจากรายจ่ายประจำ และ 7) เพื่อไว้ใช้ยามฉุกเฉินและยามเจ็บป่วย

โดยสรุปการออม หมายถึง ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง (Incomes - Expenses = saving) อาจกล่าวได้ง่ายๆ ว่า เป็นเงินรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้วนำมาเก็บสะสมที่ละเล็กละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป

การออมกับกระแสรายได้และรายจ่าย : การออมนั้น หากจะกล่าวให้เต็มๆ ก็คือการออมทรัพย์ซึ่งการออมทรัพย์ของครัวเรือนจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงและการบริโภคของครัวเรือนอย่างมาก ด้วยเหตุที่ว่าหลังจากที่ครัวเรือนได้รับรายได้มาแล้ว เมื่อนำไปหักภาษีออก รายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้ที่ครัวเรือนสามารถนำไปจับจ่ายใช้สอยได้จริง ครัวเรือนจะจัดสรรรายได้ ส่วนนี้ไปใช้เพื่อการบริโภค ส่วนที่เหลือจึงค่อยเก็บออมไว้เป็นเงินสะสม เรียกรวมเงินส่วนที่เหลือนี้ว่า "การออมทรัพย์" ซึ่งสามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง ค่าใช้จ่าย และปริมาณการออมได้ ดังนี้

$$Y = C + S \text{ โดย } Y \text{ คือ รายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริง}$$

C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค S คือ ปริมาณการออม

สำหรับตัววัดค่าพฤติกรรมกรอมนิยามใช้กัน คือ APS (Average Propensity to Save : ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออม) เป็นค่าที่แสดงให้เห็นว่ารายได้ 1 หน่วย ครัวเรือนจะทำการออมเก็บไว้เท่าไร บ่งชี้ให้ทราบถึงพฤติกรรมในการจัดสรรรายได้ไปในการออมของครัวเรือน และ MPS (Marginal Propensity to Save: ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม) เป็นค่าที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ปริมาณการออมจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าไร บ่งชี้ให้ทราบถึงผลของการเปลี่ยนแปลงระดับรายได้ที่กระทบต่อพฤติกรรมกรอมนว่ามีมากน้อยเพียงใด

2. ทฤษฎีการบริโภคและการออม

สำหรับแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการออมที่จะกล่าวถึงในที่นี้ประกอบด้วย ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption) สมมติฐานการบริโภคแบบช่วงอายุขัย (Life Cycle Hypothesis) และทฤษฎีความต้องการถือเงิน (John Maynard Keynes) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ออนไลน์, 2560) ดังนี้

2.1 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absouute Income Hypothesis) ซึ่งเป็นแนวคิดของ John Maynard Keynes ที่ว่าด้วยการบริโภคและการลงทุน โดยการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้จริงหรือรายได้ที่ใช้จ่าย (Disposable Income) กล่าวคือ บุคคลจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้สุทธิที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้จริงเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากบุคคลมีรายได้สุทธิที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้จริงลดลง บุคคลนั้นจะมีระดับการใช้จ่ายเพื่อบริโภคลดลง

2.2 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) เป็นแนวคิดของ Jame S. Duesenberry (1959) ที่ว่าการบริโภคไม่ได้มีความสัมพันธ์เฉพาะกับรายได้สมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income)

นอกจากนี้สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2546) ได้กล่าวถึงพื้นฐานของข้อสมมติรายได้เปรียบเทียบใน 2 ลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค คือ

2.2.1 พฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมากกว่าการบริโภคของตนเองเพียงคนเดียว โดยผู้บริโภคแต่ละคนจะทำการเปรียบเทียบ รายได้ของตนเองกับคนอื่น ๆ ในสังคม โดยผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพของตนเองให้ใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานของสังคม และผู้บริโภคจะพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมการบริโภคของคนอื่น ๆ ในสังคมด้วย

2.2.2 การบริโภคในปัจจุบันถูกกำหนดโดยแบบแผนของการบริโภคในอดีต กล่าวคือ ผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการบริโภคของตนเองกับระดับรายได้สูงสุดที่เคยได้รับมาก่อน เมื่อใดก็ตามที่รายได้ของตนเองลดลงต่ำกว่ารายได้สูงสุดที่ตนเองเคยได้รับมาก่อน ผู้บริโภคจะไม่ค่อยลดระดับการบริโภคของตนเองมากนัก เพราะมีความเคยชินกับมาตรฐานการบริโภคแบบเดิม

2.3 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption) ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นโดย มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman, 1957) เชื่อว่าปริมาณการบริโภคของผู้บริโภคจะสอดคล้องกับรายได้ที่จะได้รับในระยะยาว ซึ่งถูกจัดสรรไว้แล้วเป็นอย่างดี ในปัจจุบันผู้บริโภคยอมที่จะเสียดอกเบี้ยโดยการกู้ยืม เพื่อนำเงินในอนาคตมาใช้เนื่องจากการใช้จ่ายในการบริโภคมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นและไม่ผูกพันกับรายได้ในปัจจุบัน

2.4 สมมติฐานการบริโภคแบบช่วงอายุขัย (Life Cycle Hypothesis) เป็นแนวความคิดของ Franco Modigliani และ Albert Ando (1963) ซึ่งสรุปได้ว่า ระดับการบริโภคของบุคคลมีได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ ณ เวลาปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ที่บุคคลนั้นคาดว่าจะได้รับในอนาคต โดยบุคคลจะมีแบบแผนของรายได้ตลอดชั่วชีวิตของเขา ซึ่งในช่วงอายุน้อยบุคคลจะมีรายได้ต่ำมากแต่ในขณะเดียวกันบุคคลนั้นก็ต้องการการบริโภคในการดำรงชีวิต นั่นคือ บุคคลจะมีระดับการบริโภคสูงกว่าระดับรายได้ แสดงว่าในช่วงนั้นเขาจะมีการออมติดลบ (dissaving) หรือมีหนี้สินเกิดขึ้น แต่เมื่อบุคคลนั้นอายุมากขึ้นประสิทธิภาพในการทำงานดีขึ้น ระดับรายได้ของเขาก็จะสูงขึ้น นั่นคือ บุคคลจะมีระดับรายได้สูงกว่าระดับการบริโภค เงินส่วนที่เหลือจากการบริโภค ถูกนำไปออม และเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุรายได้จะค่อยๆ ลดลงไปจนอยู่ในระดับต่ำเกือบเท่าตอนต้น ในขณะที่การบริโภคยังคงสูงอยู่ บุคคลจะกลับมามีการออมเป็นลบอีกครั้งหนึ่ง

2.5 ทฤษฎีความต้องการถือเงินของจอร์จ เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) มีรากฐานมาจากทฤษฎีความต้องการถือเงินของมาร์แชลล์ ในเรื่องปริมาณเงินในรูปความต้องการถือเงิน (cash balance quantity of money) ที่มีความเห็นว่าบุคคลจะถือเงินจำนวนหนึ่งเพื่อความสะดวกในการใช้จ่าย และเพื่อมิให้เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่อง แต่ตามแนวความคิดของเคนส์นั้นเห็นว่าเงินมิได้มีบทบาทเพียงตัวกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น แต่เงินยังเป็นสินทรัพย์ (asset) ประเภทหนึ่งซึ่งได้แก่ หุ้นกู้ หรือพันธบัตร (bond) การที่ประชาชนจะเลือกการถือเงินกับการถือพันธบัตรนั้นมีปัจจัยที่สำคัญในการกำหนด นั่นคือ ระดับรายได้ และอัตราดอกเบี้ย กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง

ความต้องการถือเงินของประชาชนจะน้อย เพราะประชาชนจะเลือกถือหลักทรัพย์มากกว่า หรือในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำลงความต้องการถือเงินของประชาชนจะมากขึ้น เพราะประชาชนจะเลือกที่จะถือหลักทรัพย์น้อยลงนอกจากนี้เคนส์ยังได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่บุคคลต้องการถือเงินไว้ 3 ประการได้แก่ ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (Transaction Motive) ความต้องการถือเงินเพื่อกรณีฉุกเฉิน (Precautionary Motive) และความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร (Speculative Motive)

3. วัตถุประสงค์ รูปแบบ และประโยชน์ของการออม

3.1 วัตถุประสงค์ของการออม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2560)

3.1.1 การออมเพื่อกรณีฉุกเฉิน ซึ่งควรมีจำนวนเท่ากับรายจ่ายประจำ 6 เดือน เพื่อเก็บไว้ใช้ในกรณีเจ็บป่วย หรือมีเหตุให้ต้องใช้จ่ายเงินก้อนอย่างเร่งด่วน

3.1.2 การออมเพื่อเติมฝัน เป็นการออมระยะสั้นถึงปานกลาง 1 – 5 ปี เพื่อนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการ เช่น ท่องเที่ยว ซื้อของที่อยากได้ หรือบริจาคเพื่อสังคม

3.1.3 การออมเพื่อวัยเกษียณ เป็นการออมระยะยาวเพื่อใช้จ่ายเมื่อพ้นวัยทำงาน และมีเพียงพอสำหรับการดูแลสุขภาพทำกิจกรรมเพื่อความสุขในชีวิตและลดภาระของลูกหลาน

3.1.4 การออมเพื่อการลงทุน เป็นการนำเงินออมไปลงทุนให้เงินงอกเงย เช่น ซื้อพันธบัตร กองทุนรวม หุ้น เป็นต้น ซึ่งควรเลือกการลงทุนที่เหมาะสมภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้

3.2 รูปแบบของการออม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดรูปแบบการออมได้ 3 ประเภท คือ

3.2.1 การออมในรูปแบบทรัพย์สินถาวร วัตถุประสงค์ของการออมในรูปแบบทรัพย์สินถาวรคือ เพื่อป้องกันความเสี่ยงและให้มีความมั่นคงในอนาคต ได้แก่ ที่ดิน อาคารและสิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย เครื่องจักร เครื่องมือต่างๆ โลหะที่มีค่า และอัญมณี เป็นต้น

3.2.2 การออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงิน (Financial assets) โดยเหตุผลของการออมไว้ในรูปทรัพย์สินทางการเงินก็แตกต่างกันออกไป ได้แก่ การออมในรูปแบบทรัพย์สินในระบบ และการออมในรูปแบบทรัพย์สินทางการเงินนอกระบบ เป็นต้น

3.2.3 การออมในสถาบันการออม สถาบันการออมที่จัดตั้งภายใต้ระเบียบข้อบังคับของกฎหมาย และดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการออม ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารของรัฐบาล บริษัทเงินทุน สหกรณ์ออมทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต กองทุนบำเหน็จบำนาญ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดรูปแบบของการออมเงินของภาคครัวเรือนได้เป็น 6 ประเภท ได้แก่ เงินฝากธนาคาร เงินฝากสหกรณ์ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กรมธรรม์ประกันชีวิต และซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ออนไลน์, 2560)

3.3 ประโยชน์ของการออม

การออมนอกจากจะมีความสำคัญต่อตัวของผู้ออมคือทำให้เกิดความมั่นคงในอนาคตแล้ว ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก สรุปได้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ออนไลน์, 2560)

ประโยชน์ต่อผู้ออม

1) เพื่อลดความผันผวนของการบริโภคและเพื่อเหตุฉุกเฉิน โดยที่รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีความแน่นอนจึงต้องออมเงินไว้ใช้บริโภคเมื่อรายได้ตกต่ำหรือขาดรายได้ ขณะเดียวกันก็ต้องออมไว้ในยามฉุกเฉิน เจ็บป่วย เป็นต้น

2) เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต ซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เช่น การออมเพื่อใช้จ่ายยามเกษียณอายุ การออมเพื่อการศึกษา การออมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย โดยหวังผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย เงินปันผลและกำไรจากส่วนต่างราคาซื้อขาย

ประโยชน์ต่อประเทศ

1) การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นรากฐานและเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เนื่องจากการช่วยสนับสนุนการลงทุนการผลิต ของประเทศและการจ้างงาน เป็นต้น

2) สร้างเสริมความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและลดผลกระทบจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการออมในระดับสูงจะทำให้การลงทุนในระดับประเทศไม่จำเป็นต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศ

4. หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการออมและการลงทุน

สำนักนโยบายการออมและการลงทุน สังกัดสำนักเศรษฐกิจและการคลัง กระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (กระทรวงการคลัง, ออนไลน์, 2560)

4.1 เสนอแนะและออกแบบนโยบาย แผน และมาตรการในการระดมเงินออม การพัฒนาสถาบันการออมและเครื่องมือการออมรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

4.2 เสนอแนะและออกแบบนโยบายด้านการลงทุน และการเสนอแนะความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ และการลงทุนของคนไทยในต่างประเทศ รวมทั้งประสานงานด้านการลงทุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.3 เสนอแนะและออกแบบนโยบาย แผน และมาตรการเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดทุน เพื่อให้เป็นมาตรฐานสากล ตลอดจนสอดคล้องและรองรับกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

4.4 วิเคราะห์และประเมินความต้องการในการลงทุนและศักยภาพในการสะสมเงินออม พร้อมทั้งเสนอแนะนโยบายในการบริหารเงินออม เพื่อลดช่องว่างระหว่างระดับเงินออมและการลงทุนของประเทศ

4.5 ติดตามสภาวะการออมและการลงทุน รวมทั้งภาวะตลาดทุน เพื่อประกอบการศึกษาวิเคราะห์ และเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการออม การลงทุน และตลาดทุน

4.6 ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำหรับหน้าที่ด้านการกำหนดนโยบายระบบการออม ดังนี้

1) ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายการระดมเงินออมให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ

2) ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายรูปแบบการออมแบบผูกพันระยะยาว และบริหารจัดการเงินกองทุนการออมภาคบังคับ ภาคสมัครใจและภาคสังคม ดังนี้

2.1) ฝ่ายการออมภาคบังคับ ดังนี้

2.1.1) ศึกษา ติดตาม และวิเคราะห์ภาวะเงินออมของประเทศ เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง และปริมาณเงินออมเพื่อประกอบการเสนอแนะนโยบายหรือการปรับปรุงมาตรการระดมเงินออม

2.1.2) ศึกษา วิเคราะห์สภาวะการออมภาคบังคับของประเทศ ทั้งในด้านความเพียงพอของการออม ความครอบคลุมของแรงงาน และความยั่งยืนของเครื่องมือการออมรูปแบบต่างๆ

2.1.3) ศึกษา วิเคราะห์ และติดตามการดำเนินงานของเครื่องมือการออม และสถาบันการออมต่างๆ เพื่อเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสม ในการพัฒนาระบบการออมภาคบังคับของประเทศ

2.1.4) ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายในการพัฒนาเครื่องมือการออมรูปแบบใหม่ให้เหมาะสมกับประชากรทุกระดับรายได้

2.1.5) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อลดปัญหาอุปสรรคและส่งเสริมการออม และสร้างควมยั่งยืนทางการเงินและการคลังของประเทศ

2.2) ฝ่ายการออมภาคสมัครใจ ดังนี้

2.2.1) ศึกษาวิเคราะห์และติดตามสภาวะการออมของประเทศทั้งภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาครัฐบาล ในการเสนอแนะนโยบายส่งเสริมการออมภาคสมัครใจ

2.2.2) ศึกษาวิเคราะห์และเสนอแนะนโยบาย และมาตรการด้านการออม เพื่อให้มีระดับการออมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับนโยบายด้านการเงิน ด้านการคลัง และนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน

2.2.3) ศึกษาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาวภาคสมัครใจ รวมทั้งออกแบบเครื่องมือ การออมรูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรการทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้อง

2.2.4) เสนอแนะนโยบายในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของการออมภาคสมัครใจที่มีอยู่แล้วให้เป็นเครื่องมือการออมที่มีประสิทธิภาพในระยะยาว

2.3) ฝ่ายการออมภาคสังคมและชุมชน ดังนี้

2.3.1) ศึกษา วิเคราะห์ ประเมินความเหมาะสมและความพอเพียงของความคุ้มครองทางสังคม และสวัสดิการของไทย เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนไทยทุกคน

2.3.2) ศึกษาระบบโครงสร้างความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการสังคม ให้ครอบคลุมแรงงานภาคสังคม และชุมชนทั่วประเทศ

2.3.3) ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะ และออกแบบนโยบายเพื่อการบริหารจัดการเงินออม และเงินสวัสดิการของแรงงานภาคสังคม และชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในลักษณะที่เป็นการส่งเสริมและสร้างความมั่นคงให้กับแรงงาน และชุมชน

2.3.4) ศึกษาวิเคราะห์การออมในระดับชุมชน ในลักษณะการออมโดยตนเอง เพื่อเสนอแนะนโยบาย และมาตรการส่งเสริมการออมรูปแบบใหม่ ๆ โดยผ่านช่องทางการออมชุมชนที่เหมาะสม ตามลักษณะอาชีพ และท้องถิ่น

2.3.5) ตอบข้อร้องเรียน ข้อหาหรือเกี่ยวกับกองทุนการออมภาคสังคมและชุมชน

3) ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบายด้านการออมภาคครัวเรือน เพื่อรองรับความจำเป็นด้านความปลอดภัยของรายได้ในวัยเกษียณอายุ และการเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศไทย

4) ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะนโยบาย แนวทางการดำเนินนโยบายแนวทางการดำเนินการให้นโยบายการออมเป็นเครื่องมือที่สำคัญของระบบการประกันรายได้สำหรับกำลังแรงงานของประเทศ

พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร (Media exposure)

ความหมายพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร

พฤติกรรมกาเปิดรับ (Exposure) คือการที่ผู้บริโภคเลือกที่จะรับเอาสิ่งเร้าเข้ามา โดยผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเป็นการเลือกรับสิ่งเร้าบางตัวเท่านั้น เห็นได้ว่าพฤติกรรมกาเปิดรับเป็นขั้นตอนแรกสุดของกระบวนการรับรู้ (Perception) เมื่อผู้บริโภคมีพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อแล้วก็จะทำการสนใจในตัวสาร และต่อมาจึงทำการตีความหมายสารที่ได้รับ ผู้รับสารจะใช้สื่ออะไรก็ตาม ผู้รับสารจะเลือกสรรและแสวงหาข่าวสารตามความต้องการหรือความคาดหวังที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน ผู้รับสารจะมีกระบวนการในการเลือกสรรข่าวสาร (Selective Process) โดยกระบวนการเลือกสรรข่าวสารจะเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (filters) การรับรู้ข่าวสารของมนุษย์มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ (กรกฎ ธรรมหงส์, ออนไลน์, 2559)

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับนี้ได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างกว้างขวาง และพบว่า การเลือกเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิเช่น ทศนคติเดิมของผู้รับสาร คือ บุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทศนคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่ลงรอยหรือไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว จะเกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ ที่เรียกว่า “cognitive dissonance” ดังนั้น การที่จะลดหรือหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ก็ต้องแสวงหาข่าวสารหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวสารที่ลงรอยกับความคิดเดิมของตน เฟสติงเจอร์ ยังชี้ให้เห็นว่า เมื่อบุคคลได้ตัดสินใจในเรื่องหนึ่งที่มีความได้เปรียบเสียเปรียบก้ำกึ่งกัน บุคคลย่อมมีแนวโน้มที่จะแสวงหาข่าวสารที่สนับสนุนการตัดสินใจนั้นๆ มากกว่าที่จะแสวงหาข่าวสารที่ขัดกับ

สิ่งที่กระทำลงไป นอกจากทัศนคติดั้งเดิมที่เป็นตัวกำหนดในการเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ยังมีปัจจัยทางด้านสังคม จิตใจ และลักษณะส่วนบุคคลอีกมากมายหลายประการ ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม (เช่น ระดับการศึกษา วัย อาชีพ รายได้ ฯลฯ) ความเชื่อ อุดมการณ์ ลัทธินิยม ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ประสบการณ์ ฯลฯ ที่มีส่วนในการกำหนดการเลือกเปิดรับข่าวสารอีกด้วย

2. การเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) เป็นกระบวนการกลั่นกรองในขั้นตอนต่อมา เมื่อบุคคลเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง แล้วแต่ละคนอาจจะตีความหมายตามความเข้าใจของตัวเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะร่างกาย หรือสภาวะอารมณ์ขณะนั้น เป็นต้น

3. กระบวนการเลือกจดจำ (Selection Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติของตนเองและมักจะลืมในส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า ดังนั้นการสื่อสารมวลชนอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย แม้ว่าผู้รับสารจะได้รับสารนั้นครบถ้วน แต่ผู้รับสารอาจจะไม่สนใจจดจำสิ่งที่เราต้องการให้รู้ให้จดจำ ก็เป็นไปได้เสมอ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันมีวัตถุประสงค์ในพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน และมีความต้องการในพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันนั้น แต่โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะทำพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ (อภิรดี เจริญรอด, ออนไลน์, 2558)

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย เปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างได้ โดยการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์แตกต่างกันไป

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยสื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคล ผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อบริเวณกัน โรเจอร์สและชูเมกเกอร์ (Rogers and Shoemaker) กล่าวว่าในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดเกิดการยอมรับสารนั้นควรที่จะใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์อย่างมากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดเจนและตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) เป็นการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโน้มน้าวใจกับประชาชนโดยตรง

2.2 การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) โดยกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปในทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็必将มีความสนใจในทางนั้นด้วย

3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ โดยสื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจงและมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ตัวอย่างของสื่อเฉพาะกิจ เช่น จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ใบบลิ้ว คู่มือ นิทรรศการ เป็นต้น ดังนั้น พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจนี้ ผู้รับสารจะได้รับข้อมูลข่าวสารหรือความรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัจจัยสำคัญในการประกอบการตัดสินใจของบุคคลคือข้อมูลข่าวสารจากสื่อซึ่งบุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งมากเท่าใดบุคคลนั้นก็ต้องการข้อมูลข่าวสารจากสื่อมากเท่านั้น แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อเฉพาะที่ตนสนใจเท่านั้น เนื่องจากปัจจุบันมีข้อมูลจากข่าวสารจากสื่อต่างๆ มากเกินกว่าที่จะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข้อมูลข่าวสารขึ้น อย่างไรก็ตามบุคคลแต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ และวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันได้ด้วย

ระบบการออมเพื่อเกษียณอายุในประเทศไทย

1. ความหมายของระบบเงินออมเพื่อการเกษียณ

ระบบการออมเพื่อการเกษียณ หรือระบบบำนาญ คือระบบการจัดการเพื่อจ่ายเงินสำหรับวัยเกษียณให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินเมื่อครบอายุเกษียณ และมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนเพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุหลังเกษียณ มิให้มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ตกต่ำเมื่อเข้าสู่ภาวะที่ไม่มีรายได้ นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการจัดสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มเติมด้วย เช่น เงินช่วยเหลือกรณีทุพพลภาพ เจ็บป่วย และเงินช่วยเหลือทายาทในกรณีผู้มีสิทธิรับบำนาญเสียชีวิต เป็นต้น

ธนาคารโลก (World Bank) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบการออมเพื่อเกษียณอายุหรือระบบบำนาญบำเหน็จบำนาญ เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงทางสังคมของประเทศ ที่เรียกว่า “สามเสาหลักของระบบเงินออมเพื่อวัยเกษียณ” (Three Pillars หรือ The Multi Pillar of Old Age Security) โดยยึดหลักการสร้างระบบบำนาญสมดุลและสามารถรองรับภาระในอนาคตที่จะต้องเลี้ยงดูผู้เกษียณอายุได้ในระดับที่เหมาะสมและไม่เพิ่มภาระภาษีให้กับประชาชนของประเทศ ขณะเดียวกันช่วยสร้างรายได้ของประเทศโดยใช้เงินออมของคนในประเทศเป็นตัวขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุน

การเข้าสู่สังคมสูงวัยของประชากร ประกอบกับการเป็นสังคมเมืองอย่างต่อเนื่อง ความเชื่อมโยงภายในครอบครัวที่ลดลง และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางสังคม (Sociocultural) จากเดิมที่ส่วนใหญ่พึ่งพาการดูแลสนับสนุนเงินได้ภายในครอบครัว (Intra-family income support) ยิ่งทำให้เพิ่มแรงกดดันต่อการบริหารความเสี่ยงทางสังคมของผู้สูงอายุซึ่งมีความเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่ ความไม่เพียงพอของเงินที่จะสะสมไว้ใช้จ่ายยามเกษียณ เงินที่สะสมไว้ไม่เพียงพอเนื่องจากความไม่แน่นอนของการเสียชีวิตและความผันผวนของกระแสเงินได้ ทั้งนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International labour organization: ILO, 2015) แสดงข้อมูลการสำรวจประชากรทั่วโลก ปี ค.ศ.

2014 – 2015 ว่ามีประชากรในสัดส่วนเพียงร้อยละ 52 ที่เกษียณและได้รับเงินบำนาญ โดยบุคคลเหล่านี้ระบุว่าเงินที่ได้รับไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ ทำให้ต้องพยายามที่จะทำงานเพื่อการดำรงชีพต่อไป และเพื่อเพิ่มระดับการครอบคลุมของเงินบำนาญ ประเทศที่มีระดับรายได้ต่ำและปานกลางได้ใช้กลยุทธ์กระตุ้นผ่านทั้งระบบ Contributory และ Noncontributory tax-financed social pensions โดยประเทศที่สามารถเพิ่มระดับการครอบคลุมของเงินบำนาญให้อันดับแรกใช้วิธี Tax-financed social pensions ได้แก่ จีน เลโซโท ไทย ติมอร์เลสต์ และตูนิเซีย

นอกจากนี้ ILO ได้สรุปรูปแบบการให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุหรือเมื่ออยู่ในวัยเกษียณทั่วโลก แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบที่ให้ประโยชน์แก่ผู้สูงอายุทุกคน (Universal benefit scheme) เป็นการให้ประโยชน์แก่ประชาชนทุกคนที่มีอายุตามเกณฑ์ชราภาพที่กำหนดโดยไม่คำนึงถึงฐานะหรือรายได้หรือ สถานภาพการทำงานของผู้ขอรับผลประโยชน์
2. รูปแบบที่ให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่ผู้สูงอายุที่ต้องการ (Universal Social Assistance Scheme) เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่มีความจำเป็นหรือต้องการความช่วยเหลือด้านรายได้ที่ผ่านการตรวจสอบรายได้
3. รูปแบบประกันสังคม (Social insurance scheme) เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้สูงอายุหรือสมาชิกในรูปบำนาญ โดยจะมีการพิจารณาจากประวัติการทำงานหรือการจ่ายเงินสมทบของสมาชิก
4. รูปแบบเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident funds) เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้ที่จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนและมีอายุถึงเกณฑ์ที่กำหนด โดยจะจ่ายในรูปเงินก้อนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยเงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนและดอกผลที่ได้รับจากการลงทุน หรืออาจจ่ายในรูปบำนาญในบางครั้ง

นอกจากนี้สามารถแบ่งรูปแบบของแผนการออมได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แผนบำนาญแบบกำหนดอัตราผลประโยชน์ (Defined Benefit: DB) เป็นแผนที่มีการรับประกันผลประโยชน์ของสมาชิกล่วงหน้าแน่นอน ดังนั้นหากผลตอบแทนจากการลงทุนต่ำกว่าเป้าหมาย นายจ้างจะชดเชยส่วนต่างให้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ซึ่งโดยทั่วไปจะอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของอนุสัญญาความมั่นคงของ ILO ฉบับที่ 102 ที่กำหนดไว้ขั้นต่ำร้อยละ 40 ของค่าจ้างก่อนเกษียณ แผนบำนาญรูปแบบนี้นายจ้างเป็นผู้รับความเสี่ยงจากการลงทุนกองทุนลักษณะนี้ได้แก่ เงินบำนาญของข้าราชการไทย ตาม พรบ.บำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494 และกองทุนประกันสังคมในส่วนของกรมการออมเพื่อการชราภาพ

2. แผนบำนาญแบบกำหนดอัตราเงินนำส่ง (Defined Contribution: DC) เป็นแผนที่กำหนดอัตราการจ่ายเงินนำส่งทั้งของฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างเข้ากองทุน ทั้งนี้ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่ได้รับขึ้นอยู่กับจำนวนเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาจากการลงทุนซึ่งอยู่ในบัญชีส่วนบุคคลของสมาชิก แผนบำนาญรูปแบบนี้ลูกจ้างจะเป็นผู้รับความเสี่ยงจากการลงทุนโดยตรง กองทุนรูปแบบนี้ในประเทศไทย ได้แก่ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนการออมแห่งชาติ

3. แผนบำนาญแบบผสม หรือ Hybrid คือ

3.1 Hybrid DB: แผนที่กำหนดผลประโยชน์ไว้ล่วงหน้าเหมือน DB ทั่วไป แต่มีการกำหนดเงื่อนไขผลประโยชน์ผันแปรตามสัดส่วนสินทรัพย์จริงของกองทุน

3.2 Hybrid DC: แผนที่กำหนดผลประโยชน์ผันแปรตามสัดส่วนสินทรัพย์ แต่มีการกำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำเอาไว้ล่วงหน้า

2. ระบบการให้ความคุ้มครองผู้สูงอายุในประเทศไทย

รูปแบบการจัดระบบสวัสดิการให้ความคุ้มครองผู้สูงอายุหรือระบบสวัสดิการเพื่อการชราภาพในแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันและใช้หลายรูปแบบร่วมกันหรือหลายชั้นเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนาคารโลกที่เรียกว่า “ระบบบำนาญหลายชั้น (Multiplier pension)” ที่เรียกว่า “สามเสาหลักของระบบเงินออมเพื่อวัยเกษียณ” (Three Pillars หรือ The Multi Pillar of Old Age Security) โดยยึดหลักการสร้างระบบบำนาญสมดุลและสามารถรองรับภาระในอนาคตที่จะต้องเลี้ยงดูผู้เกษียณอายุได้ในระดับที่เหมาะสมและไม่เพิ่มภาระภาษีให้กับประชาชนของประเทศ ขณะเดียวกันช่วยสร้างรายได้ของประเทศโดยใช้เงินออมของคนในประเทศเป็นตัวขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุน ดังนี้ (กบข., ออนไลน์, 2560)

เสาหลักต้นที่ 1 (Pillar 1) : เป็นระบบบำนาญภาคบังคับที่รัฐบาลของแต่ละประเทศจัดให้แก่ประชาชน เรียกว่า Pay-as-you-go (PAYG) ซึ่งจะกำหนดผลประโยชน์ที่จะจ่ายให้แก่สมาชิกแน่นอน (Defined Benefit) จนกระทั่งเสียชีวิต โดยจ่ายจากเงินภาษีที่เก็บจากประชาชนมาจัดสรรเป็นงบประมาณเพื่อสร้างหลักประกันเพื่อการชราภาพขั้นพื้นฐานของประเทศ ซึ่งกำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำของรายได้ให้เพียงพอแก่การยังชีพที่ควรจะต้องไม่ต่ำกว่าเส้นความยากจน (Poverty Line)

เสาหลักต้นที่ 2 (Pillar 2) : เป็นระบบเงินออมภาคบังคับ (Mandatory System) ที่รัฐบาลบังคับให้ประชาชนออมขณะทำงาน อาจบริหารโดยเอกชนหรือหน่วยงานอิสระของรัฐ มีเงินกองทุนและมีการส่งเงินสะสมของสมาชิก และมีการสมทบจากนายจ้างเข้ากองทุนในบัญชีของสมาชิกแต่ละคน (Individual Account) ส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีการนำส่งเงินสะสมเข้ากองทุนในอัตราที่แน่นอน (Defined Contribution) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะยกระดับรายได้ของผู้เกษียณให้สูงกว่าเส้นความยากจนเพื่อให้มีรายได้ที่ดีขึ้นตามมาตรฐานการดำรงชีวิตอย่างปกติ

เสาหลักต้นที่ 3 (Pillar 3) : เป็นระบบการออมภาคสมัครใจ (Voluntary System) และรัฐบาลให้การส่งเสริม ซึ่งมีการบริหารโดยภาคเอกชน มีเงินกองทุนและมีการส่งเงินสะสมของสมาชิกในจำนวนที่แน่นอน (Defined Contribution) ในบางกรณีอาจมีเงินสมทบจากนายจ้างเข้ากองทุนในบัญชีของแต่ละคน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ออมมีทางเลือกในการออมเงินไว้ใช้ในยามเกษียณมากขึ้น มีความเพียงพอของเงินออมในการดำรงชีวิตในอนาคตในการเข้าถึงความสะดวกสบายและการดูแลสุขภาพพยาบาลที่สูงกว่ามาตรฐาน

ระบบสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทยมีลักษณะ Multi-pillar ตามทฤษฎีเสาหลักสามต้น ของธนาคารโลกเช่นเดียวกับในประเทศอื่น ดังนี้

ชั้นที่ 1 เป็นการออมเพื่อเกษียณอายุภาคบังคับและบริหารจัดการโดยภาครัฐในลักษณะกำหนดผลประโยชน์ทดแทน (Publicly mandated, publicly managed, defined benefit) เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตให้มีรายได้หลังเกษียณไม่ต่ำกว่าระดับความยากจน

มีลักษณะสอดคล้องกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ (Social security fund) สำหรับลูกจ้างภาคเอกชนซึ่งดำเนินการภายใต้ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 กำหนดให้นายจ้างและลูกจ้างร่วมจ่ายเงินสมทบตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยเงินที่ผู้สูงอายุได้รับเมื่ออายุ 55 ปี จะอยู่ในรูปเงินบำนาญตลอดชีวิต สำหรับผู้ที่จ่ายเงินเข้ากองทุนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 180 เดือน หรือเงินบำเหน็จเป็นเงินก้อนสำหรับผู้ที่ยังไม่จ่ายเงินเข้ากองทุนเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 180 เดือน

ขั้นที่ 2 เป็นการออมภาคบังคับ บริหารจัดการโดยภาคเอกชน ในลักษณะกำหนดเงินสมทบ (Public mandated, privately managed, defined contribution) เพื่อเพิ่มรายได้หลังเกษียณให้อยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐาน ผลประโยชน์ทดแทนขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายเข้ากองทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น มีลักษณะสอดคล้องกับกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (Government pension fund) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ 27 มีนาคม 2540 ตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 และครอบคลุมเพียงข้าราชการ

ขั้นที่ 3 เป็นการออมภาคสมัครใจ บริหารจัดการโดยเอกชนในลักษณะกำหนดเงินสมทบ (Voluntary savings, privately managed, defined contribution) เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตหลังเกษียณโดยสมัครใจ ผลประโยชน์ทดแทนขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายเข้ากองทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น มีลักษณะสอดคล้องกับหลายกองทุนในประเทศไทย ได้แก่ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident fund) ซึ่งถูกจัดตั้งตามความสมัครใจของนายจ้างและลูกจ้าง สำหรับลูกจ้างในภาคเอกชนโดยการจ่ายเงินสะสม/สมทบเป็นตามเกณฑ์ของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

3. สวัสดิการจากภาครัฐสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย

นอกจากผู้เกษียณอายุจากการทำงานกับองค์กรเอกชนซึ่งจัดเป็นแรงงานภาคเอกชนในระบบจะมีสิทธิได้รับผลตอบแทนหลังเกษียณจากการออมเงินในขณะที่ทำงานอยู่ ผ่านกองทุนประกันสังคมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้เกษียณอายุดังกล่าวยังมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มเติมจากรัฐบาลนั้น คือ เบี้ยยังชีพคนชราซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องโดยการกำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุน สถานภาพ บทบาทและกิจกรรมของผู้สูงอายุ ผ่านพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2556 โดยกำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรีและความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมจากภาครัฐ โดยสามารถเห็นเป็นรูปธรรม เช่น การจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ โครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีคุณค่าต่อสังคมต่อไป โดยเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถือเป็นสวัสดิการสังคม ประเภทหนึ่งที่รัฐบาลจัดสรรให้กับผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา ซึ่งคุณสมบัติพื้นฐานของผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ คือ 1) มีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับเบี้ยยังชีพตามทะเบียนบ้าน 2) มีอายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป 3) มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ถูกทอดทิ้ง ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู 4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ได้รับเงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ โดยปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามนโยบายรัฐบาล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย

การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข ซึ่งมีอัตราการจ่ายเบี้ยยังชีพเป็นแบบอัตราขั้นบันได ดังนี้

- 1) ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 – 69 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพในอัตรา 600 บาท/คน/เดือน
- 2) ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 70 – 79 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพในอัตรา 700 บาท/คน/เดือน
- 3) ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 80 – 89 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพในอัตรา 800 บาท/คน/เดือน
- 4) ผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพในอัตรา 1,000 บาท/คน/เดือน

4. หน่วยงานที่กำกับดูแลระบบบำเหน็จบำนาญของไทย

4.1 กระทรวงการคลัง กำกับดูแลระบบบำนาญข้าราชการแบบเดิม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 และกองทุนการออมแห่งชาติโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554

4.2 กระทรวงแรงงาน กำกับดูแลกองทุนประกันสังคมโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

4.3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำกับดูแลเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย

4.4 กระทรวงศึกษาธิการ กำกับดูแลกองทุนสงเคราะห์สำหรับครู ผู้อำนวยการ และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเอกชน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้กระทรวงการคลังกำกับดูแลด้านการลงทุน

4.5 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงาน ก.ล.ต.) กำกับดูแลกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ตามลำดับ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาวิจัยด้านปัจจัยหรือพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการออมเงินของประชาชน

ปณต พรหมณัพนธ์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จากตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 130 นาย เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบไคสแควร์ ((+c)(2) - test) ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรของสถานีตำรวจในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นเพศชายเกือบทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีอายุราชการมากกว่า 15 ปี มีผู้ได้บังคับบัญชาจำนวน 7 – 15 คน สถานภาพแต่งงานแล้วและมีบุตรจำนวน 2 คน มีภรรยาส่วนใหญ่รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรของสถานีตำรวจในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน และภรรยา มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายจ่ายในครอบครัวระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน

ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรของสถานีตำรวจในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสังสรรค์หรือทานอาหารนอกบ้านกับเพื่อนฝูง เดือนละ 1 – 2 ครั้ง ไม่สูบบุหรี่ แต่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เกินครึ่ง โดยดื่มสัปดาห์ละครั้ง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรของสถานีตำรวจในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จำนวนเกินกว่าครึ่งมีการออมเงินระหว่าง 1,001 – 3,000 บาทต่อเดือนมาเป็นระยะเวลา 1 – 5 ปี โดยการฝากธนาคารพาณิชย์ ธนาคารของรัฐ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสถาบันการเงินอื่นๆ รวมทั้งพันธบัตรรัฐบาล ข้าราชการตำรวจที่ออมส่วนใหญ่มีเหตุผลหลักในการออมคือ เพื่อการศึกษาของตนเองและบุคคลในครอบครัว โดยปัจจัยเรื่องรายได้มีอิทธิพลต่อการออมในการออมมากที่สุด นอกจากนี้สาเหตุที่ไม่มีการออม ส่วนใหญ่เนื่องมาจากปัญหาด้านหนี้สินและรายจ่ายซึ่งเป็นรายจ่ายประเภทเพื่อบริโภค การศึกษาในครั้งนี้อย่างพบว่า อายุ จำนวนบุตร จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชา และรายจ่ายมีความสัมพันธ์กับการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 10% ($(+,a) = 0.01$) ส่วนรายได้ของข้าราชการตำรวจมีความสัมพันธ์กับการออมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 5% ($(+,a) = 0.05$) และรายได้ของภรรยาที่มีความสัมพันธ์กับการออมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 1% ($(+,a) = 0.01$)

กัญญารัตน์ วงษ์ชมพู และอนงค์นุช เทียนทอง (2554) ศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบการออมของพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี วัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและรูปแบบการออมและปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมของพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มพนักงานสถาบันการเงินและกลุ่มข้าราชการเลือกที่จะออมเงินมากกว่าลงทุนทางการเงินซึ่งการออมเงินจะออมในรูปแบบฝากออมทรัพย์และฝากแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนกลุ่มพนักงานสถาบันการเงินจะมีการลงทุนทางการเงินมากกว่ากลุ่มข้าราชการ ส่วนปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมและรูปแบบการออมของสองกลุ่มได้แก่ ปัจจัยความมั่นคงของสถาบันการเงิน

พิริยา บุญประเทืองรัตน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมของลูกค้านักวิชาการกรุงเทพ สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมและความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมของลูกค้านักวิชาการกรุงเทพ สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าลูกค้านักวิชาการกรุงเทพ สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดสัดส่วนเงินออมที่แน่นอน มีระยะเวลาในการออมเงินปานกลาง (1 – 5 ปี) การออมเงินของลูกค้ายึดอยู่กับรายได้ที่ได้รับ เหตุผลหลักในการออมเพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว ส่วนใหญ่จะออมเงินในรูปแบบการฝากเงินธนาคาร สถาบันการเงิน และสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านความรู้ความเข้าใจของลูกค้านักวิชาการ มีความรู้เกี่ยวกับการฝากเงินแบบออมทรัพย์อยู่ในระดับมาก การเงินฝากแบบประจำและการเงินฝากในสหกรณ์ออมทรัพย์ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และการลงทุนในหุ้น การซื้อกองทุนรวม การซื้อกองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) การซื้อพันธบัตรรัฐบาล การซื้อตั๋วแลกเงิน และการลงทุนในตราสารหนี้ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการออมเงินสัดส่วนเงินออมและรูปแบบการออมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมของลูกค้านักวิชาการฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระยะเวลาในการออมและด้านความสม่ำเสมอในการออมมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมของลูกค้านักวิชาการกรุงเทพ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการออมสาเหตุมาจากการมีภาระรายจ่ายมาก เช่น ค่าอาหาร เสื้อผ้า และของใช้ในครัวเรือน

2. การศึกษาวิจัยด้านการออมเงินสำหรับเตรียมเกษียณอายุ

วีระชาติ กิเลนทอง และคณะ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มแรงงานในระบบ ช่วงอายุ 40 – 60 ปี ซึ่งวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเข้าใจถึงทัศนคติ ความคาดหวัง พฤติกรรม และอุปสรรคของการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ และนำผลจากการวิจัยมากำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และบริการของตลาดทุนให้เหมาะสมกับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ รวมทั้งเสนอแนวคิดเชิงนโยบายที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการออมและการลงทุนเพื่อวัยเกษียณ สำหรับวิธีการสำรวจจะใช้แบบสอบถามออนไลน์และการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 825 ราย ซึ่งประกอบด้วยพนักงาน บริษัทเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และข้าราชการ/พนักงานข้าราชการที่มีอายุระหว่าง 40 – 60 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลจากการวิจัยพบว่าผู้ตอบให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อการเกษียณอยู่ในลำดับแรกๆ ส่วนลำดับที่ 2 ได้แก่ การออมเพื่อการศึกษาของบุตรและมรดกของลูกหลาน สำหรับข้อผิดพลาดในขั้นตอนของการวางแผนซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะที่เงินออมไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายหลังเกษียณ ได้แก่ การเริ่มวางแผนช้าเกินไป โดยการวางแผนโดยขาดความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม มีการประมาณค่าใช้จ่ายหลังเกษียณน้อยเกินไป รวมถึงมีอัตราการออมเงินไว้น้อยเกินไป นอกจากนี้ยังพบว่าการเกษียณอายุก่อนกำหนดส่วนใหญ่จะประสบกับปัญหาเงินออมไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายหลังเกษียณ ซึ่งถ้าผู้เกษียณก่อนกำหนดยินยอมเกษียณอายุช้าลง 1 ปี พบว่าร้อยละ 51 ของผู้เกษียณก่อนกำหนดจะไม่ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้หลังเกษียณ ซึ่งผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษาทางการเงินขั้นพื้นฐาน โดยสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานเฉพาะที่มีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาทางการเงินขั้นพื้นฐานอย่างเร่งด่วน สามารถเข้าถึงได้กับคนทุกช่วงอายุ มิใช่เพียงคนใกล้วัยเกษียณเท่านั้น โดยให้มุ่งเน้นถึงสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การจัดทำงบประมาณส่วนบุคคล การตัดสินใจทางการเงินเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยและเงินเฟ้อ เป็นต้น

ศุภนันtha รมประเสริฐ (2557) ได้ศึกษาเรื่องวัยสูงอายุกับความพร้อมในการรับมือของรัฐบาลไทย ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สูงวัยได้มีความพร้อมและการเตรียมตัวที่ดีนั้นควรเริ่มต้นจากตัวผู้สูงวัยเอง ในมิติทางการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่ผู้สูงวัยสะสมมาในช่วงวัยแรงงาน รวมถึงฝ่ายรัฐบาลที่ควรเตรียมแนวทางรองรับก่อนที่วัยแรงงานจะถึงช่วงเวลาของวัยเกษียณอายุ ดังนั้นการสื่อสารของภาครัฐสู่ประชาชนคนไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการตระหนักถึงเรื่องการเตรียมตนเองในช่วงวัยแรงงานให้พร้อมก่อนการเข้าสู่วัยสูงอายุ นอกจากนี้การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของกลุ่มผู้สูงวัยกับสมาชิกในครอบครัวถือได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างทัศนคติและความรู้สึกที่ดีให้กับตนเองรวมถึงการสร้างการตระหนักรู้ในเรื่องคุณค่าในตนเองให้กับผู้สูงวัยด้วย

พรอนงค์ บุขราตระกูล และทีมงาน (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเพียงพอของรายได้จากการออมและลงทุนเพื่อเกษียณอายุ : กรณีศึกษาสำหรับสมาชิก กบข. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลตอบแทนคาดหวังและความเสี่ยงของการลงทุนเพื่อการเกษียณ เมื่อมี

รูปแบบการออมและรูปแบบการลงทุนที่เปลี่ยนไปจากรูปแบบในปัจจุบันของ กบข. ผลการวิจัยพบว่า แผนสมมูลตามอายุสามารถเพิ่มผลตอบแทนให้แก่สมาชิกที่มีอายุน้อย 21 – 30 ปี แต่เมื่อสมาชิกมีอายุเพิ่มขึ้นผลตอบแทนส่วนเพิ่มของแผนสมมูลจะลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าแผนสมมูลตามอายุที่มีลักษณะเชิงรุกมากขึ้นจะช่วยค่าความเพียงพอให้แก่สมาชิกที่จะได้รับประโยชน์จากผลตอบแทนที่สูงขึ้นในขณะที่ความเสี่ยงปรับขึ้นเพียงเล็กน้อย สำหรับประเด็นที่เป็นข้อกังวลของผู้ออมและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องความเสี่ยงของการสูญเสียเงินต้นนั้นส่วนที่สะท้อนความเสี่ยงของการสูญเสียเงินต้นที่มาจากผลตอบแทนเฉลี่ยตลอดอายุการลงทุนที่ติดลบ (ขาดทุนเงินต้น) ผลการศึกษาพบว่า สำหรับทุกแผนการลงทุนและสำหรับทุกช่วงอายุ โอกาสที่จะเกิดการสูญเสียเงินต้นมีน้อยมาก นอกจากนี้เมื่อระยะเวลาการลงทุนยาวนานขึ้น (สมาชิกที่มีอายุน้อย) ความน่าจะเป็นที่จะขาดทุนเงินต้นจะน้อยลงถึงเกือบจะไม่มีโอกาสเกิดขึ้นเลย แต่เมื่อระยะเวลาการลงทุนลดลงจากการที่สมาชิกมีอายุเข้าใกล้เกษียณมากขึ้นความน่าจะเป็นดังกล่าวจะสูงขึ้น ประเด็นที่น่าสนใจคือสำหรับสมาชิกอายุ 56 – 60 ปี แผนหลักที่กำหนดให้เป็นแผนสมมูลตามสินทรัพย์มีโอกาสสร้างผลตอบแทนติดลบมากกว่าแผนสมมูลตามอายุในแบบต่างๆ จึงเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงประโยชน์ที่สำคัญของแผนสมมูลคือการลดความเสี่ยงให้แก่สมาชิกที่อายุมากเข้าใกล้เกษียณ สำหรับประเด็นที่สมาชิกมีการตัดสินใจเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเองมีสัดส่วนน้อย ผู้บริหารกองทุนต้องให้ความสำคัญอย่างมากในการกำหนดและออกแบบแผนการลงทุนหลัก ที่จะต้องให้มีความเหมาะสมสำหรับสมาชิกโดยส่วนใหญ่ได้ โดยปัจจัยที่ทำให้สมาชิกไม่เลือกแผนการลงทุนด้วยตนเองมีหลายประการ เช่น การขาดความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมของสมาชิกที่ไม่ชอบการตัดสินใจ พฤติกรรมของสมาชิกที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องถึงสิทธิในการเลือกและแผนลงทุนทางเลือกต่างๆ ของผู้รับผิดชอบ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อการเกษียณ โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาทักษะทางการเงินว่ามีบทบาทต่อการออมเพื่อการเกษียณอย่างไร และทักษะทางการเงินในด้านใดที่เป็นตัวกำหนดการออมเพื่อการเกษียณ ตลอดจนแสวงหาคำตอบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ทางการเงินในด้านใดบ้าง เพื่อส่งเสริมให้มีการออมเพื่อการเกษียณที่มากขึ้น ผลการการศึกษาพบว่า สาเหตุที่เป็นตัวกำหนดให้ทักษะทางการเงินของลูกคามีความแตกต่างกันเนื่องมาจากปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกัน โดยความสำคัญของทักษะทางการเงินขั้นสูงนั้น จะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความน่าจะเป็นของการออมเพื่อการเกษียณ กล่าวคือ ระดับทักษะทางการเงินที่สูงขึ้นจะช่วยเพิ่มโอกาสในการออมเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มตัวอย่างให้เพิ่มขึ้น เมื่อทำการวิเคราะห์ลงไปโดยละเอียดด้วยแบบจำลอง Multinomial Logit พบว่า ในกลุ่มแรก คือ กลุ่มที่ไม่มีการออมใดๆ เลย หากมีการเพิ่มทักษะทางการเงินในด้านทัศนคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน จะช่วยเพิ่มความน่าจะเป็นในการออมเพื่อการเกษียณในกลุ่มดังกล่าวจนถึงกว่า 5 เท่า โดยกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ขาดความรู้ทางการเงิน ซึ่งหากมีการส่งเสริมความรู้ด้านดังกล่าวจะทำให้มีการเพิ่มความน่าจะเป็นในการมีการออมเพื่อการเกษียณให้เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่มีการออมเป็นประจำ แต่ไม่มีการออมเพื่อการเกษียณ ต้องการทักษะทางการเงิน ในด้านทัศนคติทางการเงินและความรู้ทางการเงิน โดยกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาในด้านวินัยการออมและวินัยการใช้เงิน ขาดความเข้าใจด้านนโยบายการลงทุน และไม่เข้าใจความแตกต่างของสินทรัพย์แต่ละประเภท ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้

บ่งชี้ว่าหากให้ความรู้ในด้านที่จำเป็นและขาดแคลนแก่กลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม ก็จะช่วยเพิ่มโอกาสในการออมเพื่อการเกษียณได้ และมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการให้ความรู้ทางการเงินควรจะถูกออกแบบให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน โดยเน้นการให้ความรู้ในด้านที่ขาดแคลนและจำเป็นสำหรับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม เพื่อการพัฒนาในระดับทักษะทางการเงินของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

สุภมาส อังศุโชติ (2558) แนวทางและมาตรการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สืบหาข้อมูลของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสถานภาพการทำงาน ก่อนและหลังเกษียณ ภาวะการเงิน พฤติกรรม การออม ทิศนคติต่อการออม การปฏิบัติตน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ทางการเงิน การรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการเงิน และบทบาทของกลุ่มการออมในชุมชน 2) กำหนดแนวทางและมาตรการสำคัญระยะสั้นและระยะยาวในการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ทดลองนำมาตรการระยะสั้นไปดำเนินการผ่านโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการความรู้การเงินขั้นพื้นฐานให้กลุ่มเป้าหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของมาตรการรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ 1,000 คน การสัมภาษณ์เจาะลึกและระดมความคิดเห็นจากแกนนำผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุในชุมชน ข้าราชการ และผู้ทรงคุณวุฒิรวมจำนวน 30 ราย และ 58 ราย ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการอบรมทางการเงินจำนวน 79 คน การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจและผลสัมฤทธิ์ของโครงการอบรมวิเคราะห์โดยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สถานภาพการทำงานก่อนเกษียณที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือ ข้าราชการ เกษตรกร และประกอบธุรกิจส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับสถานภาพหลังเกษียณที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือไม่ได้ทำงาน ข้าราชการบำนาญ และเกษตรกร แหล่งรายได้ที่สำคัญ คือ เบี้ยยังชีพและบำนาญบำนาญ กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 9,000 บาท มีสินทรัพย์ และนิยมถือครองสินทรัพย์เป็นเงินสดและที่ดิน มูลค่าการออมเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท นิยมเก็บออมเป็นเงินสด ไม่มีหนี้สิน มีทัศนคติดีเกี่ยวกับการออม ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง มีความรู้ทางการเงิน และไม่ค่อยได้รับรู้ข่าวสารด้านการเงิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกระบบการออมในชุมชน กลุ่มการออมในชุมชนมีบทบาทมากในการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุ (2) มาตรการระยะสั้นในการส่งเสริมการออม คือ การจัดโครงการอบรมผู้สูงอายุให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารเงิน และเพิ่มการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการเงิน และมาตรการระยะยาว คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มจากการทำงาน (3) ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของมาตรการระยะสั้นพบว่า หลังการอบรม ผู้เข้าอบรม 1) ได้นำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในด้านระมัดระวังการใช้จ่าย การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การนำเงินออมไปลงทุน และการเพิ่มการออม 2) ได้นำความรู้ ประสบการณ์ ข่าวสารข้อมูลทางการเงินที่ได้รับจากการอบรมไปเผยแพร่ให้สมาชิกในครอบครัวและชุมชน 3) จำนวนผู้สูงอายุร้อยละ 65.80 มีการออมเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 1 – 10

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (2558) วิจัยการทบทวนอัตราสะสม/สมทบของสมาชิก กบข. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมของ อัตราการสะสม/สมทบ (Contribution Rate) เข้า กบข. เพื่อให้ข้าราชการบรรลุความเพียงพอและความมั่นคงทางรายได้หลังเกษียณอายุ โดยใช้ประเด็นคำถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 496 คน แยกตามระดับรายจ่ายต่อเดือน

ดังนั้น 1) ตัวเลขเงินออมขั้นต่ำที่พึงมี ณ วันเกษียณ “Minimum Lump Sum: MLS” ของสมาชิก เพื่อให้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายหลังเกษียณ 2) อัตราการสะสม/สมทบตามกฎหมายในปัจจุบันมีโอกาสทำให้ข้าราชการบรรลุ MLS หรือไม่ 3) หากระดับการออม และการลงทุนปัจจุบัน “ยังไม่อยู่ในระดับเพียงพอ” สมาชิกหรือผู้กำหนดนโยบายมีทางเลือกใดบ้าง เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเพียงพอ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อัตราออมปัจจุบัน 8% สามารถรองรับค่าใช้จ่ายสำหรับทุกกลุ่มอายุในระดับพอเพียง (P50) ยกเว้นกลุ่มอายุน้อยกว่า 25 ที่สมาชิกชายควรออมเพิ่ม 2% และหญิงควรออมเพิ่ม 4% สำหรับแนวทางในการส่งเสริมการออมเพิ่ม มีดังนี้ 1) กระตุ้นการตระหนักรู้ ให้สมาชิกออมเอง โดยสมัครใจให้มากที่สุด 2) ใช้มาตรการเพิ่มอัตราการออมของสมาชิก เช่น กำหนดอัตราเงินสะสมเป็นอัตราเร่งตามอายุงาน หรือในการขึ้นเงินเดือนประจำปีอาจนำเปอร์เซ็นต์การขึ้นเงินเดือนบางส่วนมาหักเข้าเงินสะสมแทน 3) รัฐอาจจูงใจด้วยการสมทบเพิ่มสำหรับผู้ออม สำหรับข้อเสนอแนะด้านการเพิ่มความเพียงพอของเงินออมเพื่อการเกษียณอายุ อาจทำได้หลายแนวทาง ดังนี้ 1) การออมเพิ่ม 2) การมีแผนการลงทุนที่ช่วยสร้างผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น 3) การลงทุนต่อเนื่องหลังเกษียณอายุ และ 4) การขยายอายุเกษียณราชการ เป็นต้น

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (2558) วิจัยเรื่องอัตราเพิ่มและแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ผลการวิจัยพบว่า อัตราการออมตามกฎหมายที่ 3% ของสมาชิก กบข. ภายใต้การบริหารด้วยแนวนโยบายการลงทุนในปัจจุบัน “ไม่สามารถ” ทำให้ข้าราชการสมาชิกมีเงินใช้จ่ายในระดับสะดวกสบายจนวันสุดท้ายของชีวิตได้ โดยอัตราดังกล่าว ถือว่าต่ำมาก เมื่อเทียบกับสัดส่วนการออมภาคบังคับเฉลี่ยในกลุ่มประเทศ OECD (องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา) ซึ่งอยู่ที่ 18% โดยมีนิวซีแลนด์ เป็นประเทศที่มีอัตราการออมต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศนี้ อยู่ที่ 6% ส่วนอิตาลี มีอัตราออมสูงสุดที่ 33% ซึ่งข้อจำกัดที่ทำให้สมาชิกมีเงินออมน้อยเนื่องจาก สมาชิกคิดว่าเมื่อออมกับ กบข. แล้วจะไม่สามารถถอนเงินออกมาใช้ก่อนได้หากมีความจำเป็นและต้องรอรับเงินจำนวนดังกล่าวเมื่อออกจากราชการแล้วเท่านั้น นอกจากนี้สมาชิกยังต้องนำส่งเงินเข้ากองทุนทุกเดือนในขณะที่บางเดือนอาจมีความจำเป็นต้องใช้เงิน และการฝากเงินกับ กบข. ไม่สามารถนำไปเป็นหลักประกันเงินกู้ได้ รวมถึงสมาชิกบางรายไม่มีความสามารถในการออมเพิ่ม หรือหากมีที่ต้องการจะออมเพิ่มผ่านช่องทางอื่น และมีสมาชิกบางส่วนที่มองว่าการออมในระยะยาวยังไม่ใช่เป้าหมายในปัจจุบัน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2559) ได้ศึกษาวิเคราะห์ระดับสินทรัพย์การออมขั้นต่ำที่ผู้เกษียณอายุพึงมีสำหรับการประกันคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน (วัยสูงอายุ) ผลการศึกษาสรุปได้ว่ามูลค่าเงินก้อนขั้นต่ำโดยคิดเป็นมูลค่า ณ วันเกษียณอายุในอนาคต ซึ่งได้คำนึงถึงอัตราเงินเฟ้อที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแล้ว ให้สามารถรองรับระดับค่าใช้จ่ายที่สร้างความสุขสบายได้ตามระดับค่าใช้จ่ายต่างๆ พบว่าผู้ที่เกษียณอายุที่เป็นเพศหญิง ในปี พ.ศ. 2589 หรืออายุปัจจุบันอยู่ที่ 25 ปี จะต้องมียุทธศาสตร์เงินก้อนขั้นต่ำที่พึงมีสูงถึง 13.3 ล้านบาท และจำนวน 11.6 ล้านบาทสำหรับเพศชาย ซึ่งเทียบได้กับการใช้จ่ายเพียงประมาณ 18,000 บาทต่อเดือนของกลุ่มประชากรที่ทำงานในบริษัทเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ (เมื่อคิดเปรียบเทียบกับมูลค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน) เท่านั้น และถ้าหากต้องการมีรายได้เพื่อรองรับระดับค่าใช้จ่ายที่สะดวกสบายจะต้องมีเงินก้อนเพิ่มสูงขึ้นเป็นประมาณ 20 – 22 ล้านบาท ทั้งนี้หากมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคร้ายแรงก็จะต้องมีมูลค่าเงินก้อนขั้นต่ำเพิ่มขึ้นไปอีก

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2559) ได้วิจัยเรื่องการเตรียมตัวเกษียณอายุราชการของผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และการเตรียมตัวเกษียณอายุราชการ ของผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่จะเกษียณอายุราชการภายในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2563) จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีแปลความหมาย ตีความและจัดกลุ่มโน้ตค้นโดยอาศัยความไวเชิงทฤษฎี ผลการวิจัยพบว่า การเกษียณอายุมี 3 ความหมาย ได้แก่ 1) การสิ้นสุดการรับราชการโดยพิจารณาจากศักยภาพของสมองและความสามารถในการทำประโยชน์ให้กับราชการได้ 2) การหยุดพักทำงานรับใช้องค์การและประเทศชาติตามกฎหมายกำหนด และ 3) การสิ้นสุดการทำงานเป็นการได้หยุดพักผ่อนและเริ่มชีวิตใหม่ สำหรับการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุจะต้องมีการเตรียมพร้อม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเงินและทรัพย์สิน 2) ที่อยู่อาศัย 3) ร่างกาย 4) จิตใจ และ 5) ด้านการใช้เวลาว่าง ทั้งนี้ จากการศึกษามีข้อสรุปเชิงทฤษฎีของการเตรียมตัวเกษียณอายุ ได้แก่ 1) เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารสามารถวางแผนการเกษียณอายุเตรียมตัวด้านการเงินและทรัพย์สิน เมื่อนั้นชีวิตหลังเกษียณอายุเกิดความสุข และไม่เป็นภาระหนี้สินต่อครอบครัวหรือลูกหลาน 2) เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารมีการเตรียมตัวเกษียณอายุ ด้านการเงินและทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย และด้านสุขภาพร่างกาย ตั้งแต่อายุราชการยังน้อย เมื่อนั้นผู้บริหารจะมีชีวิตที่ความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี 3) เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารเตรียมตัวเกษียณอายุ เมื่อนั้นผู้บริหารจะสามารถปรับตัวให้เผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังเกษียณอายุได้และมีความพึงพอใจในชีวิต 4) เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารเตรียมตัวเกษียณอายุ เมื่อนั้นผู้บริหารจะสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระผู้อื่น และ 5) เมื่อใดก็ตามที่ผู้บริหารมีหลักศาสนายึดเหนี่ยวทางจิตใจ เมื่อนั้นผู้บริหารจะสามารถเตรียมตัวเกษียณอายุได้ดีบนหลักความพอเพียงใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ

3. การศึกษาวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนของประชาชน

สิริวิภา พันธุ์รุ่งลักษณ์ (2543) การศึกษาเรื่องการเปิดรับ ทศนคติ และความต้องการของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครต่อข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับทศนคติและความต้องการของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครต่อข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ t-test, One-way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการศึกษาพบว่า 1) อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ การมีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับเข้าระบบอินเทอร์เน็ตที่บ้านระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต และความบ่อยครั้งในการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนฯ 2) การศึกษา อาชีพ รายได้ การมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้าน สถานที่ที่สะดวกใช้อินเทอร์เน็ต ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ต และความบ่อยครั้งในการใช้อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับทศนคติต่อข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนฯ 3) การศึกษา สถานที่ที่สะดวกใช้อินเทอร์เน็ต ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตและความบ่อยครั้งในการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับความต้องการข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนฯ 4) การเปิดรับ

ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ของนักลงทุน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติของนักลงทุนข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนฯ 5) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ของนักลงทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการของนักลงทุนต่อข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนฯ 6) ทัศนคติของนักลงทุนต่อข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการของนักลงทุนต่อข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนฯ

ปยดา สมบัติวัฒนา (2554) ได้วิจัยเรื่องแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง ผลการวิจัยสรุปได้ว่าพฤติกรรมกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย และการคิดเชิงदानบัญญัติคิดในใจและการสร้างกฎโดยตัวแปรเหล่านี้รวมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการออมได้ร้อยละ 89

อภาพร เอกวิวัฒนกิจ (2544) ได้วิจัยเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. อยู่ในระดับต่ำ มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. อยู่ในระดับปานกลาง 2) ลักษณะทางประชากรของข้าราชการไทยที่เป็นสมาชิก กบข. ได้แก่ เพศและภาคมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. 3) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. จากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. 4) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. จากสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. 5) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการลงทุนของ กบข. 6) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติที่มีต่อการลงทุนของ กบข.

ธนพร กุมภีรักษ์ (2558) ได้ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากข่าวสารการลงทุนการเงินของผู้ลงทุนประเภทบุคคลในยุคสารสนเทศการสื่อสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะทางประชากรที่ส่งผลต่อการแสวงหาข่าวสารการลงทุนทางการเงินกับส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจข่าวสารการลงทุนทางการเงินเพื่อศึกษาการแสวงหาข่าวสารในยุคสารสนเทศ ที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ ข่าวสารการลงทุนทางการเงินการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักลงทุนประเภทบุคคล ผู้ใช้สื่อออนไลน์จำนวน 400 คน ผลการศึกษาด้านปัจจัยการแสวงหาข่าวสารของสื่อในยุคสารสนเทศ

การสื่อสาร พบว่าส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ต 1 – 2 วันต่อสัปดาห์ มีความถี่ในการแสวงหาข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์มากกว่า 7 ครั้งต่อสัปดาห์ และใช้อินเทอร์เน็ตในเวลา 10.01 – 14.00 น. เพื่อแสวงหาข่าวสาร 1 – 2 วันต่อสัปดาห์ มีการแสวงหาข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์ (www.set.or.th) โดยประเภทของข่าวสารทางการลงทุนทางการเงินที่เลือกแสวงหา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และมีวัตถุประสงค์การแสวงหาข่าวสารด้านการลงทุนทางการเงินที่เผยแพร่ผ่านออนไลน์ที่มีความสดใหม่ทันเหตุการณ์ และการแสวงหาข่าวสารการลงทุนทางการเงิน นอกจากนี้ยังพบว่า 1) ลักษณะทางประชากร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันส่งผลต่อการแสวงหาข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ลักษณะทางประชากร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ข่าวสารการลงทุนทางการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3) ลักษณะทางประชากร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจข่าวสารการลงทุนทางการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4) การแสวงหาข่าวสารในยุคสารสนเทศ ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ของข่าวสารการลงทุนทางการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และ 5) การแสวงหาข่าวสารในยุคสารสนเทศ ส่งผลต่อความพึงพอใจข่าวสารการลงทุนทางการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

กรกฎ ธรรมหงส์ (2559) ได้วิจัยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการดูแลกิจการที่ดีและความเชื่อมั่นที่มีต่อธนาคารออมสินที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารออมสินในอนาคตของลูกค้ำและไม่ใช่ลูกค้ำในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) นักลงทุนที่ชอบความเสี่ยงมากและชอบความเสี่ยงน้อย มีพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน ทางด้านความสนใจดัชนีหลักทรัพย์ และการเปิดรับสื่อบุคคลทางด้านเจ้าหน้าที่โบรกเกอร์ 2) นักลงทุนที่เชื่อโชคชะตามากและเชื่อโชคชะตาน้อย ไม่ได้ทำให้พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน 3) นักลงทุนที่ชอบหาข้อมูลมากและที่ชอบหาข้อมูลน้อย มีพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและเปิดรับสื่อแตกต่างกัน ทางด้านการเลือกใช้แหล่งข้อมูล คือ คอมพิวเตอร์ ประเภทเนื้อหา หลักทรัพย์ ทางด้านสรุปการซื้อขายหลักทรัพย์ การเปิดรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางด้านคอมพิวเตอร์ และโทรคมนาคม (โทรศัพท์มือถือ, วิทยุพกพา) การเปิดรับสื่อบุคคลทางด้านญาติพี่น้อง การเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ทางด้านวารสารธุรกิจรายเดือน การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ทางด้านสถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิกและสัญญาณดาวเทียมข้ามประเทศ การเปิดรับสื่อวิทยุทางด้านรายการจากภาครัฐ (ตลาดหลักทรัพย์) 4) นักลงทุนที่อิงหลักการมากและอิงหลักการน้อย ไม่ได้ทำให้พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูล ข่าวสารและเปิดรับสื่อแตกต่างกัน

สรุป

การที่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ และมีแนวโน้มที่อัตราผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว บุคคลที่อยู่ในวัยทำงานจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวโดยการวางแผนทางการเงินในปัจจุบันเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตภายหลังเกษียณอายุ โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการวัยเกษียณที่เลือกรับเงินแบบบำนาญ รวมถึงความคาดหวังที่จะได้รับการค้ำจุนดูแลจากครอบครัวหรือลูกหลานของตนเองน้อยลง ประกอบกับจำนวนปีหลังเกษียณของบุคคลโดยเฉลี่ยของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการแพทย์ โดยผู้ชายอายุเฉลี่ยคือ 72 ปี และของผู้หญิงคือ 75 ปี ซึ่งบุคคลวัยเกษียณจำเป็นต้องมีรายได้เพื่อใช้จ่ายตลอดอายุขัย แต่จากผลการศึกษาวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ พบว่าปัจจุบันบุคคลวัยทำงานโดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการยังขาดการวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังเกษียณอายุ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องรณรงค์ส่งเสริมอย่างจริงจังให้กลุ่มข้าราชการมีการออมเงินไว้ใช้ในยามเกษียณให้มากขึ้น ซึ่งทางเลือกที่สามารถดำเนินการรณรงค์ให้เกิดการวางแผนทางการเงินของกลุ่มข้าราชการที่อยู่ในวัยทำงานได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดการออมเพิ่มในกองทุน กบข. ซึ่งเป็นการให้สิทธิแก่สมาชิกสามารถออมเพิ่มมากขึ้นได้ตามความสมัครใจทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการวางแผนการออมระยะยาวที่จะช่วยให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณอายุราชการที่ดีและมั่นคง

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำนาญข้าราชการ (กบข.) ในครั้งนี้จะเป็นศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม ศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนของ กบข. เมื่อเทียบกับกองทุนประกันสังคม ศึกษาข้อมูลด้านพฤติกรรมกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพิ่มของสมาชิก กบข. รวมถึงระดับความเชื่อมั่น ความพึงพอใจ และความคาดหวังของสมาชิกต่อกองทุน กบข. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการวางแผนทางการเงินและออมให้กับข้าราชการทุกกลุ่มอาชีพ รวมไปถึงการนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ แก้ไขปัญหาหารายได้ไม่เพียงพอสนับสนุนการออมเงินในหน่วยงาน และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการออมให้กับประชาชนทั่วไปต่อไป ซึ่งเมื่อบุคคลวัยทำงานมีการวางแผนเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุแล้ว นอกจากจะส่งผลดีต่อตัวเองแล้วยังส่งผลดีต่อประเทศชาติในการลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคต และเมื่อข้าราชการและประชาชนมีการออมมากขึ้นจะช่วยให้ระดับเงินออมของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ภาครัฐสามารถนำเงินออมดังกล่าวไปใช้เป็นแหล่งเงินทุนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจโดยการใช้ฐานเงินทุนจากเงินออมของประชาชนในประเทศเป็นหลัก จะเสริมสร้างการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพให้กับประเทศได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตลอดไป

บทที่ 3

แนวทางและผลการดำเนินงานของกองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ

วิวัฒนาการของการออมเพื่อการเกษียณอายุผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

1. ประวัติความเป็นมา

ระบบการออมเพื่อการเกษียณ หรือระบบบำนาญ คือ ระบบการจัดการเพื่อจ่ายเงินสำหรับวัยเกษียณให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินเมื่อครบอายุเกษียณ และมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนเพื่อสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุหลังเกษียณ มิให้มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ตกต่ำเมื่อเข้าสู่ภาวะที่ไม่มีรายได้ นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการจัดสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มเติมด้วย เช่น เงินช่วยเหลือกรณีทุพพลภาพ เจ็บป่วย และเงินช่วยเหลือทายาทในกรณีผู้มีสิทธิรับบำนาญเสียชีวิต เป็นต้น ธนาคารโลก (World Bank) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบการออมเพื่อเกษียณอายุหรือระบบบำเหน็จบำนาญ เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงทางสังคมของประเทศที่เรียกว่า “สามเสาหลักของระบบเงินออมเพื่อวัยเกษียณ” (Three Pillars หรือ The Multi Pillar of Old Age Security) ได้แก่

เสาหลักที่ 1 (First pillar) ระบบประกันรายได้ขั้นพื้นฐานที่ภาครัฐจัดให้

เสาหลักที่ 2 (Second pillar) ระบบการออมภาคบังคับ

เสาหลักที่ 3 (Third pillar) ระบบการออมภาคสมัครใจ

โดยยึดหลักการสร้างระบบบำนาญสมดุลและสามารถรองรับภาระในอนาคตที่จะต้องเลี้ยงดูผู้เกษียณอายุได้ในระดับที่เหมาะสมและไม่เพิ่มภาระภาษีให้กับประชาชนของประเทศ ขณะเดียวกันช่วยสร้างรายได้ของประเทศโดยใช้เงินออมของคนในประเทศเป็นตัวขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ประเทศไทยเริ่มมีระบบบำนาญมาตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โดยพระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า “ราชการบ้านเมืองมีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แม้จะเพิ่มเงินเดือนให้มากขึ้นก็ตาม แต่ข้าราชการมีหน้าที่ต้องรับราชการเต็มเวลา ใคร่ใคร่ได้มีโอกาสที่จะสะสมทรัพย์ไว้เลี้ยงตน เมื่อแก่ชราหรือทุพพลภาพ” จึงได้กำหนดให้มีบำเหน็จบำนาญไว้เลี้ยงชีพยามที่ออกจากงานขึ้นและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการตราพระราชบัญญัติเพื่อจ่ายเบี้ยบำนาญ

เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2444 เรียกว่า “พระราชบัญญัติเบี้ยบำนาญรัตนโกสินทร์ศก 120” และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจนเป็นพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494 ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือการให้นำหน้าผลตอบแทนแก่ข้าราชการเมื่อออกจากงาน โดยจะใช้เงินเดือนเดือนสุดท้ายเป็นหลักในการคำนวณ ทำให้รัฐไม่สามารถปรับปรุงอัตราเงินเดือนของข้าราชการที่ยังรับราชการอยู่ให้สอดคล้องกับภาวะค่าครองชีพที่แท้จริงได้ เพราะหากมีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนของข้าราชการ ก็จะส่งผล

ให้รายจ่ายบำเหน็จบำนาญของข้าราชการที่ออกจากงานไปแล้วเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับที่ผ่านมานั้น รัฐมีภาระผูกพันในการจ่ายบำเหน็จบำนาญโดยเพียงแต่ตั้งงบประมาณรายจ่ายเป็นรายปีตามแต่จะคำนวณภาระเงินได้ในแต่ละปีเท่านั้น ไม่มีการกันเงินสำรองไว้ล่วงหน้าซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการบริหารการคลังที่ดี คือการนำภาษีของคนทำงานไปจ่ายให้กับผู้เกษียณหรือที่เรียกว่าเป็นระบบ Pay as You Go ถือเป็นภาระผูกพันกับผู้เสียภาษีในอนาคต รัฐไม่สามารถวางแผนการคลังที่ดีได้ เพราะวิธีการตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อจ่ายบำเหน็จบำนาญเป็นรายปี นอกจากนี้ตัวเลขของผู้ที่จะเกษียณอายุในอนาคตในอีก 10 – 20 ปี จะมีจำนวนมากประกอบกับการที่ประเทศก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เนื่องจากประชากรมีอายุขัยสูงขึ้นและอัตราเกิดใหม่ของประชากรมีน้อย ทำให้ประเทศไทยจะเกิดสภาพผู้เสียภาษีมีจำนวนน้อย ต้องนำส่งภาษีเพื่อดูแลผู้สูงวัยเกษียณอายุจำนวนมากที่จะมีอายุยืนยาวตามความก้าวหน้าทางการแพทย์นั่นคือโอกาสที่รัฐจะจัดเก็บรายได้จากภาษีมีน้อยลง ขณะที่ความจำเป็นต้องจ่ายมีมากขึ้นต่อเนื่องและยาวนานขึ้น ซึ่งหากไม่มีการแก้ไข อาจนำไปสู่ปัญหาขาดหลักประกันแก่ผู้รับบำนาญและข้าราชการในปัจจุบันตามไปด้วย ทำให้รัฐบาลมีการปรับปรุงระบบบำเหน็จบำนาญและการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการโดยมีเหตุผลและความจำเป็น 4 ประการ ดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, ออนไลน์, 2560)

1.1.1 ระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการแบบเดิม รัฐต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายบำเหน็จบำนาญให้ข้าราชการที่ลาออกหรือเกษียณอายุเป็นประจำทุกปี โดยไม่มีการกันเงินสำรองไว้ล่วงหน้าทำให้ไม่สามารถวางแผนการคลังที่ดีได้ และจากการที่จะมีข้าราชการจำนวนหนึ่งซึ่งจะปลดเกษียณเพื่อรับบำนาญในเวลาใกล้เคียงกันมีจำนวนค่อนข้างสูง ตลอดจนบุคคลเหล่านี้มีอายุขัยที่ยาวนานขึ้น ระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่มีจึงเป็นการสร้างภาระแก่รัฐในอนาคตเป็นอย่างมาก

1.1.2 การจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจะเป็นการให้หลักประกันแก่ข้าราชการว่าจะได้รับเงินบำนาญไม่ว่าในอนาคตฐานะการคลังของประเทศจะแปรผันไปอย่างไร นอกจากนั้นระบบค่าตอบแทนของข้าราชการปัจจุบันยังคงให้น้ำหนักกับการจ่ายบำนาญหลังเกษียณอายุจำนวนสูง แต่เงินเดือนระหว่างเวลารับราชการอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแตกต่างจากโครงสร้างการตอบแทนผลประโยชน์ของภาคเอกชน ที่ให้ความสำคัญกับรายได้ปัจจุบันมากกว่า ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับความต้องการและภาระทางการเงินตามสภาพสังคมปัจจุบัน เป็นเหตุให้ข้าราชการส่วนหนึ่งออกจาก

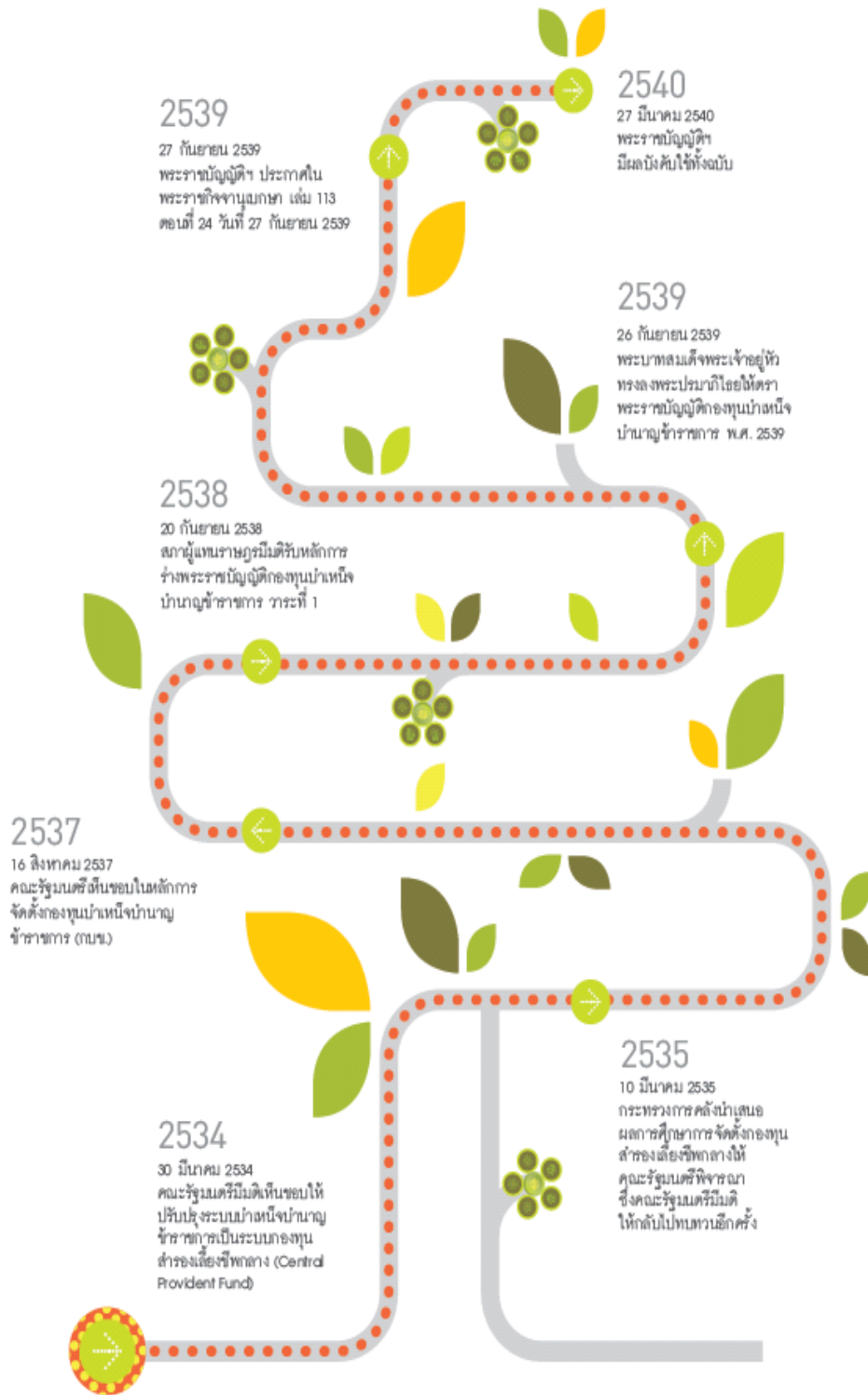
ราชการและไม่มีกำลังคนที่มีคุณภาพเข้ารับราชการเป็นการทดแทน ดังนั้นการปรับปรุงระบบบำเหน็จบำนาญจะช่วยในการวางแผนบุคลากรของรัฐในอนาคตได้ด้วย

1.1.3 ระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการแบบเดิมยังคงให้ความสำคัญกับเงินเดือนเดือนสุดท้ายของข้าราชการแต่ละคนก่อนที่จะออกรับบำเหน็จบำนาญ ทำให้เกิดปัญหาทุกครั้งที่รัฐจะพิจารณาปรับโครงสร้างเงินเดือนของข้าราชการ เพราะจะมีผลกระทบทำให้จำนวนเงินบำเหน็จและบำนาญต้องเพิ่มสูงขึ้น นับเป็นอุปสรรคที่จะทำให้โครงสร้างเงินเดือนของข้าราชการและภาคเอกชนอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

1.1.4 การนำภาระผูกพันของรัฐเกี่ยวกับเงินบำเหน็จบำนาญมาจัดตั้งในรูปกองทุน นอกจากจะเกิดผลดีในการวางแผนเชิงบริหารการคลังในระยะยาวแล้ว กองทุนนี้จะเป็นสถาบันเงินออมที่สำคัญเพื่อช่วยแก้ไขการขาดแคลนเงินออมภายในประเทศ ช่วยส่งเสริมการลงทุนและจะเป็นสถาบันเงินออมที่มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย

ในระยะแรกของการศึกษาเพื่อจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กระทรวงการคลังได้มีแนวคิดที่จะจัดตั้งเป็นกองทุนบำเหน็จกลางโดยในหลักการจะออกเป็นพระราชบัญญัติเป็นการเฉพาะขึ้นใหม่ ให้กองทุนมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารและว่าจ้างเอกชนให้บริหารเงิน ข้าราชการและลูกจ้างประจำทุกคนต้องเป็นสมาชิก ซึ่งต้องสะสมเงินเข้ากองทุนโดยรัฐบาลจะจ่ายสมทบให้เป็นประจำทุกเดือนเมื่อข้าราชการออกจากราชการจะได้รับเงินบำเหน็จเท่านั้น ยกเว้นข้าราชการที่รับราชการอยู่ก่อนการจัดตั้งกองทุน ซึ่งอาจจะได้รับบำเหน็จหรือบำนาญจากงบประมาณอีกส่วนหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อร่างกฎหมายดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้มีข้อสังเกตและให้กลับไปทบทวนอีกครั้ง โดยเกรงว่าอาจจะมีรายได้เปรียบเสียเปรียบเกิดขึ้นระหว่างข้าราชการที่บรรจุก่อนและหลังวันที่พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้ ต่อมากระทรวงการคลังได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อศึกษาการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จกลางอีกครั้ง โดยในการศึกษาของคณะกรรมการชุดดังกล่าวได้นำข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีและข้อสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) มาพิจารณาและในที่สุดได้เสนอร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการออกกฎหมายเป็นลำดับ จนในที่สุดได้ตราเป็นพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2539 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจึงเกิดขึ้นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

แผนภาพที่ 3 – 1 แสดงวิวัฒนาการของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ของประเทศไทย

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เข้าถึงได้จาก :

<https://www.gpf.or.th/thai2013/about/index.asp> (เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560)

2. ลักษณะและรูปแบบของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในปัจจุบัน

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 (พระราชบัญญัติ กบข.) มีลักษณะและรูปแบบของกองทุนดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, ออนไลน์, 2546)

2.1 ลักษณะการจัดตั้ง กบข.

ลักษณะของกองทุน กบข. ในปัจจุบันเป็นส่วนที่รัฐต้องตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อเสริมระบบการจ่ายบำเหน็จบำนาญ ซึ่งเป็นระบบที่รัฐรับรองว่าเมื่อข้าราชการเกษียณอายุจะได้รับเงินตอบแทนจำนวนหนึ่งที่แน่นอน (Defined Benefit) และส่วนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่รัฐนำมาเสริมนั้น เป็นระบบที่ประกันว่าในแต่ละเดือนข้าราชการและรัฐจะต้องร่วมกันจ่ายเงินสะสมและเงินสมทบที่แน่นอน เข้ากองทุน (Defined Contribution) และจะได้รับเงินดังกล่าวพร้อมผลประโยชน์เมื่อออกจากราชการ ซึ่งเมื่อจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว ระบบการจ่ายบำเหน็จบำนาญข้าราชการจะเป็นระบบผสม นอกจากนี้ กบข. ยังเป็นสถาบันเงินออมที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินออมภายในประเทศ และการส่งเสริมการลงทุนอันเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมอีกด้วย ซึ่งกองทุนนี้ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และรายได้ของกองทุนไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ กบข. เป็นผู้กำกับและดูแลโดยทั่วไป

2.2 วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง กบข.

2.1.1 เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนการรับราชการแก่ข้าราชการเมื่อออกจากราชการ

2.2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก

2.2.3 เพื่อจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก

2.3 หน้าที่หลักของ กบข.

2.3.1 ด้านลงทุน : นำเงินที่รับจากสมาชิกและส่วนราชการไปลงทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ตามวัตถุประสงค์และนโยบายการลงทุนที่กำหนด

2.3.2 ด้านสมาชิก : ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารฐานข้อมูลบัญชีสมาชิก การจัดสรรผลประโยชน์จากการลงทุน การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่สมาชิก รวมถึงการจ่ายเงินและผลประโยชน์คืนให้แก่สมาชิกเมื่อพ้นสมาชิกภาพ

2.4 ประเภทสมาชิกของ กบข.

ข้าราชการที่เข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2540 ทุกคนต้องเป็นสมาชิก กบข. แต่ข้าราชการที่รับราชการอยู่ก่อนวันที่ 27 มีนาคม 2540 มีสิทธิเลือกว่าจะเป็นสมาชิกหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ ปัจจุบันสมาชิก กบข. ประกอบด้วยข้าราชการ 12 ประเภท คือ

2.4.1 ข้าราชการพลเรือน

2.4.2 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.4.3 ข้าราชการทหาร

- 2.4.4 ข้าราชการตำรวจ
- 2.4.5 ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
- 2.4.6 ข้าราชการฝ่ายตุลาการ
- 2.4.7 ข้าราชการฝ่ายอัยการ
- 2.4.8 ข้าราชการรัฐสภาสามัญ
- 2.4.9 ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
- 2.4.10 ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 2.4.11 ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
- 2.4.12 ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ เมื่อปี 2549 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติ กบข. เพื่อรองรับสิทธิของผู้ที่เป็นสมาชิกอีก 2 กลุ่ม คือ ให้สิทธิสมาชิก กบข. ที่โอนย้ายไปปฏิบัติงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีให้คงเป็นสมาชิก กบข. ต่อไปได้ และอีกกลุ่มคือ สมาชิกซึ่งรับราชการอยู่ในมหาวิทยาลัยที่แปรสภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมีความประสงค์เป็นสมาชิก กบข. ต่อไป แม้มหาวิทยาลัยจะไม่ใช่ส่วนราชการแล้วก็ตาม ซึ่งความแตกต่างระหว่างข้าราชการที่ไม่เป็นสมาชิกและข้าราชการที่เป็นสมาชิกอยู่ที่รูปแบบการรับเงินเมื่อออกจากราชการ ทั้งนี้สิทธิในสวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับจากรัฐ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ยังคงเหมือนกัน (รายละเอียดตามตารางที่ 3 - 1)

ตารางที่ 3 - 1 แสดงความแตกต่างระหว่างข้าราชการที่ไม่เป็นสมาชิกและข้าราชการที่เป็นสมาชิกของ กบข.

ประเภท	กรณีเลือกรับบำเหน็จ		กรณีเลือกรับบำนาญ	
	เป็นสมาชิก	ไม่เป็นสมาชิก	เป็นสมาชิก	ไม่เป็นสมาชิก
1. จากงบประมาณ				
1.1 บำเหน็จ	✓	✓	-	-
1.2 บำนาญ	-	-	✓*	✓**
2. จาก กบข.				
2.1 เงินประเดิม	-	-	✓	-
2.2 เงินชดเชย	-	-	✓	-
2.3 เงินสมทบ	✓	-	✓	-
2.4 เงินสะสม	✓	-	✓	-

2.5 ผลประโยชน์	✓***	-	✓****	-

- หมายเหตุ : *
- * จำนวนจากเงินเดือนเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้าย คูณเวลาราชการ ทหาร 50 แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้าย
 - ** จำนวนจาก เงินเดือนเดือนสุดท้าย คูณเวลาราชการ ทหาร 50
 - *** ผลประโยชน์ของเงินตาม 2.3 + 2.4
 - **** ผลประโยชน์ของเงินตามข้อ 2.1 + 2.2 + 2.3 + 2.4

อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ 2560 กบข. มีการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยให้ข้าราชการในพระองค์เป็นข้าราชการอีกประเภทหนึ่งที่เป็นสมาชิก กบข.

2.5 ประเภทเงินกองทุนของ กบข.

เงินของกองทุน กบข. ประกอบด้วย 6 ประเภท ดังนี้

2.5.1 เงินประเดิม คือ เงินที่รัฐจ่ายจากเงินคลังเข้ากองทุนให้สมาชิกที่เป็นข้าราชการอยู่ก่อนวันที่ 27 มีนาคม 2540 ที่สมัครเป็นสมาชิก ทั้งนี้มีเงื่อนไขว่าสมาชิกจะได้รับเงินดังกล่าวเมื่อสิ้นสุดสมาชิกภาพและเลือกรับบำนาญ

2.5.2 เงินชดเชย คือ เงินที่รัฐส่งเข้ากองทุนสมาชิกอัตราร้อยละ 2 ของเงินเดือนทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินเดือน ทั้งนี้มีเงื่อนไขว่าสมาชิกจะได้รับเงินดังกล่าวเมื่อสิ้นสุดสมาชิกภาพและเลือกรับบำนาญ

2.5.3 เงินสะสม คือ เงินออมของสมาชิกโดยส่วนราชการจะหักจากเงินเดือนและส่งเข้ากองทุนทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินเดือน ในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือน (การออมเงินของสมาชิกที่รับราชการก่อนวันที่ 27 มีนาคม 2540 เป็นไปตามความสมัครใจ แต่สมาชิกที่เริ่มรับราชการตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2540 ทุกคนต้องออมเงินสะสม) ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติ กบข. ให้สมาชิกออมเงินสะสมเพิ่มได้ แต่ทั้งนี้เมื่อรวมกับเงินสะสมเดิมแล้วต้องไม่เกิน 15% ของเงินเดือนในขณะที่ยังคงจ่ายเงินสมทบให้อัตราเดิม

2.5.4 เงินสมทบ คือ เงินที่รัฐจ่ายเข้ากองทุนให้สมาชิกที่ส่งเงินสะสม ในจำนวนที่เท่ากับอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงคือ ร้อยละ 3 ของเงินเดือน

2.5.5 เงินสำรอง คือ เงินที่รัฐจัดสรรเงินงบประมาณส่งเข้ากองทุนเพื่อเป็นเงินสำรองสำหรับการจ่ายบำเหน็จบำนาญให้แก่ข้าราชการในยามที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐต้องจัดสรรเงินงบประมาณเป็นเงินสำรองเข้ากองทุนเป็นรายปี จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายบำเหน็จบำนาญข้าราชการประจำปี จนกว่าเงินสำรองและดอกผลจะมีจำนวน 3 เท่าของงบประมาณรายจ่ายบำเหน็จบำนาญข้าราชการประจำปี หลังจากนั้นให้รัฐตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อให้เงินสำรอง เงินกองกลาง และดอกผลของเงินดังกล่าว คงระดับ 3 เท่า ของงบประมาณรายจ่ายบำเหน็จบำนาญข้าราชการในแต่ละปี หากมีเกินให้ส่งคืนรัฐเป็นรายได้แผ่นดิน และรัฐจะนำเงินดังกล่าวออกไปใช้ได้จะต้องเป็นกรณีที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ และออกพระราชกฤษฎีกานำเงินไปใช้และต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อชดเชยส่วนที่นำออกไปใช้คืนกองทุนในปีงบประมาณถัดไป

2.5.6 เงินกองกลาง คือ เงินบริจาค เงินตามบัญชีเงินรายบุคคลที่ไม่มีผู้รับเป็นเงินส่วนกลางที่มีใช้ของสมาชิกคนใด ซึ่งเงินจำนวนนี้จะนับรวมเป็นเงินสำรองกรณีการคำนวณเงินสำรองจำนวน 3 เท่าตามข้อ 2.5.5

2.6 วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ : สถาบันหลักที่สมาชิกไว้วางใจในการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณอายุราชการอย่างมีความสุข

พันธกิจ :

2.6.1 เป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนการรับราชการแก่ข้าราชการเมื่อออกจากราชการ

2.6.2 ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก

2.6.3 การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก

2.7 คณะกรรมการ กบข. คณะอนุกรรมการ และโครงสร้างการบริหาร

การบริหารงานของ กบข. จะอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการ กบข. ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบายและกรอบการบริหารองค์กร และคณะอนุกรรมการ ซึ่งมีหน้าที่ ช่วยให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการและสำนักงาน โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการและอนุกรรมการ มีดังนี้ (กบข., ออนไลน์, 2560)

2.7.1 คณะกรรมการ กบข.

กบข. มีคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (คณะกรรมการ กบข.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งในการบริหารกิจการของกองทุน รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการจัดการกองทุน ตลอดจนกำหนดนโยบายการลงทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงต่างๆ โดยคณะกรรมการ กบข. มีจำนวนทั้งสิ้น 25 คน ประกอบด้วย

1) กรรมการผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการโดยตำแหน่งอีก 8 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมบัญชีกลาง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

2) กรรมการผู้แทนสมาชิก จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากข้าราชการสมาชิกแต่ละประเภท

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยกรรมการผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและกรรมการผู้แทนสมาชิก

4) เลขาธิการคณะกรรมการ กบข. เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ กบข. ซึ่งได้รับการสรรหาและแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ กบข.

สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้แทนสมาชิก และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้
เลขาธิการ มีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดในสัญญาจ้าง คราวละไม่เกิน 4 ปีและมีอายุไม่เกิน 60 ปี

2.7.2 คณะอนุกรรมการ

กบข. ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ โดยนอกจากคณะกรรมการแล้ว กบข. ยังมีคณะอนุกรรมการต่างๆ ดังนี้

1) คณะอนุกรรมการที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 จำนวน 2 คณะ คือ คณะอนุกรรมการจัดการลงทุน และคณะอนุกรรมการสมาชิกสัมพันธ์

2) คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ กบข. แต่งตั้ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะด้านตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ กบข. จำนวน 5 คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการตรวจสอบ คณะอนุกรรมการกฎหมาย คณะอนุกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะอนุกรรมการธรรมาภิบาล และคณะอนุกรรมการประเมินผลงานและพิจารณาค่าตอบแทน (รายละเอียดตามตารางที่ 3 – 2)

ตารางที่ 3 – 2 แสดงรายละเอียดประเภทคณะอนุกรรมการและอำนาจหน้าที่

ที่	ประเภทคณะอนุกรรมการ	อำนาจหน้าที่โดยสรุป
จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติ กบข. จำนวน 2 คณะ		
1	คณะอนุกรรมการจัดการลงทุน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการแต่งตั้งจำนวน 4 คน เป็นอนุกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการ กบข. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ	1. ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการลงทุนต่อคณะกรรมการ 2. ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกสถาบันการเงินที่จะมอบหมายให้จัดการเงินของกองทุน 3. ติดตามดูแลการดำเนินงานของสถาบันการเงินที่ได้รับมอบหมายให้จัดการเงินของกองทุน 4. รายงานผลการดำเนินการด้านการลงทุนและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ
2	คณะอนุกรรมการสมาชิกสัมพันธ์ ประกอบด้วยเลขาธิการ ก.พ. เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ และผู้แทนสมาชิก 5 คน เป็นอนุกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการ กบข. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ	1. เป็นสื่อกลางระหว่างกองทุนกับสมาชิก ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิก 2. เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และรายงานความคืบหน้าของการจัดการกองทุน 3. รับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ จากสมาชิก 4. พิจารณาเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก

ที่	ประเภทคณะกรรมการ	อำนาจหน้าที่โดยสรุป
คณะกรรมการที่คณะกรรมการมีมติแต่งตั้งขึ้น จำนวน 8 คณะ		
1	คณะกรรมการตรวจสอบ	1. สอบทานงบการเงิน ความมีประสิทธิภาพของการจัดการความเสี่ยง ระบบการควบคุมภายใน และระบบการตรวจสอบภายใน การปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ และจรรยาบรรณ 2. อนุมัติงบการเงินรายไตรมาส 3. กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายตรวจสอบภายในให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการตรวจสอบและจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้ตรวจสอบ
2	คณะกรรมการกฎหมาย	พิจารณาให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และพิจารณาตรวจสอบและกลั่นกรองสาระสำคัญของร่างกฎหมายต่างๆ
3	คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง	1. เสนอกรอบนโยบายการบริหารความเสี่ยงและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (RISK APPETITE) 2. ประเมินและทบทวนความเพียงพอ รวมทั้งความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการบริหารความเสี่ยงของกองทุน 3. กำหนดกลยุทธ์ แนวปฏิบัติ หรือมาตรการในการบริหารความเสี่ยง
4	คณะกรรมการธรรมาภิบาล	1. กำหนดหรือทบทวนนโยบายการกำกับดูแลกิจการของกองทุนให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 2. พิจารณาผลการปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการของกองทุน และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ

ที่	ประเภทคณะกรรมการ	อำนาจหน้าที่โดยสรุป
5	คณะกรรมการประเมินผลงานและพิจารณา	1. กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลงานของ

ที่	ประเภทคณะกรรมการ	อำนาจหน้าที่โดยสรุป
	ค่าตอบแทน	เลขาธิการเพื่อเสนอคณะกรรมการ 2. พิจารณาประเมินผลงานของเลขาธิการและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ พร้อมขอเสนอเรื่องค่าตอบแทนของเลขาธิการ 3. พิจารณาวางแผนสืบทอดงานในตำแหน่งเลขาธิการและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ 4. พิจารณาโครงสร้างค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่นๆ ตลอดจนค่าตอบแทนและโบนัสประจำปี และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ
6	คณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ...	เป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อพิจารณาการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยให้พิจารณาร่างตามหลักการและประเด็นที่คณะกรรมการได้อนุมัติไว้แล้ว รวมทั้งให้มีอำนาจแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเสร็จ และคณะกรรมการได้มีมติให้เสนอกระทรวงการคลังพิจารณาต่อไป
7	คณะกรรมการที่ปรึกษากำกับการศึกษาวิจัยอัตราเพิ่มและแนวทางการเพิ่มเงินออมสะสมของสมาชิก	คณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษากำกับการศึกษาวิจัยอัตราเพิ่มและแนวทางการเพิ่มเงินออมสะสมของสมาชิก เป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาสำนักงานโครงการวิจัยอัตราเพิ่มและแนวทางการเพิ่มเงินออมของสมาชิก เพื่อจะได้นำผลการศึกษาดังกล่าวเสนอแนะแนวนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป
8	คณะกรรมการเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว	เป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อให้เป็นที่ปรึกษา พิจารณา ยุทธศาสตร์ระยะยาวด้านบริหารงานลงทุน บริหารงานสมาชิก และบริหารสำนักงานโดยรวม เพื่อกำหนดโครงสร้างองค์กรเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาภายในเดือนธันวาคม 2560

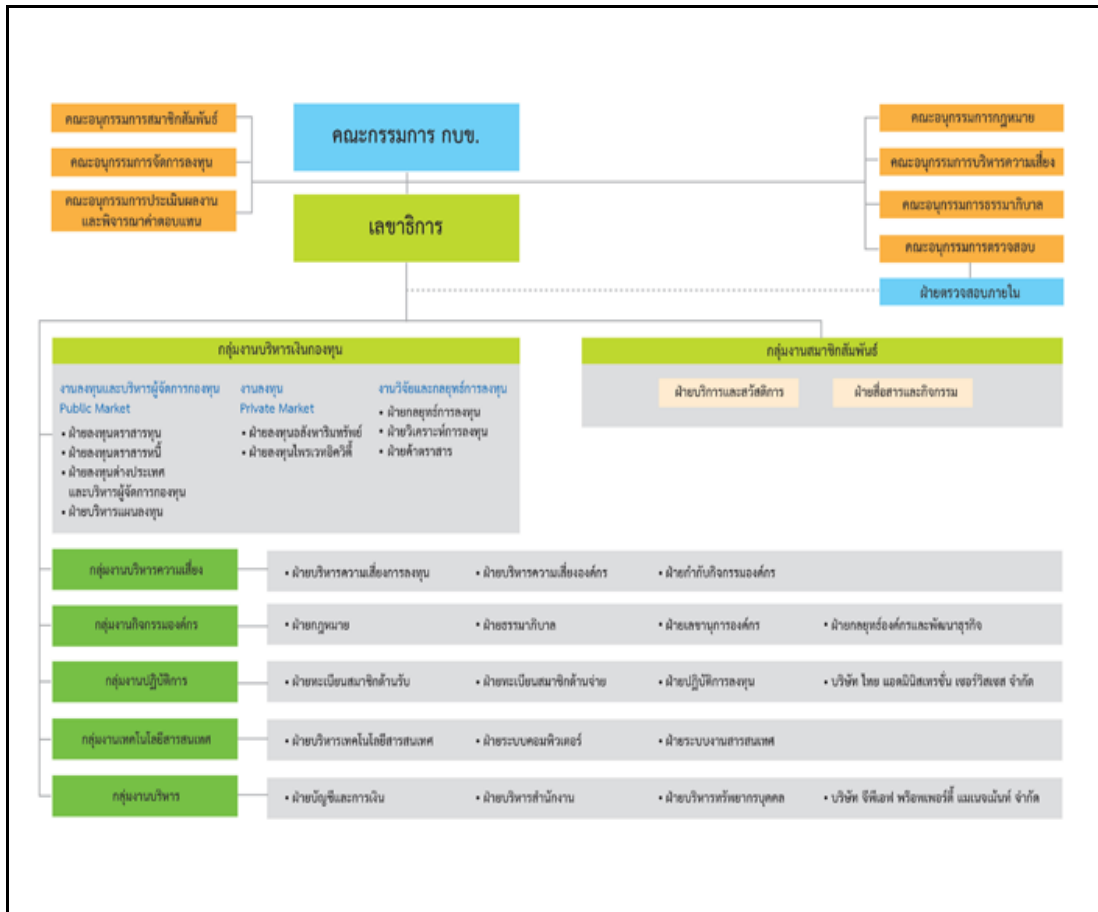
ที่มา : รายงานประจำปี 2559 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

2.7.3 โครงสร้างการบริหารของ กบข.

กบข. มีโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญและส่งเสริมการบริหารความเสี่ยงเชิงบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานของ กบข. มีคณะกรรมการทำหน้าที่และรับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายและกรอบการบริหารองค์กร และมีคณะกรรมการธรรมาภิบาล คณะอนุกรรมการบริหารความเสี่ยง และคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ซึ่งประกอบด้วย

ผู้แทนจากคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการบริหาร ความเสี่ยงและการตรวจสอบ ช่วยให้มองเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการและสำนักงาน

ภาพที่ 3 – 2 แสดงโครงสร้างองค์กรของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สืบค้นจาก :

<http://www.gpf.or.th/thai2013/about/organizational.asp>

แผนยุทธศาสตร์องค์กร นโยบายด้านการลงทุนและการพัฒนาแผนการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

1. แผนยุทธศาสตร์องค์กรปี 2560 และ 2561

แผนยุทธศาสตร์กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการฉบับปัจจุบันระยะ 4 ปี (2558 – 2561) ได้ถูกพัฒนาขึ้นภายใต้วิสัยทัศน์ กบข. เป็น “สถาบันหลักที่สมาชิกไว้วางใจในการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณอายุราชการอย่างมีความสุข” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างความมั่นคงในการเกษียณของสมาชิก : ให้ความสำคัญกับการสร้างความเพียงพอหลังการเกษียณอายุของสมาชิกมาโดยตลอด ผ่านการกำหนดนโยบาย

การลงทุนที่เหมาะสม ใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อเพิ่มผลตอบแทน ปรับปรุงกระบวนการลงทุนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมถึงการให้บริการทางการเงินต่างๆ แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง

1.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เสริมสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ : มุ่งเน้นการเพิ่มระดับความผูกพันกับสมาชิก ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิก ปรับปรุงการสื่อสารที่เข้าถึงสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความรู้ด้านการวางแผนทางการเงินและการลงทุน

1.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนากระบวนการและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถองค์กร : ผลักดันให้ กบข. เป็นสถาบันจัดการเงินออมที่โปร่งใส มีระบบการบริหารจัดการภายในที่ดี โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่มีภารกิจด้านการกำกับดูแลกิจการ การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายในและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อให้สอดคล้องตามหลักมาตรฐานสากลและเพิ่มมูลค่าแก่องค์กร (ENTERPRISE VALUE CREATION) และการปรับปรุงระบบงานลงทุนใหม่ให้รองรับ กับกลยุทธ์การลงทุน รวมถึงนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นตัวขับเคลื่อนงาน ให้บริการสมาชิกมากขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพระบบงานสำนักงาน

1.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นเลิศและผูกพันกับองค์กรสูง : มุ่งเน้นสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงให้อยู่กับองค์กร โดยการทบทวนโครงสร้างค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับการสร้างผลตอบแทนลงทุนระยะยาวซึ่งเป็นปรัชญาในการดำเนินธุรกิจขององค์กร สามารถแข่งขันกับตลาดแรงงาน และสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานได้

สำหรับแผนยุทธศาสตร์องค์กรปี 2560 – 2561 ของ กบข. ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กร ภายใต้วิสัยทัศน์ว่า กบข. เป็นสถาบันหลักที่สมาชิกไว้วางใจในการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณอายุราชการอย่างมีความสุข โดยแผนยุทธศาสตร์ปี 2560 – 2561 ยังคงเป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ ปี 2558 – 2561 ที่มุ่งเน้นการดำเนินงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัฒนธรรมขององค์กรโดยมีแผนงานเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างความมั่นคงในการเกษียณของสมาชิก

1.1 แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพระบบการวิเคราะห์และรายงานผลการบริหารงาน (Data Management System) เพื่อให้งานจัดการบริหารความเสี่ยงด้านการลงทุนเป็นประโยชน์ต่อการบริหารเงินลงทุน สามารถรายงานผลการดำเนินงานและความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้องรวดเร็ว สะท้อนสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงผันผวนมากขึ้น

1.2 แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพระบบงานด้านลงทุนไพรเวทมาร์เก็ต เพื่อสร้างความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล ทั้งในด้านงานสนับสนุน และสร้างกระบวนการติดตามผลการดำเนินงานลงทุนที่เป็นระบบ เพื่อเป็นการสร้างผลตอบแทนในระยะยาวที่สามารถสร้างความเพียงพอของเงินเพื่อการเกษียณ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : เสริมสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ

2.1 แผนพัฒนาเครื่องมือทางการเงินเพื่อการสื่อสารกับสมาชิก โดยจะจัดทำ Personal Website ในแนวคิด My GPF ... My Web My Way ที่สมาชิกใช้บริการต่าง ๆ ได้ เช่น เช็คยอดเงินกบข. คำนวณประมาณการความเพียงพอของเงินใช้หลังเกษียณ แก่ไขข้อมูลส่วนบุคคล และใช้บริการต่าง ๆ กับ กบข.

2.2 แผนพันธมิตรวางแผนทางการเงิน ที่มุ่งเน้นให้ความรู้แก่สมาชิกในเรื่อง การบริหารเงินและการลงทุน โดย กบข.ได้พัฒนา “เกมลงทุน” ให้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย และใช้ได้จริง โดยพันธมิตรวางแผนทางการเงิน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดด้วยการจัดอบรม ต่อให้กับสมาชิกในหน่วยงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาระบบการและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถองค์กร

3.1 แผนบูรณาการงานธรรมาภิบาล (Governance) การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) และการกำกับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance) เข้าไว้ด้วยกัน (Integrated-GRC - iGRC) รวมถึงการเสริมสร้าง IT Governance ซึ่งเป็นการบริหารจัดการความ มั่นคงปลอดภัยเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์ และการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ

3.2 แผนงานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน ด้านงานทะเบียนสมาชิกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและศึกษาความเป็นไปได้ ในการใช้ Big Data เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารสมาชิกเฉพาะราย หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มและกลยุทธ์เชิงรุก ด้านการให้บริการแก่สมาชิก

3.3 แผนเตรียมความพร้อมด้านกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานสารสนเทศ เพื่อรองรับการแก้ไขพระราชบัญญัติ กบข. และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นเลิศ และผูกพันกับองค์กรสูง

มุ่งพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนารายบุคคลที่ได้มีการจัดทำสำหรับพนักงานทุกระดับการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรในเรื่อง “เก่ง ดี มีจิตบริการ” รวมถึงการทบทวนเส้นทาง ก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career path) ในทุกกลุ่มสายงาน และพัฒนาแผนพัฒนาเส้นทางก้าวหน้าของ ผู้สืบทอดตำแหน่ง (Career Development Plan) เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร ทำให้ บุคลากรสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาตนเองให้สัมประสพการณ์และผลงานได้ตามเส้นทาง ดังกล่าว ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างบุคลากรที่มีคุณค่าให้แก่องค์กรในระยะยาว และช่วยให้องค์กรวางแผน เกี่ยวกับทรัพยากรบุคคล และเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทดแทนกำลังคนได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. นโยบายด้านการลงทุนของ กบข.

2.1 เป้าหมายการลงทุน

นโยบายการลงทุนของ กบข. คือการบริหารเงินของกองทุนโดยมุ่งเน้นและ ให้ความสำคัญในเรื่องของความสมดุลระหว่าง "ความปลอดภัยของเงินต้น (Preservation of Capital)" กับ "ผลตอบแทนจากการลงทุน" ภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เพื่อให้สมาชิกมีมาตรฐาน และคุณภาพของการดำรงชีวิตที่เหมาะสมภายหลังการเกษียณ "หลักการลงทุน กบข." จะอยู่ ภายใต้กฎหมายแห่งกรอบของพระราชบัญญัติ กบข. และกฎกระทรวง อีกทั้ง กบข. ยังได้มีการจัดทำ นโยบายการกำกับดูแลกิจการ นโยบายธรรมาภิบาลการลงทุน และประกาศรับปฏิบัติตาม หลักธรรมาภิบาลการลงทุน (Investment Governance Code : I Code) เพื่อใช้เป็นกรอบและ

แนวทางในการลงทุนของกองทุน ซึ่งในปี 2560 กบข. ได้จัดทำประกาศรับการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลการลงทุน 7 ประการ ดังนี้

- 2.1.1 จัดให้มีนโยบายธรรมาภิบาลการลงทุนที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
- 2.1.2 มีการป้องกันและจัดการความขัดแย้งทางผลประโยชน์อย่างเพียงพอเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของลูกค้า
- 2.1.3 มีกระบวนการในการตัดสินใจและติดตามบริษัทที่ลงทุนอย่างใกล้ชิดและทันเหตุการณ์ (Actively) โดยมีประเด็น เรื่องกลยุทธ์ การกำกับดูแลกิจการที่ดี ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทที่ไปลงทุนเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจและติดตามด้วย
- 2.1.4 มีการเพิ่มระดับการติดตามบริษัทที่ลงทุนกรณีเห็นว่าการติดตามในหลักปฏิบัติข้อ 2.1.3 ไม่เพียงพอ
- 2.1.5 จัดให้มีการเปิดเผยนโยบายการใช้สิทธิออกเสียงและผลการใช้สิทธิออกเสียงต่อลูกค้า
- 2.1.6 ร่วมมือกับผู้ลงทุนอื่นตามความเหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติตาม I Code เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.1.7 เปิดเผยนโยบายธรรมาภิบาลการลงทุน และการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลการลงทุนในเว็บไซต์ และในรายงานประจำปี (ถ้ามี) ตามแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.2 โครงสร้างการตัดสินใจลงทุน

โครงสร้างการตัดสินใจลงทุนของ กบข. มีองค์ประกอบ 5 ระดับ ที่สะท้อนถึงแนวทาง การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การลงทุนของ กบข. ที่จะต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองเพื่อให้กองทุนสามารถบรรลุเป้าหมายการลงทุน องค์ประกอบของโครงสร้างดังกล่าว ได้แก่

- 2.2.1 พระราชบัญญัติ กบข. และกฎกระทรวง : เป็นข้อกำหนดของกฎหมายเพื่อใช้กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบการลงทุน
 - 2.2.2 คณะกรรมการ กบข. มีหน้าที่วางนโยบายการลงทุน กำกับดูแลและควบคุมการลงทุนให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย และเป้าหมาย ที่กำหนดโดยการจัดทำแผนจัดสรรการลงทุนระยะยาว (SAA) กรอบความเสี่ยง และผลตอบแทนเป้าหมาย
 - 2.2.3 คณะอนุกรรมการจัดการลงทุน เป็นผู้มีความสำคัญในการให้คำแนะนำปรึกษา ติดตามดูแลการดำเนินงานด้านการลงทุนของกองทุนเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการและปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
 - 2.2.4 คณะจัดการกลยุทธ์การลงทุน ซึ่งเป็นการจัดการในระดับสำนักงาน มีเลขาธิการและผู้บริหารระดับสูงร่วมกันเป็นคณะจัดการกลยุทธ์การลงทุน ทำหน้าที่พิจารณาวางแผนแนวทางและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุนเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจและสถานการณ์การลงทุน
 - 2.2.5 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ หรือผู้จัดการกองทุนมีหน้าที่ดำเนินการด้านการลงทุนให้ได้เงื่อนไขที่ดีที่สุดสำหรับสมาชิกภายใต้กรอบการลงทุนและนโยบายที่กำหนด
- นอกจากกระบวนการตัดสินใจลงทุนแล้ว กบข. ยังมีการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติ (Compliance Manual) เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานตระหนักถึงความสำคัญของจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจและความโปร่งใส ให้สอดคล้องกับหลัก

ปฏิบัติสากล ในการเป็นองค์กรที่มีการกำกับดูแลที่ดี สาระสำคัญเกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติในการลงทุนของ กบข. หลักปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลลับและมาตรการป้องกันการล่วงรู้ข้อมูลภายในระหว่างหน่วยงาน ระบุว่าด้วยการซื้อขายหลักทรัพย์ของพนักงาน และหลักปฏิบัติในการประกอบกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อ กบข. เป็นต้น

การดำเนินงานของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาบริหารด้วยหลักการที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก กบข. ดังนี้ (อรภัทร รังสีวงศ์, ออนไลน์, 2552)

1) มุ่งมั่นบริหารด้วยหลักการกำกับดูแลที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานมีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก และส่งเสริมการเป็นองค์กรธุรกิจที่ดีของส่วนรวมซึ่งจะนำไปสู่การเติบโตพร้อมกับความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมต่อไป

2) มุ่งเน้นการสร้างผลตอบแทนที่ดีเพื่อความมั่นคงที่ยั่งยืนของสมาชิก ให้มีการจัดสรรเงินลงทุนอย่างเหมาะสม และการกระจายการลงทุนให้หลากหลาย รวมทั้งมีระบบการพิจารณาและกำกับการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ

3) มุ่งมั่นสรรค์สร้างบริการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารข้อมูลไปยังสมาชิก โดยเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลงทุนให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถดูแลบริหารเงินของตนเองได้ในอนาคตและเพื่อความมั่นคงในชีวิต

4) มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่เต็มศักยภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิก โดยการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการพัฒนาระบบการทำงานภายในอย่างต่อเนื่องและพัฒนาไปสู่การจัดหาสวัสดิการที่เป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิก “การเป็นองค์กรบริหารเงินบำนาญชั้นนำในระดับสากล”

2.3 กลยุทธ์การลงทุน

2.3.1 กระจายการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสสร้างผลตอบแทนจากการลงทุน

2.3.2 ทบทวนและประเมินผลการจัดสรรเงินลงทุน ทุกๆ 3 ปี หรือเมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงสำคัญ

2.3.3 กำหนดเป้าหมายและผลการดำเนินงาน ตัวเทียบวัด และแนวทางลงทุนให้ชัดเจนควบคู่ไปกับการกำกับดูแลและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

2.3.4 จัดจ้างบริษัทจัดการกองทุนที่ชำนาญการบริหารการลงทุนสำหรับสินทรัพย์ต่างๆ ตามประเภทของความเชี่ยวชาญ

2.3.5 กระจายเงินกองทุนระหว่างผู้จัดการกองทุนภายในสำนักงาน และผู้จัดการกองทุนภายนอกให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ

2.3.6 กำหนดกระบวนการจัดการลงทุนที่ชัดเจน โปร่งใส แบ่งความรับผิดชอบของฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะถ่วงดุลกันและกัน และมีระบบกำกับตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดการลงทุนอย่างเคร่งครัด

2.4 การตรวจสอบ

2.4.1 การตรวจสอบโดยหน่วยงานภายใน ของ กบข. ประกอบด้วย

2.4.1.1 ฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบกิจการภายในของ กบข. ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศคำสั่ง และมติเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของ กบข.

2.4.1.2 คณะอนุกรรมการชุดต่างๆ ให้ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของ กบข. ในลักษณะเฉพาะเจาะจง ได้แก่ คณะอนุกรรมการธรรมาภิบาล คณะอนุกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะอนุกรรมการจัดการลงทุน และคณะอนุกรรมการตรวจสอบ

2.4.2 การตรวจสอบโดยหน่วยงานภายนอก ของ กบข. ตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 ประกอบด้วย

2.4.2.1 คณะกรรมการ กบข. : มาตรา 26 กำหนดให้คณะกรรมการ กบข. เป็นผู้ออกข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และมติเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของ กบข. และ กบข. จะต้องดำเนินกิจการให้เป็นไปตามนั้น

2.4.2.2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง : มาตรา 75 กำหนดให้ กบข. ต้องรายงานการดำเนินกิจการให้ทราบอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และมาตรา 84 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่มาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของ กบข. ได้

2.4.2.3 สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน : มาตรา 78 กำหนดให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและรับรองบัญชีทุกประเภทของ กบข. เช่นเดียวกับส่วนราชการต่างๆ

2.4.2.4 สมาชิก : มาตรา 74 กำหนดให้ กบข.ต้องแจ้งยอดเงินในบัญชีเงินรายบุคคลของสมาชิกแต่ละรายให้สมาชิกทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.4.2.5 ที่ประชุมใหญ่ผู้แทนสมาชิก : มาตรา 81 กำหนดให้ กบข. ต้องรายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงินและการรับจ่ายเงินของ กบข. ให้ที่ประชุมใหญ่ผู้แทนสมาชิกทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งที่ประชุมใหญ่ผู้แทนสมาชิกมีอำนาจแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กบข. ต่อคณะกรรมการ กบข. ได้

2.4.2.6 คณะรัฐมนตรี : มาตรา 82 กำหนดให้ กบข. ต้องรายงานการสอบบัญชี พร้อมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กบข. ต่อคณะรัฐมนตรี และประกาศให้ประชาชนทราบในราชกิจจานุเบกษาด้วย

นอกจากที่กล่าวแล้ว กบข. ถือเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์การมหาชนประเภทกองทุนซึ่งมีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของเลขาธิการคณะกรรมการ กบข. และพนักงาน กบข. จึงอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดเจ้าหน้าที่และกฎหมายว่าด้วยความรับผิดของเจ้าหน้าที่องค์การของรัฐ ซึ่งอาจมีความรับผิดทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญาได้เช่นเดียวกับข้าราชการของส่วนราชการ เจ้าหน้าที่ขององค์การมหาชน และพนักงานของรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ กบข. อาจถูกตรวจสอบจากส่วนราชการอื่นที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบกิจการ

ของรัฐด้วย เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น

3. การพัฒนาแผนการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญ

3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดให้มีแผนการลงทุน

การบริหารเงินกองทุนของสมาชิก กบข. ก่อนปี 2548 เป็นการบริหารแบบกองทุนเดียว (Pooled Fund) โดยมีการกำหนดนโยบายการลงทุน ได้แก่ เป้าหมายผลตอบแทนระดับความเสี่ยง และสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ ที่เหมาะกับสมาชิกทุกราย โดยเฉพาะ ภายใต้หลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กำหนดให้ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบ เป็นต้น ด้วย กบข. มีสมาชิกมากกว่าล้านคน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนอาจต้องการนโยบายการลงทุนที่เหมาะสมกับตนแตกต่างกัน ตามปัจจัยต่างๆ เช่น ฐานะการเงิน ความต้องการใช้เงิน วัย ความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน หรือการยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุน คณะกรรมการ กบข. จึงได้จัดให้มีแผนการลงทุนเพิ่มขึ้น เพื่อให้สมาชิกมีทางเลือกในการลงทุนตามความต้องการของแต่ละบุคคล โดยในแต่ละแผนการลงทุนอาจกำหนดให้ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงต่างจากที่กำหนดไว้ตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ มีเงื่อนไขว่าให้สมาชิกเลือกแผนการลงทุนได้เฉพาะส่วนของเงินสะสม เงินสมทบ และดอกผลของเงินดังกล่าวเท่านั้น

การเลือกแผนการลงทุนเป็นสิทธิของสมาชิก จะเลือกแผนการลงทุนหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ โดยสมาชิกจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนตามแผนการลงทุนที่เลือกซึ่งอาจไม่เท่ากับสมาชิกที่เลือกแผนการลงทุนที่ต่างไป กรณีเงินกองทุนของสมาชิกที่ไม่ใช้สิทธิเลือกแผนการลงทุน รวมถึงเงินประเดิม เงินชดเชยและดอกผลของเงินส่วนนี้ของสมาชิกที่ไม่ใช้สิทธิเลือกแผนการลงทุน คณะกรรมการ กบข. กำหนดให้ กบข. ยังคงบริหารเงินกองทุนในส่วนนี้ภายใต้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายดังกล่าวโดยมีนโยบายการลงทุนและสัดส่วนการลงทุนแตกต่างจากแผนการลงทุนอื่น โดยจัดเป็นแผนการลงทุนหนึ่งสำหรับสมาชิก กบข. ด้วย หรือเรียกในข้อมูลแผนการลงทุนฉบับนี้ว่า “แผนหลัก”

3.2 นโยบายและแผนการลงทุนสำหรับสมาชิก

3.2.1 นโยบายการลงทุน หมายถึง ข้อกำหนดของประเภทและสัดส่วน (หรือน้ำหนัก) ของการลงทุนในหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินต่าง ๆ ซึ่งในทางหลักวิชาการด้านการลงทุนพบว่าการจัดสัดส่วนของการลงทุนในหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ อย่างเหมาะสม จะเป็นตัวแปรสำคัญในการบรรลุเป้าหมายของการลงทุน ได้แก่ ผลตอบแทนที่คาดหวังและระดับความเสี่ยงที่แตกต่างกัน

3.2.2 แผนการลงทุน ที่ กบข. จัดให้แก่สมาชิกเลือกแต่ละแผนจะมีความเหมาะสมกับสมาชิกแต่ละคนแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะเฉพาะของแผนการลงทุน สัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆ อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังและระดับความเสี่ยงไม่เหมือนกัน โดยในระยะแรก กบข. จัดให้มีแผนการลงทุนเพิ่มอีก 3 แผนนอกเหนือจากแผนหลัก ได้แก่ 1) แผนผสมหุ้นทวีเพื่อรองรับสมาชิกที่ยังมีอายุราชการน้อย มีความจำเป็นต้องเร่งสะสมเงินเพื่อให้เพียงพอใช้สำหรับการเกษียณอายุ ขณะที่ยังมีเวลาออมเงินนาน ทำให้สามารถลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงได้

ในสัดส่วนที่มากกว่าสมาชิกทั่วไป 2) แผนตราสารหนี้ สำหรับสมาชิกที่ไม่ประสงค์ให้มีการลงทุนในหุ้น และ 3) แผนตลาดเงินเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่สมาชิกที่เหลื่ออายุราชการน้อยหรือผู้ที่ต้องการให้ลงทุนแบบมุ่งรักษาเงินต้น ซึ่งการเลือกแผนการลงทุนทั้ง 3 แผนนั้น สมาชิกต้องตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง จึงต้องมีความเข้าใจความต้องการและระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมกับตนเป็นอย่างดี อีกทั้งยังต้องมีเวลาติดตามและมีความสนใจเอาใจใส่ดูแลเงินกองทุนด้วยตนเอง โดยควรต้องปรับเพิ่มลดความเสี่ยงของการลงทุนเมื่อปัจจัยต่างๆ เปลี่ยนแปลง เช่น ปรับลดความเสี่ยงของการลงทุนเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น เป็นต้น ดังนั้นเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่อาจยังไม่พร้อมที่จะเลือกและปรับเปลี่ยนแผนการลงทุนด้วยตนเอง แต่ต้องการให้มีการบริหารเงินกองทุนในแบบที่เหมาะสมกับตนเอง ในปี 2556 กบข. ได้เพิ่มทางเลือกสำหรับสมาชิกอีก 1 แผนการลงทุน คือ แผนสมดุลตามอายุโดยแผนนี้มีความแตกต่างจาก 4 แผนเดิม ที่สำคัญคือ 1) กบข.เป็นผู้กำหนด นโยบายการลงทุนของแผนสมดุลตามอายุ โดยสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆ จะอ้างอิงกับระดับความเสี่ยงตามอายุของสมาชิกที่เลือกแผนนี้ 2) เมื่อเวลาผ่านไป กบข. จะดำเนินการปรับสัดส่วนการลงทุนของผู้เลือกแผนสมดุลตามอายุให้เองแบบอัตโนมัติ โดยลดสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงเป็นลำดับเมื่อสมาชิกแต่ละรายมีอายุเพิ่มขึ้น จนถึงกำหนดเกษียณอายุ เงินกองทุนของสมาชิกจะมีนโยบายลงทุนแบบมุ่งรักษาเงินต้น

ทำให้ในปัจจุบัน กบข. มีแผนการลงทุนรวม 5 แผน โดยแต่ละแผนการลงทุนมีนโยบายการลงทุนสรุปได้ดังนี้

1) “**แผนหลัก**” เป็นแผนการลงทุนที่มีนโยบายลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหลักทรัพย์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเงินของกองทุนตามกฎหมายกระทรวง ประกอบด้วยการลงทุนในหลักทรัพย์อันเป็นหรือเกี่ยวข้องกับเงินฝาก ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ ตราสารทุน อสังหาริมทรัพย์ ตราสารอนุพันธ์ รวมถึงธุรกรรมทางการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ดังกล่าวทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้ อาจมีการทำธุรกรรมเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ แผนหลักเป็นแผนสำหรับสมาชิกที่ไม่แจ้งความประสงค์จะเลือกแผนการลงทุนต่อกองทุนด้วย ซึ่งเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ของ กบข.

2) “**แผนผสมหุ้นทวี**” เป็นแผนการลงทุนที่มีนโยบายการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ เช่นเดียวกับแผนหลัก แต่มีสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทตราสารทุนมากกว่าแผนหลัก โดยเป้าหมายของแผนผสมหุ้นทวี คือ การเพิ่มโอกาสผลตอบแทนที่สูงขึ้นจากการลงทุนในตราสารทุน เพื่อสร้างโอกาสที่จะมีเงินใช้มากขึ้นเมื่อเกษียณอายุ ซึ่งสมาชิกต้องยอมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของเงินลงทุนเนื่องจากการลงทุนในตราสารทุนที่เพิ่มขึ้นด้วยแผนนี้จึงเหมาะสำหรับผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการลงทุนดี ต้องการบริหารเงินด้วยตนเองเป็นผู้ที่ยอมรับความเสี่ยงได้สูงกว่า ผู้ลงทุนในแผนหลัก

3) “**แผนตราสารหนี้**” เป็นแผนการลงทุนที่มีการลงทุนเฉพาะในหลักทรัพย์อันเป็นหรือเกี่ยวข้องกับเงินฝาก ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ รวมทั้งธุรกรรมทางการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ดังกล่าว โดยเป้าหมายของแผนตราสารหนี้ คือ การได้รับผลตอบแทนในระยะยาวสูงกว่าเงินฝาก อย่างไรก็ตาม โอกาสที่ผลตอบแทนในระยะสั้นจะผันผวนตามราคาดาลดก็ยังมีอยู่ แต่โดยทั่วไปควรน้อยกว่าแผนหลักและแผนผสมหุ้นทวี แผนการลงทุนนี้อาจเหมาะกับสมาชิกที่ไม่

ประสงค์ให้มีการลงทุนในหุ้น แต่มีข้อด้อยที่ไม่ได้กระจายความเสี่ยงไปในการลงทุนที่หลากหลาย ทำให้มีโอกาสได้ผลตอบแทนไม่เพียงพอหากมีการลงทุนเป็นเวลานาน

4) “**แผนตลาดเงิน**” เป็นแผนการลงทุนที่มีการลงทุนเฉพาะในหลักทรัพย์ อันเป็นหรือเกี่ยวข้องกับเงินฝาก ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ รวมทั้งธุรกรรมทางการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ดังกล่าวที่จะครบกำหนดชำระคืนภายในไม่เกินหนึ่งปีนับจากวันที่ลงทุน โดยเป้าหมายของแผนตลาดเงิน คือ ความปลอดภัยของเงินต้นเป็นหลัก ทำให้อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจากแผนตลาดเงินนี้ค่อนข้างต่ำอาจไม่เหมาะกับสมาชิกที่ยังมีอายุราชการเหลืออีกนาน

5) “**แผนสมดุลตามอายุ**” เป็นรูปแบบการลงทุนที่อาจมีการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหลักทรัพย์หลากหลายประเภทเช่นเดียวกับแผนหลัก โดยการกำหนดสัดส่วนของหลักทรัพย์ที่ลงทุนขึ้นอยู่กับอายุของสมาชิกผู้เลือกแผน และ กบข. จะปรับเปลี่ยนสัดส่วนการลงทุนของสมาชิกแต่ละรายโดยอัตโนมัติเมื่ออายุเพิ่มขึ้น สมาชิกที่เลือกแผนเมื่ออายุน้อยจะเริ่มต้นจากการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงกว่าแผนหลัก จากนั้นจะค่อยๆ ททยอยปรับลดสัดส่วนสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูงลงตามลำดับเมื่ออายุ

มากขึ้น และเมื่อเข้าใกล้เกษียณจะมีสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่มีความมั่นคงและสภาพคล่องสูง เพื่อมุ่งรักษาเงินต้นในปีที่เกษียณอายุราชการ แผนการลงทุนนี้จึงมีนโยบายการลงทุนที่เหมาะสมกับอายุของสมาชิกและมีการบริหารความเสี่ยงแบบอัตโนมัติ โดยสมาชิกไม่ต้องติดตามดูแลด้วยตนเอง แต่อาจไม่เหมาะกับสมาชิกที่ต้องการเป็นผู้กำหนดนโยบายการลงทุน (สัดส่วนการลงทุน) ที่แตกต่างออกไปด้วยตนเอง เช่น สมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการลงทุน ต้องการเลือกและปรับเปลี่ยนแผนด้วยตนเอง เป็นต้น

นอกจากนี้ เพื่อรองรับสมาชิกต่างหน่วยงานที่มีอายุเกษียณราชการต่างกัน แผนสมดุลตามอายุของ กบข. จะมีนโยบายการลงทุนและการบริหารให้ต่างกันเป็น 3 แบบ คือ สำหรับอายุเกษียณที่ 60 ปี สำหรับอายุเกษียณที่ 65 ปี และสำหรับอายุเกษียณที่ 70 ปี ซึ่งสมาชิกที่เลือกแผนจะต้องระบุข้อมูลอายุเกษียณนี้ไว้ในแบบคำขอลเลือกแผนด้วย

การส่งเสริมการวางแผนทางการเงินและการลงทุนประจำปี 2559 – 2560

จากประกาศคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลด้านสมาชิก พ.ศ. 2560 โดยจัดทำขึ้นตามหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส และตรวจสอบ เพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิก ซึ่ง กบข. ได้มีแผนการส่งเสริมการวางแผนการเงินและการลงทุนประจำปี 2560 ให้แก่สมาชิก กบข. สรุปได้ดังนี้

3.1 จัดทำโปรแกรมประมาณการความเพียงพอของเงินใช้หลังเกษียณ เพื่อให้สมาชิก กบข. คำนวณความเพียงพอของเงินใช้หลังเกษียณเบื้องต้น กรณีรับบำนาญ

3.2 ให้ความรู้เรื่องการบริหารเงิน การลงทุน และการวางแผนทางการเงินผ่านโครงการอบรมและการสัมมนาของ กบข. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ

3.3 ส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเพื่อสร้างความตระหนักในการออมและสร้างคุณภาพชีวิตหลังเกษียณให้แก่สังคมโดยรวม

3.4 สนับสนุนนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

3.5 คณะกรรมการ กบข. ได้มีมติในการประชุมเมื่อเดือน กันยายน 2559 อนุมัติให้แก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 สำคัญ คือการแก้ไขเพื่อให้สิทธิสมาชิกเพิ่มขึ้น เช่น ให้สิทธิสมาชิกออมเงินสะสมภาคสมัครใจได้เพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน 12 % เป็น 27 % และให้สิทธิสมาชิกที่เกษียณอายุหลัง 60 ปี มีสิทธิขอรับเงินสะสมเงินสมทบ จาก กบข. ได้ก่อนสิ้นสุดสมาชิกภาพตั้งแต่สิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบ 60 ปี เป็นต้น และให้สิทธิสมาชิกที่ฝากเงินให้ กบข. บริหารต่อเลือกแผนการลงทุนได้ รวมถึงได้เพิ่มเติมให้แผนสมดุลตามอายุ เป็นแผนหลักเพิ่มอีก 1 แผน (กบข, ออนไลน์, 2560)

ทั้งนี้ ในปี 2559 – 2560 ได้มีผลการดำเนินงานและแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการวางแผนการเงินและการลงทุนให้แก่สมาชิก กบข. (รายละเอียดตามตารางที่ 3 – 3)

ตารางที่ 3 – 3 ข้อมูลด้านการส่งเสริมการวางแผนการเงินและการลงทุนให้แก่สมาชิก กบข. ประจำปี 2559 – 2560

ที่	ผลการดำเนินงานปี 2559	แผนการดำเนินงานปี 2560
1	สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับ กบข. ในทุกช่องทาง - Contact Center - GPF Web Service 790,107 ครั้ง - GPF Mobile Application 62,690 คน (สะสม) - จัดส่งจดหมายข่าวทางอีเมลไปยังสมาชิกตามรายชื่อในฐานข้อมูล	กิจกรรม 20 ปี กบข. - จัดสัมมนาเรื่อง “Pension & Investment: Lesson Learnt and Challenges Ahead” - ประกวดคำคมเกี่ยวกับการบริหารเงินเพื่อวัยเกษียณภายใต้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” - จัดทำหนังสือ 20 ปี กบข. - จัดทำตราสัญลักษณ์ 20 ปี กบข.
2	การสร้างพันธมิตร - สร้างพันธมิตรวิทยากรใน 72 จังหวัด - จัดอบรมให้ความรู้ด้านการปฏิบัติงานและความรู้เรื่อง กบข. ให้กับพันธมิตรตัวแทนทั่วประเทศ - ทำงานร่วมกับสำนักงานคลังประจำจังหวัด เพื่อให้ความรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ของสมาชิก	แผนงานปรับปรุงเว็บไซต์ กบข. - สื่อสารให้สมาชิกใช้โปรแกรมประมาณการต่างๆ ผ่านเว็บไซต์ - ส่งเสริมให้สมาชิกหาข้อมูลและใช้บริการออมเพิ่ม เปลี่ยนแผนลงทุน และออมต่อผ่านทางเว็บไซต์
3	โครงการให้ความรู้การวางแผนการเงินและการลงทุน จัดอบรมให้กับสมาชิกที่มีพื้นฐานความรู้ด้านการวางแผนทางการเงินใน 22 จังหวัด พร้อมผลิตวีดิทัศน์ให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว และกระตุ้นให้ผู้ผ่านการอบรมไปจัดบรรยายต่อในหน่วยงาน	โครงการ FINANCIAL LITERACY (พันธมิตรวางแผนทางการเงิน) - ให้ความรู้แก่สมาชิกในเรื่องการลงทุน (NAV, Return, Asset Allocation, Economic Cycle, AUM) - ให้ความรู้เรื่องการกำหนดเป้าหมายเพื่อการเกษียณ และการทำให้บรรลุเป้าหมาย - จัดทำเกมลงทุน - ประชาสัมพันธ์โปรแกรมคำนวณความเพียงพอเงิน ณ เกษียณ - จัดการบรรยายความรู้เรื่องการวางแผนการเงินให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

ที่	ผลการดำเนินงานปี 2559	แผนการดำเนินงานปี 2560
4	จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก - โครงการบ้าน ออส. – กบข. อัตราดอกเบี้ยต่ำ - บริการสินเชื่อรถยนต์เพื่อนำไปซื้อรถใหม่ หรือรถมือสองหรือ ใช้สมุดเล่มทะเบียนรถยนต์เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ยต่ำ - บัตรบางจาก – กบข. เมื่อเติมน้ำมัน สมาชิกจะได้รับคะแนนสะสม เพื่อใช้เป็นส่วนลดแทนเงินสดในการเติมน้ำมัน ชื่อของในร้านกาแฟอินทนิลหรือมินิบิ๊กซี ในสถานีบริการน้ำมันบางจาก - โครงการประกันชีวิตเปี่ยมสุข ประกันชีวิตอัตราเบี้ยพิเศษ โดยเมืองไทยประกันชีวิต ไทยประกันชีวิต และ เอไอเอ	แผนงานอื่นๆ - ศึกษาและนำ Big Data มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารสมาชิก - ศึกษาและเตรียมความพร้อมด้านงานปฏิบัติการเพื่อรองรับการแก้ไขกฎหมาย พ.ร.บ. กบข.
5	โครงการฝึกอบรมอาชีพ จัดกิจกรรมใน 22 จังหวัด เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก	-
6	เผยแพร่แลกเปลี่ยนความรู้ ผลงานวิจัย และกิจกรรมสู่สาธารณะ - จัดสัมมนาเรื่อง “เศรษฐกิจโลกขยับก้าว, เศรษฐกิจไทยขยับไกล : กบข. เดินหน้าอย่างไร” - จัดสัมมนาเรื่อง “ถอดรหัสจัดการเงิน...ให้สบายตอนเกษียณ” ในงาน MONEY EXPO 2016 - จัดเสวนาเรื่อง “International Seminar on Financial Literacy for Youth - เข้าร่วมบรรยายทั้งในประเทศและต่างประเทศ - จัดทำวิดีโอทัศน์ชุด “GPF & I” เพื่อเผยแพร่ทางสื่อ กบข. จำนวน 20 ตอน - จัดกิจกรรมเพื่อสังคมภายใต้โครงการ CSR 2016 ปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ใน 6 จังหวัด คือ เชียงราย นครราชสีมา นครศรีธรรมราช ระยอง ปทุมธานี และ นครสวรรค์	-

ที่มา : รายงานประจำปี 2559 และรายงานสรุปภาพรวมการบริหารกองทุนประจำปี 2559 ของ กบข.

หลักเกณฑ์และวิธีการด้านการออมเพิ่มของสมาชิก กบข.

1. การออมเพิ่ม

การออมเพิ่ม เป็นการให้สิทธิแก่สมาชิก กบข. ในการเลือกส่งเงินสะสมเพิ่มได้ โดยพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2550 มาตรา 39 กำหนดไว้ว่า สมาชิกผู้ใดที่จะส่งเงินสะสมเข้ากองทุนเกินกว่าอัตราร้อยละ 3 ที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ กบข. กำหนด แต่ทั้งนี้การส่งเงินสะสมตามมาตรานี้รวมกันแล้วจะต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือนสมาชิกผู้นั้น โดยการที่ กบข. เปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มมากขึ้นได้ตามความสมัครใจนี้ ก็เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการวางแผนการออมระยะยาวที่จะช่วยให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณอายุราชการที่ดีและมั่นคง และยังเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้ระดับเงินออมของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ต่อไปในระยะยาว

2. หลักเกณฑ์การออมเพิ่ม

2.1 สมาชิกที่มีสิทธินำส่งเงินสะสมส่วนเพิ่ม คือ สมาชิกประเภทสะสมที่ได้มีการนำส่งเงินสะสมในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือนอยู่แล้วเท่านั้น

2.2 สมาชิกสามารถเลือกอัตราการออมเงินสะสมส่วนเพิ่มได้ตั้งแต่ร้อยละ 1 ถึงร้อยละ 12 โดยต้องเป็นตัวเลขจำนวนเต็ม ไม่มีจุดทศนิยม (เมื่อรวมกับเงินสะสมปกติแล้วจะไม่เกินร้อยละ 15)

2.3 เงินสมทบและเงินชดเชยในส่วนของรัฐบาลยังคงไว้ที่อัตราร้อยละ 3 และร้อยละ 2 เช่นเดิม (ไม่เพิ่มขึ้นตามอัตราการออมเพิ่ม)

2.4 ให้สมาชิกแจ้งความประสงค์ขอออมเพิ่มได้ 2 ช่องทาง ดังนี้

2.4.1 แบบแจ้งความประสงค์ในการส่งเงินสะสมส่วนเพิ่ม โดยยื่นตรงต่อส่วนราชการต้นสังกัดและส่วนราชการเป็นผู้เก็บแบบแจ้งความประสงค์ไว้เป็นหลักฐานโดยไม่ต้องนำส่งให้ กบข.

2.4.2 ทางระบบสารสนเทศของ กบข. ได้แก่ ระบบ GPF Web Service และระบบ Mobile Application

2.5 การแจ้งความประสงค์ทำได้ปีละ 1 ครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี และส่วนราชการต้นสังกัดจะดำเนินการตามความประสงค์ของสมาชิกตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมปีถัดไป

2.6 ส่วนราชการต้นสังกัดเป็นผู้มีหน้าที่หักเงินสะสมส่วนเพิ่มของสมาชิกจากเงินเดือนและนำส่งให้ กบข. ด้วยช่องทางเดียวกับระบบการนำส่งเงินที่ใช้ในปัจจุบัน (สมาชิกไม่สามารถนำส่งเงินสะสมส่วนเพิ่มให้แก่กองทุนได้โดยตรง)

2.7 เงินสะสมส่วนเพิ่มนี้สมาชิกจะได้รับเมื่อพ้นสมาชิกภาพเท่านั้น ไม่สามารถขอถอนคืนระหว่างที่เป็นสมาชิกได้

3. สิทธิประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ

3.1 สิทธิประโยชน์ทางภาษี ได้รับยกเว้นภาษีในส่วนของเงินสะสมที่นำส่งเข้ามายังกองทุน ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น

3.2 ผลประโยชน์ตอบแทน ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากจำนวนเงินที่ออมเพิ่ม ซึ่งจะเป็นไปตามอัตราผลตอบแทนประจำปีนั้น ๆ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกับผลประโยชน์ของเงินสะสม เงินสมทบ และเงินชดเชย โดยการคำนวณผลประโยชน์จะเริ่มตั้งแต่วันที่สมาชิกถูกหักเงินสะสม ส่วนเพิ่ม

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก มูลค่ากองทุนส่วนสมาชิก สิทธิการรับคืนเงินจาก กบข. และผลการวิจัยความผูกพันของสมาชิกที่มีต่อ กบข.

1. ข้อมูลจำนวนสมาชิก กบข.

กบข. เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญและประโยชน์ตอบแทนให้แก่ข้าราชการสมาชิกเมื่อออกจากราชการ รวมทั้งส่งเสริมการออมของสมาชิกโดยนำเงินที่ได้รับจากสมาชิกและส่วนราชการไปลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ตามนโยบายการลงทุน สำหรับบทบาทหน้าที่ด้านสมาชิก กบข. คือ มีหน้าที่บริหารจัดการเกี่ยวกับการรับจ่ายเงิน และการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก และส่วนราชการต้นสังกัด ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริหารเงินลงทุนและกิจกรรมของ กบข. และจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่สมาชิก ทั้งนี้ข้าราชการที่เข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2540 ทุกคน รวมถึงผู้ซึ่งโอนมาเป็นข้าราชการตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2540 จะต้องเป็นสมาชิก กบข. สำหรับข้าราชการที่รับราชการอยู่ก่อนวันที่ 27 มีนาคม 2540 ให้สมัครเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ นอกจากนี้ในปี 2549 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 เพื่อให้ครอบคลุมสิทธิของผู้ที่เคยเป็นข้าราชการสมาชิก กบข. ใน 2 กรณี ดังต่อไปนี้

กรณีที่ 1 สมาชิก กบข. ที่โอนย้ายไปปฏิบัติงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่มีกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรี ให้คงเป็นสมาชิก กบข. ต่อไปได้

กรณีที่ 2 สมาชิก กบข. ซึ่งรับราชการอยู่ในมหาวิทยาลัยที่แปรสภาพเป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐและมีความประสงค์เป็นสมาชิก กบข. ต่อไป แม้มหาวิทยาลัยจะไม่เป็นส่วนราชการแล้วก็ตาม

จากรายงานประจำปี 2556 – 2560 ของ กบข. ได้แสดงข้อมูลจำนวนสมาชิกของทั้ง 12 ประเภท โดยพบว่าประเภทสมาชิกที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ประเภทข้าราชการพลเรือน รองลงมาได้แก่ ประเภทข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประเภทข้าราชการทหาร และ ประเภทข้าราชการตำรวจ (รายละเอียดตามตารางที่ 3 – 4 และ 3 – 5)

ตารางที่ 3 – 4 แสดงจำนวนสมาชิก กบข. นับตั้งแต่ตั้งกองทุนฯ ปี 2540 – 2560

ปี พ.ศ.	จำนวนสมาชิก (คน)	ปี พ.ศ.	จำนวนสมาชิก (คน)
2540	1,083,285	2551	1,168,085
2541	1,098,613	2552	1,160,868

2542	1,131,576	2553	1,156,264
2543	1,135,550	2554	1,167,004
2544	1,151,148	2555	1,164,085
2545	1,161,259	2556	1,188,937
2546	1,161,320	2557	1,210,303
2547	1,146,054	2558	993,498
2548	1,164,604	2559	997,277
2549	1,172,953	2560	1,028,961
2550	1,168,085	-	-

ที่มา : คู่มือพันธมิตรตัวแทน กบข. ประจำปี 2559 หน้า 4 ของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

หมายเหตุ : ปี 2558 จำนวนสมาชิกลดลงเนื่องจากการให้สิทธิข้าราชการลาออกได้ (undo)

ตารางที่ 3 - 5 แสดงข้อมูลสถิติของสมาชิก กบข. ตั้งแต่ปี 2556 - 2560 จำแนกตามประเภท

หน่วย: คน

ที่	ประเภทสมาชิก	ปี 2560	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556
1	ข้าราชการพลเรือน	336,872	326,139	317,510	357,462	345,493
2	ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	334,759	327,326	335,894	430,195	432,381
3	ข้าราชการทหาร	165,716	157,687	151,960	184,980	178,756
4	ข้าราชการตำรวจ	145,969	143,275	146,863	187,796	182,274
5	ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา และพนักงานมหาวิทยาลัย	14,065	15,153	11,895	17,891	19,053
6	ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	10,768	9,892	11,593	12,702	12,497
7	ข้าราชการฝ่ายอัยการ	5,393	4,655	4,503	4,764	4,353
8	ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	2,907	2,936	2,860	3,057	2,951
9	ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	2,548	2,520	2,491	2,651	2,491
10	ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต	2,230	2,250	2,188	1,489	1,252

ที่	ประเภทสมาชิก	ปี 2560	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556
11	ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง	2,034	1,758	1,922	2,008	1,906
12	ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	121	123	92	102	105
	ข้าราชการส่วนท้องถิ่นเฉพาะที่เคยเป็นสมาชิก กบข. ¹	3,369	3,563	3,727	5,206	5,425
	ข้าราชการในพระองค์ ²	2,210	-	-	-	-
	รวม	1,028,961	997,277	993,498	1,210,303	1,188,937

ที่มา : รายงานประจำปี 2556 – 2559 และข้อมูลสถิติสมาชิกของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
จากเว็บไซต์ : <http://www.gpf.or.th/>

หมายเหตุ : ¹ หมายถึง ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. อยู่เดิมแต่ได้โอนย้ายไปปฏิบัติงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กำหนดโดยกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรี
² หมายถึง ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการในพระองค์ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ข้าราชการในพระองค์เป็นข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี แต่การพ้นจากราชการให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชกฤษฎีกา จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น การรับบำเหน็จบำนาญการรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของข้าราชการในพระองค์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

2. มูลค่ากองทุนส่วนสมาชิก และมูลค่าต่อหน่วยของกองทุนส่วนสมาชิก

ในปี 2545 กบข. เริ่มดำเนินการจัดสรรผลประโยชน์จากการลงทุนให้กับสมาชิกเป็นรายวัน โดยนำระบบการบันทึกมูลค่าเงินในรูปของหน่วย และมูลค่าต่อหน่วยรายวัน (Daily Unitization) มาใช้ เพื่อรับรู้ผลการดำเนินงานของกองทุนในรูปของมูลค่าต่อหน่วยที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละวัน โดยจะมีการคำนวณมูลค่าการลงทุนของสมาชิกดังนี้

5.2.1 มูลค่าต่อหน่วย หมายถึง มูลค่าต่อหน่วยซึ่งคำนวณโดยนำมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของกองทุนส่วนสมาชิกหารด้วยจำนวนหน่วย ของกองทุนส่วนสมาชิกทั้งหมด ณ วันที่คำนวณมูลค่าต่อหน่วยนั้น

5.2.2 มูลค่าสินทรัพย์สุทธิส่วนสมาชิก หมายถึง ส่วนของเงินต้นประเภทต่างๆ (ไม่รวมเงินสำรอง) อาทิ เงินสะสม เงินสมทบ เงินชดเชย เงินประเดิม เงินกองกลางและผลประโยชน์ของเงินดังกล่าวทั้งหมด

5.2.3 จำนวนหน่วย หมายถึง จำนวนหน่วยของสินทรัพย์สุทธิของกองทุนส่วนสมาชิกทั้งหมด

ทั้งนี้หากมูลค่าต่อหน่วยในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น แสดงว่ามีผลประโยชน์ที่ทำได้เพิ่มขึ้น และตัวเลขผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นระหว่างปีจะแสดงค่าเป็นบวก แต่ถ้ากรณีที่มูลค่าต่อหน่วยในปัจจุบันลดลงกว่าในอดีต แสดงว่าผลประโยชน์ที่เคยมีอยู่นั้นลดลงและตัวเลขผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นระหว่างปีจะแสดงค่าเป็นลบ ดังนั้น มูลค่าต่อหน่วย จึงเป็นการสะท้อนสภาพตลาดในการลงทุนเพียงช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ จุดที่เราต้องการเห็นการเปรียบเทียบมูลค่าแท้จริงที่ได้รับ โดยเงินที่นำส่งมายัง กบข.

จะถูกแปลงเป็นหน่วยลงทุน ตามหลักเกณฑ์ประกาศคณะกรรมการ กบข. เรื่อง การจัดสรรผลประโยชน์ สุทธิเข้าบัญชีเงินกองทุน และหลักเกณฑ์วิธีการคิดมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของกองทุนสมาชิกเป็น จำนวนหน่วยและมูลค่าต่อหน่วย (Unitization) ดังนี้

$$\frac{\text{เงินที่นำส่ง}}{\text{มูลค่าต่อหน่วย (NAV/Unit)}} = \text{จำนวนหน่วยลงทุน}$$

และวิธีการคำนวณมูลค่าหน่วยลงทุน คือ

$$\frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์สุทธิของกองทุนสมาชิก}}{\text{จำนวนหน่วยของกองทุนสมาชิกทั้งหมด}} \\ \text{ณ วันที่คำนวณมูลค่าหน่วยลงทุนนั้น}$$

กบข. จะนำเงินที่ส่งเข้ากองทุนไปลงทุนตามแผนการลงทุนที่สมาชิกเลือก กรณีสมาชิก ไม่ได้เลือกแผนการลงทุน กบข. จะนำเงินของสมาชิกไปลงทุนให้ในแผนหลัก ซึ่งแผนทางเลือก การลงทุนกับ กบข. คือ แผนบริหารเงินออมของสมาชิก โดยสมาชิกทุกคนสามารถแจ้งความประสงค์ ให้ กบข. นำ “เงินสะสม” “เงินสะสมส่วนเพิ่ม (ออมเพิ่ม)” และ “เงินสมทบ” พร้อมผลประโยชน์ ของเงินดังกล่าว ไปบริหารตามแผนการลงทุนที่สมาชิกเลือกได้ ปัจจุบัน กบข. มีแผนทางเลือก การลงทุนให้สมาชิกเลือกได้ 5 แผน (รายละเอียดตามตารางที่ 3 – 6 ตารางที่ 3 – 7 และกราฟที่ 3 – 1)

ตารางที่ 3 – 6 แสดงลักษณะสำคัญของแผนการลงทุน 6 แผน

ประเภทแผนการลงทุน	ลักษณะสำคัญของแผนการลงทุน
แผนที่ 1 แผนหลัก	“ดอกผลพอเพียง บนความเสี่ยงพอเหมาะ” เป็นการลงทุนในสินทรัพย์มั่นคงสูงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 และมีเป้าหมายผลตอบแทนการลงทุนที่ชนะเงินเฟ้อ ภายใต้ความเสี่ยงที่พอเหมาะ
แผนที่ 2 แผนผสมหุ้นทวี	“เสี่ยงสูงขึ้น เพื่อลุ้นผลตอบแทนด้วยตราสารทุน” เป็นแผนการลงทุนที่มีสัดส่วนของตราสารทุน (หุ้น) มากกว่าแผนการลงทุนหลัก
แผนที่ 3 แผนตราสารหนี้	“เสี่ยงน้อยๆ ค่อยๆ ออม” เป็นแผนการลงทุนที่ต้องการผลตอบแทนจากการลงทุนที่สม่ำเสมอ แผนนี้ลงทุนเฉพาะหลักทรัพย์ประเภทตราสารแสดงสิทธิในหนี้ (ระยะสั้น และระยะยาว) เท่านั้น
แผนที่ 4 แผนตลาดเงิน	“ดอกผลเรื่องรอง คุ่มครองเงินสด” เป็นแผนการลงทุนที่มุ่งเน้นความปลอดภัยของเงินสดเป็นสำคัญ มีความเสี่ยงต่ำที่สุดจากแผนการลงทุนที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด แผนนี้จะลงทุนในตราสารแสดงสิทธิในหนี้ระยะสั้นเท่านั้น
แผนที่ 5 แผนสมดุลตามอายุ – EQ20	“อายุน้อยเสี่ยงมาก อายุมากเสี่ยงน้อย” เป็นแผนการลงทุนใหม่ที่เปิดตัวไปเมื่อมีนาคม 2556 แผนนี้เป็นแผนทางเลือกการลงทุนที่แตกต่างจาก 4 แผนที่กล่าวข้างต้น หลักการสำคัญคือ มีการปรับลดความเสี่ยงของสินทรัพย์ลงทุนเมื่อสมาชิกอายุเพิ่มขึ้นแผนนี้ถือเป็นแผนที่เหมาะสมสำหรับสมาชิกทุกคน เพราะมีการปรับความเสี่ยงของแผนให้สมาชิกอัตโนมัติ สมาชิกเลือกเปลี่ยนแผนนี้เพียงครั้งเดียวก็ไม่ต้องกังวลต่อไปว่าถึงเวลาเปลี่ยนแผนเพื่อให้
แผนที่ 6 แผนสมดุลตามอายุ – EQ65	

ประเภทแผนการลงทุน	ลักษณะสำคัญของแผนการลงทุน
	สอดคล้องกับอายุที่เพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร โดยแผนนี้มีการจัดการรองรับสมาชิกที่เกษียณอายุแตกต่างกันคือ 60 ปี 65 ปี และ 70 ปี โดย กบข. จะลงทุนผ่าน 1) นโยบาย EQ-65 2) แผนผสมหุ้นทวี 3) นโยบาย EQ-20 และ 4) แผนตลาดเงิน ในสัดส่วนต่างๆ กัน เพื่อให้มีส่วนผสมของสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์หลายประเภทตามที่กำหนด

ตารางที่ 3 – 7 แสดงมูลค่ากองทุนส่วนสมาชิก (มูลค่าต่อหน่วย) เริ่มตั้งแต่ตั้งกองทุนปี 2540 – 2560

วันที่ ประกาศใช้ (ว/ด/ป)	มูลค่าต่อหน่วย (บาท)						มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ไม่รวมเงินสำรอง (บาท)	มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ รวมเงินสำรอง (บาท)
	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6		
29/12/60	23.8398	25.8203	20.3321	19.1405	23.0542	27.5627	382,274,705,409.80	834,093,224,227.00
30/12/59	22.4064	23.8762	19.7398	18.8558	21.7645	24.4919	360,366,041,947.89	769,746,470,872.73
30/12/58	21.3453	22.4575	19.4031	18.5749	20.6986	22.3459	345,318,831,290.74	714,853,274,177.04
30/12/57	20.6305	21.7893	18.7032	18.2266	20.2477	21.6226	492,371,637,676.65	710,282,047,479.75
27/12/56	19.2927	20.1417	17.7197	17.7828	19.0037	20.0893	453,450,785,992.91	631,811,239,567.63
28/12/55	18.4325	18.969	17.2061	17.3101	-	-	421,325,949,466.30	575,197,684,763.18
30/12/54	17.143	17.3381	16.6808	16.8722	-	-	389,172,148,482.04	522,596,398,225.44
30/12/53	16.6743	16.9776	16.1267	16.4061	-	-	369,562,441,457.71	481,102,015,943.00
30/12/52	15.355	-	-	-	-	-	335,599,853,845.80	428,284,738,822.36
30/12/51	14.0493	-	-	-	-	-	306,556,068,141.78	306,556,068,141.78
28/12/50	14.7818	-	-	-	-	-	313,114,165,943.37	313,114,165,943.37
29/12/49	13.6606	-	-	-	-	-	275,617,951,272.12	275,617,951,272.12
30/12/48	13.0946	-	-	-	-	-	248,879,991,965.23	248,879,991,965.23
30/12/47	12.3145	-	-	-	-	-	218,961,346,905.39	218,961,346,905.39
31/12/46	11.9308	-	-	-	-	-	210,364,894,219.24	210,364,894,219.24
27/12/45	10.7667	-	-	-	-	-	177,285,327,251.93	177,285,327,251.93
31/12/44	10	-	-	-	-	-	155,098,732,329.06	155,098,732,329.06
31/12/43	9.3218	-	-	-	-	-	135,292,396,838.47	135,292,396,838.47
31/12/42	8.7711	-	-	-	-	-	117,405,620,077.88	117,405,620,077.88
31/12/41	8.0244	-	-	-	-	-	95,368,504,833.65	95,368,504,833.65
31/12/40	6.8572	-	-	-	-	-	69,875,626,203.88	69,875,626,203.88

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจากเว็บไซต์

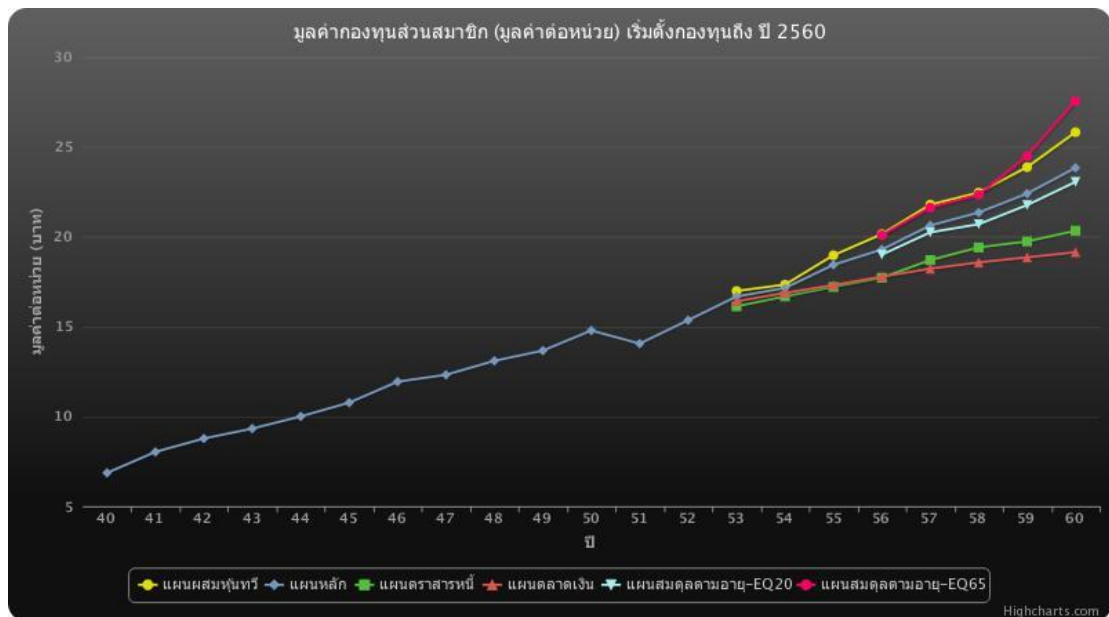
<https://www.gpf.or.th/thai2013/member/value.asp> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2561

หมายเหตุ : 1. ตั้งแต่ปี 2540 – 2551 ไม่มีเงินสำรอง

2. แผนที่ 2 3 และ 4 เริ่มในปี 2553

3. แผนที่ 5 และ 6 เริ่มในปี 2556

แผนภาพที่ 3 – 3 มูลค่ากองทุนส่วนสมาชิก (มูลค่าต่อหน่วย) ตั้งแต่เริ่มตั้งกองทุนถึง ปี 2560

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจากเว็บไซต์

<https://www.gpf.or.th/thai2013/member/value.sap> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2561

3. สิทธิการรับคืนเงินจาก กบข.

สิทธิการรับคืนเงินจาก กบข. เกิดขึ้นเมื่อ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อผู้นั้น ออกจากราชการ (รายละเอียดเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพตามตารางที่ 3 – 8)

ตารางที่ 3 – 8 แสดงเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพ

เหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพ	ความหมาย
1. เกษียณอายุราชการ	สมาชิกที่ออกจากราชการเมื่อมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์
2. เสียชีวิต	สมาชิกที่เสียชีวิตระหว่างรับราชการ
3. ทูพพลภาพ	สมาชิกที่ออกจากราชการ เพราะเจ็บป่วย ทูพพลภาพซึ่งแพทย์ที่ทาง ราชการรับรองได้ตรวจและแสดงความเห็นว่า ไม่สามารถที่จะรับ ราชการในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งปฏิบัติอยู่นั้นต่อไปได้
4. ทดแทน	สมาชิกที่ออกจากราชการ เพราะทางราชการเลิก หรือยุบตำแหน่ง หรือมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีความผิด หรือทหารซึ่งออกจากกองหนุน เบี้ยหวัด

เหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพ	ความหมาย
5. สูงอายุ	สมาชิกที่ลาออกจากราชการเมื่อมีอายุครบ 50 ปีบริบูรณ์
6. ลาออก	สมาชิกที่ประสงค์ลาออกจากราชการโดยส่วนราชการต้นสังกัดอนุมัติ
7. ให้ออก	สมาชิกที่ออกจากราชการโดยส่วนราชการต้นสังกัดให้ออก
8. ปลดออก	สมาชิกที่ออกจากราชการโดยส่วนราชการต้นสังกัดให้ออกจากโทษทางวินัย
9. ไล่ออก	สมาชิกที่ออกจากราชการโดยส่วนราชการต้นสังกัดไล่ออก เนื่องจากมีความผิดทางวินัยร้ายแรง
10. โอนไปหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ประเภทข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539	สมาชิกที่โอนไปยังหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ข้าราชการตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539
11. ออกรับเบี้ยหวัด	สมาชิกที่เป็นข้าราชการทหาร (ชาย) ที่ยังไม่พ้นเกณฑ์กองทุนเมื่อออกจากทหารกองประจำการ ภายใต้เงื่อนไขและเงื่อนไขที่ข้อบังคับ กระทรวงกลาโหมว่าด้วยเบี้ยหวัด พ.ศ. 2495 กำหนดไว้

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ “คู่มือพันธมิตรตัวแทน กบข. ประจำปี 2559” ของ กบข. (หน้า : 8 – 9)

สำหรับสิทธิการรับเงินคืนของสมาชิก กบข. เมื่อสิ้นสุดสมาชิกภาพจะได้รับเงิน 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เงินบำเหน็จหรือเงินบำนาญรายเดือน จากกรมบัญชีกลาง ส่วนที่ 2 เงิน กบข. รายละเอียดแตกต่างตามเวลาราชการ สิทธิและการเลือกใช้สิทธิรับบำเหน็จบำนาญ ตามตารางที่ 3 – 9

ตารางที่ 3 – 9 แสดงรายละเอียดเงิน กบข. ที่สมาชิกจะได้รับเมื่อสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุต่างๆ

เหตุออกจากราชการ	เวลาราชการ (รวมวัน ทวีคูณ)	สิทธิรับบำเหน็จ บำนาญ	เงินที่จะได้รับจาก	
			กบข.	กระทรวงการคลัง
☒ ลาออก	ไม่ถึง 10 ปี	ไม่มี	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	ไม่มี
☒ ให้ออก	10 ปี ขึ้นไป แต่ไม่ถึง 25 ปี	บำเหน็จ	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
☒ ปลดออก				
☒ ลาออก	25 ปี ขึ้นไป	กรณีเลือกบำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
☒ ให้ออก	-	กรณีเลือกบำนาญ	ประเดิม (ถ้ามี) + ขดเซย + สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	บำนาญ
☒ ปลดออก				

☒ เกษียณ	ไม่ถึง 1 ปี	ไม่มี	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	ไม่มี
☒ สูงอายุ				

เหตุออกจากราชการ	เวลาราชการ (รวมวัน ทวีคูณ)	สิทธิรับบำเหน็จ บำนาญ	เงินที่จะได้รับจาก	
			กบข.	กระทรวง การคลัง
☒ ทุพพลภาพ ☒ ทดแทน	1 ปีขึ้นไป แต่ ไม่ถึง 10 ปี	บำเหน็จ	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
	10 ปีขึ้นไป	กรณีเลือก บำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
	-	กรณีเลือก บำนาญ	ประเดิม (ถ้ามี) + ขดเชย + สะสม + สมทบ + ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	บำนาญ
☒ เสียชีวิต (ปกติ)	ไม่ถึง 1 ปี	ไม่มี	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	ไม่มี
	1 ปีขึ้นไป	บำเหน็จ ตกทอด	สะสม + สมทบ + ออมเพิ่ม (สมัครใจ)+ ผลประโยชน์	บำเหน็จ ตกทอด
☒ เสียชีวิตเพราะประพบัติชั่ว อย่างร้ายแรง	-	ไม่มี	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	ไม่มี
☒ ไล่ออก	-	ไม่มี	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	ไม่มี
☒ ออกรับเบี้ยหวัด	-	ไม่มี	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ) + ผลประโยชน์	เบี้ยหวัด
☒ ย้ายประเภทโอนไปรับ เบี้ยหวัดเป็นรับบำเหน็จบำนาญ (ต่อเนื่องจากออกรับเบี้ยหวัด)	-	กรณีเลือก บำเหน็จ	ไม่มี	บำเหน็จ
	-	กรณีเลือก บำนาญ	ประเดิม (ถ้ามี) + ขดเชย + ผลประโยชน์	บำนาญ
☒ โอนไปหน่วยงานของรัฐ ที่ไม่ใช่ประเภทข้าราชการ ตาม พ.ร.บ. กบข.	-	-	สะสม + สมทบ+ ออมเพิ่ม (สมัครใจ)+ ผลประโยชน์	ไม่มี

ที่มา : เอกสารเผยแพร่ “คู่มือพันธมิตรตัวแทน กบข. ประจำปี 2559” ของ กบข. (หน้า : 9 - 11)

หมายเหตุ : สมาชิกที่รับราชการอยู่ก่อนวันที่ 27 มีนาคม 2540 และเลือกไม่สะสมเงินเข้ากองทุนเมื่อพ้นสมาชิกภาพ และเลือกรับบำนาญจะได้เงินขดเชย เงินประเดิม และผลประโยชน์ของเงินดังกล่าวจาก กบข. สมาชิกเลือกรับบำเหน็จจะได้เพียงเงินบำเหน็จจากกรมบัญชีกลาง

สำหรับขั้นตอนจ่ายเงินคืนเมื่อสมาชิกพ้นสมาชิกภาพ

1. ส่วนราชการต้นสังกัด แจ้งสมาชิก/ทายาทผู้มีสิทธิรับเงินยื่นแบบขอรับเงิน
2. สมาชิก/ทายาทผู้มีสิทธิรับเงินยื่นแบบขอรับเงินและหลักฐานต่างๆ
3. ส่วนราชการต้นสังกัด ตรวจสอบสิทธิและเอกสารหลักฐานต่างๆ
4. กบข. ได้รับข้อมูล/เอกสารหลักฐานต่างๆ และตรวจสอบถูกต้อง ก่อนทำการจ่ายเงินคืน (โอนเงิน/เช็ค/ธนาณัติ)
5. สมาชิก/ทายาทผู้มีสิทธิรับเงิน ได้รับเงินตามวิธีที่ระบุในแบบขอรับเงิน

กรณีสมาชิกพ้นสภาพด้วยเหตุเกษียณอายุราชการ สามารถยื่นเรื่องขอรับเงินผ่าน ส่วนราชการต้นสังกัดได้ล่วงหน้า 8 เดือน โดย กบข. จะดำเนินการจ่ายเงินคืนให้สมาชิกหลังจากวัน พ้นสภาพ (วันที่ 1 ตุลาคมของปีที่เกษียณอายุราชการ)

4. ผลงานการวิจัยความผูกพันของสมาชิกที่มีต่อ กบข.

จากเอกสารข้อกำหนดขอบเขตของงาน (Term Of Reference : TOR) การจ้าง วิจัยความผูกพันของสมาชิกประจำปี 2560 ของ กบข. ได้สรุปผลการวิจัยความผูกพันของสมาชิกที่มี ต่อ กบข. ปี 2557 - 2559 โดยจะวัดผลจากความสำเร็จของการสื่อสารสมาชิกและวัดระดับความ ผูกพันของสมาชิก กบข. รวมถึงศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตัวตนสมาชิก ความคาดหวัง ทักษะและ ความรู้ในเรื่องการเงินการลงทุน ทักษะและความรู้ความเข้าใจใน กบข. โดยประยุกต์ใช้หลัก การศึกษาความผูกพันของ Aon Hewitt Engagement Model (รายละเอียดสรุปได้ตามตารางที่ 3 - 10)

ตารางที่ 3 - 10 แสดงผลการวิจัยความผูกพันของสมาชิกประจำปี 2557 - 2559

ที่	เกณฑ์การวัดความผูกพัน	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
1	คะแนน Engagement : ร้อยละ	66.40	65.6	76.78
2	สัดส่วนสมาชิกตามระดับผูกพัน : ร้อยละ			
	2.1 Highly & Moderately Engaged (กบข. ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น)	29	15	20
	2.2 Nearly Engaged (กบข. ไม่มีส่วนทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น)	55	51	62
	2.3 Disengaged (กบข. ทำให้คุณภาพชีวิตแย่ลง)	19	34	18

3	ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความผูกพันต่อ กบข.	<u>ทัศนคติทางการเงิน</u> ซึ่งส่งผลทั้งทางตรง และทางอ้อมผ่าน ความพึงพอใจต่อ กบข. และ ความผูกพันกับ กบข.	<u>บุคลิกภาพแบบ Perceiving หรือ Judging</u> มีผลต่อ ความคาดหวังใน กบข.	<u>“ตัวตนสมาชิก”</u> วัฒนธรรมในสาย อาชีพของสมาชิก ความรู้เกี่ยวกับ กบข. ความคาดหวัง ทัศนคติต่อการลงทุน ความรู้ด้านการเงิน และการลงทุน

ที่มา : เอกสารข้อกำหนดขอบเขตของงาน (Term Of Reference: TOR) การจ้างวิจัยความผูกพันของสมาชิก ประจำปี 2560 ของ กบข. สืบค้นจากเว็บไซต์ https://www.gpf.or.th/cgi-bin/CMS/auction/auction_t_1133.doc, 2560.

จากผลการวิจัยตามตารางข้างต้นด้านตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความผูกพันต่อ กบข. จะพบว่าปี 2558 ตัวแปรสำคัญที่ทำให้ค่าความผูกพันลดลงและค่า Disengaged (กบข. ทำให้คุณภาพชีวิตแย่งลง) เพิ่มขึ้นเนื่องจากสถานการณ์ “Undo” ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น ทำให้สมาชิกเกิดความไม่แน่ใจว่า กบข. จะล้มหรือไม่ มีเงินพอจ่ายสมาชิกตอนเกษียณหรือไม่ ซึ่งเป็นการยืนยันความคิดที่ติดลบและเกิดการพูดต่อกัน ส่วนปี 2559 จะพบว่าค่าความผูกพันเพิ่มขึ้นและ Disengaged ลดลงเป็นเพราะสมาชิกที่ undo ลาออกไปส่วนใหญ่เป็นสมาชิกที่ไม่เชื่อมั่นและไม่พอใจ กบข. ส่วนสมาชิกที่ยังเหลืออยู่กับ กบข. ก็จะเป็นสมาชิกที่มีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ในการเป็น กบข. จึงเป็นสาเหตุให้ระดับความผูกพันเพิ่มขึ้นนั่นเอง นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลิกภาพแบบ Perceiving หรือ Judging จะส่งผลต่อทัศนคติต่อ กบข. และความผูกพันกับ กบข. กล่าวคือ สมาชิกที่มีบุคลิกภาพแบบ Perceiving จะเป็นคนที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย ไม่รีบ ไม่แข่งขัน พอเพียง ไม่กดดันตัวเอง ยืดหยุ่น พอใจในสิ่งที่เป็นอย่างอยู่และมีอยู่ ซึ่งตรงกันข้ามกับสมาชิกที่มีบุคลิกภาพแบบ Judging จะเป็นคนที่เน้นความชัดเจนยึดติดกับกรอบ ไม่ยืดหยุ่น ต้องการมีชีวิตสบายหลังเกษียณ มองหาหลักประกันที่สามารถฝากความหวังและชีวิต (กบข, ออนไลน์, 2560)

สำหรับผลการวิจัยระดับความผูกพันของสมาชิกตามระดับผูกพัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสมาชิกที่ผูกพันกับ กบข. ดี กลุ่มสมาชิกที่ผูกพันกับ กบข. น้อย และกลุ่มสมาชิกที่ผูกพันกับ กบข. เชิงลบ สามารถสรุปลักษณะของกลุ่มได้ดังนี้ (ทัศนีย์ ไตรอรุณ, ออนไลน์, 2559)

(1) กลุ่มที่ผูกพันกับ กบข. ดี จะมีทัศนคติในการดำรงชีวิตแบบ “เริ่มต้นดี มีชัยไปกว่าครึ่ง” มีทัศนคติ คือ โอกาสทางการเงินเกิดขึ้นได้กับทุกคน ถ้าเรารู้จักวางแผนการเงิน หาข้อมูล และไม่ปล่อยให้รายได้เป็นข้อจำกัด การวางแผนทางการเงิน การหาความรู้ ศึกษาแหล่งข้อมูล

น่าเชื่อถือ ใช้เวลาทำความเข้าใจ มีการเปรียบเทียบข้อมูล พฤติกรรมบริหารเงิน แบ่งรายรับ รายจ่าย เป็นระบบ ไม่นิยมเป็นหนี้ เปรียบเทียบผลประโยชน์จากทางเลือกต่าง ๆ ไม่พลาดโอกาสได้ประโยชน์ การลงทุน มีแนวโน้มเลือกทางเลือกที่เสี่ยงขึ้นถ้ามั่นใจ

(2) กลุ่มที่ผูกพันกับ กบข. น้อย และผูกพันแบบสับสน (จากผลการวิจัยทั้ง 3 ปี จะพบว่ามีการขำราชการอยู่ในกลุ่มนี้มากที่สุด) กล่าวคือ จะมีทัศนคติในการดำรงชีวิตแบบ “ทำร้ายแต่พอตัว” ไม่ทะเยอทะยาน สมถะ มีทัศนคติต่อ กบข. เฉย ๆ ไม่รู้ว่าเป็นอะไร รัฐคงคิดว่าดีแล้วจึงมี กบข. มีนิสัยประหยัด ควบคุมรายจ่าย จะได้เหลือออม การลงทุน เลือกอะไรไม่ถูก วางเฉย เพราะไม่เข้าใจ ต้องไม่ซับซ้อน ต้องเสี่ยงต่ำ ไม่นิยมเป็นหนี้ มีพฤติกรรมการรับสื่อของ กบข. ดูผ่านๆ ไม่ค่อยเข้าใจ ไม่เปรียบเทียบสื่อ Social Media ติดตามให้ทันกระแส ไม่ตัดสินใจ ไม่ออกความเห็น

(3) กลุ่มสมาชิกที่ผูกพัน กบข. เชิงลบ มีทัศนคติในการดำรงชีวิตแบบ “กินน้ำไม่เผื่อแล้ง” มีทัศนคติต่อ กบข. คือ อยากลาออก เปรียบสูตรบ้านาญ Undo แต่อยากได้เงินก้อนทั้งหมด ไม่คิดจะออมเพราะคิดว่าไม่จำเป็น อนาคตรัฐดูแลได้ ไม่ลงทุน เป็นหนี้มาก มีพฤติกรรมในการรับสื่อ กบข. คือ เชื่อกว่ายอดเงินอยู่ครบหรือไม่ เชื่คเพราะหวาดระแวง สื่อ Social Media เป็นแหล่งหลัก โดยเฉพาะเครือข่ายเดียวกัน

ทั้งนี้เมื่อ กบข. ได้ผลวิจัยสมาชิกออกมาแล้ว จะได้นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การสื่อสาร ต่อไป

ผลการดำเนินงานด้านผลตอบแทนของสมาชิก

หน้าที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของ กบข. คือการบริหารเงินออมของข้าราชการที่เป็นสมาชิก โดยนำเงินที่รับจากสมาชิกและส่วนราชการต้นสังกัดของสมาชิกไปลงทุนภายใต้วัตถุประสงค์และนโยบายการลงทุนตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อสร้างผลตอบแทนเฉลี่ยระยะยาวที่เหมาะสมและภายใต้การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลตอบแทนดังกล่าวจะต้องสูงกว่าเงินเพื่อเฉลี่ยในระยะเวลาดียวกัน การบริหารกองทุน กบข. จะให้ความสำคัญเรื่องความสมดุลระหว่างความปลอดภัยของเงินต้นกับผลตอบแทนการลงทุนภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้โดยคำนึงถึงการสร้าง ผลตอบแทนที่ดีให้กับสมาชิกและพิจารณาจัดสิทธิประโยชน์และบริการต่างๆ อย่างเหมาะสม สำหรับหลักเกณฑ์การนำเงินกองทุนของสมาชิกไปลงทุนนั้น พระราชบัญญัติ กบข. กำหนดให้นำเงินกองทุนไปลงทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยจะต้องลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงซึ่งกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเงินของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2553 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มีสาระสำคัญดังนี้ (กบข., ออนไลน์, 2560)

1. กำหนดคุณสมบัติของบริษัทจัดการกองทุนในประเทศหรือต่างประเทศ ดังนี้
 - 1.1 บริษัทจัดการกองทุนผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการเงินของกองทุนในประเทศต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนด และต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านการลงทุน มีความพร้อมด้านระบบงาน มีบุคลากรและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ด้านการลงทุน มีระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีฐานะการเงินที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน
 - 1.2 บริษัทจัดการกองทุนผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการเงินของกองทุนในต่างประเทศ ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมายของประเทศนั้นและมีความเชี่ยวชาญ ในด้านการลงทุนในต่างประเทศ
 - 1.3 บริษัทจัดการกองทุนจะนำเงินของกองทุนไปลงทุนในตราสารทุนหรือตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุน ของบริษัทจัดการกองทุนนั้นมีได้
 2. กำหนดหลักเกณฑ์การลงทุนโดยให้ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของเงินกองทุน และให้นำเงินไปลงทุนในต่างประเทศได้ไม่เกินร้อยละสามสิบ
 3. กำหนดหลักเกณฑ์การลงทุนในตราสารทุนและตราสารกึ่งหนี้กึ่งทุนเมื่อรวมกันทุกนิติบุคคลต้องไม่เกินร้อยละสามสิบห้า
 4. กำหนดให้ลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ได้ไม่เกินร้อยละ 12 ของเงินกองทุน
 5. ให้ทำธุรกรรมซื้อโดยมีสัญญาขายคืนหรือขายโดยมีสัญญาซื้อคืน ยืมหรือให้ยืมหลักทรัพย์
 6. กำหนดค่าตอบแทนสำหรับบริษัทจัดการกองทุนภายในประเทศ ปีละไม่เกินร้อยละสองจุดห้า ของมูลค่าทรัพย์สินของเงินกองทุนที่บริษัทจัดการกองทุนนั้นรับดำเนินการให้แก่กองทุน
- เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของ กบข. ที่ผ่านมา คือตั้งแต่ปี 2553 – 2560 พบว่า กบข. สามารถดำเนินการด้านการลงทุนทำให้มีอัตราผลตอบแทนสุทธิของสมาชิกสูงกว่าอัตราเงินเพื่อ

โดย ณ สิ้นปี 2560 กบข. มีมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของกองทุนฯ อยู่ที่ 834,161.00 ล้านบาท แบ่งเป็น กองทุนส่วนของสมาชิก 382,296.00 ล้านบาท และกองทุนสำรอง 451,865.00 ล้านบาท อัตราผลตอบแทนกองทุนสมาชิกอยู่ที่ ร้อยละ 6.44 ซึ่งอัตราเงินเพื่อเฉลี่ยอยู่ที่ 0.9 เท่านั้น (รายละเอียดตามตารางที่ 3 – 11)

ตารางที่ 3 – 11 แสดงผลการดำเนินงานของกองทุน กบข. ย้อนหลัง 8 ปี

หน่วย : ล้านบาท

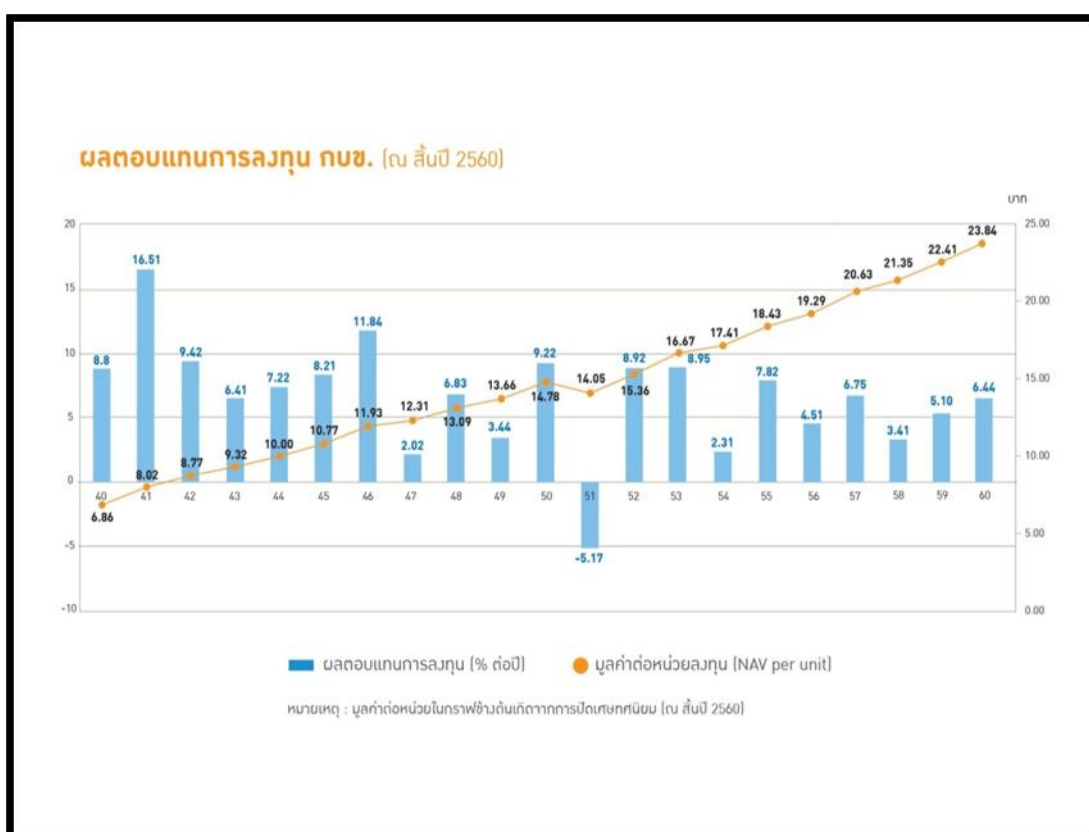
ผลตอบแทน	ผลการดำเนินงานของกองทุน กบข.							
	ปี 2560	ปี 2559	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556	ปี 2555	ปี 2554	ปี 2553
สินทรัพย์สุทธิ	834,161	769,764	713,692	713,945	632,535	577,132	522,396.21	482,952.11
ส่วนของสมาชิก	382,296	360,330	344,115	496,017	454,174	422,859	389,022.66	371,398.36
ส่วนของเงินสำรอง	451,865	409,434	369,577	217,928	178,361	154,273	133,373.55	111,553.75
ผลประโยชน์สุทธิ	-	30,495	23,180	37,811	22,647	35,408	15,174.14	36,389.57
ส่วนของสมาชิก	-	17,844	14,098	30,714	19,349	30,971	8,679.34	30,840.41
ส่วนของเงินสำรอง	-	12,651	9,082	7,097	3,298	4,437	6,494.80	5,549.16
อัตราผลตอบแทนกองทุนสมาชิก	6.44 *	5.10	3.41	6.75	4.51	7.82	2.31	8.95
อัตราเงินเพื่อทั่วไป	0.9	0.5	2.2	1.9	2.2	3.0	3.8	3.3

ที่มา : รายงานประจำปี 2553 2559 และข้อมูลจากเว็บไซต์ <https://www.gpf.or.th/thai2013/news/index.asp?newsid=533>, 2560. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561

หมายเหตุ : * อัตราผลตอบแทนกองทุนสมาชิกประจำปี 2560 จากรายงานประจำปี 2560 เท่ากับร้อยละ 6.43

สำหรับอัตราผลตอบแทน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกองทุนในปี 2540 ถึงปัจจุบัน 2560 เป็นเวลา 21 ปี พบว่า ทุกปีมีอัตราผลตอบแทนเป็นบวกมากบ้างน้อยบ้างตามความสามารถในการบริหารและสภาวะแวดล้อมโลก ยกเว้นปี 2551 ปีเดียวที่ผลตอบแทนเป็นลบ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้สมาชิกไม่มั่นใจต่อการบริหารงานของ กบข. (รายละเอียดตามกราฟที่ 3 – 2)

แผนภาพที่ 3 – 4 แสดงผลตอบแทนการลงทุนของ กบข. ตั้งแต่เริ่มตั้งกองทุนจนถึงปี 2560

ที่มา : ข้อมูลประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานปี 2560 ของ กบข. จากเว็บไซต์ <https://www.gpf.or.th/thai2013/news/index.asp?newsid=533> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561

หมายเหตุ : อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของ กบข. ตามรายงานประจำปี 2560 เท่ากับร้อยละ 6.43 และอัตราผลตอบแทนตั้งแต่ตั้งกองทุนถึงปี 2560 เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 6.61

สรุป

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนการรับราชการแก่ข้าราชการเมื่อลาออกจากราชการ เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิก และเพื่อจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก โดยมีคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการทำหน้าที่กำหนดนโยบายและสั่งการในการบริหารกิจการของ

กองทุน สำหรับรูปแบบกองทุน กบข. จะเป็นระบบ Defined contribution ซึ่งหมายความว่า ผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากกองทุนจะขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่สมาชิกจ่ายเข้ากองทุนและ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการนำเงินของกองทุนไปลงทุน ซึ่งปัจจุบันสมาชิก กบข. จะส่งเงินสะสมเข้า กองทุนในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือน แล้วรัฐจ่ายสมทบให้อีกในอัตราเดียวกัน โดยส่วนราชการ หักจากเงินเดือนที่สมาชิกผู้นั้นได้รับและส่งเข้ากองทุนในวันที่มีการจ่ายเงินเดือน นอกจากนี้ กบข. ยังเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถ “ออมเพิ่ม” โดยสามารถส่งเงินสะสมเข้ากองทุนเกินกว่าอัตราร้อยละ 3 แต่การส่งเงินออมเพิ่มดังกล่าวเมื่อรวมกับอัตราเงินสะสมร้อยละ 3 แล้วจะต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือนสมาชิกผู้นั้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการวางแผนการออมระยะยาวที่จะช่วยให้ สมาชิกมีคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณอายุราชการที่ดีและมั่นคง ซึ่งสมาชิก กบข. สามารถนำยอดเงิน สะสมทั้งหมดที่จ่ายเข้า กบข. ไปหักเป็นค่าลดหย่อนทางภาษีได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 500,000 บาทต่อปี รวมถึง กบข. ยังได้จัดให้มีแผนการลงทุนสำหรับสมาชิก เพื่อเพิ่มทางเลือกและตอบสนอง ความต้องการของสมาชิกที่ประสงค์จะลงทุนโดยเลือกแผนการลงทุนตามความต้องการของตนอีก จำนวน 5 แผน คือ แผนหลัก แผนผสมหุ้นทวี แผนตราสารหนี้ แผนตลาดเงิน และแผนสมดุลตามอายุ สำหรับการรับเงินหรือผลประโยชน์จากกองทุนโดยสมาชิกจะได้ต่อเมื่อสิ้นสมาชิกภาพ โดย กบข. จะจ่ายเงินคืนตามสิทธิที่สมาชิกเลือกรับบำเหน็จบำนาญจากทางภาครัฐ ดังนั้นการพ้นสมาชิกภาพ ไม่ว่าจะเป็นการออกจากราชการเนื่องจากเกษียณอายุราชการหรือเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด หากสมาชิกรับบำเหน็จหรือไม่มีสิทธิรับบำเหน็จบำนาญ สมาชิกจะได้รับเงินคืนจาก กบข. ประกอบด้วยเงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์ของเงินดังกล่าว หากสมาชิกเกิดสิทธิและเลือกรับ บำนาญ กบข. จะจ่ายเงินเพิ่มเติม (ถ้ามี) เงินสะสม เงินสมทบ เงินชดเชย พร้อมผลประโยชน์ของเงิน ดังกล่าว

ด้านนโยบายการลงทุนของ กบข. จะมุ่งเน้นเป้าหมายการลงทุนให้ได้ผลตอบแทนที่ ชะนะเงินเพื่อ เพื่อรักษาค่าเงินออมและสร้างความเพียงพอของเงินให้กับสมาชิกไว้ใช้ในวัยเกษียณ โดยนโยบายการลงทุนของ กบข. เน้นความสมดุลระหว่าง “ความปลอดภัยของเงินต้น” กับ “ผลตอบแทนจากการลงทุน” ภายใต้ “ความเสี่ยงที่เหมาะสม” และหลักการกำกับกิจการที่ดี รวมถึง การจัดหาสวัสดิการที่เป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิก ซึ่ง ณ สิ้นปี 2560 กบข. มีมูลค่า สินทรัพย์สุทธิของกองทุนอยู่ที่ 834,161.00 ล้านบาท แบ่งเป็นกองทุนส่วนของสมาชิก 382,296.00 ล้านบาท และกองทุนส่วนสำรอง 451,865.00 ล้านบาท อัตราผลตอบแทนกองทุนส่วนสมาชิกอยู่ที่ ร้อยละ 6.43 ส่วนอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยตั้งแต่ตั้งกองทุนอยู่ที่ร้อยละ 6.61 ซึ่งปริมาณเงินออมผ่าน กองทุน กบข. จะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นอย่างดีทั้งต่อตลาดการเงิน โดยเป็นการช่วย เพิ่มเงินออมของประเทศ และเป็นการสร้างผลตอบแทนที่ดีให้แก่สมาชิกอีกด้วย นอกจากการบริหาร จัดการเงินกองทุนแล้ว กบข. ยังได้ทำการวิจัยด้านความเพียงพอของสมาชิกภายหลังเกษียณอายุ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าอัตราสะสมและสมทบในปัจจุบันของข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. มีโอกาส ที่จะจะมีเงินตอนเกษียณอายุไม่พอใช้ ซึ่งถ้าหากต้องการให้มีเงินใช้ในระดับสบายจะต้องมีการออมเพิ่มขึ้น อีกร้อยละ 3 - 22 แต่จากสถิติจำนวนสมาชิกที่มีการออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมด ปี 2553 - 2560 มีเพียงร้อยละ 0.29 0.52 1.27 1.80 1.99 2.55 2.98 และ 3.41 ตามลำดับ เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการหาปัจจัยที่จะส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้นสำหรับไว้ใช้จ่าย เมื่อเกษียณแล้ว เนื่องจากสถิติที่ผ่านมาพบว่าข้าราชการเมื่อเกษียณอายุแล้วส่วนใหญ่จะไม่มีรายได้ที่

สามารถสร้างกระแสเงินสดที่มีความมั่นคงและต่อเนื่อง ดังนั้นการออมและการลงทุนในช่วงวัยทำงาน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความเพียงพอและยั่งยืนของชีวิตหลังเกษียณ การไม่สามารถบรรลุความเพียงพอของรายได้หลังเกษียณได้จากการออมและการลงทุนด้วยตนเองจะส่งผลให้เกิดเป็นภาระของระบบสวัสดิการที่จัดให้มีโดยภาครัฐและเป็นต้นทุนรวมของทั้งประเทศ รวมทั้งอาจส่งผลต่อการบริหารจัดการของงบประมาณด้านอื่นๆ ของรัฐด้วย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทย โดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)” ในครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. จำนวน 4 ประเภท โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ที่มีคำตอบครบถ้วนสมบูรณ์ การสอบถามผู้บริหาร กบข. โดยการตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ชุด (คน) โดยตอบกลับจำนวน 3 ชุด (คน) และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจาก กบข. รวมทั้งสำนักงานประกันสังคม โดยสรุปผลการวิจัยจากข้อมูลทั้งหมดได้ 5 ประการ ดังนี้

1. ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม
2. เปรียบเทียบระบบบำเหน็จบำนาญของ กบข. และระบบบำนาญกรณีชราภาพของกองทุนประกันสังคม
3. ผลการศึกษาการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทย โดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)
 - 3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมและทัศนคติด้านการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.4 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานบริการสมาชิก กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.5 ผลการวิเคราะห์ด้านความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง
4. การนำผลวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้
5. ผลการสอบถามผู้บริหาร กบข. เกี่ยวกับการออมเพิ่ม การลงทุน และการบริหารงานของ กบข.

1. ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) จัดตั้งในปี พ.ศ. 2540 โดยพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 มีภารกิจหน้าที่หลักคือสร้างหลักประกันในการจ่ายบำเหน็จบำนาญและประโยชน์ตอบแทนการรับราชการแก่ข้าราชการภายหลังเกษียณ โดยมีให้มี

มาตรฐานการดำรงชีพที่ตกต่ำเมื่อเข้าสู่ภาวะที่ไม่มีรายได้ นอกจากนี้ยังมีบทบาทด้านการส่งเสริมการออมของสมาชิก และการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก ซึ่งด้านการส่งเสริมการออม กบข. ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มมากขึ้นได้ตามความสมัครใจโดยเริ่มโครงการออมเพิ่ม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการวางแผนการออมระยะยาวที่จะช่วยให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณอายุราชการที่ดีและมั่นคง และยังเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้ระดับเงินออมของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ต่อไปในระยะยาว ทั้งนี้ในการดำเนินการ กบข. ได้มีการเชิญชวนให้สมาชิกมีการออมเพิ่มโดยการให้ความรู้กับสมาชิกในหลากหลายวิธี และดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งการเดินทางให้ความรู้ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด การสร้างพันธมิตรวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ กบข. ในแต่ละองค์กร และการให้ความรู้ผ่านสื่อในช่องทางต่างๆ รวมทั้งเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์และเว็บไซต์ของ กบข. แต่จากสถิติการออมของสมาชิก กบข. ตั้งแต่ปี 2553 – 2560 พบว่ามีสมาชิกออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมดค่อนข้างน้อยแต่ก็เพิ่มขึ้นโดยลำดับ คือ มีเพียงร้อยละ 0.29 0.52 1.27 1.80 1.99 2.55 2.98 และ 3.41 ตามลำดับ เท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกของประเภทข้าราชการที่มีการออมเพิ่ม ในปี 2560 พบว่า ประเภทข้าราชการพลเรือนจะมีจำนวนสมาชิกออมเพิ่มมากที่สุด คือ 18,673 คน รองลงมาได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 6,341 คน ข้าราชการตำรวจจำนวน 2,792 คน และข้าราชการทหารจำนวน 2,323 คน ตามลำดับ (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 1)

ตารางที่ 4 – 1 แสดงข้อมูลการออมเพิ่มของสมาชิกจำแนกตามประเภทสมาชิก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – 2560

หน่วย : คน						
ที่	ประเภทสมาชิก	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
จำนวนสมาชิก กบข. ทั้งหมด		1,188,937	1,210,303	993,498	997,277	1,028,961
1	ข้าราชการพลเรือน	10,834	12,083	13,502	16,034	18,673
2	ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	4,118	4,905	5,155	5,514	6,341
3	ข้าราชการทหาร	1,905	2,148	1,756	2,001	2,323
4	ข้าราชการตำรวจ	1,693	1,912	1,786	2,212	2,792
5	ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานมหาวิทยาลัย	1,413	1,434	1,229	1,628	1,742
6	ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	480	527	598	654	834
7	ข้าราชการฝ่ายอัยการ	289	334	372	421	477
8	ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	99	158	206	302	399
9	ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	142	171	238	314	404
10	ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	111	129	171	241	345
11	ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง	255	274	283	336	382
12	ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	6	5	7	19	27
-	ข้าราชการส่วนท้องถิ่นเฉพาะที่เคยเป็นสมาชิก กบข.	40	46	48	55	56
-	ข้าราชการในพระองค์	-	-	-	-	286

ที่	ประเภทสมาชิก	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
	จำนวนสมาชิกที่มีการออมเพิ่มทั้งหมด	21,385	24,126	25,351	29,731	35,081
	อัตราการเปลี่ยนแปลงของการออมเพิ่ม (ร้อยละ)	-	12.82	5.08	17.28	17.99
	ร้อยละของสมาชิกที่มีการออมเพิ่ม	1.80	1.99	2.55	2.98	3.41

ที่มา : รายงานประจำปี 2556 – 2559 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และ กบข.

หมายเหตุ : ข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่เคยเป็นสมาชิก กบข. และข้าราชการในพระองค์เป็นสมาชิก กบข. โดยไม่จัดลำดับ

จากผลการวิจัยของ กบข. เรื่องการทบทวนอัตราสะสมและสมทบ ในปี พ.ศ. 2558 ได้ข้อสรุปว่า ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. ถ้าไม่มีการออมเพิ่มนอกเหนือจากการส่งเงินสะสมร้อยละ 3 ตามที่กฎหมายกำหนด จะมีโอกาสที่จะมีเงิน ณ เกษียณไม่พอใช้ ซึ่งถ้าหากต้องการให้มีเงินใช้ในระดับสบายต้องมีการออมเพิ่มร้อยละ 3 – 22 ซึ่งจากข้อมูลสถิติการออมเพิ่มแสดงให้เห็นว่า ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. มีอัตราการออมเพิ่มน้อยมาก โดยเฉพาะประเภทข้าราชการทหาร ประเภทข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประเภทข้าราชการตำรวจ และข้าราชการพลเรือน โดยมีจำนวนสมาชิกออมเพิ่มเพียงร้อยละ 1.40 1.89 1.91 และ 5.54 ของจำนวนสมาชิกแต่ละประเภทตามลำดับ สำหรับประเภทข้าราชการที่มีจำนวนสมาชิกออมเพิ่มมากที่สุดได้แก่ ประเภทข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร้อยละ 22.31 รองลงมาได้แก่ ประเภทข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ร้อยละ 18.78 ประเภทข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินร้อยละ 15.86 และประเภทข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติร้อยละ 15.47 ตามลำดับ (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 2)

ตารางที่ 4 – 2 แสดงข้อมูลการออมเพิ่มของสมาชิกจำแนกตามประเภทสมาชิก ปี พ.ศ. 2560

หน่วย : คน

ที่	ประเภทสมาชิก	ข้อมูลสถิติสมาชิก ปี 2560 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560			
		จำนวนสมาชิกทั้งหมด	จำนวนที่ออมเพิ่ม	ร้อยละของสมาชิกที่ออมเพิ่มทั้งหมด	ร้อยละของสมาชิกแต่ละประเภท
1	ข้าราชการพลเรือน	336,872	18,673	53.23	5.54
2	ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	334,759	6,341	18.08	1.89
3	ข้าราชการทหาร	165,716	2,323	6.62	1.40
4	ข้าราชการตำรวจ	145,969	2,792	7.96	1.91
5	ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานมหาวิทยาลัย	14,065	1,742	4.97	12.39
6	ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	10,768	834	2.38	7.75
7	ข้าราชการฝ่ายอัยการ	5,393	477	1.36	8.84
8	ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	2,907	399	1.14	13.73
9	ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	2,548	404	1.15	15.86
10	ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการ	2,230	345	0.95	15.47

ที่	ประเภทสมาชิก	ข้อมูลสถิติสมาชิก ปี 2560 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560			
		จำนวนสมาชิกทั้งหมด	จำนวนที่ออมเพิ่ม	ร้อยละของสมาชิกที่ออมเพิ่มทั้งหมด	ร้อยละของสมาชิกแต่ละประเภท
	ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ				
11	ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง	2,034	382	1.09	18.78
12	ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	121	27	0.08	22.31
-	ข้าราชการส่วนท้องถิ่นเฉพาะที่เคยเป็นสมาชิก กบข.	3369	56	0.16	1.66
-	ข้าราชการในพระองค์	2,210	286	0.82	12.94
	รวมทั้งหมด	1,028,961	35,081	100.00	3.41

ที่มา : ข้อมูลจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

นอกจากให้สมาชิกมีการออมเพิ่มโดยตรงแล้ว กบข. ยังได้จัดให้มีการส่งเสริมการออมเพิ่มโดยให้มีแผนการลงทุนสำหรับสมาชิก เพื่อเพิ่มทางเลือกและตอบสนองความต้องการของสมาชิกที่ประสงค์จะลงทุนตามความต้องการของตน ทั้งนี้ กบข. เห็นว่าสมาชิกแต่ละคนมีสถานะและความต้องการที่แตกต่างกัน ทั้งเรื่องของวัย ความรู้ ด้านการเงินและการลงทุน รวมทั้งการยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุนได้แตกต่างกัน จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 5)

พ.ศ. 2550 เพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ กบข. สามารถออกแผนการลงทุนหลายๆ แผนให้สมาชิกมีทางเลือกในการลงทุนตามความต้องการของแต่ละบุคคลได้ ซึ่งจากข้อมูลการเลือกแผนการลงทุนของสมาชิก กบข. ย้อนหลังจำนวน 5 ปี คือ ตั้งแต่ปี 2556 – 2560 พบว่ามีจำนวนสมาชิกที่เลือกแผนการลงทุนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2560 มีจำนวนทั้งหมด 22,653 คน แต่เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของสมาชิกทั้งหมดจะเห็นว่ายังอยู่ในอัตราที่น้อยมาก คือ ในปี 2560 มีเพียงร้อยละ 2.20 เท่านั้น (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 3)

ตารางที่ 4 – 3 แสดงข้อมูลการเลือกแผนการลงทุนจำแนกตามประเภทสมาชิก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – 2560

หน่วย: คน

ที่	ประเภทสมาชิก	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
1	ข้าราชการพลเรือน	3,865	5,617	7,149	9,343	12,429
2	ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	1,085	1,534	1,923	2,459	3,332
3	ข้าราชการทหาร	763	1,235	1,533	2,037	2,622
4	ข้าราชการตำรวจ	435	708	949	1,317	1,973
5	ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานมหาวิทยาลัย	208	282	288	426	510
6	ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	167	232	295	367	477
7	ข้าราชการฝ่ายอัยการ	56	89	111	137	165
8	ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	41	72	107	151	227

9	ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	119	167	215	273	363
10	ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	34	67	149	226	334
11	ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง	28	42	48	57	98
12	ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	7	6	6	9	16
-	ข้าราชการส่วนท้องถิ่นเฉพาะที่เคยเป็น สมาชิก กบข.	21	30	25	33	38
-	ข้าราชการในพระองค์	-	-	-	-	69
รวมสมาชิกที่เลือกแผนการลงทุน		6,829	10,081	12,798	16,835	22,653
ร้อยละของสมาชิกที่ออมเพิ่ม		31.93	41.78	50.48	56.62	64.57
ร้อยละของสมาชิกทั้งหมด		0.57	0.83	1.29	1.69	2.20

ที่มา : ข้อมูลจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

สำหรับอัตราผลตอบแทนสะสมของแผนการลงทุนแต่ละแผน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 – 2560 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วอัตราผลตอบแทนของแผนสมดุลตามอายุ EQ65 จะมีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูงสุดคือร้อยละ 7.74 รองลงมา ได้แก่ แผนผสมหุ้นทวี (EQ35) อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.13 แผนหลักอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.90 และแผนสมดุลตามอายุ EQ20 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.95 เช่นเดียวกับอัตราผลตอบแทนในปี พ.ศ. 2560 (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 4)

ตารางที่ 4 – 4 แสดงข้อมูลอัตราผลตอบแทนจำแนกตามประเภทแผนการลงทุนตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 – 2560

ที่	ประเภท แผนการลงทุน (วันที่ตั้งกองทุน)	ร้อยละอัตราผลตอบแทนสะสม (หลังหักค่าใช้จ่าย)										
		ปี พ.ศ.										
		2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	เฉลี่ย
1	แผนหลัก (ตั้งแต่ปี 2540)	(5.17)	8.92	8.95	2.32	7.83	4.49	6.77	3.41	5.08	6.40	4.90
2	แผนผสมหุ้นทวี (EQ35) (25 ส.ค.53)	-	-	6.21	1.55	9.75	6.00	7.93	3.00	6.48	8.14	6.13
3	แผนตราสารหนี้ (EQ0) (25 ส.ค.53)	-	-	0.32	3.40	3.29	2.90	5.52	3.74	1.74	3.01	2.99
4	แผนตลาดเงิน (MM) (25 ก.ย.53)	-	-	0.51	2.85	2.62	2.71	2.51	1.88	1.51	1.51	2.01
5	แผนสมดุลตามอายุ EQ65 (25 เม.ย.56)	-	-	-	-	-	5.90	7.13	3.25	9.91	12.53	7.74
6	แผนสมดุลตามอายุ	-	-	-	-	-	0.01	6.39	2.19	5.23	5.93	3.95

EQ20 (25 เม.ย.56)												

ที่มา : ข้อมูลจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

- หมายเหตุ : 1. ปี พ.ศ. 2551 เป็นปีเดียวที่อัตราผลตอบแทนติดลบ
 2. ปี พ.ศ. 2560 แสดงอัตราผลตอบแทนสะสมภายหลังปิดบัญชีรอบแรก
 3. อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของทุกแผนในปี 2560 เท่ากับร้อยละ 6.43 และตั้งแต่นั้นกองทุนเท่ากับร้อยละ 6.61

2. เปรียบเทียบระบบบำเหน็จบำนาญของ กบข. และระบบบำนาญกรณีชราภาพของกองทุนประกันสังคม

2.1 ลักษณะของกองทุนประกันสังคม

กองทุนประกันสังคม เป็นระบบการออมเพื่อวัยเกษียณแรกของประเทศไทยที่จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยขอบเขตความคุ้มครองส่วนหนึ่งครอบคลุมกรณีชราภาพ เป็นการออมภาคบังคับแบบกำหนดวงเงินผลประโยชน์ที่จะได้รับไว้แน่นอน (Defined Benefit) บริหารโดยสำนักงานประกันสังคม (สปส.) โดยเริ่มให้ความคุ้มครองและเก็บเงินสะสมจากผู้ประกันตนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2542 เงินบำนาญชราภาพที่ผู้ประกันตนได้รับจะได้รับการยกเว้นภาษีและผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มจำนวนต่อเมื่ออายุ 55 ปีบริบูรณ์และเกษียณออกจากงานแล้ว รวมทั้งจะต้องจ่ายเงินสะสมแล้วไม่ต่ำกว่า 180 เดือน ไม่ว่าจะระยะเวลา 180 เดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม สำหรับรูปแบบการบริหารงานกองทุนประกันสังคมจะเป็นระบบไตรภาคีมีการบริหารร่วมกัน 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนายจ้าง ฝ่ายลูกจ้าง และฝ่ายรัฐบาล ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

2.1.1 ผู้ประกันตน

ผู้ประกันตน คือ ลูกจ้างที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ในวันเข้าทำงาน และทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป นายจ้างต้องแจ้งขึ้นทะเบียนลูกจ้างเป็นผู้ประกันตนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับลูกจ้างเข้าทำงาน มิฉะนั้นจะมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000.00 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ปัจจุบันมีผู้ประกันทั้งหมด 3 ประเภท คือ

2.1.1.1 ผู้ประกันตนภาคบังคับตามมาตรา 33 หมายถึง บุคคลที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีนายจ้างในสัญญาจ้างแรงงาน ได้รับความคุ้มครองในทุกกรณี ได้แก่ กรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีการว่างงาน

2.1.1.2 ผู้ประกันตนภาคสมัครใจตามมาตรา 39 หมายถึง ลูกจ้างที่สิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้างและได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน และประสงค์จะประกันตนต่อไป ให้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมภายใน 6 เดือนนับแต่การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 โดยต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเดือนละครั้ง จำนวน 432.00 บาท มีสิทธิประโยชน์ 6 กรณี คือ กรณีเจ็บป่วย กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ

2.1.1.3 ผู้ประกันตนภาคสมัครใจตามมาตรา 40 หมายถึง บุคคลที่ไม่อยู่ในข่ายข้างต้น สามารถสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนได้ โดยจ่ายเงินสมทบเป็นรายปี ปีละ 3,360.00 บาท และเมื่อได้จ่ายเงินจนครบระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ผู้สมัครเข้าประกันตนดังกล่าวจะได้รับประโยชน์ทดแทนเพียง 3 ประเภท คือ ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ และกรณีตาย เท่านั้น

2.1.2 อัตราเงินสะสม/เงินสมทบ

เงินสมทบกองทุนประกันสังคม คือ เงินที่นายจ้าง ลูกจ้างจะต้องนำส่งเข้ากองทุนประกันสังคมทุกเดือน โดยคำนวณจากค่าจ้างจริงที่ลูกจ้างได้รับในอัตราเงินสมทบร้อยละ 5 ซึ่งกำหนดจากฐานค่าจ้างเป็นรายเดือนต่ำสุดเดือนละ 1,650.00 บาท และสูงสุดไม่เกินเดือนละ 15,000.00 บาท (เงินสมทบขั้นต่ำเดือนละ 83.00 บาท และไม่เกินเดือนละ 750.00 บาท) ทั้งนี้รัฐบาลจะออกเงินสมทบเข้ากองทุนอีกส่วนหนึ่ง ปัจจุบันกองทุนประกันสังคมซึ่งมีสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ดูแลและบริหารเงินของกองทุนเพื่อให้เกิดดอกผล และนำไปจ่ายให้แก่ผู้ประกันตน โดยมีความคุ้มครองภายใต้กองทุนประกันสังคมเป็น 7 กรณี คือ กรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีการว่างงาน ทั้งนี้กองทุนประกันสังคมเฉพาะกรณีชราภาพถือได้ว่าเป็นการออมเพื่อเกษียณอายุ ซึ่งอัตราการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันของทั้ง 3 ฝ่าย (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 5)

ตารางที่ 4 – 5 แสดงอัตราการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมสำหรับความคุ้มครอง 7 ประเภท

ประเภทความคุ้มครอง	อัตราการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม		
	รัฐ	นายจ้าง	ลูกจ้าง
1. ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย	ร้อยละ 1.5 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 1.5 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 1.5 ของค่าจ้าง
2. คลอดบุตร			
3. ทุพพลภาพ			
4. ตาย			
5. สงเคราะห์บุตร	ร้อยละ 1 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 1 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 1 ของค่าจ้าง
6. ชราภาพ			
7. ว่างงาน	ร้อยละ 0.25 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 0.5 ของค่าจ้าง	ร้อยละ 0.5 ของค่าจ้าง

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม เว็บไซต์ www.sso.molsw.go.th

2.1.3 ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

ประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนได้รับจากกองทุนประกันสังคมในกรณีชราภาพแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (สำนักงานประกันสังคม, ออนไลน์, 2561)

2.1.3.1 บำเหน็จชราภาพ จะเป็นเงินที่จ่ายให้ครั้งเดียวด้วยเหตุที่ผู้ประกันตนชราภาพ โดยมีเงื่อนไขการเกิดสิทธิ ได้แก่

- (1) ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน
- (2) ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง และ
- (3) มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

โดยผู้ประกันตนที่จ่ายสมทบต่ำกว่า 12 เดือนจะได้รับบำเหน็จชราภาพเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ และหากเป็นผู้ประกันตนที่จ่ายสมทบตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป จะมีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ และผลประโยชน์ตอบแทนตามจำนวนที่สำนักงานประกันสังคมกำหนดเพิ่มเติมอีกด้วย

2.1.3.2 บำนาญชราภาพ เป็นเงินเลี้ยงชีพรายเดือนตลอดชีวิต โดยมีเงื่อนไขการเกิดสิทธิ ได้แก่

- (1) ผู้ประกันตนจะต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน
- (2) ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง และ
- (3) มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

โดยจะได้รับบำนาญชราภาพในอัตราร้อยละ 20 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย โดยฐานเงินเดือนต้องไม่น้อยกว่า 1,650.00 บาทและไม่เกิน 15,000.00 บาท ทั้งนี้ อัตราการจ่ายบำนาญชราภาพจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อทุก 1 ปีที่มีระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบเกินกว่า 180 เดือน เช่น จ่ายสมทบครบ 180 เดือนเมื่ออายุ 50 ปี ทำงานต่อไปอีก 10 ปี เมื่อเกษียณจะได้รับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15 ของค่าจ้างเป็นร้อยละ 30 ของค่าจ้าง นอกจากนี้ ประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนได้รับจากกองทุนประกันสังคมจะได้รับยกเว้นภาษีตามมาตรา 42 (25) แห่งประมวลรัษฎากร จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินที่ผู้ประกันตนจะได้รับจากกองทุนประกันสังคมจะมีจำนวนที่น้อยมาก จนไม่น่าจะเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตหลังเกษียณได้ ดังนั้นหากผู้ประกันตนต้องการมีคุณภาพชีวิตหลังเกษียณที่มีมาตรฐานเท่ากับสมัยทำงานผู้ประกันตนจำเป็นต้องออมเพิ่มเติมผ่านช่องทางการออมแบบอื่นๆ ด้วย เช่น ออมผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

2.2 เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนระหว่างกองทุน กบข. และกองทุนประกันสังคม

หลักเกณฑ์และกรอบการลงทุนของกองทุนประกันสังคมเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการประกันสังคมว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2559 ซึ่งกำหนดให้กองทุนประกันสังคมลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเงินกองทุน และลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินกองทุน โดยในการดำเนินการลงทุนนั้น สำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการลงทุนตามระเบียบคณะกรรมการประกันสังคมและตามแผนการลงทุนประจำปี โดยจะพิจารณาจากผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับ ความเสี่ยงของการลงทุน และคำนึงถึงความมั่นคงของกองทุนในระยะยาว

เป็นสำคัญ ซึ่ง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 กองทุนประกันสังคมมีเงินลงทุนรวม 1,570,302.00 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 31 ธันวาคม 2558 เป็นเงินจำนวน 184,041.00 ล้านบาท โดยเงินลงทุนปัจจุบัน แบ่งตามสิทธิประโยชน์ ดังนี้

- 1) เงินกองทุนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ 1,389,908.00 ล้านบาท (ร้อยละ 88.5)
- 2) เงินกองทุนกรณีเจ็บป่วย ตาย ทูพพลภาพ คลอดบุตร 54,898.00 ล้านบาท (ร้อยละ 3.5)
- 3) เงินกองทุนกรณีว่างงาน 119,538.00 ล้านบาท (ร้อยละ 7.6)
- 4) เงินกองทุนมาตรา 40 จำนวน 5,958.00 ล้านบาท (ร้อยละ 0.4)

ทั้งนี้จำนวนเงินส่วนใหญ่ในกองทุนเป็นเงินออมของผู้ประกันตนทั่วประเทศที่ สำนักงานประกันสังคมสะสมไว้เตรียมจ่ายสิทธิประโยชน์กรณีบำนาญชราภาพ โดยเริ่มมีการจ่าย บำนาญชราภาพ ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา สำหรับการจัดการการลงทุนเงินกองทุนประกันสังคม เงินลงทุนจำนวน 1,570,302.00 ล้านบาท ในปัจจุบันแบ่งลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูง ได้แก่ เงินฝากธนาคารที่ได้รับการจัดอันดับน่าเชื่อถือ พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย พันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน และหุ้นกู้เอกชน 1,299,288.00 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 82.74 ของเงินลงทุน และลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยง ได้แก่ พันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่ กระทรวงการคลังไม่ค้ำประกัน หุ้นสามัญ และหน่วยลงทุนต่าง ๆ เช่น หน่วยลงทุนอสังหาริมทรัพย์ หน่วยลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน หน่วยลงทุนทองคำ หน่วยลงทุนผสมตราสารต่างประเทศ จำนวน 271,014.00 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.26 ของเงินลงทุน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ ประกันสังคมว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ฯ พ.ศ. 2559

จากข้อมูลผลการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2555 – 2560 อัตราผลตอบแทนที่ได้รับระหว่าง กองทุน กบข. กับกองทุนประกันสังคม พบว่า ทั้งสองกองทุนจะมีอัตราผลตอบแทนอยู่ระดับ ที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ อัตราผลตอบแทนของ กบข. จะสูงกว่าเล็กน้อยโดยในปี พ.ศ. 2560 ของ กบข. อยู่ที่ร้อยละ 6.43 ส่วนอัตราผลตอบแทนของกองทุนประกันสังคมอยู่ที่ร้อยละ 6.01 (ตามตารางที่ 4 – 6)

ตารางที่ 4 – 6 เปรียบเทียบจำนวนเงินผลตอบแทนจากการลงทุนของกองทุนประกันสังคมกับ กบข. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2560

ระบบ	ข้อมูล	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
กองทุน ประกันสังคม	จำนวนผู้ประกันตน รวมทุกมาตรา (ราย)	11,704,255	12,433,412	13,625,658	13,789,183	14,041,681	14,647,101
	เงินกองทุนประกันสังคม (ล้านบาท)	1,059,216	1,170,202	1,344,297	1,478,768	1,667,442	1,762,095
	ผลตอบแทนจากการ ลงทุน (ล้านบาท)	40,304	46,820	46,492	44,894	52,736	58,000
	ผลตอบแทนตามมูลค่า ตลาด (ร้อยละ)	7.23	3.27	5.34	2.16	5.02	6.01

ระบบ	ข้อมูล	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
กบข.	จำนวนสมาชิก (คน)	1,164,085	1,188,937	1,204,632	976,486	997,277	1,028,961
	เงินกองทุน (ล้านบาท)	577,160	633,013	710,550.88	714,942	769,764	834,161
	อัตราผลตอบแทน กองทุน (ร้อยละ)	7.82	4.51	6.75	3.41	5.10	6.43

ที่มา : รายงานประจำปี 2559 สำนักงานประกันสังคม/ข้อมูลจากสำนักงานประกันสังคม/ข้อมูลจาก กบข.

3. ผลการศึกษาการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มตัวอย่างของข้าราชการจำนวน 4 ประเภท ที่เป็นสมาชิก กบข. ได้แก่ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวน 400 ราย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยเรื่องการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- 3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ผลวิเคราะห์พฤติกรรมการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.4 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานบริการสมาชิก กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง
- 3.5 ผลการวิเคราะห์ด้านความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิก กบข. จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) โดยจัดเก็บข้อมูลจากสมาชิกประเภทละ 100 รายเท่ากัน รวมทั้งหมดจำนวน 400 ราย สามารถนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 58.75 เป็นเพศชาย และร้อยละ 41.25 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 36.75) รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 35 – 45 ปี (ร้อยละ 30.25) ช่วงอายุระหว่าง 45 – 55 ปี (ร้อยละ 14.75) และช่วงอายุมากกว่า 55 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.25)

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่หรือร้อยละ 66.75 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 21 และต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 12.25

สถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะโสดร้อยละ 45.25 รองลงมาจะมีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกันแต่ไม่ได้แต่งงานร้อยละ 44 และสถานภาพหม้าย/หย่าร้างมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 4.75

อายุการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีอายุการทำงานอยู่ระหว่าง 5 – 10 ปี ร้อยละ 33.50 รองลงมาคือมีอยู่ระหว่าง 10 – 20 ปี ร้อยละ 28.50 ไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 26.25 และมากกว่า 20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 11.75

รายได้ประจำทั้งหมดเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 25,001 – 35,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 40.75 รองลงมาคือมีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท ร้อยละ 38.75 อยู่ระหว่าง 35,001 – 45,000 บาท ร้อยละ 12 อยู่ระหว่าง 46,001 – 60,000 บาท ร้อยละ 6.75 และรายได้มากกว่า 60,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 1.75

ความเพียงพอของรายได้กับรายจ่ายในครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับรายได้มากกว่ารายจ่ายมากที่สุดร้อยละ 47.25 รองลงมาคือ มีรายได้เท่ากับรายจ่ายร้อยละ 35 และมีระดับรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 17.75

การจัดสรรเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะนำเงินรายได้ไปฝากแบบออมทรัพย์กับสหกรณ์ของหน่วยงาน/ธนาคารมากที่สุดร้อยละ 44.03 รองลงมาคือ นำไปออมเพิ่มกับ กบข. ร้อยละ 20.15 นำไปซื้อหน่วยลงทุนร้อยละ 17.16 และการเก็บเป็นเงินสดไว้กับตัวมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 1.49

ลักษณะการออมเงินส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีลักษณะการออมแบบเป็นประจำทุกเดือนมากที่สุดคือร้อยละ 47.22 รองลงมาคือ จะออมเมื่อมีเงินเหลือจากการใช้จ่ายร้อยละ 37.30 มีลักษณะการออมแบบแล้วแต่โอกาสระบุไม่ได้ร้อยละ 8.73 และลักษณะการออมทันทีเมื่อมีรายได้มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 6.75

(รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 7)

ตารางที่ 4 – 7 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

	ปัจจัยส่วนบุคคล	หน่วย : ราย	
		จำนวน (n = 400)	ร้อยละ (100.0)
1. เพศ	ชาย	235	58.75
	หญิง	165	41.25
2. อายุ	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี	48	12.00

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน (n = 400)	ร้อยละ (100.0)
3. ระดับการศึกษา	มากกว่า 25 ปี – 35 ปี	147	36.75
	มากกว่า 35 ปี – 45 ปี	121	30.25
	มากกว่า 45 ปี – 55 ปี	59	14.75
	มากกว่า 55 ปี	25	6.25
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	49	12.25
	ปริญญาตรี	267	66.75
	สูงกว่าปริญญาตรี	84	21.00
4. สถานภาพ	โสด	181	45.25
	สมรส/อยู่ด้วยกันแต่ไม่ได้แต่งงาน	176	44.00
	แยกกันอยู่	24	6.00
	หม้าย/หย่าร้าง	19	4.75
5. อายุการทำงาน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	105	26.25
	มากกว่า 5 ปี – 10 ปี	134	33.50
	มากกว่า 10 ปี – 20 ปี	114	28.50
	มากกว่า 20 ปี	47	11.75
6. รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท	155	38.75
	25,001 – 35,000 บาท	163	40.75
	35,001 – 45,000 บาท	48	12.00
	46,001 – 60,000 บาท	27	6.75
	มากกว่า 60,000 บาท	7	1.75
7. ความเพียงพอของรายได้ กับรายจ่ายในครัวเรือน	มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	71	17.75
	มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	140	35.00
	มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย	189	47.25
8. การจัดสรรเงินที่เหลือ จากค่าใช้จ่าย (N = 268)	เก็บไว้เฉยๆ ไม่ได้นำไปฝาก หรือลงทุนเพิ่ม (ไว้ใช้ยามฉุกเฉิน)	4	1.49
	นำไปฝากแบบออมทรัพย์กับสหกรณ์ ของหน่วยงาน/ธนาคาร	118	44.03
	นำไปซื้อหน่วยลงทุนเพิ่ม	46	17.16
	นำไปออมเพิ่มกับ กบข.	54	20.15
	อื่นๆ เช่น ไปซื้อประกันชีวิต	46	17.16
9. ลักษณะการออมเงินส่วนบุคคล (N = 252)	ออมเป็นประจำทุกเดือน	119	47.22
	ออมทันทีเมื่อมีรายได้	17	6.75
	ออมเมื่อมีเงินเหลือ	94	37.30
	แล้วแต่โอกาสระบุไม่ได้	22	8.73

3.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมและทัศนคติด้านการออมสำหรับไว้ใช้ ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาถึงพฤติกรรมการและทัศนคติด้านการออมไว้ใช้ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง สามารถจำแนกการวิเคราะห์ได้ 2 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพการณ์ด้านการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณ และการวิเคราะห์พฤติกรรมการออมพร้อมกับ กบข. โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการณ์ด้านการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณ ของกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1.1 อายุราชการที่เหลืออยู่ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 25 – 35 ปี ร้อยละ 36.75 รองลงมาได้แก่ อยู่ระหว่าง 15 – 25 ปี ร้อยละ 30.25 และอยู่ระหว่าง 5 – 15 ปี ร้อยละ 14.75 ส่วนอายุราชการเหลือไม่เกิน 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 6.25 สำหรับการคาดการณ์อายุขัยของกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยอยู่ที่ 77.6 ปี (สูงสุด 80 ปี ต่ำสุด 73 ปี)

3.2.1.2 ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าต้องมีการเตรียมความพร้อมร้อยละ 52.75 รองลงมาได้แก่ เห็นด้วยร้อยละ 41.25 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 6

3.2.1.3 ด้านการวางแผนเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดวางแผนเตรียมการเกษียณแต่ยังทำไม่ได้ตามแผนร้อยละ 56.75 รองลงมาได้แก่ ยังไม่ได้วางแผนเพราะคิดว่ายังมีเวลาเตรียมตัวอีกงานร้อยละ 22.25 และได้วางแผนและทำได้ตามแผนที่วางไว้ร้อยละ 21

3.2.1.4 ความคิดเห็นกรณีหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการในสังกัดมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่ามีความจำเป็นร้อยละ 70.25 รองลงมาได้แก่ เฉยๆ ร้อยละ 17.75 และเห็นว่าไม่จำเป็นร้อยละ 12

3.2.1.5 การได้รับการสนับสนุนในการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุงาน จากหน่วยงานต้นสังกัด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนร้อยละ 91 ในขณะที่ได้รับการสนับสนุนเพียงร้อยละ 9

3.2.1.6 การเข้าร่วมอบรม/สัมมนาเรื่องการวางแผนการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมอบรม/สัมมนาร้อยละ 91 และมีที่เคยเข้าร่วมอบรมเพียงร้อยละ 9

3.2.1.7 ข้อมูลการประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าไม่มีความรู้มากที่สุดร้อยละ 62.75 มีความรู้เล็กน้อยแต่ยังไม่สามารถวางแผนทางการเงินด้วยตัวเองได้ร้อยละ 28.50 และมีความรู้และสามารถวางแผนทางการเงินได้ด้วยตัวเองร้อยละ 8.75

3.2.1.8 ข้อมูลความต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่อไว้ใช้ยามเกษียณอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการร้อยละ 81 และไม่ต้องการร้อยละ 19

3.2.1.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับร้อยละของจำนวนรายได้ต่อเดือนที่สมควรนำไปเป็นเงินออมหรือไปลงทุน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการออมหรือนำไปลงทุนร้อยละ 94.50 โดยอัตราการออมที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเหมาะสมที่สุดคือร้อยละ 5 – 10 ของรายได้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าปัจจุบันยังไม่จำเป็นต้องออมหรือลงทุนร้อยละ 5.50

3.2.1.10 ข้อมูลจำนวนยอดเงินโดยเฉลี่ยที่คาดว่าจะได้รับจาก กบข. พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยดูข้อมูลแต่จำตัวเลขไม่ได้ร้อยละ 72.25 รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบไม่เคยดูร้อยละ 13.25 และเคยดูแต่ไม่เข้าใจตัวเลขที่แสดงในใบแจ้งยอดของ กบข. ร้อยละ 11.50 ส่วนที่เคยดูและทราบจำนวนได้มีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 3

3.2.1.11 การประมาณการจำนวนเงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบันสำหรับไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุ กรณีไม่มีการออมเพิ่มหรือลงทุนเพิ่ม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คาดการณ์ว่าจำนวนเงินออมดังกล่าวเพียงพอสำหรับไว้ใช้เพื่อการดำรงชีพขั้นต่ำเท่านั้น (ตามอัตรา) ร้อยละ 48 รองลงมาได้แก่ มีสภาพการดำรงชีวิตเท่าเดิมร้อยละ 24.75 ไม่แน่ใจเนื่องจากยังคำนวณเงินที่จะได้รับภายหลังเกษียณไม่เป็นร้อยละ 17.25 แย่กว่าเดิมร้อยละ 8.25 และเห็นว่าอาจจะดีกว่าเดิมมีน้อยที่สุดร้อยละ 1.75

3.2.1.12 การประมาณการจำนวนรายได้ขั้นต่ำต่อเดือนสำหรับไว้ใช้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีพภายหลังเกษียณอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ารายได้อยู่ระหว่าง 15,000.00 – 20,000.00 บาท ร้อยละ 50.25 อยู่ระหว่าง 20,001.00 – 30,000.00 บาท ร้อยละ 39 อยู่ระหว่าง 30,001.00 – 40,000.00 บาท ร้อยละ 7.75 และมากกว่า 40,001.00 บาท ร้อยละ 3

3.2.1.13 การประมาณการจำนวนรายได้ขั้นต่ำต่อเดือนที่จะทำให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบายและมีความมั่นคงภายหลังการเกษียณอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คาดการณ์ว่าอยู่ระหว่าง 30,000.00 – 40,000.00 บาท ร้อยละ 75.75 รองลงมาอยู่ระหว่าง 40,001.00 – 50,000.00 บาท ร้อยละ 19.25 อยู่ระหว่าง 50,001.00 – 60,000.00 บาท ร้อยละ 3.50 และมากกว่า 60,001.00 บาท ร้อยละ 1.50

3.2.1.14 การเข้าใช้สูตร/หรือโปรแกรมการคำนวณเงินบำนาญที่คาดว่าจะได้รับหลังจากเกษียณอายุราชการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยใช้โปรแกรมฯ ร้อยละ 72 รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบว่ามิโปรแกรมแบบนี้ร้อยละ 19.25 เคยเข้าใช้โปรแกรมประมาณการของธนาคารพาณิชย์ร้อยละ 5.75 และเคยใช้โปรแกรมของ กบข. น้อยที่สุดร้อยละ 3

3.2.1.15 การประเมินระดับความเสี่ยงในการตัดสินใจเลือกแผนการลงทุน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินตนเองมีระดับการรับความเสี่ยงได้น้อยร้อยละ 70.25 รองลงมาได้แก่ ไม่แน่ใจว่าตนเองสามารถรับความเสี่ยงได้มากน้อยแค่ไหนร้อยละ 14.25 รับความเสี่ยงได้มากร้อยละ 8 และไม่รับความเสี่ยงเลยร้อยละ 7.5 (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 8)

ตารางที่ 4 – 8 แสดงจำนวนและร้อยละด้านการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง

หน่วย : ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N= 400)	ร้อยละ
1. จำนวนอายุราชการที่เหลืออยู่ของกลุ่มตัวอย่าง		
1.1 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	25	6.25
1.2 มากกว่า 5 ปี – 15 ปี	59	14.75
1.3 มากกว่า 15 ปี – 25 ปี	121	30.25
1.4 มากกว่า 25 ปี – 35 ปี	147	36.75
1.5 มากกว่า 35 ปี	48	12.00
คาดการณ์อายุเฉลี่ย 77.6 ปี (สูงสุด 80 ปี ต่ำสุด 73 ปี)		
2. ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุ		
2.1 ไม่เห็นด้วย	24	6.00
2.2 เห็นด้วย	165	41.25
2.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง	211	52.75
3. การวางแผนเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุงาน		
3.1 คิดวางแผนและทำได้ตามแผนที่วางไว้ (ตั้งแต่อายุเฉลี่ย 49.5 ปี)	84	21.00
3.2 คิดวางแผนแล้วแต่ยังทำไม่ได้ตามแผน	227	56.75
3.3 ยังไม่ได้คิดวางแผน เนื่องจากยังเหลืออายุราชการอีกนาน (25 – 28 ปี)	89	22.25

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N= 400)	ร้อยละ
4. กรณีให้หน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการในสังกัดมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุ		
4.1 ไม่จำเป็น	48	12.00
4.2 จำเป็น	281	70.25
4.3 เฉยๆ ไม่มีความคิดเห็น	71	17.75
5. การได้รับการสนับสนุนในการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุงานจากหน่วยงานต้นสังกัด		
5.1 ไม่ได้รับ	364	91.00
5.2 ได้รับ	36	9.00
6. การเข้าร่วมอบรม/สัมมนาเรื่องการวางแผนการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน		
6.1 ไม่เคยเข้าร่วมอบรม/สัมมนา	364	91.00
6.2 เคยเข้าร่วมอบรม/สัมมนา	36	9.00
7. ระดับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุ		
7.1 ไม่มีความรู้	251	62.75
7.2 มีความรู้บ้างแต่ยังไม่สามารถวางแผนทางการเงินด้วยตัวเองได้	114	28.50

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N= 400)	ร้อยละ
7.3 มีความรู้และสามารถวางแผนทางการเงินได้ด้วยตัวเอง	35	8.75
8. ความต้องการที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่อไว้ใช้ยามเกษียณอายุ		
8.1 ไม่ต้องการ	76	19.00
8.2 ต้องการ	324	81.00
9. จำนวนรายได้ที่เหมาะสมสำหรับนำไปฝากไว้เป็นเงินออมหรือนำไปลงทุนเพิ่ม		
9.1 ไม่จำเป็นต้องออมเพิ่มหรือลงทุน	22	5.50
9.2 ควรมีการออมเพิ่มหรือลงทุนในระดับ	378	94.50
- ร้อยละ 1 – 5	66	16.50
- อยู่ระหว่างร้อยละ 5 – 10	170	42.50
- อยู่ระหว่างร้อยละ 10 – 15	124	31.00
- อยู่ระหว่างร้อยละ 15 – 20	18	4.50

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N= 400)	ร้อยละ
10. ข้อมูลจำนวนยอดเงินโดยเฉลี่ยที่คาดว่าจะได้รับจาก กบข.		
10.1 ไม่ทราบไม่เคยดู	53	13.25
10.2 เคยดูข้อมูลแต่จำไม่ได้	289	72.25
10.3 ดูแล้วไม่เข้าใจตัวเลขที่แจ้งมาในใบแจ้งยอดของ กบข.	46	11.50
10.4 เคยดูและคำนวณยอดเงินได้	12	3.00
11. การประมาณการจำนวนเงินออมที่มีอยู่ในปัจจุบันสำหรับไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุ กรณีไม่มีการออมเพิ่มหรือลงทุนเพิ่ม		
11.1 แย่กว่าเดิม ไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีพ	33	8.25
11.2 เพียงพอสำหรับไว้ใช้เพื่อการดำรงชีพขั้นต่ำเท่านั้น (ตามอัตภาพ)	192	48.00
11.3 มีสภาพการดำรงชีวิตเท่าเดิม	99	24.75
11.4 อาจจะดีกว่าเดิม	7	1.75
11.5 ไม่แน่ใจ เนื่องจากยังคำนวณเงินที่จะได้รับภายหลังเกษียณไม่เป็น	69	17.25
12. การประมาณการจำนวนรายได้ขั้นต่ำต่อเดือนสำหรับไว้ใช้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีพภายหลังเกษียณอายุ		
12.1 อยู่ระหว่าง 15,000.00 – 20,000.00 บาท	201	50.25
12.2 อยู่ระหว่าง 20,001.00 – 30,000.00 บาท	156	39.00
12.3 อยู่ระหว่าง 30,001.00 – 40,000.00 บาท	31	7.75
12.4 มากกว่า 40,001.00 บาท	12	3.00
13. การประมาณการจำนวนรายได้ขั้นต่ำต่อเดือนที่จะทำให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบายและมีความมั่นคงภายหลังการเกษียณอายุ		
13.1 อยู่ระหว่าง 30,000.00 – 40,000.00 บาท	303	75.75
13.2 อยู่ระหว่าง 40,001.00 – 50,000.00 บาท	77	19.25

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N= 400)	ร้อยละ
13.3 อยู่ระหว่าง 50,001.00 – 60,000.00 บาท	14	3.50
13.4 มากกว่า 60,001.00 บาท	6	1.50
14. การเข้าใช้สูตร/หรือโปรแกรมการคำนวณเงินบำนาญที่คาดว่าจะได้รับ ภายหลังจากเกษียณอายุราชการ		
14.1 ไม่ทราบว่ามิโปรแกรมแบบนี้	77	19.25
14.2 ไม่เคยใช้	288	72.00
14.3 เคยเข้าใช้โปรแกรมประมาณความเพียงพอของเงินใช้ภายหลังเกษียณ ของ กบข.	12	3.00
14.4 เคย โดยการใช้โปรแกรมธนาคารพาณิชย์	23	5.75

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N= 400)	ร้อยละ
15. การประเมินระดับความเสี่ยงในการตัดสินใจเลือกแผนการลงทุน		
15.1 ไม่รับความเสี่ยง	30	7.50
15.2 รับความเสี่ยงได้น้อย	281	70.25
15.3 รับความเสี่ยงได้มาก	32	8.00
15.4 ไม่แน่ใจว่าตนเองสามารถรับความเสี่ยงได้มากน้อยแค่ไหน	57	14.25

3.2.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมและทัศนคติด้านการออมเพิ่มกับ กบข.

ผลการศึกษาถึงพฤติกรรมและทัศนคติด้านการออมเพิ่มกับ กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ได้ 2 กรณี ได้แก่ กรณีกลุ่มตัวอย่างมีการออมเพิ่มกับ กบข. และกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ออมเพิ่มกับ กบข. โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.2.1 กรณีกลุ่มตัวอย่างมีการออมเพิ่มกับ กบข.

1) จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ประกอบด้วยสมาชิก กบข. 4 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการ สตง. พบว่ามีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ออมเพิ่มกับ กบข. จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้น โดยประเภทข้าราชการที่มีการออมเพิ่มมากที่สุดได้แก่ ข้าราชการ สตง. จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.41 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประเภทข้าราชการ รองลงมาได้แก่ ข้าราชการพลเรือนจำนวน 12 ราย ข้าราชการทหารจำนวน 8 ราย และข้าราชการตำรวจมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.22 14.81 และ 5.56 ตามลำดับ ของจำนวนข้าราชการแต่ละประเภท

2) อัตราการออมเพิ่มโดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่จะอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 5 จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมาได้แก่ อัตราการออมอยู่ที่ร้อยละ 6 – 11 จำนวน 15 ราย และอัตราการออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12 จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.78 และ 25.92 ตามลำดับ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ออมเพิ่ม

(รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 9)

ตารางที่ 4 – 9 สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทสมาชิก

หน่วย : ราย

ประเภท	พฤติกรรมกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง							รวมทั้งหมด
	ไม่มีการออมเพิ่ม			ได้ออมเพิ่ม				
	①	②	รวม	1 - 5%	6 - 11%	12%	รวม (ร้อยละ)	
1. ข้าราชการทหาร	70	22	92	5	2	1	8 (14.81)	100
2. ข้าราชการ ตำรวจ	70	27	97	2	1	0	3 (5.56)	100
3. ข้าราชการ พลเรือน	65	23	88	9	0	3	12 (22.22)	100
4. ข้าราชการ สดง.	45	24	69	9	12	10	31 (57.41)	100
รวมทั้งหมด (ร้อยละ)	250	96	346	25	15	14	54 (100.00)	400 -
ร้อยละ		86.5				13.5		100.00

หมายเหตุ : ① หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับรายจ่าย

② หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย

3) เหตุผลในการเลือกอัตราการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง

- กลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราการออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12 ส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกออมเพิ่มกับ กบข. เนื่องจากต้องการนำยอดเงินสะสมไปรับสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีมากที่สุดร้อยละ 35.71 รองลงมาได้แก่ ออมเพิ่มตามคำแนะนำของหัวหน้า/เพื่อนร่วมงานร้อยละ 28.57 ได้รับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มสูงกว่าการออมรูปแบบอื่นร้อยละ 21.43 และมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการเงินออมของ กบข. ร้อยละ 14.29

- กลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราการออมเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 12 ส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการออมเพิ่มอัตราที่น้อยกว่ากฎหมายกำหนดเนื่องจากตนเองมีความสามารถที่จะออมได้เพียงเท่านี้ร้อยละ 60 รองลงมาได้แก่ ได้นำเงินบางส่วนไปออมและลงทุนรูปแบบอื่น เช่น การทำประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ การซื้อหน่วยลงทุน และการซื้อทองรูปพรรณ เป็นต้น ร้อยละ 20 คิดว่าเป็นจำนวนเงินออมที่เหมาะสมและเพียงพอแล้วร้อยละ 12.50 และต้องมีเงินสำรองไว้ใช้เพื่อการศึกษาของบุตรร้อยละ 7.50

4) ความคิดเห็นกรณี กบข. สามารถแก้ไขกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้มากกว่าร้อยละ 12 (จากการให้ข้อมูล ของ กบข. พบว่าปัจจุบัน กบข. อยู่ระหว่างยื่นขอแก้ พ.ร.บ. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้สูงสุด 27% (จากเดิม 12%) เมื่อรวมกับอัตราปกติแล้ว เท่ากับสมาชิกสามารถออมได้ถึงร้อยละ 30% ต่อเดือน ซึ่งในเดือนเมษายน 2561 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแล้ว ขณะนี้อยู่ในกระบวนการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง)

- กลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราการออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12 ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้มากขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 64.29 รองลงมาได้แก่ รุสีกเฉยๆ ร้อยละ 28.57 และไม่เห็นด้วยร้อยละ 7.14

- กลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราการออมเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 12 ส่วนใหญ่รู้สึก เฉยๆ กับการให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้ร้อยละ 60 รองลงมาคือ เห็นด้วยอย่างยิ่งและไม่เห็นด้วยซึ่งมีความคิดเห็นเท่ากันที่ร้อยละ 20

5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มการออมเพิ่มกับ กบข. ในอนาคต

- กลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราการออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12 ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าจะออมเพิ่มแน่นอนร้อยละ 64.29 รองลงมาได้แก่ ยังไม่แน่ใจขอศึกษาข้อมูลผลตอบแทนก่อนร้อยละ 28.57 และไม่ออมเพิ่มร้อยละ 7.14

- กลุ่มตัวอย่างที่มีอัตราการออมเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 12 ส่วนใหญ่ไม่แน่ใจร้อยละ 60 รองลงมาคือออมเพิ่มแน่นอนกับไม่ออมเพิ่มมีจำนวนเท่ากันที่ร้อยละ 20 (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 10)

ตารางที่ 4 – 10 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตราการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง

หน่วย : ราย

ข้อมูลพฤติกรรมกรออมเพิ่ม	จำนวน	ร้อยละ
1. เหตุผลในการเลือกออมเพิ่มกับ กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง		
1.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มร้อยละ 12 (N = 14 ราย)		
1.1.1 นำมาลดหย่อนภาษีรายได้ประจำปี	5	35.71
1.1.2 ฝากตามคำแนะนำของหัวหน้า/เพื่อนร่วมงาน	4	28.57
1.1.3 มีอัตราผลตอบแทนสูงกว่ารูปแบบอื่น	3	21.43
1.1.4 เชื่อมมั่นในการบริหารจัดการเงินออมของ กบข.	2	14.29
(มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการด้านการลงทุนของ กบข. เป็นอย่างดี แต่ยังคงต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติมมาช่วยในการพิจารณาและตัดสินใจในการออมเงินเพิ่มเติมกับ กบข.)		

ข้อมูลพฤติกรรมกรออมเพิ่ม	จำนวน	ร้อยละ
1.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 12 (N = 40 ราย)		
1.2.1 มีความสามารถที่จะออมได้เพียงเท่านี้	24	60.00
1.2.2 นำเงินบางส่วนไปออมหรือลงทุนอื่น	8	20.00
1.2.3 เป็นจำนวนเงินออมที่เหมาะสมและเพียงพอแล้ว	5	12.50
1.2.4 ต้องมีเงินสำรองไว้ใช้เพื่อการศึกษาของบุตร	3	7.50

2. ความคิดเห็นกรณี กบข. ให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้มากกว่าร้อยละ 12		
2.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มร้อยละ 12 (N = 14 ราย)		
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง	9	64.29
- ไม่เห็นด้วย	1	7.14
- เฉยๆ	4	28.57
2.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 12 (N = 40 ราย)		
- เห็นด้วยอย่างยิ่ง	8	20.00
- ไม่เห็นด้วย	8	20.00
- เฉยๆ	24	60.00
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มการออมเพิ่มกับ กบข.		
3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มร้อยละ 12 (N = 14 ราย)		
- ไม่ออมเพิ่ม	1	7.14
- ออมเพิ่มแน่นอน	9	64.29
- ไม่แน่ใจ	4	28.57
3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มน้อยกว่าร้อยละ 12 (N = 40 ราย)		
- ไม่ออมเพิ่ม	8	20.00
- ออมเพิ่มแน่นอน	8	20.00
- ไม่แน่ใจ	24	60.00

3.2.2.2 กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่มีการออมเพิ่มกับ กบข.

1) เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีการออมเพิ่มกับ กบข. พบว่าส่วนใหญ่ให้เหตุผลเรื่องไม่มีเงินเหลือออมร้อยละ 30.92 รองลงมาได้แก่ การนำเงินไปออมหรือไปลงทุนรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าออมเพิ่มกับ กบข. ร้อยละ 24.86 ไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มของสมาชิกทำให้ไม่ค่อยมั่นใจการบริหารเงินออมของ กบข. ร้อยละ 22.25 และการออมเพิ่มกับ กบข. ไม่สามารถถอนเงินมาใช้ได้ ในขณะที่ออมหรือลงทุนรูปแบบอื่นสามารถถอนมาใช้ได้เมื่อต้องการร้อยละ 8.96 เป็นต้น

2) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้มีการออมเพิ่มกับ กบข. พบว่าส่วนใหญ่จะออมเพิ่มเมื่อมีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.19 รองลงมาได้แก่ อัตราผลตอบแทนของการออมเพิ่มกับ กบข. สูงกว่าปัจจุบันร้อยละ 23.70 ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการลงทุน ของ กบข. อย่างครบถ้วนร้อยละ 18.79 และสมาชิกที่ออมเพิ่มสามารถถอนมาใช้ได้ก่อนเกษียณอายุหรือให้มีการจ่ายเงินผลตอบแทนจากการนำเงินส่วนออมเพิ่มไปลงทุนคืนให้แก่สมาชิกทุกปีร้อยละ 9.83 เป็นต้น

(รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 11)

ตารางที่ 4 – 11 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมเพิ่มกรณีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการออมเพิ่มกับ กบข.

หน่วย : ราย

ข้อมูลความคิดเห็น	จำนวน (N = 346)	ร้อยละ

ข้อมูลความคิดเห็น	จำนวน (N = 346)	ร้อยละ
1. เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีการออมเพิ่มขึ้นกับ กบข.		
1.1 ไม่มีเงินเหลือออม (มีภาระหนี้สินและการศึกษาของบุตรหลาน)	107	30.92
1.2 การออมหรือการลงทุนอื่นให้ผลตอบแทนมากกว่า	86	24.86
1.3 ไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มของสมาชิก ทำให้ไม่ค่อยมั่นใจการบริหารเงินออมของ กบข.	77	22.25
1.4 การออมเพิ่มขึ้นกับ กบข.ไม่สามารถถอนเงินมาใช้ได้ในขณะที่ออมหรือลงทุนรูปแบบอื่นสามารถถอนมาใช้ได้เมื่อต้องการ	31	8.96
1.6 สามารถบริหารเงินออมได้ด้วยตนเอง	28	8.09
1.7 ไม่สนใจที่จะออม	17	4.91
2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้มีการออมเพิ่มขึ้นกับ กบข.		
2.1.1 เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น (เงินเดือนเพิ่มขึ้นจากผลการประเมินประจำปี)	101	29.19
2.1.2 อัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มสูงกว่าปัจจุบัน	82	23.70
2.1.3 ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการลงทุนของ กบข. อย่างครบถ้วน	65	18.79
2.1.4 สมาชิกที่ออมเพิ่มสามารถถอนมาใช้ได้ก่อนเกษียณอายุหรือให้มีการจ่ายเงินผลตอบแทนจากการนำเงินส่วนออมเพิ่มไปลงทุนคืนให้แก่สมาชิกทุกปี	34	9.83
2.1.5 ภาระหนี้สินเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/รถยนต์ลด/สิ้นสุดระยะเวลาการส่งงวดประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์แล้ว	32	9.25
2.1.6 ภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาบุตรหลานลดลง	21	6.07
2.1.7 อื่นๆ มีรายได้จากเงินเดือนถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีเงินได้ประจำปี (ต้องการใช้สิทธิลดหย่อนภาษี)	11	3.18

3.2.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการวิจัยความไม่เพียงพอของเงินออมภายหลังเกษียณอายุของสมาชิก กบข.

โดยผลการวิจัยของ กบข. โครงการทบทวนอัตราเงินสะสม – เงินสมทบของสมาชิก กบข. สรุปได้ว่าหากสมาชิก กบข. มีอัตราการออมเฉพาะร้อยละ 3 ตามที่กฎหมายกำหนดโดยไม่ได้มีการออมเพิ่มจะทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุ โดยอัตราการออมปัจจุบันควรอยู่ที่ร้อยละ 8 จึงจะสามารถรองรับค่าใช้จ่ายสำหรับทุกกลุ่มอายุในระดับพอเพียง (P50) ยกเว้นกลุ่มอายุน้อย 25 ปี ที่เป็นสมาชิกเพศชายควรออมเพิ่มร้อยละ 2 และเพศหญิงควรออมเพิ่มร้อยละ 4 จากการสอบถามการรับรู้ข้อมูลผลการวิจัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมออมภายหลังการรับรู้ และพฤติกรรมออมภายหลังมีรายได้เพิ่มขึ้น

1) ด้านการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่รับรู้ผลการวิจัยมากถึงร้อยละ 96.50 และมีที่รับรู้ข้อมูลเพียงร้อยละ 3.50 เท่านั้น

2) พฤติกรรมการออมเพิ่มหลังจากที่ได้รับรู้ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ออมเพิ่มทันทีร้อยละ 45 รองลงมาได้แก่ ยังไม่แน่ใจร้อยละ 36 และออมเพิ่มแน่นอนร้อยละ 19

3) พฤติกรรมการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่างกรณี มีเงินเดือน/ รายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ออมเพิ่มทันทีร้อยละ 36.25 รองลงมา ได้แก่ ยังไม่แน่ใจร้อยละ 35 และออมเพิ่มแน่นอนร้อยละ 28.75

(รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 12)

ตารางที่ 4 – 12 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลการวิจัยและแนวโน้มพฤติกรรมการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมการออม ของกลุ่มตัวอย่าง	การรับรู้ข้อมูล งานวิจัย		พฤติกรรมการออมเพิ่ม ภายหลังรับรู้ข้อมูล		พฤติกรรมการออมเพิ่ม ภายหลังมีรายได้เพิ่มขึ้น			รวม ทั้งหมด	
	ไม่ทราบ (ร้อยละ)	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ ออมเพิ่ม	ออมเพิ่ม	ไม่ ออมเพิ่ม	ออม เพิ่ม	ไม่ แน่ใจ		
1. มีการออมเพิ่ม	48	6	4	29	21	4	31	19	54
2. ไม่ได้ออมเพิ่ม	338	8	176	47	123	141	84	121	346
รวมทั้งหมด	386	14	180	76	144	145	115	140	400
ร้อยละ	96.50	3.50	45.00	19.00	36.00	36.25	28.75	35.00	100.00

หน่วย : ราย

3.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ภาพรวมของคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการบริการงานของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ 3.51 ซึ่งอยู่ในระดับเชื่อมั่นมาก และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นจำแนกตามประเภทสมาชิกพบว่า มีข้าราชการ 3 ประเภทที่มีระดับความเชื่อมั่นมาก โดยกลุ่มข้าราชการทหารมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.63 รองลงมาได้แก่ กลุ่มข้าราชการพลเรือน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และกลุ่มข้าราชการ สตง. คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ส่วนกลุ่มข้าราชการตำรวจมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.34 ซึ่งความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 13)

ตารางที่ 4 – 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทสมาชิก	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 400)					ระดับความเชื่อมั่น		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ข้าราชการทหาร (N = 100)	28	26	32	9	5	3.63	0.46	มาก
2. ข้าราชการตำรวจ (N = 100)	21	25	30	15	9	3.34	1.21	ปานกลาง
3. ข้าราชการพลเรือน (N = 100)	25	27	31	12	5	3.55	0.65	มาก
4. ข้าราชการ สตง. (N = 100)	24	29	28	12	7	3.51	1.29	มาก

หน่วย : ราย

เฉลี่ย	3.51	0.91	มาก
S.D. (Standard Deviation) คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก		
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง	คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย		
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด			

3.3.2 การดำเนินการในปัจจุบันที่ส่งผลให้สมาชิกเกิดความมั่นใจต่อการบริหารจัดการด้านการลงทุนของ กบข. มากยิ่งขึ้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า กบข. มีภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำในด้านการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณที่ประชาชนรู้จักมากที่สุด ร้อยละ 32.59 รองลงมาได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัยของเงินออมที่สมาชิกส่งให้ กบข. บริหารร้อยละ 31.70 การให้

ผลตอบแทนจากการลงทุนร้อยละ 14.29 ความโปร่งใสของการบริหารเงินลงทุนของ กบข. เนื่องจากมีคณะกรรมการและมีหน่วยงานภายนอกองค์กรร่วมตรวจสอบร้อยละ 12.95 และการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนแก่สมาชิกของ กบข. ร้อยละ 8.48

3.3.3 ด้านความคิดเห็นกรณีมีการแก้ไขกฎหมายให้สมาชิก กบข. ต้องออมเพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 84.75 มีเห็นด้วยเพียงร้อยละ 15.25

3.3.4 ด้านความความคิดเห็นกรณีมีการแก้ไขกฎหมายให้รัฐบาลเพิ่มอัตราเงินสมทบให้สมาชิก กบข. มากขึ้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยร้อยละ 93 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 7

3.3.5 ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของอัตราสมทบที่รัฐบาลควรที่จะเพิ่มขึ้นโดยไม่เป็นภาระกับรัฐมากเกินไป พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 34.68 เห็นว่าควรสมทบเพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 2 มีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรสมทบในอัตราร้อยละ 3 ร้อยละ 4 และร้อยละ 5 ตามลำดับ

(รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 14)

ตารางที่ 4 – 14 แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข.

ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข.	หน่วย : ราย	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การดำเนินการที่ส่งผลให้สมาชิกเกิดความมั่นใจต่อการบริหารจัดการด้านการลงทุนของ กบข. มากยิ่งขึ้น (N = 224)		
1.1 มีภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำในด้านการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณที่ประชาชนรู้จักมากที่สุด	73	32.59
1.2 ความมั่นคงปลอดภัยของเงินออมที่สมาชิกส่งให้ กบข. บริหาร	71	31.70
1.3 การให้ผลตอบแทนจากการลงทุน	32	14.29
1.4 ความโปร่งใสของการบริหารเงินลงทุนของ กบข. เนื่องการมีคณะกรรมการและมีหน่วยงานภายนอกองค์กรร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุน	29	12.95
1.5 การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนแก่สมาชิกของ กบข.	19	8.48

2. ความคิดเห็นกรณีมีการแก้ไขกฎหมายให้สมาชิก กบข. ต้องออมเพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น (N = 400)		
2.1 ไม่เห็นด้วย (ความเห็นส่วนใหญ่จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ออมเพิ่มกับ กบข. มีรายได้เท่ากับหรือน้อยกว่ารายจ่าย)	339	84.75
2.2 เห็นด้วย (กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่ม และบางส่วนของกลุ่มที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายแต่ยังไม่ได้ออมเพิ่มกับ กบข.)	61	15.25

ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข.	จำนวน	ร้อยละ
3. ความคิดเห็นกรณีให้รัฐบาลให้การสนับสนุนการออมของข้าราชการ โดยเพิ่มอัตราเงินสมทบให้มากขึ้นกว่าเดิม (N = 400)		
3.1 ไม่เห็นด้วย (ให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องของบุคคลที่ต้องรับผิดชอบอนาคตของตนเอง และจะทำให้รัฐบาลมีภาระเพิ่มขึ้น)	28	7.00
3.2 เห็นด้วย โดยอัตราที่เหมาะสมที่ควรจะเป็นเพิ่มขึ้นโดยไม่เป็นภาระกับรัฐมากเกินไป	372	93.00
- เพิ่มอีกร้อยละ 2 (ให้เหตุผลว่าต้องการให้รัฐสนับสนุนอยู่ที่ร้อยละ 5 เดิมร้อยละ 3 เพิ่มอีกร้อยละ 2)	129	34.68
- เพิ่มอีกร้อยละ 3	94	25.27
- เพิ่มอีกร้อยละ 4	82	22.04
- เพิ่มอีกร้อยละ 5	67	18.01

3.4 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานบริการสมาชิก กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานบริการสมาชิก ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย สามารถจำแนกการรับรู้ข้อมูล ได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการออมเพิ่ม ด้านการจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้และการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สมาชิก และ ด้านช่องทางติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์งานบริการสมาชิก โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมการออมเพิ่ม

จากผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่จำนวน 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.50 ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการออมเพิ่มซึ่งเป็นการให้สิทธิแก่สมาชิก กบข. ในการเลือกส่งเงินสะสมเพิ่มได้ รองลงมาได้แก่ การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ทางภาษีของ “การออมเพิ่ม” จำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.50 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภทแผนหลักจำนวน 186 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.50 และรับรู้ข้อมูลด้านการจัดให้มี “แผนการลงทุนสำหรับสมาชิก” เพื่อเพิ่มทางเลือกและตอบสนองความต้องการของสมาชิกที่ประสงค์จะลงทุนตามความต้องการของตน จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.75 สำหรับข้อมูลด้านการส่งเสริมการออมที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ได้น้อยที่สุดได้แก่ การให้บริการ “ระบบโปรแกรมประเมินการออมต่อ” จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.75 เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าการรับรู้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการลงทุนสำหรับสมาชิกอีก 4 แผน ของกลุ่มตัวอย่างยังมีจำนวนน้อยอยู่ที่ร้อยละ 21.25 – 23.75 เท่านั้น (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 15)

ตารางที่ 4 – 15 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลด้านการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก กบข.	หน่วย : ราย			
	ได้รับรู้ข้อมูล		ไม่ได้รับรู้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ข้อมูลด้าน “การออมเพิ่ม” ซึ่งเป็นการให้สิทธิ แก่สมาชิก กบข. ในการเลือกส่งเงินสะสมเพิ่มได้	234	58.50	166	41.50
2. หลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ทางภาษี ของ “การออมเพิ่ม”	190	47.50	210	52.50
3. ข้อมูลด้านการบริการ “การออมต่อ” ซึ่งให้สิทธิสมาชิกที่กำลังจะเกษียณอายุราชการแต่ประสงค์จะให้ กบข. บริหารเงินต่อ	123	30.75	277	69.25
4. การจัดให้มี “แผนการลงทุนสำหรับสมาชิก” เพื่อเพิ่มทางเลือก และตอบสนองความต้องการของสมาชิกที่ประสงค์จะลงทุน ตามความต้องการของตน	131	32.75	269	67.25
5. ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภท “แผนหลัก” เป็นแผนการลงทุนปัจจุบันของ กบข. ซึ่งลงทุนในหลักทรัพย์หลายประเภท เพื่อกระจายความเสี่ยงเหมาะสมสำหรับสมาชิกที่มีระยะเวลา ในการลงทุนที่นานพอสมควร เหมาะสำหรับสมาชิกส่วนใหญ่ โดยทั่วไป	186	46.5	214	53.5
6. ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภท “แผนผสมหุ้นตรี” เป็นแผนการลงทุนที่มุ่งแสวงหาผลตอบแทนในระดับที่สูง เหมาะสำหรับสมาชิกที่มีความรู้เรื่องการลงทุนและสามารถ ยอมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาในระยะสั้นได้	85	21.25	315	78.75
7. ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภท “แผนสมดุลตามอายุ” เป็นรูปแบบของการลงทุนที่เน้นความเพียงพอของการออม เพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณอายุเป็นหลักเหมาะสำหรับสมาชิกที่ไม่มี ความเชี่ยวชาญด้านการลงทุน ไม่มีเวลาติดตามข้อมูลการลงทุน และไม่มั่นใจว่าจะเปลี่ยนแผนการลงทุนได้ตามสถานการณ์ สมาชิกเลือกแผนสมดุลตามอายุเพียงครั้งเดียวจะปรับลด ความเสี่ยงให้สอดคล้องกับอายุของสมาชิกโดยอัตโนมัติ แต่มี ความเสี่ยงค่อนข้างสูง และผลตอบแทนก็สูงตามไปด้วย	95	23.75	305	76.25
8. ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภท “แผนตราสารหนี้” เป็นแผนการลงทุนที่ต้องการผลตอบแทนจากการลงทุน ที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ ไม่หวือหวา เหมาะสำหรับสมาชิกที่ต้องการ ความเสี่ยงต่ำ	87	21.75	313	78.25

ข้อมูลด้านการส่งเสริมการออมแก่สมาชิก กบข.	ได้รับรู้ข้อมูล		ไม่ได้รับรู้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
9. ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภท “แผนการตลาดเงิน” เป็นรูปแบบของการลงทุนที่มุ่งเน้นความปลอดภัยของเงินต้น เป็นสำคัญ มีความเสี่ยงจากการลงทุนต่ำที่สุดในจำนวน 5 แผน	92	23.00	308	77.00
10. การให้บริการ “ระบบโปรแกรมประมาณการความเพียงพอ ของเงินใช้หลังเกษียณ”	89	22.25	311	77.75
11. การให้บริการ “ระบบโปรแกรมประมาณการออมต่อ”	59	14.75	341	85.25
12. การให้บริการ “แบบทดสอบความเสี่ยงออนไลน์” เพื่อใช้วิเคราะห์เลือกแผนการลงทุนที่เหมาะสมกับตัวเอง	77	19.25	323	80.75

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาประเภทสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมการออม พบว่ากลุ่มตัวอย่างประเภทข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีจำนวนการรับรู้ข้อมูลเมื่อรวมกันทุกด้านแล้วมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ประเภทข้าราชการพลเรือนข้าราชการตำรวจ และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจำนวนน้อยที่สุดได้แก่ ประเภทข้าราชการทหาร (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 16)

ตารางที่ 4 – 16 แสดงจำนวนการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ด้านการส่งเสริมการออมเพิ่มจำแนกตามประเภทสมาชิก

ข้อมูลข่าวสาร ด้านการส่งเสริมการออมเพิ่ม	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรู้ข้อมูล				รวม ทั้งหมด
	ทหาร	ตำรวจ	พลเรือน	สดง.	
	(N = 100)	(N = 100)	(N = 100)	(N = 100)	
1. ด้าน “การออมเพิ่ม”	51	43	60	80	234
2. หลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการและสิทธิประโยชน์ ทางภาษีของการออมเพิ่ม	35	39	42	74	190
3. การบริการ “การออมต่อ”	18	15	42	48	123
4. การจัดให้มี “แผนการลงทุนสำหรับสมาชิก”	31	32	21	47	131
5. แผนการลงทุนประเภท “แผนหลัก”	35	27	51	73	186
6. แผนการลงทุนประเภท “แผนผสมหุ้นทวี”	10	7	21	47	85
7. แผนการลงทุนประเภท “แผนสมดุลตามอายุ”	6	13	31	45	95
8. แผนการลงทุนประเภท “แผนตราสารหนี้”	10	8	24	45	87
9. แผนการลงทุนประเภท “แผนการตลาดเงิน”	10	19	21	42	92
10. การให้บริการ “ระบบโปรแกรมประมาณการ ความเพียงพอของเงินใช้หลังเกษียณ”	9	26	22	32	89
11. การให้บริการ “ระบบโปรแกรมประมาณการ ออมต่อ”	1	20	18	20	59
12. การให้บริการ “แบบทดสอบความเสี่ยง ออนไลน์”	3	26	21	27	77
รวมจำนวนการรับรู้ทุกด้าน	219	275	374	580	1,448

หน่วย : ราย

ข้อมูลข่าวสาร ด้านการส่งเสริมการออมเพิ่ม	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรู้ข้อมูล				รวม ทั้งหมด
	ทหาร (N = 100)	ตำรวจ (N = 100)	พลเรือน (N = 100)	สดง. (N = 100)	
คิดเป็นร้อยละของทั้งหมด	18.25	22.92	31.17	48.33	30.17

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สมาชิก และการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้และรายงานผลการดำเนินงาน

จากผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้บริการการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สมาชิกของ กบข. พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 176 ราย คิดเป็นร้อยละ 44 รับรู้ข้อมูลและได้ใช้บริการตามโครงการ “สร้างความสุข” เช่น การแสดงบัตรสมาชิก กบข. เพื่อขอรับส่วนลดตามร้านค้าที่ร่วมรายการ รองลงมาได้แก่ รับรู้ข้อมูลการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เพื่อ “ลดค่าใช้จ่าย” ในการดำรงชีวิตจำนวน 168 รายคิดเป็นร้อยละ 42 เช่น การใช้สิทธิสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และการทำประกันชีวิต เป็นต้น สำหรับเหตุผลที่ใช้สิทธิของสมาชิกคือ เหตุผลของการเข้าใช้บริการ เพื่อสร้างความมั่นคง ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย และการส่งเสริมการศึกษา

สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้และรายงานผลการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 207 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.75 รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรายงานประจำปีของ กบข. รองลงมาได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก “สื่อออนไลน์” จำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.50 และการรับรู้จากวารสารกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ “GPF journal” จำนวน 140 ราย คิดเป็นร้อยละ 35 ส่วนการรับรู้ข้อมูลการเผยแพร่ความรู้แบบ Micro site “วางแผนรวย” ในรูปแบบเอกสาร/หนังสือ อ่านผ่านเว็บไซต์ ของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.75 เท่านั้น (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 17)

ตารางที่ 4 – 17 แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ และการจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวางแผนการออมของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทข้อมูลข่าวสารและการเผยแพร่ความรู้	หน่วย : ราย					
	รับรู้ข้อมูล		ไม่รับรู้ข้อมูล		การใช้สิทธิ/ ได้ใช้บริการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สมาชิก						
1.1 การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เพื่อ “ลดค่าใช้จ่าย” ในการดำรงชีวิต	168	42.00	232	58.00	6	1.50
1.2 การจัดทำโครงการเพื่อ “เพิ่มรายได้” ให้แก่สมาชิก กบข.	125	31.25	275	68.75	5	1.25
1.3 โครงการด้านการ “สร้างความสุข” เช่น การได้รับส่วนลดจากร้านหรือสถานที่ที่เข้าร่วมรายการ	176	44.00	224	56.00	27	6.75

ประเภทข้อมูลข่าวสารและการเผยแพร่ความรู้	รับรู้ข้อมูล		ไม่รับรู้ข้อมูล		การใช้สิทธิ/ได้ใช้บริการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการเงินและการออมและการรายงานผลการดำเนินงานของ กบข.						
2.1 การให้บริการ Micro site “วางแผนรวย” สำหรับเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบเอกสาร/หนังสือ อ่านผ่านเว็บไซต์	15	3.75	385	96.25	2	0.50
2.2 วารสารกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ รายเดือน “GPF journal”	140	35.00	260	65.00	7	1.75
2.3 การประชาสัมพันธ์ผ่าน “สื่อออนไลน์” เกี่ยวกับ การส่งเสริมการออม และการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้กับสมาชิก กบข.	190	47.50	210	52.50	14	3.50
2.4 การเผยแพร่ความรู้ทางการวางแผนทางการเงินใน “รูปแบบวีดิทัศน์”	46	11.50	354	88.50	1	0.25
2.5 การเผยแพร่ความรู้ผ่าน “สื่อโทรทัศน์/ภาพยนตร์โฆษณา” ด้านการวางแผนการออมและการลงทุน	55	13.75	345	86.25	6	1.50
2.6 การจัดทำ “โครงการอบรมและสัมมนาสัญจรของ กบข.” เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ	79	19.75	321	80.25	3	0.75
2.7 รายงานประจำปี ของ กบข.	207	51.75	193	48.25	12	3.00

3.4.3 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์งานบริการสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการรับรู้ช่องทางติดต่อสื่อสารงานบริการสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.50 รับรู้การให้บริการสมาชิกบนหน้าเว็บไซต์หลักของ กบข. www.gpf.or.th และมีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.25 ที่เคยเข้าใช้เพื่อสอบถามข้อมูลต่างๆ รองลงมาได้แก่ การรับรู้ในการให้บริการผ่านระบบ GPF Web Services ของ กบข. จำนวน 176 ราย คิดเป็นร้อยละ 44 และการรับรู้การใช้บริการระบบระบบ GPF Mobile Application จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนการใช้บริการทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านโปรแกรม Chat กลุ่มตัวอย่างรับรู้ที่น้อยที่สุดเพียง 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.25 (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 18)

ตารางที่ 4 – 18 แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรับรู้ช่องทางติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์งานบริการสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

ช่องทางติดต่อสื่อสารงานบริการสมาชิก	รับรู้ช่องทาง		ไม่รับรู้ช่องทาง		การใช้บริการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การให้บริการบนหน้าเว็บไซต์หลักของ กบข. www.gpf.or.th	246	61.50	154	38.50	33	8.25

หน่วย : ราย

ช่องทางติดต่อสื่อสารงานบริการสมาชิก	รับรู้ช่องทาง		ไม่รับรู้ช่องทาง		การใช้บริการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2. การให้บริการผ่าน ระบบ GPF Web Services	176	44.00	224	56.00	24	6.00
3. การให้บริการ ระบบ GPF Mobile Application	160	40.00	240	60.00	22	5.50
4. การให้บริการทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผ่านโปรแกรม Chat	17	4.25	344	86.00	0.00	0.00
5. การให้บริการตรวจสอบข้อมูลผ่านทางตู้ ATM ธนาคารกรุงไทย	80	20.00	320	80.00	0.00	0.00
6. การให้บริการข้อมูลทาง E-mail : member@gpf.or.th	109	27.25	291	72.75	5	1.25
7. การลงทะเบียนเพื่อขอรับใบแจ้งยอดเงินประจำปี ของสมาชิกผ่านทาง อีเมลล์ (e-Statement)	158	39.50	242	60.50	22	5.50
8. การตอบข้อสอบถามผ่านศูนย์บริการข้อมูล สมาชิก Contact Center 1179	124	31.00	276	69.00	9	2.25

3.5 ผลการวิเคราะห์ด้านความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุน สำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณของกลุ่ม ตัวอย่าง

3.5.1 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุน
สำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณ

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการและการคาดหวังเกี่ยวกับการเตรียม
ความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้
กบข. รับประกันเงินต้นที่สมาชิกได้ส่งเป็นเงินสะสมตามที่กฎหมายกำหนดมากที่สุดจำนวน 390 ราย
คิดเป็นร้อยละ 97.50 รองลงมาได้แก่ การต้องการให้ กบข. รวบรวมข่าวสารที่สำคัญโดยสรุปเป็น
ภาพรวมส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี จำนวน 367 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.75 และ
ต้องการให้ กบข. ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเรื่องการเตรียมความพร้อมสำหรับการ
เกษียณอายุราชการ จำนวน 365 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.25 (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 19)

ตารางที่ 4 – 19 แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการและคาดหวัง
ให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลัง
การเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุน	หน่วย : ราย				รวมทั้งหมด (ร้อยละ)
	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1 การออมเพิ่มของสมาชิกสามารถเลือกแผนการ ลงทุนได้อิสระจากเงินออมภาคบังคับของ กบข.	358	89.50	42	10.5	400 (100)

ความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุน	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		รวมทั้งหมด (ร้อยละ)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
2 สมาชิกสามารถถอนเงินต้นหรือผลประโยชน์ ตอบแทนจากการออมเพิ่มมาใช้ได้ในจำนวน ที่กำหนดทุกรอบระยะเวลา 5 ปี	362	90.50	38	9.50	400 (100)
3 ให้องค์กรงานต้นสังกัดจัดอบรมเตรียมความพร้อม สำหรับการเกษียณอายุราชการร่วมกับ กบข.	365	91.25	35	8.75	400 (100)
4 รัฐสมทบเพิ่มหากสมาชิกสะสมเพิ่มเกินอัตรา กฎหมายกำหนดขั้นต่ำ	353	88.25	47	11.75	400 (100)
5 กบข. รับประกันเงินต้นจะไม่ลดลงจากเดิม	390	97.50	10	2.50	400 (100)
6 กบข. รับประกันเงินต้นสำหรับเงินออมเพิ่ม	320	80.00	80	20.00	400 (100)
7 สมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้ำประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้	364	91.00	36	9.00	400 (100)
8 หากรัฐ “มีการแก้กฎหมาย” ให้มีการปรับเพิ่ม อัตราสะสม โดยกำหนดให้ “สะสมเพิ่มเมื่อมี การขึ้นเงินเดือน” และจะ “หยุดสะสมเพิ่ม เมื่ออัตราสะสมของสมาชิกบรรลุอัตราสะสมสูงสุด ตามกฎหมายกำหนด”	263	65.75	137	34.25	400 (100)
9 ให้ กบข. รวบรวมข่าวสารที่สำคัญโดยสรุป เป็นภาพรวมส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัด เป็นประจำทุกปี	367	91.75	33	8.25	400 (100)

อย่างไรก็ตามความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนนั้นมีถึง 7 รายการ จากทั้งหมด 9 รายการที่มีอัตรามากกว่าร้อยละ 85 ที่ต้องการให้ กบข. ดำเนินการ ได้แก่ รายการที่ 1 – 5 7 และ 9

3.5.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณจำแนกตามประเภท และพฤติกรรม การออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการและการคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณ ดังนี้

3.5.2.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและการคาดหวังจำแนกตามประเภทสมาชิก ดังนี้

1) กลุ่มข้าราชการทหารต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นที่สมาชิกได้ส่งสะสมเป็นประจำทุกเดือนจะไม่ลดลงจากเดิมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ต้องการให้รัฐสมทบเพิ่มหากสมาชิกสะสมเพิ่มเกินอัตรากฎหมายกำหนดขั้นต่ำ และต้องการให้ กบข. ส่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ โดยสรุปเป็นภาพรวม ส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

2) กลุ่มข้าราชการตำรวจต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นที่สมาชิกได้ส่งสะสมเป็นประจำทุกเดือนจะไม่ลดลงจากเดิมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การให้สมาชิกสามารถ

นำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ และการต้องการให้ กบข. ส่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญโดยสรุปเป็นภาพรวมส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

3) กลุ่มข้าราชการพลเรือนต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นที่สมาชิกได้ส่งสะสมเป็นประจำทุกเดือนจะไม่ลดลงจากเดิมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การให้สมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ และการต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นสำหรับเงินออมเพิ่ม

4) กลุ่มข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นสำหรับเงินออมเพิ่มไม่ลดลงจากเดิมและต้องการให้ กบข. ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเรื่องการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นที่สมาชิกได้ส่งสะสมเป็นประจำทุกเดือนจะไม่ลดลงจากเดิมและต้องการให้การออมเพิ่มของสมาชิก สามารถเลือกแผนการลงทุนได้อิสระจากเงินออมภาคบังคับของ กบข. กับสมาชิก สามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้

3.5.2.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและการคาดหวังจำแนกตามพฤติกรรมการออมเพิ่ม ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการออมเพิ่มกับ กบข. ต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นที่สมาชิกได้ส่งสะสมเป็นประจำทุกเดือนจะไม่ลดลงจากเดิมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ต้องการให้ กบข. ส่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี การให้สมาชิกสามารถถอนเงินต้นหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการออมเพิ่มมาใช้ได้ ในจำนวนที่กำหนดถูกรอบระยะเวลา 5 ปี และต้องการให้ กบข. ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเรื่องการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการกับต้องการสมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มกับ กบข. ต้องการให้ กบข. รับประกันเงินต้นที่สมาชิกได้ส่งสะสมเป็นประจำทุกเดือน และการรับประกันเงินออมเพิ่มของสมาชิกจะไม่ลดลงจากเดิมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ต้องการให้ กบข. ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเรื่องการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการ และให้สมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ กับต้องการให้ กบข. ส่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

(รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 20)

ตารางที่ 4 – 20 แสดงจำนวนและร้อยละการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความต้องการให้มีการสนับสนุนจำแนกตามประเภทสมาชิกและพฤติกรรมการออมเพิ่ม

หน่วย : ราย

รูปแบบลักษณะความต้องการให้มีการสนับสนุน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการให้มีการสนับสนุน				จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	ทหาร	ตำรวจ	พลเรือน	สดง.	ที่ไม่มีการออมเพิ่ม	มีการออมเพิ่ม
	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N=100)	(N = 346)	(N = 54)
1. การออมเพิ่มของสมาชิกสามารถเลือกแผนการลงทุนได้อิสระจากเงินออมภาคบังคับของ กบข.	89	90	84	95	307	51
2. สมาชิกสามารถถอนเงินต้นหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการออมเพิ่มมาใช้ได้ ในจำนวนที่กำหนดทุกรอบระยะเวลา 5 ปี	98	90	81	93	313	49
3. ให้ กบข. ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเรื่องการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการ	97	87	83	98	312	53
4. รัฐสมทบเพิ่มหากสมาชิกสะสมเพิ่มเกินอัตรากฎหมายกำหนดขั้นต่ำ	99	79	87	88	302	51
5. กบข. รับประกันเงินต้นจะไม่ลดลงจากเดิม	100	98	94	97	336	54
6. กบข. รับประกันเงินต้นสำหรับเงินออมเพิ่ม	64	69	89	98	266	54
7. สมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้	88	92	89	95	312	52
8. การแก้กฎหมายโดยให้มีการปรับเพิ่มอัตราสะสมเมื่อมีการขึ้นเงินเดือน และจะหยุดสะสมเพิ่มเมื่ออัตราสะสมของสมาชิกบรรลุอัตราสะสมสูงสุดตามกฎหมายกำหนด	87	50	75	51	226	37
9. ให้ กบข. ส่งข้อมูลประชาสัมพันธ์ที่สำคัญผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี ในภาพรวม (เช่น การให้ออมเพิ่มและแจ้งอัตราผลตอบแทน)	99	91	85	92	315	52

4. การนำผลวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้

ตามบทบาทหน้าที่หลักของ กบข. คือการสร้างหลักประกันการจ่ายบำนาญบำนาญ และให้ประโยชน์ตอบแทนการรับราชการแก่ข้าราชการเมื่อออกจากราชการ โดยการบริหารเงินออมที่รับจากสมาชิกและส่วนราชการไปลงทุน เพื่อสร้างผลตอบแทนเฉลี่ยระยะยาวที่เหมาะสมสูงกว่า

เงินเพื่อภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ รวมถึงมีหน้าที่บริหารฐานข้อมูลบัญชีสมาชิก การจัดสรรผลประโยชน์จากการลงทุน การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่สมาชิก ซึ่งที่ผ่านมา กบข. ได้วัดผลสำเร็จของการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าว โดยทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความผูกพันของสมาชิกที่มีต่อ กบข. การศึกษาโครงการทบทวนอัตราเงินสะสม เงินสมทบ ของสมาชิก กบข. รวมถึงการศึกษาเพื่อหาแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. เพื่อให้ข้าราชการบรรลุความเพียงพอและความมั่นคงทางรายได้หลังเกษียณอายุ โดยข้อมูลผลการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2560 (รายละเอียดตามตารางที่ 4 – 21)

ตารางที่ 4 – 21 แสดงผลการวิจัยของ กบข. และความคืบหน้าการนำไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2560

ที่	ปี	ชื่อ รายงานวิจัย	ผลสรุปที่สำคัญ	การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	
				อยู่ระหว่าง พิจารณา	นำไปใช้ ประโยชน์แล้ว
1	2557	การศึกษาความผูกพัน ของสมาชิก (Engagement) ที่มีต่อ กบข. รวมถึงพฤติกรรม การบริโภคสื่อและความ สนใจอื่นๆ ของสมาชิก	ผลการศึกษา : - ค่าระดับความผูกพันของสมาชิก กบข. เท่ากับ 66.6% - ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความผูกพันต่อ กบข. คือ ทศนคติและความรู้ทางการเงิน ซึ่งส่งผล ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านความพึงพอใจ ต่อ กบข. และความรู้เกี่ยวกับ กบข. - การเพิ่ม Engagement คือ กบข. จะต้อง เป็นส่วนหนึ่งทำให้คุณภาพชีวิตของสมาชิก ดีขึ้น และให้ความรู้เรื่องการวางแผนทาง การเงินเพื่อให้สมาชิกตระหนักรู้ มองการณ์ไกล วางแผนและสนใจด้านการเงิน/การลงทุน	-	นำไปกำหนดเป็น กลยุทธ์การสื่อสาร สมาชิก
2	2558	การศึกษา โครงการ ทบทวนอัตราเงินสะสม/ เงินสมทบ ของสมาชิก กบข.	ผลการศึกษา : - อัตราการออมปัจจุบัน 8% สามารถรองรับ ค่าใช้จ่ายสำหรับทุกกลุ่มอายุในระดับพอเพียง (P50) ยกเว้นกลุ่มอายุน้อย 25 ปี ที่สมาชิก เพศชายควรออมเพิ่ม 2 % และเพศหญิง ควรออมเพิ่ม 4 %	อยู่ระหว่าง การศึกษา เพิ่มเติม	-

ที่	ปี	ชื่อ รายงานวิจัย	ผลสรุปที่สำคัญ	การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	
				อยู่ระหว่าง พิจารณา	นำไปใช้ ประโยชน์แล้ว

			- แนวทางในการส่งเสริมการออมเพิ่ม มีดังนี้ 1. กระตุ้นการตระหนักรู้ให้สมาชิกออมเอง โดยสมัครใจให้มากที่สุด 2. ใช้มาตรการเพิ่มอัตราการออมของสมาชิก เช่น กำหนดอัตราสะสมเป็นอัตราเร่งตามอายุงานหรือในการขึ้นเงินเดือนประจำปี อาจนำ % การขึ้นเงินเดือนบางส่วนมาผลักเข้ากองทุนสะสมแทน 3. รัฐอาจจูงใจด้วยการสมทบเพิ่มสำหรับผู้ออมเพิ่ม (หลัง Undo ทุก 1% - งบ 3 พันล้านบาท/ปี) การเพิ่มความเพียงพอของเงินออมเพื่อการเกษียณอายุอาจทำได้หลายทาง ดังนี้ 3.1 การออมเพิ่ม 3.2 การมีแผนการลงทุนที่ช่วยสร้างผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น 3.3 การลงทุนต่อเนื่องหลังเกษียณอายุหรือการมี annuity product 3.4 การขยายอายุเกษียณ		
3	2558	การศึกษาความผูกพันของสมาชิก (Engagement) ที่มีต่อ กบข.	ผลการศึกษา : - ค่าความผูกพันของสมาชิก กบข. เท่ากับ 65.6% - ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความผูกพันต่อ กบข. ลดลงคือ การ Undo ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น ทำให้สมาชิกไม่มั่นใจว่า กบข. จะล้มหรือไม่ เป็นการยืนยันความคิดที่ติดลบและเกิดการพูดต่อกัน - การเพิ่ม Engagement คือมุ่งสื่อสารและให้ความรู้เรื่องการจัดการเงินของสมาชิก สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารกองทุน เพื่อให้สมาชิกที่ยังคงอยู่เกิดความเชื่อมั่นและเข้าใจ กบข.	-	นำมาใช้เป็นแนวทาง “สื่อสาร” และสร้างภาพลักษณ์องค์กรให้ กบข. โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความใกล้ชิดและผูกพันกับสมาชิก กบข.

ที่	ปี	ชื่อรายงานวิจัย	ผลสรุปที่สำคัญ	การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	
				อยู่ระหว่างพิจารณา	นำไปใช้ประโยชน์แล้ว

4	2559	การศึกษาความผูกพันของสมาชิก (Engagement) ที่มีต่อ กบข.	ผลการศึกษา : - ค่าระดับความผูกพันของสมาชิก กบข. เท่ากับ 76.8% - ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความผูกพันต่อ กบข. เพิ่มขึ้นคือ สมาชิกที่ undo ออกไปส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกที่ไม่เชื่อมั่นและไม่พอใจ กบข. ส่วนสมาชิกที่ยังคงเหลืออยู่กับ กบข. จะเป็นสมาชิกที่มีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ในการเป็น กบข. จึงเป็นสาเหตุให้ระดับความผูกพันเพิ่มขึ้น - <u>ข้อค้นพบ</u> สมาชิกมีความกังวลในเรื่องเงินของตัวเองว่าที่ส่งให้ กบข. ทุกเดือนยังคงอยู่ครบหรือไม่ ดอกผลมีหรือไม่ การเพิ่ม Engagement คือ การสื่อสารมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเงินออมที่มีอยู่ใน กบข. การวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณ และสร้างความเชื่อมั่นในการออมกับ กบข. เพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสมาชิก ที่ต้องการให้ กบข. ช่วยสร้างความมั่นคงและวินัยการออม โดยการพัฒนาเครื่องมือทางการสื่อสาร ได้แก่ โปรแกรมประเมินความเพียงพอของเงิน ฌ เกษียณ เกมลงทุน เป็นต้น	-	นำไปกำหนดเป็นกลยุทธ์การสื่อสารสมาชิก
5	2559	แนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข.	ผลการศึกษา : แนวทางเหมาะสมที่จะช่วยกระตุ้นการออมเพิ่ม เพิ่มเป้าหมายให้สมาชิกมีเงินใช้เพียงพอระดับสะดวกสบาย (P70) ยามเกษียณอายุราชการ ได้แก่ (1) รัฐสมทบเพิ่มสำหรับสมาชิกที่ออมเงินสะสมเพิ่ม (2) สมาชิกจะถูกหักเงินสะสมเพิ่มเมื่อเงินเดือนขึ้น และจะหยุดหักเงินสะสมเมื่อบรรลุอัตราเงินสะสมสูงสุดตามกฎหมายกำหนด	อยู่ระหว่างการ การศึกษา เพิ่มเติม	-

ที่	ปี	ชื่อ รายงานวิจัย	ผลสรุปที่สำคัญ	การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	
				อยู่ระหว่าง พิจารณา	นำไปใช้ ประโยชน์แล้ว

6	2560	การศึกษาความผูกพันของสมาชิก (Engagement) ที่มีต่อ กบข.	ผลการศึกษา : - ค่าระดับความผูกพันของสมาชิก กบข. เท่ากับ 81.7% - ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อความผูกพันต่อ กบข. เพิ่มขึ้นคือ ความไว้วางใจ ยิ่งสมาชิกมีความไว้วางใจในความสามารถ ผลการดำเนินงาน และเจตนาธรรมของ กบข. จะยิ่งทำให้สมาชิกรู้สึกผูกพันกับ กบข. มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า ความไว้วางใจเกิดจากการที่สมาชิกเห็นถึงผลการดำเนินงาน และเจตนาธรรมที่ดีของ กบข. ในการช่วยเหลือข้าราชการในการออม	-	นำไปกำหนดเป็นกลยุทธ์การสื่อสารสมาชิก

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

จากข้อมูลตามตารางข้างต้นเมื่อพิจารณาการนำผลการวิจัยโดยเฉพาะข้อมูลจากโครงการทบทวนอัตราเงินสะสม เงินสมทบ ของสมาชิก กบข. และข้อมูลการศึกษาแนวทางการเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ซึ่ง กบข. ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่าขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาเพิ่มเติม โดยยังไม่ได้นำข้อมูลไปใช้สำหรับกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของ กบข. นั้น อาจส่งผลให้ข้าราชการที่กำลังจะเกษียณไม่ตระหนัก หรือไม่สามารถที่จะเตรียมตัวสำหรับการเพิ่มเงินออม ซึ่งสุดท้ายอาจส่งผลทำให้มีเงินออมไม่พอใช้ภายหลังเกษียณได้

อย่างไรก็ตามเมื่อต้นปี 2560 กบข. ได้มีการนำเสนอกระทรวงการคลังในฐานะหน่วยกำกับดูแล เพื่ออนุมัติให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มจากเดิมไม่เกินร้อยละ 15 เป็นร้อยละ 30 ของเงินเดือนเพื่อจะได้มีเงินเพื่อใช้จ่ายภายหลังเกษียณอย่างมั่นคง ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแล้วในเดือนเมษายน 2561 ขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับแก้กฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. ผลการสอบถามผู้บริหาร กบข. เกี่ยวกับการออมเพิ่ม การลงทุนและการบริหารงานของ กบข.

จากการสอบถามผู้บริหาร กบข. เกี่ยวกับการออมเพิ่ม การลงทุน/ทางเลือก และคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ รวมทั้งการบริหารงานของ กบข. โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม 3 ท่าน คือ

1. นางสาวนัชชา พรตปกรณ รองเลขาธิการ กลุ่มงานบริหารความเสี่ยง
 2. นายบุญเลิศ อันประเสริฐพร ผู้ช่วยเลขาธิการ
กลุ่มงานปฏิบัติการและกลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ
 3. นายแมน ชุตินุเดช ผู้ช่วยเลขาธิการ กลุ่มงานกิจกรรมองค์กร
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมสรุปได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการออมเพิ่ม

1.1 ความคิดเห็นด้านอัตราการออมของสมาชิก กบข. ต้องอยู่ในอัตราเท่าใดจึงจะทำให้สมาชิกสามารถอยู่ได้อย่างเพียงพอเมื่อเกษียณอายุราชการ ต้องมุ่งเน้นการออมเร็วตั้งแต่เริ่มรับราชการ หากสมาชิกสามารถออมเพิ่มได้เร็วตั้งแต่เริ่มรับราชการควรออมไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 (ออมเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 7) ของเงินเดือน จะทำให้มีชีวิต “อยู่อย่างพอเพียง” เมื่อเกษียณอายุ

1.2 ความคิดเห็นด้านอัตราการออมของสมาชิก กบข. ต้องอยู่ในอัตราเท่าใดจึงจะทำให้สมาชิกสามารถอยู่ได้อย่างสุขสบายเมื่อเกษียณอายุราชการ ต้องมุ่งเน้นการออมเร็วตั้งแต่เริ่มรับราชการ หากสมาชิกสามารถออมเพิ่มได้เร็วตั้งแต่เริ่มรับราชการควรออมไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 (ออมเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 12) ของเงินเดือน จะทำให้มีชีวิต “อยู่อย่างสุขสบาย” เมื่อเกษียณอายุ

1.3 ความคิดเห็นกรณีให้มีการออมเพิ่ม โดยทุกคนเห็นด้วยกับการออมเพิ่ม โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกออมเพิ่มให้มากที่สุดที่จะทำได้อย่างน้อยไม่ควรน้อยกว่า ร้อยละ 7 ของเงินเดือน

1.4 กรอบที่ให้นำมาเห็นว่าควรเพิ่มจำนวนเงินออมเพิ่มข้อ ข. 20,001 – 30,000 บาท (มากกว่า 3 – 6 %) ซึ่งเป็นฐานเงินเดือนของสมาชิกส่วนใหญ่โดยให้มีการออมเพิ่มไม่น้อยกว่า ร้อยละ 7 (อย่างน้อย 7%) ซึ่งจะทำให้ความเป็นอยู่ในระดับ “พอเพียง” ภายหลังเกษียณอายุ โดยมุ่งเน้น “การออมให้มาก ออมให้เร็ว และออมเป็น”

1.5 สาเหตุที่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ออมเพิ่ม 5 ลำดับแรกคือ

1) สมาชิกมีค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนค่อนข้างสูง และขาดวินัยในการออมเงิน
2) เงื่อนไขการออมเพิ่มไม่น่าสนใจ เช่น ออมเพิ่มในระบบ กบข. ไม่สามารถถอนออกก่อนกำหนดได้

3) สมาชิกไม่รู้ว่ามีบริการออมเพิ่ม การออมเพิ่มต้องทำผ่านหน่วยงานราชการ ต้นสังกัด ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจไม่มีเวลาทำงานเพิ่มในเรื่องนี้

4) สมาชิกมีความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเมื่อเกษียณอายุค่อนข้างน้อย และสมาชิกมีการออมผ่านช่องทางอื่นอยู่แล้ว เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์

5) การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกตื่นตัวที่จะออมเพิ่มยังไม่ทั่วถึง

1.6 การดำเนินการแก้ไขปัญหากรณีสมาชิกไม่ออมเพิ่ม โดยมีการวางแผนเพื่อกระตุ้นการออมเพิ่มปี 2561 ดังนี้

1) กบข. ได้ดำเนินการในเรื่อง ความรู้เรื่องทางการเงิน (financial literacy) ของสมาชิก และเน้นการสื่อสารประชาสัมพันธ์เรื่องการออมเพิ่มของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

2) กบข. อยู่ระหว่างการพัฒนาโปรแกรมเครื่องมือและบริการเพื่อช่วยในการเสริมสร้าง financial literacy ของสมาชิก และช่วยในการคำนวณความเพียงพอของเงินเมื่อเกษียณอายุ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกแก่สมาชิก

1.7 กบข. ไม่ได้มีการกำหนดจำนวนเป้าหมายที่เป็นตัวเลข แต่จะมุ่งเน้นโดยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกออมเพิ่มให้มากที่สุดที่จะทำได้

1.8 มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐจะต้องจ่ายเงินสมทบเพิ่มเพื่อเพิ่มแรงจูงใจ แต่สิ่งที่สำคัญคือจะเป็นภาระด้านงบประมาณแผ่นดิน แต่เห็นด้วยกับแรงจูงใจด้านภาษี เช่น การนำเงินออมเพิ่มมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้ของสมาชิกได้

1.9 ด้านการหารือเกี่ยวกับการให้รัฐสมทบเพิ่มกรณีสมาชิกออมเพิ่ม โดย กบข. ได้ทำวิจัยปี 2559 ที่ระบุ 2 แนวทาง คือ 1) รัฐสมทบเพิ่ม และ 2) ออมเพิ่มเมื่อเงินเดือนขึ้น ซึ่ง คณะกรรมการ กบข. นำผลการวิจัยมาพิจารณาพบว่าทั้งสองแนวทางเกิดประเด็นความเท่าเทียม ภาระงบประมาณ และความสมัครใจ จึงเห็นว่าการที่รัฐจะต้องสมทบเพิ่มนั้นยังไม่เหมาะสมที่จะผลักดันในเชิงนโยบาย

1.10 มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการปรับแก้กฎหมายให้มีการปรับเพิ่มอัตราเพิ่มสะสมโดย “กำหนดให้สะสมเพิ่มเมื่อมีการขึ้นเงินเดือนและหยุดสะสมเมื่ออัตราสะสมของสมาชิกเท่ากับอัตราสะสมสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด”

1.11 กรณีเห็นด้วยกับข้อ 1.10 แต่ก็ยากที่จะดำเนินการเนื่องจากมีความเห็นว่าจะมีข้อจำกัดด้านความจำเป็นและภาระค่าใช้จ่ายของแต่ละคนซึ่งมีไม่เท่ากัน

1.12 มีข้อมูลจากต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งสามารถศึกษาข้อมูลได้จาก Passion Update ที่เสนอคณะกรรมการ กบข. ในแต่ละเดือน ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีการออมมากกว่าร้อยละ 20

1.13 เห็นด้วยกับการให้สมาชิกเลือกแผนการลงทุนได้เองกรณีเงินที่ออมเพิ่ม โดยแยกจากเงินสะสมภาคบังคับ ทั้งนี้สมาชิกจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน การลงทุน และความเสี่ยงของแผนการลงทุนต่างๆ พอสมควร ซึ่ง กบข. กำลังดำเนินการแก้ไขกฎเกณฑ์ดังกล่าว

1.14 ไม่ค่อยเห็นด้วยกับแนวคิดที่จะให้สมาชิกสามารถถอนเงินออมเพิ่มและประโยชน์ตอบแทนมาใช้ได้หลังจากที่ออมมาแล้วเป็นเวลา 5 ปี เนื่องจาก

1) สมาชิกมีอัตราการออมเพิ่มน้อยอยู่แล้ว ยังเป็นการไม่สร้างวินัยในการออมให้เกิดขึ้นแก่สมาชิก อาจส่งผลทำให้การออมของสมาชิกไม่บรรลุเป้าหมายความเพียงพอของเงินออม เมื่อเกษียณอายุ

2) อาจเป็นการเพิ่มความซับซ้อนให้กับ กบข. ด้านการลงทุน รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นๆ โดยไม่จำเป็น ซึ่งอาจได้ผลไม่คุ้มค่า

นอกจากนี้บางท่านมีความเห็นว่าควรมีการปรับเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดการเงินออมเพิ่มให้น่าสนใจหรือมีสิทธิประโยชน์ไม่น้อยกว่าการออมผ่านช่องทางอื่นๆ เช่น RMF

1.15 ไม่ค่อยเห็นด้วยกับการนำเงินออมเพิ่มไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัย เนื่องจากเงินที่ได้รับจาก กบข. คือเงินก้อนสุดท้ายของสมาชิกที่จะใช้สำหรับดำรงชีพโดยไม่มีรายได้อื่นเมื่อเกษียณ อายุราชการแล้ว หากนำไปค้าประกันฯ อาจก่อให้เกิดปัญหาในเชิงนโยบายและกลายเป็นภาระภาครัฐ รวมทั้งไม่ตอบโจทย์เรื่องการเป็นแหล่งออมสำหรับการใช้จ่ายเมื่อเกษียณอายุ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน/ทางเลือก

2.1 ตามความเห็นคิดว่า กบข. มีช่องทางสำหรับให้สมาชิกเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุน อย่างเพียงพอ และเหมาะสมแล้ว แต่มีปัญหาที่ว่าสมาชิกอาจไม่ให้ความสนใจที่จะใฝ่รู้หรือศึกษาในเรื่องดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามก็ต้องมีการปรับปรุงอีกมาก

2.2 การที่ผลตอบแทนของแผนการลงทุนตราสารหนี้และแผนการลงทุนตลาดเงินอยู่ในระดับต่ำ แต่ก็มีความเสี่ยงที่ต่ำด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นแผนการลงทุนที่เหมาะสมกับสมาชิกใกล้เกษียณอายุและไม่ประสงค์ที่จะเกิดความเสี่ยงกับยอดเงินในบัญชีขณะนั้น

2.3 มีความเห็นว่าถึงแม้สมาชิกที่มีอายุมากกว่า 49 ปี ไม่สามารถลงทุนแผนสมดุลงตามอายุ (EQ65) ได้โดยตรง แต่สามารถเลือกแผนสมดุลงตามอายุสำหรับผู้เกษียณอายุราชการที่ 60 ปี ได้ แต่ถ้าหากสมาชิกในช่วงอายุดังกล่าวสามารถยอมรับความเสี่ยงสูงได้มาก ก็ควรมีแผนทางเลือกที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของสมาชิกให้มากขึ้น ซึ่งจะมีการนำเสนอต่อไป

2.4 สำหรับนโยบายที่จะจัดทำหรือกำหนดแผนการลงทุนใหม่ๆ เพิ่มขึ้นจากเดิมนั้น กบข. เห็นว่าขณะนี้แผนการลงทุนของ กบข. ค่อนข้างเหมาะสมแล้ว เนื่องจากถ้าจะกำหนดแผนการลงทุนเพิ่มสมาชิกส่วนใหญ่ของ กบข. จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องผลตอบแทนและความเสี่ยงต่างๆ ของแผนการลงทุนแต่ละแผนได้ ดังนั้นถ้าจะกำหนดแผนใหม่ๆ ขึ้นโดยที่สมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการได้ และอาจได้ผลไม่คุ้มค่า และบางท่านเห็นว่าในอนาคตจะมีแผนลงทุนใหม่ๆ ตามความต้องการของสมาชิกมากขึ้น

2.5 ด้านสาเหตุหลักที่ทำให้สมาชิกไม่เลือกปรับแผนการลงทุนคือ

- 1) สมาชิกไม่ทราบ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความรู้เรื่องทางการเงิน (financial literacy)
- 2) สมาชิกพอใจกับแผนหลัก 60:40 อยู่แล้ว
- 3) สมาชิกไม่ต้องการรับภาระการเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเอง และคิดว่า กบข. น่าจะเลือกแผน การลงทุนที่เหมาะสมให้กับสมาชิกอยู่แล้ว

2.6 สิ่งที่ทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการลงทุนของ กบข. เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการการลงทุน และบอร์ดของ กบข. เนื่องจาก กบข. มีการออกแบบโครงสร้างองค์กรและกระบวนการทำงาน รวมทั้งการกำกับดูแลด้าน การลงทุน การบริหารความเสี่ยงและอื่นๆ ภายใต้หลักการ IGRC (Integrated Governance Risk Management and Compliance) เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรและสมาชิก บนความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลที่ดี นอกจากนี้ยังมี สตง. หรือหน่วยงานของรัฐอื่นๆ เช่น กสท. หรือ ธปท. ที่สามารถเข้ามาตรวจสอบได้

2.7 ด้านการรับประกันเงินต้นของสมาชิกว่าจะคงอยู่ครบถ้วนนั้น มีความเห็นว่าการลงทุน ทุกประเภทมีความเสี่ยง ดังนั้น กบข. จึงไม่สามารถรับประกันเงินต้นของสมาชิกได้ แม้ว่าในทางปฏิบัติอาจมีเทคนิคหรือวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าเงินต้นจะอยู่ครบถ้วนก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม เป้าหมายการลงทุนของ กบข. คือ “ความปลอดภัยของเงินต้น” กับ “ผลตอบแทนจากการลงทุน” ให้สามารถชนะเงินเฟ้อได้ ซึ่งมีคณะกรรมการ ทำหน้าที่วางนโยบายการลงทุน กำกับดูแลและควบคุมการลงทุนให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย และเป้าหมาย ทั้งนี้ แผนการลงทุนทุกแผนของ กบข. หากมีการลงทุนระยะยาวเกินกว่า 10 ปี ในทางสถิติเชิงวิชาการแล้ว แทบไม่มีโอกาสขาดทุนจนกินเงินต้นแม้แต่แผนเดียว

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ/การบริหารงาน กบข.

3.1 เห็นว่าคณะกรรมการ กบข. ที่มีอยู่จำนวน 25 คน และคุณสมบัติของคณะกรรมการ ในปัจจุบันมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่ต้องการเสนอความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) คณะกรรมการควรเข้ามามีส่วนรวม และกระจายอำนาจในการกำกับดูแล โดยสร้างสมดุลในหน้าที่ความรับผิดชอบแก่คณะอนุกรรมการแต่ละชุดอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น
- 2) ควรแยกให้มีคณะกรรมการสองชุด คือ ชุดกำกับดูแล (supervisory board) และชุดบริหารงาน (Executive Board)

3.2 มีความเห็นว่าคณะกรรมการจัดการลงทุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน (7 ตำแหน่ง) คุณสมบัติที่เป็นอยู่เหมาะสมแล้ว แต่ควรมีประสบการณ์บริหารกองทุนด้วย และบางกรณีอาจต้องทำงาน full time

3.3 การกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารงานด้านการลงทุนของ กบข. ในปัจจุบัน คือการบริหารเงินของกองทุนโดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องของความสมดุลระหว่าง "ความปลอดภัย ของเงินต้น (Preservation of Capital)" กับ "ผลตอบแทนจากการลงทุน" ภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยกำหนดให้มีกระบวนการจัดการลงทุนที่ชัดเจน โปร่งใส แบ่งความรับผิดชอบของฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะถ่วงดุลกันและกัน และมีระบบกำกับตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดการลงทุนอย่างเคร่งครัด

3.4 ความเห็นเกี่ยวกับการให้มีตัวแทนสมาชิกทุกประเภทเป็นอนุกรรมการสมาชิกสัมพันธ์ เห็นว่าอาจจะทำให้โครงสร้างของคณะอนุกรรมการที่ใหญ่เกินความจำเป็น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานได้

3.5 ความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญ 5 ลำดับแรก ที่ทำให้สมาชิกไม่เชื่อมั่นในการบริหารงานของ กบข.

- 1) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่และภารกิจของ กบข. ของสมาชิกมีจำกัด และสมาชิกเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว เพราะอีกนานกว่าจะเกษียณอายุราชการ
- 2) ทศนคติและความผูกพันของ กบข. ยังไม่ดีนักและเปราะบาง
- 3) จากผลการดำเนินงานในปี 2551 ซึ่งมีผลตอบแทนติดลบเพียงครั้งแรกและครั้งเดียวนับแต่ตั้ง กบข. มา
- 4) ขาดการสื่อสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ กบข. ให้สมาชิกรับรู้ข้อมูลอย่างทั่วถึง
- 5) การเปิดเผยข้อมูลยังไม่ชัดเจน

3.6 ด้านความเห็นเกี่ยวกับช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้สมาชิกรับทราบข้อมูลของ กบข. ในปัจจุบัน มีความหลากหลายและพยายามประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านเกือบทุกช่องทางที่เป็นไปได้ แต่ถ้าพิจารณาจำนวนสมาชิกที่เข้าใช้บริการมากที่สุดจะเป็นช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ GPF Web Service ซึ่งมีสมาชิกเข้าใช้บริการมากกว่า 1 แสนคน และ GPF Service on Mobile มีสมาชิกเข้าใช้บริการมากกว่า 3 หมื่นคน ส่วนการจัดสมาชิกสัมพันธ์สัญจรมีข้อดี เป็น Two – way communication อย่างไรก็ตาม พบว่า หากต้นสังกัดใดเข้าใจและช่วยเผยแพร่ก็จะทำให้สมาชิกเข้าใจเรื่องต่างๆ ได้ดีขึ้น

3.7 ความเห็นเกี่ยวกับการแจ้งข้อมูลข่าวสารของ กบข. ผ่านส่วนราชการต่างๆ โดยเฉพาะด้านการออมเพิ่ม โดยมีความเห็นว่า กบข. ได้แจ้งข้อมูลต่างๆ และขอความร่วมมือไปยังส่วนราชการต่างๆ อยู่แล้ว แต่การจูงใจให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม จะเป็นภาระงานของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการในการดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์ของสมาชิก

3.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดแผนการดำเนินงานในอนาคตที่จะทำให้สมาชิกมีความตระหนักรู้และเกิดการออมเพิ่มขึ้น โดยเห็นว่า กบข. ควรให้ความสำคัญดังนี้

- 1) สร้างความตระหนักรู้ในเรื่อง กบข. และการบริการของ กบข. (ออมเพิ่มได้ประโยชน์อย่างไร การเปลี่ยนแผนการลงทุน และการออมต่อ)

2) กบข. ต้องสร้างผลงานดีเด่นและประชาสัมพันธ์สื่อสารกับสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง

3) การเสริมสร้างความรู้ทางการเงิน การลงทุน และความเสียหายให้แก่สมาชิก

3.9 ความคิดเห็นด้านข้อจำกัดด้านการบริหารงานของ กบข. โดยเห็นว่า กระบวนการของ กบข. มีมากเกินไปบางครั้งขาดความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการบริหารงาน ไม่มีระบบการประเมินและการให้รางวัล ลงโทษ อย่างชัดเจนและจะทำไมอย่างไ้จะได้คนดี คนเก่ง และคนที่รับผิดชอบ มาบริหารองค์กรให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

3.10 ด้านความต้องการความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ ดังนี้

1) หน่วยงานราชการต่างๆ ควรให้ความร่วมมือกับ กบข. ตามที่ร้องขอไปหากมีปัญหาให้ feed back มายัง กบข. เพื่อจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2) ให้มีการบูรณาการด้านระบบข้อมูลสารสนเทศของสมาชิกระหว่างกัน เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างสมาชิก ต้นสังกัด และ กบข. ทำให้สมาชิกสามารถรับรู้ข้อมูลที่รวดเร็ว ทัวถึง และเป็นปัจจุบัน

3) ให้ตัวแทนสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่การเงินหรือกองการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงิน การออม การลงทุน และการเลือกแผนการลงทุนต่างๆ ช่วยเผยแพร่เรื่องราวหรือกิจกรรมเกี่ยวกับ กบข. เพื่อกระตุ้นความสนใจของสมาชิก ซึ่งจะเป็นการช่วยให้สมาชิกมีโอกาสเลือกใช้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งการออมเพิ่ม การออมต่อ การเลือกแผน และการใช้สวัสดิการต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น

3.11 ด้านความต้องการความสนับสนุนจากรัฐบาล ดังนี้

1) ให้มีการแก้ไข พรบ.กบข. ให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

2) การขยายขอบเขตการดำเนินงานเพื่อให้ กบข. สามารถใช้ขีดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) การเสริมสร้างความรู้เรื่องทางการเงิน (financial literacy) ให้แก่เยาวชน โดยบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรเพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการออมเงิน

4) จัดให้มีระบบและประสิทธิภาพในการคัดเลือกผู้นำองค์กรต่างๆ ที่เหมาะสมให้ปลอดการเมือง หรือระบบพวกพ้อง กบข. ต้องการมีอาชีพที่เป็นคนดีและทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

6. สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)” สรุปผลการศึกษาแต่ละเรื่องได้ดังนี้ ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม พบว่า กบข. ได้มีการดำเนินการให้ความรู้กับสมาชิกในหลากหลายวิธีและตามสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง แต่ตั้งแต่ปี 2556 – 2560 มีสมาชิกออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมดเพียงร้อยละ 1.80 1.99 2.55 2.98 และ 3.41 ตามลำดับ รวมถึงสมาชิกยังมีการเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเองน้อยมากคือ ในปี 2560 มีสมาชิกเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเองเพียง 22,653 คน หรือร้อยละ 2.20 ของสมาชิกทั้งหมด ทั้งที่แผนการลงทุนแต่ละแผนมีอัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ซึ่งหากมีการเลือกแผนที่เหมาะสมก็จะทำให้ผลตอบแทนที่ได้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเมื่อนำข้อมูลอัตราผลตอบแทนของกองทุน กบข. เปรียบเทียบกับกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ พบว่า ตั้งแต่ปี 2555 – 2560 ทั้งสองกองทุนจะมีอัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เพียงแต่อัตราผลตอบแทนของ กบข. จะสูงกว่าเล็กน้อยคืออยู่ที่ร้อยละ 7.82 4.51 6.75 3.41 5.10 และ 6.43 ส่วนอัตราผลตอบแทนของกองทุนประกันสังคมอยู่ที่ร้อยละ 7.23 3.27 5.34 2.16 5.02 และ 6.01 ตามลำดับ สำหรับผลการศึกษาศึกษาการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย ของสมาชิก 4 ประเภทได้แก่ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการ สตง. พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้ออมเพิ่มกับ กบข. มากถึง 346 รายหรือร้อยละ 86.25 มีที่ออมเพิ่มเพียง 54 ราย หรือร้อยละ 13.5 เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ไม่ออมเพิ่มเนื่องจากไม่มีเงินเหลือออมน้อยลง 30.92 รองลงมาได้แก่ การนำเงินไปออมหรือไปลงทุนรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าออมเพิ่มกับ กบข. รวมถึงไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มของสมาชิกทำให้ไม่ค่อยมั่นใจการบริหารเงินออมของ กบข. เป็นต้น สำหรับกลุ่มออมเพิ่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกออมเพิ่มเนื่องจากต้องการนำยอดเงินสะสมไปรับสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี รองลงมาได้แก่ ออมเพิ่มตามคำแนะนำของหัวหน้า/เพื่อนร่วมงาน และได้รับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มสูงกว่าการออมรูปแบบอื่น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้ผลการวิจัยของ กบข. โครงการทบทวนอัตราเงินสะสม – เงินสมทบของสมาชิก กบข. ซึ่งพบว่าหากสมาชิก กบข. มีอัตราการออมเฉพาะร้อยละ 3 ตามที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีการออมเพิ่มจะทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุ โดยอัตราการออมปัจจุบันควรอยู่ที่ร้อยละ 8 จึงจะสามารถรองรับค่าใช้จ่ายสำหรับทุกกลุ่มอายุในระดับพอเพียง อย่างไรก็ตามเมื่อทราบผลการวิจัยแล้วแม้ส่วนใหญ่ก็ยังไม่ออมเพิ่มร้อยละ 45 แต่ไม่แน่ใจรวมกับออมเพิ่มแน่นอนมีถึงร้อยละ 55 สำหรับผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อการบริการงานของ กบข. ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ 3.51 ซึ่งอยู่ในระดับเชื่อมั่นมาก โดยปัจจัยส่วนใหญ่ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นได้แก่ กบข. มีการภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำในด้านการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณที่ประชาชนรู้จักมากที่สุดและความมั่นคงปลอดภัยของเงินออมที่สมาชิกส่งให้ กบข. บริหาร

อย่างไรก็ตาม กบข. ได้มีความตระหนักและต้องการสร้างความมั่นคงให้กับสมาชิกภายหลังเกษียณซึ่งจากรายงานการศึกษาโครงการทบทวนอัตราเงินสะสม – เงินสมทบของสมาชิก กบข. ผลการศึกษาพบว่าอัตราการออมปัจจุบันของสมาชิกจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 8 จึงจะสามารถรองรับค่าใช้จ่ายสำหรับทุกกลุ่มอายุในระดับพอเพียง (P50) ซึ่ง กบข. ได้ศึกษาแนวทางการเพิ่มอัตรา

เงินออมของสมาชิก กบข. ผลการศึกษา พบว่าแนวทางที่เหมาะสมที่จะช่วยกระตุ้นการออมเพิ่ม เพื่อให้สมาชิกมีเงินใช้เพียงพอระดับสะดวกสบาย (P70) ยามเกษียณอายุราชการมี 2 แนวทาง ได้แก่ รัฐสมทบเพิ่มสำหรับสมาชิกที่ออมเงินสะสมเพิ่ม และสมาชิกจะถูกหักเงินสะสมเพิ่มเมื่อเงินเดือนขึ้น และจะหยุดหักเงินสะสมเมื่อบรรลุอัตราเงินสะสมสูงสุดตามกฎหมายกำหนด ซึ่งปัจจุบัน กบข. อยู่ระหว่างการศึกษาร่วมเติม ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้มีการสอบถามสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย พบว่า สมาชิกจำนวน 372 ราย หรือร้อยละ 93 เห็นด้วยที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุนโดยสมทบเพิ่ม และไม่เห็นด้วยกรณีสมาชิกจะถูกหักเงินสะสมเพิ่มเมื่อมีการขึ้นเงินเดือนถึงจำนวน 339 ราย หรือร้อยละ 84.75 สำหรับการรับรู้ข้อมูลต่างๆ ของสมาชิกเกี่ยวกับการออมเพิ่มและแผนการลงทุนต่างๆ พบว่า มีการรับรู้ข้อมูลค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 30.17 ทั้งนี้มีสมาชิกที่ไม่ทราบว่า กบข. ให้มีการออมเพิ่มถึงร้อยละ 41.50

นอกจากนั้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุน สำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความต้องการให้ กบข. และผู้เกี่ยวข้องดำเนินการมากกว่าร้อยละ 85 ในเรื่องเกี่ยวกับ กบข. รับประกันเงินต้นจะไม่ลดลงจากเดิม ให้มีการสรุปข้อมูลสำคัญส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการร่วมกับ กบข. สมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ สมาชิกสามารถถอนเงินต้นหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการออมเพิ่มมาใช้ได้ในจำนวนที่กำหนด ทุกระยะเวลา 5 ปี รวมทั้งการออมเพิ่มของสมาชิกสามารถเลือกแผนการลงทุนได้อิสระจากเงินออม ภาคบังคับ และรัฐควรสมทบเพิ่มหากสมาชิกสะสมเพิ่มเกินอัตรากฎหมายกำหนดขั้นต่ำ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มแต่ก็ต้องไม่เป็นภาระกับรัฐมากเกินไป โดยส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเพิ่มอีกร้อยละ 2

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทย โดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)” ในครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. จำนวน 4 ประเภท โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ที่มีคำตอบครบถ้วนสมบูรณ์ การสอบถามผู้บริหาร กบข. โดยการตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 3 ชุด(คน) และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจาก กบข. สำนักงานประกันสังคมและงานวิจัยต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประเด็นหลัก คือ

1. เพื่อศึกษาผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม เปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนของ กบข. เมื่อเทียบกับกองทุนประกันสังคม และการนำผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้

2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข. รวมถึงศึกษา พฤติกรรม ทศนคติ และความคาดหวังของสมาชิก กบข. ด้านการวางแผนเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ชีวิตภายหลังการเกษียณ

3. เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายการดำเนินงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมการออมเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการเพิ่มขึ้น

ซึ่งสามารถสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้ ดังนี้

สรุป

1. ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม เปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนของ กบข. กับกองทุนประกันสังคม และการนำ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญ แก่ข้าราชการเมื่อออกจากงาน รวมทั้งส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก และจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก ซึ่งด้านการส่งเสริมการออมนั้น ช่วงแรก กบข. เปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้มากขึ้นตามความสมัครใจตั้งแต่ปี 2551 ในอัตราตั้งแต่ร้อยละ 1 – 12 ซึ่งเมื่อรวมกับจำนวนเงินที่ต้องส่งสะสมตามกฎหมายร้อยละ 3 แล้วต้องไม่เกินร้อยละ 15 ทั้งนี้รัฐยังคงส่งสมทบให้ร้อยละ 3 เท่าเดิม สมาชิกสามารถแจ้งเปลี่ยนอัตราออมเพิ่มผ่านหน่วยงานต้นสังกัดได้ปีละ 1 ครั้ง โดยเงินออมเพิ่มนี้สามารถนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีได้ทั้งจำนวน และจะได้เงินต้นพร้อมผลประโยชน์คืนเมื่อเกษียณหรือออกจากราชการ และปัจจุบันปี 2561 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้ไม่เกินร้อยละ 30 ขณะนี้อยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่

เกี่ยวข้อง ซึ่งการออมเพิ่มจะส่งผลดีต่อสมาชิกให้มีการวางแผนการออมระยะยาวในการเตรียมความพร้อมให้มีเงินใช้อย่างเพียงพอ มีคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณอายุราชการที่ดีและมั่นคงตลอดอายุขัย ซึ่งปัจจุบันอายุขัยโดยเฉลี่ยของประชากรเพิ่มสูงขึ้นตามความก้าวหน้าทางการแพทย์ อีกทั้งการออมเพิ่มยังช่วยทำให้ระดับเงินออมของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ในระยะยาวต่อไป นอกจากการออมเพิ่มแล้ว กบข. ได้กำหนดแผนการลงทุนสำหรับสมาชิกจำนวน 5 แผน ได้แก่ แผนหลัก แผนผสมหุ้นทวี แผนสมดุลตามอายุ แผนตราสารหนี้ และแผนตลาดเงิน ซึ่งสมาชิกสามารถเลือกเปลี่ยนแผนการลงทุนได้เองปีละ 2 ครั้ง เพื่อรองรับความต้องการและความสามารถในการรับความเสี่ยงของสมาชิกที่มีไม่เท่ากันตามอายุ ซึ่งหากสมาชิกรายได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเงินออมและการลงทุน และได้เลือกแผนการลงทุนตามคำแนะนำที่เหมาะสมจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้ได้รับอัตราผลตอบแทนที่เพิ่มสูงขึ้นด้วย

1.1. ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม

จากการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม พบว่า กบข. ได้มีการดำเนินการในหลากหลายวิธี โดยการจัดทำโครงการต่างๆ และสื่อสารผ่านเว็บไซต์ของ กบข. แต่จากสถิติการออมเพิ่มของสมาชิก กบข. ย้อนหลัง 5 ปี (ปี 2556 – 2560) พบว่า สมาชิกมีการออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมดเพียงร้อยละ 1.80 1.99 2.55 2.98 และ 3.41 ตามลำดับ เท่านั้น ทั้งที่ผลการวิจัยของ กบข. เรื่องการทบทวนอัตราสะสมและสมทบ ในปี พ.ศ. 2558 ได้ข้อสรุปว่า ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. ถ้าไม่มีการออมเพิ่ม นอกเหนือจากการส่งเงินสะสมร้อยละ 3 ตามที่กฎหมายกำหนด จะมีโอกาสที่จะมีเงิน ณ เกษียณไม่พอใช้ โดยในปี 2560 ประเภทข้าราชการที่มีการออมเพิ่มเมื่อเทียบสัดส่วนกับสมาชิกของแต่ละประเภทที่มีอัตราการออมเพิ่มน้อยที่สุด 4 ลำดับ ได้แก่ ข้าราชการทหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการตำรวจ และข้าราชการพลเรือน สำหรับประเภทข้าราชการ ที่ออมเพิ่มมากที่สุด 4 ลำดับ ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) และข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) นอกจากนี้สมาชิกมีการออมเพิ่มน้อยแล้วยังไม่ใช้สิทธิในการเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มอัตราผลตอบแทนให้สูงขึ้น โดยในปี 2560 มีสมาชิกเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเองเพียง 22,653 คน หรือร้อยละ 2.20 ของสมาชิกทั้งหมด ทั้งนี้แต่ละแผนการลงทุนจะมีอัตราผลตอบแทนสะสมที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 – 2560 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วอัตราผลตอบแทนของแผนสมดุลตามอายุ EQ65 ให้อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูงสุดคือร้อยละ 7.74 รองลงมา ได้แก่ แผนผสมหุ้นทวีเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.13 แผนหลักเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.90 และแผนสมดุลตามอายุ EQ20 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.95 ในขณะที่ในปี 2560 อัตราผลตอบแทนที่ กบข. แจงให้สมาชิกทราบคือร้อยละ 6.43 ซึ่งมาจากอัตราผลตอบแทนของแผนสมดุลตามอายุ EQ65 มีอัตราผลตอบแทนสูงสุดร้อยละ 12.53 รองลงมา ได้แก่ แผนผสมหุ้นทวีอยู่ที่ร้อยละ 8.14 แผนหลักอยู่ที่ร้อยละ 6.40 แผนสมดุลตามอายุ EQ20 อยู่ที่ร้อยละ 5.93 แผนตราสารหนี้อยู่ที่ร้อยละ 3.01 และน้อยที่สุดแผนตลาดเงินอยู่ที่ร้อยละ 1.51

1.2 ผลการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนระหว่างระบบบำนาญของ กบข. กับระบบบำนาญกรณีชราภาพของกองทุนประกันสังคม พบว่า ตั้งแต่ปี 2555 – 2560 ทั้งสองกองทุนจะมีอัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เพียงแต่อัตราผลตอบแทนของ กบข. จะสูง

กว่าเล็กน้อยคืออยู่ที่ร้อยละ 7.82 4.51 6.75 3.41 5.10 และ 6.43 ส่วนอัตราผลตอบแทนของกองทุนประกันสังคมอยู่ที่ร้อยละ 7.23 3.27 5.34 2.16 5.02 และ 6.01 ตามลำดับ

1.3 ผลการนำผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้ โดยรวม กบข. ให้ความสำคัญกับงานวิจัยต่างๆ โดยเฉพาะกรณีการออมเพิ่มที่มีผลแล้ว คือ การให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มโดยสมัครใจได้ถึงร้อยละ 30 ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้วขณะนี้อยู่ระหว่างแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้มีการศึกษาเพื่อให้มีการออมเพิ่ม เช่น ให้รัฐมีการสมทบเพิ่มขึ้น ใช้มาตรการเพิ่มอัตราการออมของสมาชิกโดยกำหนดอัตราสะสมเป็นอัตราเร่งตามอายุงาน หรือในการขึ้นเงินเดือนประจำปี ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข. รวมถึงการศึกษา พฤติกรรม ทักษะ และความคาดหวังของสมาชิก กบข. ด้านการวางแผนเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ชีวิตภายหลังการเกษียณ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิก กบข. จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) รวมทั้งหมดจำนวน 400 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง จะมีอายุอยู่ระหว่าง 25 - 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีสถานภาพเป็นโสด สำหรับอายุการทำงานส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5 - 10 ปี มีระดับรายได้ประจำทั้งหมดเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 25,001 - 35,000 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับรายจ่ายแล้ว พบว่าส่วนใหญ่จะมีระดับรายได้มากกว่ารายจ่าย รองลงมาคือมีรายได้เท่ากับค่าใช้จ่าย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายจะมีจำนวนน้อยที่สุด ด้านการจัดสรรเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะนำไปฝากแบบออมทรัพย์กับสหกรณ์ของหน่วยงานตนเองและฝากธนาคาร รองลงมาคือ นำเงินไปออมเพิ่มกับ กบข. และนำเงินไปซื้อหน่วยลงทุนเพิ่ม และส่วนใหญ่จะมีลักษณะการออมเป็นประจำทุกเดือน

2.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีอายุราชการเหลืออยู่ระหว่าง 25 - 35 ปี สำหรับกลุ่มที่มีอายุราชการเหลือไม่เกิน 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด และส่วนใหญ่คาดการณ์ว่าตนเองจะมีอายุขัยเฉลี่ยอยู่ที่ 77.6 ปี (สูงสุด 80 ปี ต่ำสุด 73 ปี) ซึ่งอาจเป็นการคาดการณ์ที่ต่ำกว่าความเป็นจริงได้ ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ต้องมีการเตรียมความพร้อม มีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วย โดยส่วนใหญ่ได้วางแผนเตรียมการเกษียณแต่ยังทำไม่ได้ตามแผน กลุ่มที่สามารถทำได้ตามแผนมีร้อยละ 21 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้วางแผนเพราะคิดว่ายังมีเวลาเตรียมตัวอีกนานมีมากถึงร้อยละ 22.25 ซึ่งอาจทำให้ภายหลังการเกษียณกลุ่มตัวอย่างนี้จะมีเงินออมไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย และถ้าต้องการมีเงินออมให้เพียงพอภายหลังการเกษียณก็จะต้องออมเพิ่มต่อเดือนในอัตราที่สูงมาก เนื่องจากอายุมากขึ้นระยะเวลาการออมสั้นลง นอกจากนี้ส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการในสังกัด มีการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุให้มากยิ่งขึ้นถึงร้อยละ 70.24 ซึ่งปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดถึงร้อยละ 91.00 และที่ผ่านมามีส่วนใหญ่จะไม่เคยเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาเรื่องการวางแผนการเงินเพื่อสร้างความ

มั่นคงภายหลังเกษียณอายุจากหน่วยงานทั้งภาครัฐหรือเอกชน ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าตนเองไม่มีความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุ และส่วนใหญ่ต้องการที่จะได้รับการอบรมเพิ่มเติม มีเพียงร้อยละ 8.75 เท่านั้นที่คิดว่าตนเองมีความรู้และสามารถวางแผนทางการเงินได้ด้วยตัวเอง สำหรับจำนวนเงินออมหรือลงทุนต่อเดือนส่วนใหญ่เห็นว่าควรนำไปออมเพิ่มหรือลงทุนถึงร้อยละ 94.50 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่คิดว่าปัจจุบันตนเองยังไม่มีควมจำเป็นต้องออมเพิ่มหรือลงทุนร้อยละ 5.50 เนื่องจากมีเวลาอีกนานกว่าจะเกษียณ ด้านการตรวจสอบยอดเงินออมที่ได้สะสมไว้กับ กบข. พบว่าส่วนใหญ่เคยดูข้อมูลแต่จำตัวเลขไม่ได้ รองลงมาคือไม่ทราบและไม่เคยดู ด้านการประมาณการจำนวนเงินออมในปัจจุบันสำหรับไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุส่วนใหญ่คาดการณ์ว่าจำนวนเงินออมดังกล่าวมีเพียงพอสำหรับไว้ใช้เพื่อการดำรงชีพขั้นต่ำเท่านั้น (ตามอัตราภาพ) โดยส่วนใหญ่คาดการณ์ว่ารายได้อยู่ระหว่าง 15,000.00 – 20,000.00 บาท ซึ่งตัวเลขนี้อาจทำให้สมาชิกคาดการณ์ผิดทำให้มีการออมต่ำและมีโอกาสที่เงินจะมีไม่เพียงพอภายหลังเกษียณเมื่อนำตัวเลขเงินเพื่อและอายุขัยที่ยืนยาวขึ้นมาพิจารณา สำหรับรายได้ขั้นต่ำต่อเดือนที่จะทำให้อยู่ได้อย่างสุขสบายและมีความมั่นคงภายหลังการเกษียณอายุส่วนใหญ่ประมาณไว้ระหว่าง 30,000.00 – 40,000.00 บาท ซึ่งที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างไม่เคยเข้าใช้โปรแกรมการคำนวณเงินบำนาญที่คาดว่าจะได้รับภายหลังเกษียณอายุราชการของตนเอง และประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความเสี่ยงในการตัดสินใจเลือกแผนการลงทุนส่วนใหญ่ประเมินตนเองมีระดับการรับความเสี่ยงได้น้อยถึงร้อยละ 70.25

สำหรับข้อมูลด้านการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้ออมเพิ่มกับ กบข. มากถึงร้อยละ 86.50 มีที่ออมเพิ่มเพียงร้อยละ 13.50 เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่ไม่ออมเพิ่มเนื่องจากไม่มีเงินเหลือออมร้อยละ 30.92 รองลงมาได้แก่ การนำเงินไปออมหรือไปลงทุนรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าออมเพิ่มกับ กบข. ร้อยละ 24.86 รวมถึงไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มของสมาชิกทำให้ไม่ค่อยมั่นใจการบริหารเงินออมของ กบข. ร้อยละ 22.25 เป็นต้น สำหรับกลุ่มออมเพิ่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกออมเพิ่มเนื่องจากต้องการนำยอดเงินสะสมไปรับสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี รองลงมาได้แก่ ออมเพิ่มตามคำแนะนำของหัวหน้า/เพื่อนร่วมงาน และได้รับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มสูงกว่าการออมรูปแบบอื่น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้ผลการวิจัยของ กบข. โครงการทบทวนอัตราเงินสะสม – เงินสมทบของสมาชิก กบข. ซึ่งพบว่าหากสมาชิก กบข. มีอัตราการออมเฉพาะร้อยละ 3 ตามที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีการออมเพิ่มจะทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุ โดยอัตราการออมปัจจุบันควรอยู่ที่ร้อยละ 8 จึงจะสามารถรองรับค่าใช้จ่ายสำหรับทุกกลุ่มอายุในระดับพอเพียง อย่างไรก็ตามเมื่อทราบผลการวิจัยแล้วส่วนใหญ่ก็ยังไม่ออมเพิ่มร้อยละ 45 แต่ไม่แน่ใจรวมกับออมเพิ่มแน่นอนมีถึงร้อยละ 55 สำหรับความคิดเห็นหากมีการแก้ไขกฎหมายให้สมาชิก กบข. ต้องออมเพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะยังไม่พร้อม เนื่องจากปัจจุบันรายได้ของตนเองยังน้อยอยู่และยังมีภาระที่เป็นรายจ่ายต่อเดือนจำนวนมาก ส่วนความเห็นกรณีหากมีการแก้ไขกฎหมายให้รัฐบาลเพิ่มอัตราเงินสมทบให้สมาชิก กบข. มากขึ้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นว่าอัตราเงินสมทบที่รัฐควรเพิ่มอยู่ที่ร้อยละ 2 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 7 เพราะคิดว่าเป็นการเพิ่มภาระด้านรายจ่ายของรัฐให้เพิ่มขึ้น

2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมพบว่า สมาชิกมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ในระดับมาก โดยมีคะแนน 3.51 จากช่วงระดับคะแนนมากเท่ากับ 3.41 – 4.20 โดยประเภทสมาชิกข้าราชการทหารมีความเชื่อมั่นมากที่สุดที่ระดับคะแนน 3.63 รองลงมาคือ ข้าราชการพลเรือน 3.55 ข้าราชการ สตง. 3.51 และน้อยที่สุดคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง 3.34 คือ ข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้เหตุผลส่วนใหญ่ที่สมาชิกมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. คือ การมีภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำในด้านการบริหารเงินออมเพื่อการเกษียณที่ประชาชนรู้จักมากที่สุดร้อยละ 32.59 และความมั่นคงปลอดภัยของเงินออมที่สมาชิกส่งให้ กบข. บริหารร้อยละ 31.70

2.4 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานบริการสมาชิก กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกการรับรู้ข้อมูลเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการออมเพิ่ม ด้านการจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้และการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สมาชิก และด้านช่องทางติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์งานบริการสมาชิก สรุปได้ดังนี้

2.4.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมการออมเพิ่ม พบว่า ข้อมูลที่สมาชิกส่วนใหญ่รับรู้ 3 ลำดับแรก คือ การให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มได้มากกว่าที่กฎหมายกำหนด รองลงมาได้แก่ การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ทางภาษีของ “การออมเพิ่ม” และการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภทแผนหลัก อย่างไรก็ตามแม้ส่วนใหญ่จะทราบว่าสมาชิกสามารถออมเพิ่มได้แต่ก็ยังมีอีกถึง 166 คน หรือร้อยละ 41.50 ที่ยังไม่ทราบว่าสามารถออมเพิ่มกับ กบข. ได้ สำหรับข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ได้แก่ การให้บริการ “ระบบโปรแกรมประมาณการออมต่อ” รองลงมาคือ การให้บริการ “แบบทดสอบความเสี่ยงออนไลน์” และข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการลงทุนสำหรับสมาชิกอีก 4 แผน คือ แผนผสมหุ้นทวี แผนตราสารหนี้ แผนตลาดเงิน และแผนสมดุลตามอายุ ซึ่งประเภทข้าราชการที่มีจำนวนการรับรู้มากที่สุดคือ ข้าราชการ สตง. รองลงมาคือ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตำรวจ และข้าราชการทหารมีจำนวนการรับรู้ที่น้อยที่สุด

2.4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นๆ ให้แก่สมาชิก และการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้และรายงานผลการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 44 รับรู้ข้อมูลและได้ใช้บริการตามโครงการ “สร้างความสุข” เช่น การแสดงบัตรสมาชิก กบข. เพื่อขอรับส่วนลดตามร้านค้าที่ร่วมรายการมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ข้อมูลการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เพื่อ “ลดค่าใช้จ่าย” ในการดำรงชีวิต เช่น การใช้สิทธิสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และการทำประกันชีวิต สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้และรายงานผลการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.75 รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรายงานประจำปีของ กบข. มากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก “สื่อออนไลน์” และการรับรู้จากวารสารกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ “GPF journal” ส่วนชนิดของสื่อที่เผยแพร่ที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ที่น้อยที่สุดคือ การเผยแพร่ความรู้แบบ Micro site “วางแผนรวย” ในรูปแบบเอกสาร/หนังสือ โดยอ่านผ่านเว็บไซต์

2.4.3 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์งานบริการสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.50 รับรู้การให้บริการสมาชิกบนหน้าเว็บไซต์หลักของ กบข. www.gpf.or.th และมีสมาชิกร้อยละ 8.25 ที่เคยเข้าใช้เพื่อสอบถาม

ข้อมูลต่างๆ รองลงมาคือ การรับรู้ในการให้บริการผ่านระบบ GPF Web Services ของ กบข. และการรับรู้การใช้บริการระบบ ระบบ GPF Mobile Application ส่วนช่องทางที่สมาชิกรับรู้ข้อมูลที่น้อยที่สุดคือ การใช้บริการทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านโปรแกรม Chat

2.5 ผลการวิเคราะห์ด้านความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าความต้องการที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากกว่าร้อยละ 85 ขึ้นไป มีทั้งหมด 7 ประการ คือต้องการให้รับประกันเงินต้นจะไม่ลดลงจากเดิมมากที่สุดร้อยละ 97.50 รองลงมาคือ ต้องการให้ กบข. รวบรวมข่าวสารที่สำคัญโดยสรุปเป็นภาพรวมส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปีร้อยละ 91.75 ต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการร่วมกับ กบข. ร้อยละ 91.25 ให้สมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ร้อยละ 91 ให้สมาชิกสามารถถอนเงินต้นหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการออมเพิ่มมาใช้ได้ในจำนวนที่กำหนดทุกกรอบระยะเวลา 5 ปี ร้อยละ 90.50 เงินจากการออมเพิ่มของสมาชิกสามารถเลือกแผนการลงทุนได้อิสระจากเงินออมภาคบังคับของ กบข. ร้อยละ 89.50 และรัฐสมทบเพิ่มหากสมาชิกสะสมเกินอัตรากฎหมายกำหนดขั้นต่ำร้อยละ 88.25 อย่างไรก็ตามมีความต้องการและคาดหวัง 2 ประการ ที่สมาชิกเห็นด้วยค่อนข้างน้อยหรือต่ำกว่าร้อยละ 85 คือ กบข. รับประกันเงินต้นสำหรับเงินออมเพิ่มร้อยละ 80 และให้มีการแก้ไขกฎหมายให้มีการปรับเพิ่มอัตราสะสม โดยกำหนดให้สะสมเพิ่มเมื่อมีการขึ้นเงินเดือน ซึ่งเห็นด้วยน้อยที่สุดร้อยละ 65.75

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปปัญหาและจุดเสี่ยงที่จะทำให้สมาชิก กบข. ประสบกับปัญหาจำนวนเงินออมมีไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุและโอกาสที่จะทำให้มีการออมเพิ่ม ดังนี้

(1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิก กบข. บางส่วน มีแนวโน้มที่จะวางแผนการออมช้าเกินไป เพราะคิดว่ายังเหลือเวลาที่จะเกษียณอีกนาน โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คิดว่าปัจจุบันตนเองยังไม่ได้คิดวางแผนและวางแผนแล้วแต่ยังทำไม่ได้ตามแผนร้อยละ 79 ในขณะที่มีการวางแผนและทำได้ตามแผนที่วางไว้เพียงร้อยละ 21 รวมทั้งบางกรณีมีการวางแผนด้วยความมั่นใจมากเกินไปจนคิดว่ามีสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยวางแผนเพื่อการเกษียณ แต่มีความมั่นใจว่าคุณภาพชีวิตหลังเกษียณจะใกล้เคียงกับปัจจุบัน

(2) การประมาณค่าใช้จ่ายหลังเกษียณน้อยเกินไปโดยไม่ได้นำภาวะเงินเฟ้อหรืออายุขัยเข้ามาพิจารณา หรือเหตุการณ์อื่นๆ ที่ไม่คาดคิดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ไม่เคยเข้าใช้โปรแกรมการคำนวณเงินบำนาญที่คาดว่าจะได้รับภายหลังจากเกษียณอายุราชการของตนเอง รวมทั้งมีการประมาณอายุขัยเฉลี่ยน้อยเกินไป ซึ่งอาจทำให้สมาชิกกลุ่มนี้มีโอกาสที่เงินออมเพื่อการเกษียณจะหมดก่อนสิ้นอายุขัย และการออมเงินไว้น้อยเกินไป โดยมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนคิดว่าการออมร้อยละ 3 ต่อเดือนน่าจะเพียงพอแล้ว

(3) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ออมเพิ่มกับ กบข. ส่วนหนึ่งมาจากการไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมเพิ่มและอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มของสมาชิกทำให้ไม่ค่อยมั่นใจการบริหารเงินออมของ กบข. ทั้งที่อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยตั้งแต่จัดตั้งกองทุน กบข. อยู่ที่ร้อยละ 6.61 ซึ่งสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการในสังกัดได้มี

การเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดแต่อย่างใด

(4) ในปัจจุบันแผนการลงทุนของ กบข. มีอยู่ 5 แผนการลงทุน โดย กบข. เปิดให้สมาชิกเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเอง ซึ่งหนึ่งในแผนทางเลือกที่มีได้แก่ แผนสมดุลตามอายุที่มีการปรับสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์ที่เน้นผลตอบแทนให้ผันตามอายุของสมาชิก โดย กบข. จะนำเงิน 2 ส่วนพร้อมผลประโยชน์ คือ เงินสมทบและเงินสะสมไปลงทุนในแผนการลงทุนที่สมาชิกมีความประสงค์ ในขณะที่เงินลงทุนอีก 2 ส่วน คือเงินประเดิมและเงินชดเชยพร้อมผลประโยชน์จะยังคงต้องอยู่ในแผนการลงทุนหลัก โดยแผนการลงทุนหลักในปัจจุบันได้แก่ แผนการลงทุนที่มีการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความมั่นคงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 สำหรับสมาชิกที่ไม่ประสงค์จะเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเอง จะถูกกำหนดให้อยู่แผนหลักโดยอัตโนมัติ ซึ่งจากตัวเลขในปัจจุบัน สมาชิกเกือบทั้งหมดของ กบข. มีการลงทุนอยู่ในแผนหลัก (มากกว่าร้อยละ 98) ซึ่งเหตุผลที่สมาชิกไม่เลือกแผนการลงทุนด้วยตนเองสูงนั้น จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าเกิดได้จากหลายปัจจัย อาทิ การขาดความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมของสมาชิกที่ไม่ชอบการตัดสินใจ พฤติกรรมของสมาชิกที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการขาดการประชาสัมพันธ์ต่อเนื่องถึงสิทธิในการเลือกแผนลงทุนทางเลือกต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างรับรู้น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนประเภทแผนผสมหุ้นทวี แผนตราสารหนี้ แผนตลาดเงิน และแผนสมดุลตามอายุ ทั้งที่ กบข. ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกได้เลือกแผนลงทุนด้วยตนเองตั้งแต่ปี 2553 และทางเลือกแผนสมดุลตามอายุตั้งแต่ปี 2556 แล้ว ซึ่งเป็นการสละโอกาสในการที่จะเพิ่มอัตราผลตอบแทนของเงินออมให้สูงขึ้นโดยการเลือกแผนการลงทุนที่เหมาะสมกับตนเองภายใต้ความเสี่ยงที่รับได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 – 2560 พบว่าแผนสมดุลตามอายุ EQ65 จะมีอัตราเฉลี่ยสูงสุดคือร้อยละ 7.74 รองลงมา ได้แก่ แผนผสมหุ้นทวี (EQ35) เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.13 และแผนหลักเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.90

(5) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการทหารและข้าราชการตำรวจให้ข้อมูลว่าตนเองไม่มีความรู้เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุ และต้องการได้รับการอบรมในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้น เพราะที่ผ่านมาไม่เคยเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาเรื่องการวางแผนการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุจากหน่วยงานทั้งภาครัฐหรือเอกชนเลย ซึ่งผลการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทยเรื่องการวัดระดับทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อการเกษียณ ได้สะท้อนถึงว่าการพัฒนาความรู้และทักษะทางการเงินของประชาชนจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการออมเพื่อการเกษียณมากขึ้น และผลการศึกษา ยังระบุว่าถึงแม้ในปัจจุบันจะมีหลายหน่วยงานคอยให้ความรู้และเผยแพร่ทักษะทางการเงิน แต่ในความเป็นจริงประชาชนทั้งผู้ที่ไม่ออม ผู้ที่ออมแต่ไม่ได้ออมเพื่อการเกษียณ และผู้ออมเพื่อการเกษียณอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มนั้น มีความต้องการในด้านทักษะทางการเงินและความรู้ที่แตกต่างกันออกไป การให้ความรู้แบบกว้างๆ หรือเพียงด้านเดียว อาจทำให้ไม่เกิดประสิทธิผลตามที่คาดหวัง การให้ความรู้ควรจะให้ด้านที่ขาดและจำเป็นสำหรับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

(6) การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์งานบริการสมาชิกของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.50 รับรู้การให้บริการสมาชิกบนหน้าเว็บไซต์หลักของ กบข. www.gpf.or.th และประมาณร้อยละ 40 รับรู้การให้บริการผ่านระบบ GPF Web Services

ของ กบข. กับการรับรู้การใช้บริการระบบ GPF Mobile Application และยังมีบริการอีกมากที่สมาชิกรับรู้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นการพัฒนาระบบการให้บริการสมาชิกของ กบข. ที่ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาเว็บไซต์แบบเฉพาะรายบุคคล (My GPF: My Web My Way) ที่สมาชิกสามารถเรียกดูข้อมูลส่วนบุคคล ยอดเงินในบัญชี ใช้บริการต่างๆ ของ กบข. ตลอดจนสอบถามข้อมูลได้โดยตรง รวมถึงการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการให้บริการสมาชิก ผ่าน GPF Mobile Application ใช้บริการ e-Statement และใช้บริการผ่านตู้บริการอเนกประสงค์ภาครัฐ (Smart Kiosk) ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เป็นวิธีการที่ดีแต่ต้องประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกรับรู้อย่างทั่วถึง

(7) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักหรือใส่ใจเกี่ยวกับจำนวนเงินที่ต้องเตรียมไว้ใช้ภายหลังเกษียณอายุ โดยเห็นได้จากการไม่สนใจตรวจสอบยอดเงินออมที่ได้สะสมไว้กับ กบข. เช่น บางส่วนเคยดูข้อมูลแต่จำตัวเลขไม่ได้ หรือบางส่วนให้ข้อมูลว่าไม่ทราบและไม่เคยดู หรือเคยดูแต่ไม่เข้าใจตัวเลขในใบแจ้งยอด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สะท้อนถึงการขาดการรับรู้ข้อมูลอย่างเพียงพอของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เกิดความตระหนักและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

(8) กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเพิ่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกออมเพิ่มกับ กบข. เนื่องจากต้องการนำยอดเงินสะสมไปปรับสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี รองลงมาได้แก่ออมเพิ่มตามคำแนะนำของหัวหน้า/เพื่อนร่วมงาน และได้รับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มสูงกว่าการออมรูปแบบอื่น ซึ่งการที่รัฐบาลส่งเสริมการออมระยะยาวของประชาชนวัยทำงานโดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นเครื่องมือ เพื่อสร้างลักษณะนิสัยการออมให้แก่ประชาชน และให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณภาพชีวิตวัยเกษียณที่ดี นับเป็นนโยบายภาครัฐที่ดีและเป็นสิ่งที่จูงใจให้คนออมเพิ่มได้ แต่การให้ข้อมูลผลตอบแทนของการออมในแต่ละปี ยังไม่ละเอียดเพียงพอ เนื่องจาก กบข. จะเปิดเผยเป็นอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยเท่านั้นทั้งที่อัตราผลตอบแทนในแต่ละแผนการลงทุนจะแตกต่างกันค่อนข้างมาก

(9) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแก้ไขร่าง พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2561 ซึ่งกรมบัญชีกลางได้ยกร่างแก้ไขในหลายประเด็น คือ (1) การให้ผู้ที่เคยเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพอื่นๆ สามารถโอนเงินจากกองทุนดังกล่าวให้ กบข. บริหารต่อได้ (2) เปิดทางให้ กบข. สามารถจัดตั้งบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนจำกัดได้ (3) ปรับเพดานการส่งเงินสะสมเข้ากองทุนจากร้อยละ 15 ของเงินเดือนเพิ่มเป็นร้อยละ 30 เพื่อให้สมาชิกสะสมเงินเอาไว้ใช้ในระยะเวลาเพิ่มขึ้น (4) ให้ข้าราชการบางประเภทที่กฎหมายบัญญัติให้เกษียณอายุราชการ ภายหลังจากอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ เช่น ข้าราชการตุลาการ หรือข้าราชการอัยการ เป็นเหตุให้ข้าราชการบางประเภทได้รับเงินจาก กบข. ล้ำกว่าหน่วยงานอื่น สามารถขอรับเงินสะสมและเงินสมทบพร้อมทั้งผลประโยชน์ของเงินดังกล่าวได้ (5) ให้สมาชิกที่สิ้นสุดสมาชิกภาพแล้ว แต่เลือกที่จะยังไม่ขอรับเงินสะสม เงินสมทบ เงินประเดิม เงินชดเชย และผลประโยชน์ตอบแทนของเงินดังกล่าวคืน หรือเลือกทยอยรับเงินคืน โดยให้ กบข. บริหารเงินดังกล่าวต่อไปได้ สามารถปรับเปลี่ยนแผนการลงทุนสำหรับเงินดังกล่าว และ (6) ปรับปรุงแก้ไขการบริหารเงินของ กบข. บางประเด็น คือ (1) ขยายขอบเขตการนำเงินสำรองและเงินกองกลางของกองทุนฯ ไปลงทุนได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น (2) ให้สมาชิกเลือกแผนการลงทุนสำหรับ เงินประเดิม เงินชดเชย และผลประโยชน์ตอบแทนของเงินดังกล่าว และ (3) กำหนดให้ในกรณีที่สมาชิกไม่ได้เลือกแผนการลงทุนใดให้ถือว่าสมาชิกยินยอมให้กองทุนจัดแผนการลงทุนที่กำหนดให้ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยง

เหมาะสมกับช่วงอายุของสมาชิก ทั้งนี้ เพื่อต้องการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารงานของกองทุน กบข. ซึ่งการแก้ไขร่าง พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ในครั้งนี้ เพื่อต้องการเพิ่มสิทธิให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการเงินของตนเองที่อยู่ในความดูแลของ กบข. ให้มากขึ้น พร้อมทั้งการปรับปรุงแก้ไขอำนาจในการบริหารของ กบข. ให้ทันสมัย มีความคล่องตัว เพิ่มโอกาสในการลงทุน และสอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (กรมบัญชีกลาง, ออนไลน์. 2561)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่องการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) สามารถกระทำได้ โดยการที่ข้าราชการต้องมีการวางแผนทางการเงินในระยะยาวโดยการออมหรือลงทุนเพิ่ม ซึ่งจากการที่ปัจจุบันทุกคนที่บรรจุเข้ารับราชการต้องเข้าเป็นสมาชิก กบข. โดยอัตโนมัติ ดังนั้น การออมเพิ่มกับ กบข. ก็จะเป็นแนวทางที่ดี โดยมีข้อมูลสนับสนุนคือ หน่วยงานต้นสังกัดจะหักเงินเดือนเข้ากองทุน โดยที่สมาชิกไม่ต้องยุ่งยากในการดำเนินการทั้งยังเป็นสร้างวินัยให้กับตนเอง เงินที่ออมเพิ่มทั้งหมดสามารถนำไปหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ทั้งจำนวน นอกจากนั้น กบข. เป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือ โดยมีคณะกรรมการมาจากหัวหน้าส่วนราชการด้านเศรษฐกิจ การเงินและบุคลากร และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถรวมทั้งมีตัวแทนสมาชิกเป็นผู้กำกับดูแลและให้นโยบาย และมีคณะกรรมการแต่ละด้านในการพิจารณาให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ การมีอัตราผลตอบแทนจากการออมที่ดีหากเลือกแผนการลงทุนที่เหมาะสม และมีการตรวจสอบโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการวางแผนการออมระยะยาวโดยการออมเพิ่มกับ กบข. เพื่อมีระดับเงินออมที่จะทำให้มีคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณอายุราชการอย่างมีความสุขสบายและมั่นคง รวมทั้งยังเป็นแนวทางที่จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการดูแลสมาชิก กบข. ภายหลังการเกษียณอายุได้ และทำให้ระดับเงินออมของประเทศเพิ่มสูงขึ้น อันเป็นการสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของ กบข.

1.1 ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เบื้องต้นกับสมาชิก กบข. ให้มากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาการออมเพื่อการเกษียณที่เหมาะสม มูลค่าที่แท้จริงของเงินในอนาคตหรือจำนวนเงินที่คาดว่าจะได้รับภายหลังเกษียณอายุเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราเงินเฟ้อ อัตราเงินออมที่เพียงพอต่อการยังชีพขั้นต่ำและที่จะอยู่ได้อย่างสบายและมั่นคง และแนวโน้มการมีอายุขัยที่ยืนยาวของประชากรคนไทย ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจให้สมาชิกเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการออมเงินไว้ใช้เมื่อเกษียณอายุ รวมถึงกระตุ้นให้สมาชิก กบข. ศึกษาแผนการลงทุนและเลือกแผนการลงทุนให้มีระดับความเสี่ยงและผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพราะเมื่อ กบข. ได้กำหนดให้สมาชิกสามารถเลือกแผนการลงทุนได้ ความรู้และทักษะทางการเงินของสมาชิกจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้สมาชิกสามารถเลือกแผนการลงทุนได้อย่างเหมาะสมกับสถานะและเป้าหมายทางการเงินของตนเอง หากสมาชิกไม่มีความเข้าใจในการลงทุน หรือสมาชิกมีการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนการลงทุนที่ล่าช้าเมื่อสภาวะการณ์ของตนเปลี่ยนไป ก็จะไม่สามารถตัดสินใจให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองได้ ดังนั้นหากให้ความรู้ในด้านที่จำเป็นและขาดแคลนสำหรับสมาชิกในแต่

ละกลุ่มอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและการยอมรับความเสี่ยงของสมาชิกได้ ก็จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเพิ่มเงินออมเพื่อการเกษียณได้

1.2 การสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงสมาชิกอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ ต่อเนื่องและทันทั่วทั้งที่สามารถเข้าถึงสมาชิกได้ครอบคลุมทุกประเภทสมาชิกและในทุกพื้นที่ เช่น การสรุปข้อมูลข่าวสารที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก รวมถึงข้อมูลวารสาร กบข. ประจำรายเดือน (GPF Journal) ข้อมูลรายงานประจำปี และข้อมูลสรุปผลการประชุมใหญ่ผู้แทนสมาชิกประจำปี โดยส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดหรือระบบสื่อสารเป็นรายบุคคลที่ กบข. กำลังพัฒนาอยู่เป็นประจำทุกเดือน หรือไตรมาสหรือทุกปี ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลการบริหารจัดการกองทุนของ กบข. ในทุกด้าน รวมถึงการรับรู้ถึงอัตราผลตอบแทนของการลงทุน ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นและเพิ่มโอกาสให้สมาชิกมีความต้องการการออมเพิ่มกับ กบข. ได้

1.3 ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นในการให้สมาชิกเข้าใช้โปรแกรมประมาณการความเพียงพอของเงินใช้หลังเกษียณ โปรแกรมประมาณการออมเพิ่ม โปรแกรมประมาณการออมต่อและเกมลงทุน ที่ทำให้สมาชิกได้รับทราบสถานะการเงินที่แท้จริงและเข้าใจความสำคัญของการวางแผนการเงินและบริหารเงินลงทุนให้ได้รับผลตอบแทนตามเป้าหมายที่วางไว้ และลงมือบริหารจัดการเงินลงทุนอย่างมีเป้าหมายเพื่อให้มีเงินออมเพียงพอสำหรับใช้ในวัยเกษียณ

1.4 ส่งเสริมให้สมาชิก กบข. ส่งเงินสะสมสูงกว่าอัตราขั้นต่ำที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 3 ของเงินเดือน ซึ่งอนาคตอันใกล้จะสามารถส่งเพิ่มขึ้นได้จนถึงร้อยละ 30 ของเงินเดือน กบข. จึงควรใช้โอกาสนี้ในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม โดยควรมีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมและหรือทางเลือกแก่สมาชิกมากขึ้น เช่น

1.4.1 แจกข้อมูลอัตราผลตอบแทนที่ได้รับย้อนหลังอย่างน้อย 5 ปี โดยแจกแจงอัตราผลตอบแทนตามแต่ละแผนการลงทุน

1.4.2 เปิดโอกาสให้สมาชิกที่มีการออมเพิ่มสามารถเลือกแผนการลงทุนได้อิสระจากเงินออมภาคบังคับของ กบข. โดยไม่มีข้อจำกัด

1.4.3 จัดทำตัวแบบ (Model) เกี่ยวกับการออมเพิ่ม โดยกำหนดในลักษณะเมื่อเริ่มเข้ารับราชการควรออมเพิ่มในอัตรการออมเพิ่มขึ้นเท่าใด แล้วทยอยปรับเพิ่มขึ้นให้ถึงเป้าหมายตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้ได้เงินหลังเกษียณที่เพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในแต่ละระดับที่ต้องการ

1.5 ส่งเสริมและผลักดันให้มีการสร้างพันธมิตรวิทยากรให้ครอบคลุมทุกประเภทสมาชิกและมีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากผู้ที่เป็พันธมิตรวิทยากรจะได้ผ่านการอบรมจาก กบข. จนมีความเข้าใจเรื่อง กบข. และสามารถถ่ายทอดข้อมูลให้กับสมาชิก กบข. ได้รับทราบอย่างถูกต้องสามารถจัดอบรมให้กับสมาชิกโดยการบรรยายเดี่ยว หรือบรรยายร่วมกับ กบข. รวมทั้งสามารถแทรกเนื้อหา กบข. หรือผูกหลักสูตรกับหน่วยงานได้ ทั้งนี้เพื่อให้พันธมิตรวิทยากรเป็นตัวแทนของ กบข. ในการให้ความรู้แก่ สมาชิก กบข. ต้นสังกัดได้

1.6 พิจารณานำผลการวิจัยในรายละเอียดไปดำเนินการต่อยอดเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและ กบข. เช่น กรณีผลการวิเคราะห์ด้านความต้องการและคาดหวังของสมาชิก กรณีที่สมาชิกไม่ออมเพิ่มกับ กบข. แต่นำไปลงทุนรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าซึ่งเป็นไปตามนั้นจริง

หรือไม่ หากไม่จริงก็เป็นโอกาสที่ กบข. จะมีสมาชิกมาออมเพิ่ม กรณีสมาชิกมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ระดับมากแต่ในอัตราที่ไม่สูงนัก ซึ่งหาก กบข. สามารถทำให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นมากขึ้นก็จะมีผลต่อการออมเพิ่ม และกรณีสมาชิกเมื่อทราบผลการวิจัยที่ออกมาที่กฎหมายกำหนดร้อยละ 3 ยังไม่เพียงพอก็ทำให้จะมีการออมเพิ่มแน่นอนและไม่แน่ใจถึงร้อยละ 55 ซึ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลที่ กบข. ควรดำเนินการต่อยอดต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐที่ควรสนับสนุน

2.1 การสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกสมัครใจเพิ่มอัตราสะสมเงินออมเพิ่ม เพื่อตนเองหรือครอบครัว โดยการใช้นโยบายจูงใจในการออมเพิ่มจากภาครัฐ เช่น การสมทบเพิ่มขึ้นให้กับสมาชิกที่มีการออมเพิ่ม รวมถึงการคงไว้ซึ่งนโยบายการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับสมาชิกที่ออมเพิ่ม หรืออาจให้มีการลดหย่อนภาษีในอัตราที่สูงขึ้นได้

2.2 การจัดทำแผนการส่งเสริมความรู้ทางการเงินแห่งชาติ (วาระแห่งชาติ) โดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ทางการเงิน เพื่อให้คนไทยมีการตระหนักรู้และเห็นถึงความสำคัญของการบริหารการเงินส่วนบุคคล และมีวินัยทางการเงิน สามารถวางแผนและบริหารจัดการการเงินของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงินผ่านการฝึกอบรมและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนาสื่อและสาระความรู้ทางการเงินให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

2.3 ให้มีการขยายอายุเกษียณราชการเพื่อให้มีระยะเวลาการออมเงินเพื่อการเกษียณมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนายกรัฐมนตรีน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำขึ้น เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 โดยในแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประเด็นปฏิรูปที่ 2 กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ข้อ 3 การเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน กิจกรรมที่ ๑ ขยายอายุเกษียณราชการ จาก 60 ปี เป็น 63 ปี (โดยใช้เวลา 6 ปี คือ 2 ปี ขยาย 1 ปี) โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ดำเนินการดังนี้ 1. ศึกษาความเหมาะสมของตำแหน่งที่จะมีการขยายอายุเกษียณ และ 2. แก้ไขพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญให้ขยายอายุเกษียณราชการ ของกลุ่มเป้าหมายดังนี้ ประเภทข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เกษียณอายุที่ 63 ปี ใน ปี 2567 ทั้งนี้เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายเวลาการทำงาน โดยไม่ครอบคลุมหน่วยงานที่ต้องใช้ศักยภาพทางร่างกาย (ราชกิจจานุเบกษา, ออนไลน์ : 2561: การปฏิรูปประเทศด้านสังคม หน้า 34)

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของส่วนราชการต่างๆ

เห็นควรให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ กบข. และการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังเกษียณให้ข้าราชการไทย เป็นหัวข้อหนึ่งในการฝึกอบรมข้าราชการใหม่ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการวางแผนชีวิตด้านการเงินตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งจะช่วยให้มีความมั่นคงทางการเงินภายหลังเกษียณ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยชิ้นนี้เน้นการศึกษาการสร้าง ความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ของประเภทข้าราชการที่เป็นสมาชิก

กบข. จำนวน 4 ประเภท เท่านั้น จึงควรทำการศึกษาข้าราชการกลุ่มอื่นๆ ที่เป็นสมาชิก กบข. เช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานมหาวิทยาลัย และข้าราชการตุลาการ เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลการจัดการวางแผนการเงินเพื่อเตรียมตัวเกษียณของสมาชิก กบข. ที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับสมาชิกในกลุ่มอาชีพอื่นและประชาชนทั่วไปมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านการสุ่มตัวอย่างที่มีเวลาน้อยเกินไปทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการที่บรรจุหรือทำงานที่กรุงเทพมหานคร และข้อมูลที่ได้ เช่น อายุ आयงาน และอัตราเงินเดือน บางกลุ่มมีน้อยเกินไปหรือมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถสรุปผลในภาพรวมได้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร ประกอบกับผู้ตอบแบบสอบถามบางคนตอบแบบสอบถามไม่ครบทำให้ข้อมูลบางอย่างขาดหายไปอาจมีผลให้ผลของงานวิจัยคลาดเคลื่อนไปบ้าง

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของลักษณะผลตอบแทนและความเสี่ยงของการออมในแต่ละรูปแบบ เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาเลือกรูปแบบการออมที่เหมาะสมโดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการบางประเภทที่มีระดับการออมน้อยและยังนิยมออมในรูปของเงินสดและเงินฝากสถาบันการเงิน หากมีการส่งเสริมการออมมากขึ้นย่อมมีช่องทางการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่มากขึ้นอันจะส่งผลทำให้ข้าราชการกลุ่มดังกล่าวบรรลุเป้าหมายในการมีเงินออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังการเกษียณได้อย่างเพียงพอ

บรรณานุกรม

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรกฎ ธรรมหงส์. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการดูแลกิจการที่ดีและความเชื่อมั่นที่มีต่อธนาคารออมสินที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารออมสินในอนาคตของลูกค้าและไม่ใช่ลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/1898/1/krorakod_tham.pdf, 2559.

กัญญารัตน์ วงษ์ชมพู และอนงค์นุช เทียนทอง. ศึกษาพฤติกรรมและรูปแบบการออมของพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการในจังหวัดอุดรธานีเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและรูปแบบการออมและปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมของพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการในจังหวัดอุดรธานี. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Economic2555/KANYARAT%20%20WONGCHOMPOO/02_abs.pdf, 2554.

กรมบัญชีกลาง. “กรม. เห็นชอบร่าง พ.ร.บ. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/11753>, 2561.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. การทบทวนอัตราสะสม/สมทบ ของสมาชิก กบข. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.gpf.or.th/download/report_seminar58.pdf, 2558.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “การออมเพื่อการเกษียณ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/about/pension-type.asp>, 2560.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. อัตราเพิ่มและแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.gpf.or.th/download/meeting_28_3.pdf, 2558.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “สถิติสมาชิก กบข.” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.gpf.or.th/thai2013/member/index.asp>, 2560.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “การลงทุน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/invest/index.asp>, 2560.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเงินของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๓. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.gpf.or.th/cgi-bin/CMS/Law/law_f_63.pdf, 2560.

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “เกี่ยวกับสมาชิก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/member/choice-mic.asp>, 2560.

- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “ข้อกำหนดขอบเขตของงาน (Term Of Reference : TOR) การจ้างวิจัยความผูกพันของสมาชิกประจำปี 2560”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.gpf.or.th/cgi-bin/CMS/auction/auction_t_1133.doc., 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “ข้อมูลสิทธิประโยชน์ที่สมาชิก กบข. จะได้รับ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/member/xmember-refund.asp.,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “ข่าวประชาสัมพันธ์ : กบข. เผยผลการดำเนินงานปี 2560”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/news/index.asp?newsid=533,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “คู่มือพันธมิตรตัวแทน กบข. ประจำปี 2559” ของ กบข. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/member/Portalofficer.asp,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “โครงสร้างองค์การของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.gpf.or.th/thai2013/about/organizational.asp,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “ประวัติกองทุน กบข.”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/about/result.asp,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “ผลการดำเนินการ : รายงานประจำปี”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/about/result.asp,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “มูลค่ากองทุนส่วนสมาชิก (มูลค่าต่อหน่วย) เริ่มตั้งแต่ตั้งกองทุนถึงปี 2560”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/member/value.asp,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “สรุปภาพรวมการบริหารกองทุนประจำปี 2559”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.gpf.or.th/download/meeting_28_1.pdf, 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “สถิติสมาชิก ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/thai2013/member/index.asp.,> 2560.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. “สรุปผลการประชุมใหญ่ผู้แทนสมาชิก ประจำปี 2560.”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gpf.or.th/download/SummaryReport2560.pdf,> 2560.
- กองทุนประกันสังคม. “ประวัติสำนักงานประกันสังคม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.sso.go.th,> 2561.
- กานดา ศิริพานิช และนางสุวรรณมา อภัยบัณฑิตกุล. “สภากรรมการออมภาคครัวเรือนของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.fpo.go.th/,> 2560.

- ขวัญชนก อนิทะกุล. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://elibrary.oncb.go.th>, 2560.
- คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, สำนักงาน. “การสร้างความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณให้คนไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.sec.or.th/>, 2557.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “การศึกษาหนี้สินและพฤติกรรมการออม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nesdb.go.th/article_attach/Final_Saving.pdf, 2551.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://social.nesdb.go.th/social/Portals/0/Documents/e-book.pdf>, 2556.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “กองทุนเพื่อการสร้างหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2545 – 2559”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=844&template=2R1C&yeartype=M&subcatid=47, 2559.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “รายงานกองทุนเพื่อการสร้างหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2545 – 2558”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.m-society.go.th/article_attach/18014/20115.pdf, 2561
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ศึกษาวิเคราะห์ระดับสินทรัพย์การออมขั้นต่ำที่ผู้เกษียณอายุพึงมีสำหรับการประกันคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน(วัยสูงอายุ).(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_1497341573867.pdf, 2559.
- ณัฐภัทร ถวัลย์โพธิ และคณะ. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุของไทยและต่างประเทศ เพื่อปรับปรุงกฎหมายไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaitgri.org/images/document/Research_tgri/TGRI55028.pdf, 2555.
- ทัศนีย์ ไตรอรุณ. “ผลการวิจัยสมาชิกของ กบข”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.prd.go.th/download/article/article_201430905145836.pdf, 2559.
- ทัศนีย์ ไตรอรุณ. “การประกันสังคมในประเทศไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.prd.go.th/download/article/article_20140224135856.pdf, 2561.
- ธนพร กุมภีรักษ์. การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากข่าวสารการลงทุนการเงินของผู้ลงทุนประเภทบุคคลในยุทธศาสตร์สนเทศการสื่อสาร. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://gscm.nida.ac.th/public-action/Proceeding/2558/4-7.pdf>, 2558.

- ธนาคารกรุงเทพ. “ความแตกต่างระหว่างเงินออมกับเงินลงทุน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkokbank.com/BangkokBankThai/Documents/Site%20Documents/Mutual%20Funds/Article1.pdf>, 2560.
- ธิดารัตน์ อติชาตินันท์ และแพรวพรรณ มังคลา. การวางแผนการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.info.ms.su.ac.th/sums02/PDF01/2554/GB/2.pdf>, 2554.
- ธีรภัทร เจริญสุข. “บทความ : รู้จัก กองทุน กบข. การลงทุนที่ดีที่สุดของข้าราชการ กับชมทรัพย์ 8 แสนล้านบาท”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.gmlive.com/retire-government-fund-for-life>, 2561.
- นโยบายการออมและการลงทุน, สำนัก. “ทฤษฎีการบริโภคและการออม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.fpo.go.th/S-I/ECO_New.php?Language=Thai, 2560.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. ฟังก์ชันการบริโภคของประเทศไทย : บนสมมติฐานรายได้ถาวรของ มิลตัน ฟรีดแมน วิเคราะห์จากตัวเลขแบบตัดขวาง ปี 2541. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.utcc.ac.th/public_content/files/001/P285_1.pdf, 2560.
- บุญรุ่ง จันทรินาค. “การออม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.sites.google.com/, 2560.
- บุญเลิศ จิตรมณีโรจน์ และวีระชาติ กิเลนทอง. การเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มแรงงานในระบบ ช่วงอายุ 25 – 39 ปี. สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบายมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.set.or.th/setresearch/files/microstructure/forum20140929_1.pdf, 2557.
- ปณต พรหมณัพนธ์. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://search.lib.cmu.ac.th/search/?searchtype=&searcharg=b1320250>, 2546.
- ปยศ สมนัติวัฒนา. เรื่องแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://bsris.swu.ac.th/thesis/48299060003RB904f.pdf>, 2554.
- “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422, 2560.
- พรอนงค์ บุขราตระกูล และทีมงาน. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเพียงพอของรายได้จากการออมและลงทุนเพื่อเกษียณอายุ : กรณีศึกษาสำหรับสมาชิก กบข. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.sec.or.th/TH/Documents/SEC_WPF/sec_wpf_01_research.pdf, 2560.
- พิริยา บุญประเทืองรัตนะ. ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการออมที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมของลูกค้านักธนาคารกรุงเทพ สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.northern.ac.th/north_research/p/document/File_14926578900.doc, 2560.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. คู่มือการออม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://bkkthon.ac.th/>, 2560.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://kpi.ac.th/kpi.ac.th/media/pdf/M8_414.pdf, 2560.

ราชกิจจานุเบกษา. “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/024_5/1.PDF, 2561.

เลขาธิการวุฒิสภา, สำนักงาน. “การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://library.senate.go.th/document/Ext9026/9026235_0002.PDF, 2557.

วันชัย แก้วสุมาลี. ความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงาน ของบุคคลทำงานวัยผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Dev_Psy/Wanchai_K.pdf, 2552.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://fliphtml5.com/yuhk/cjbg>, 2560.

วีระชาติ กิเลนทอง และคณะ. การเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของกลุ่มแรงงานในระบบ ช่วงอายุ 40 – 60 ปี. สถาบันวิจัยเพื่อการประเมินและออกแบบนโยบายมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.set.or.th/setresearch/research/files_research_paper/2012.05_CMRI_Research_ExecSum.pdf, 2555.

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง และพิทักษ์ ศิริวงศ์. เรื่องการเตรียมตัวเกษียณอายุราชการของผู้บริหาร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/view/65723>, 2559.

ศุภนันท์ รมประเสริฐ. เรื่องวัยสูงอายุกับความพร้อมในการรับมือของรัฐบาลไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.tcithaijo.org/index.php/econswu/article/download/75131/60562>, 2557.

ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อการเกษียณ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.bot.or.th/Thai/Segmentation/Student/setthata/DocLib_Settha_Paper_2558/FI_Doc_Prize1_2558.pdf, 2558.

- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย. “การวางแผนเกษียณ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.1213.or.th/th/moneymgt/retire/Pages/retire.aspx>, 2560.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, มูลนิธิ. “สถานการณ์การสูงวัยของประชากรไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dop.go.th/th/know/2/67>, 2558.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. การบูรณาการระบบบำนาญแห่งชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://thaipublica.org/>, 2558.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. “รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/elderlyworkFullReport57-1.pdf>, 2557.
- สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องพฤติกรรมความเป็นหนี้ของครัวเรือน พ.ศ. 2554. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://web.nso.go.th/en/pub/e_book/8key%20Indicators%20for%20asean%202012/files/assets/common/downloads/i.pdf, 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. กองทุนประกันสังคม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaipvd.com/content_th.php?content_id=00038, 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “การขยายอายุเกษียณราชการกับระบบราชการไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2559/may2559-3.pdf, 2559.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. “กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article14.htm>, 2546.
- สำนักนโยบายการออมและการลงทุน, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. “ระบบบำเหน็จบำนาญของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article146.pdf>, 2560.
- สิริวิภา พันธุ์รุ่งลักษณะ. การศึกษาเรื่องการเปิดรับ ทักษะคนดี และความต้องการของนักลงทุนในเขตกรุงเทพมหานครต่อข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=1082543000124/>, 2543.
- สุदारัตน์ สุตสมบุญ. “สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <file:///C:/Users/Admin/Desktop/83475-Article%20Text-202377-1-10-20140419.pdf>.2557.

- สุภมาส อังศุโชติ. แนวทางและมาตรการส่งเสริมการออมของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. : กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/54691>, 2558.
- หนังสือพิมพ์คมชัดลึกออนไลน์ (28 มิ.ย. 2560). “ขยายเงินชราภาพ 55 ปีเป็น 60 ปี ใครได้ : ใครเสีย” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.komchadluek.net/news/scoop/284924>, 2560.
- หนังสือพิมพ์คมชัดลึกออนไลน์. (17 ม.ค. 2561) “บทความ : ว้าว!! 5.8 หมื่นล้าน ผลตอบแทนกองทุนประกันสังคมปี 60”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.komchadluek.net/news/regional/309711>, 2561.
- อภิรดี เฉยรอด. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://dmsc2.dmsc.moph.go.th/webroot/secretary/news_prakas_A3.pdf, 2558.
- อรภัทร รังสีวงศ์. การศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกต่อ กบข. ศึกษากรณีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อประชาสัมพันธ์ กบข. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1841:2010-06-30-09-52-08&catid=123:-11&Itemid=32, 2552
- อาภาพร เอกวัฒนกิจ. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.researchgate.net/publication/27809471_karpeidrakhawsar_khwamru_laeathasnkhtikhngkharachkarthiykeiywkabkarlngthunkhxnghunbahencbanaykharachkar_kbkh, 2544.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามโครงการวิจัยส่วนบุคคล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เรื่อง “การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลัง การเกษียณให้ข้าราชการไทยผ่านกองทุนบำเหน็จ บำนาญข้าราชการ (กบข.)” (Establishment of financial security after retirement for Thai government through the Government Pension Fund (GPF).)	แบบสอบถามชุดที่..... วันที่..... ประเภทข้าราชการ สมาชิก กบข. ☐ ทหาร ☐ ตำรวจ ☐ พลเรือน ☐ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
คำชี้แจง 1 แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60 วิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเรื่องการสร้างความมั่นคงทางการเงิน ภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทย โดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) โดย ศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในการบริหารงานของ กบข. พฤติกรรม ทัศนคติ และ ความคาดหวังของสมาชิก กบข. ด้านการวางแผนเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ชีวิตภายหลัง การเกษียณอายุราชการ รวมถึงการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่สมาชิก 2. โปรดตอบคำถามทุกข้อที่เกี่ยวข้องตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ของสมาชิก 3. ข้อมูลที่ได้จะเป็นความลับ ไม่อ้างอิงถึงผู้ตอบแบบสอบถามรายบุคคล ซึ่งจะนำไปใช้ ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น	
องค์ประกอบของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน (รวม 10 หน้า) ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออมของสมาชิก กบข. และความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจต่อการบริการจัดการของกองทุน กบข. ด้านงานบริการสมาชิก กบข. ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพิ่มกับ กบข. ส่วนที่ 5 ความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้าง ความมั่นคงภายหลังการเกษียณ	

นียมศัพท์

กบข.	หมายถึง	กองทุนที่จัดตั้งขึ้นตาม พรบ. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญให้แก่ข้าราชการเมื่อออกจากราชการ ส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก และจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่ สมาชิก
การออม	หมายถึง	การแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ในอนาคต เพื่อเวลาฉุกเฉิน เพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้หรืออยากทำ การออมส่วนใหญ่มีอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้รับผลตอบแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากออมทรัพย์ การฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นเงินสะสมที่สมาชิก กบข. ถูกหักจากเงินเดือนเข้ากองทุน กบข.
การออมเพิ่ม	หมายถึง	การให้สิทธิแก่สมาชิก กบข. ในการส่งเงินสะสมเข้ากองทุนเกินกว่าอัตราร้อยละ 3 ที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือนสมาชิกผู้นั้น (การออมตามกฎหมาย กบข. ร้อยละ 3 การออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12)
การลงทุน	หมายถึง	การนำเงินที่เก็บสะสมไปสร้างผลตอบแทนที่สูงกว่าการออมปัจจุบันให้ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนนั้นในอนาคต ซึ่งเราจะต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นในการนี้ถือว่าการลงทุนและการออมเพิ่มกับ กบข. ก็ถือเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหน้าข้อความที่ท่านต้องการและเติมข้อมูลในช่องว่าง

1. เพศ

1	ชาย	2	หญิง

2. อายุ

1	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี	2	มากกว่า 25 ปี - 35 ปี
3	มากกว่า 35 ปี - 45 ปี	4	มากกว่า 45 ปี - 55 ปี
5	มากกว่า 55 ปี		

3. ระดับการศึกษา

1	ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	ปริญญาตรี
3	ปริญญาโท	4	สูงกว่าปริญญาโท

4. สถานภาพ

1	โสด	2	สมรส/อยู่ด้วยกันแต่ไม่ได้แต่งงาน
3	แยกกันอยู่	4	หม้าย/หย่าร้าง

5. อายุการทำงาน

1	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	2	มากกว่า 5 ปี - 10 ปี
3	มากกว่า 10 ปี - 20 ปี	4	มากกว่า 20 ปี

6. รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือน (เงินเดือนรวมรายได้อื่นๆ)

1	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25,000 บาท	2	25,001 - 35,000 บาท
3	35,001 - 45,000 บาท	4	46,001 - 60,000 บาท
5	มากกว่า 60,000 บาท		

7. ปัจจุบันในแต่ละเดือนท่านมีรายได้และรายจ่าย อย่างไร

1	มีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย		
2	มีรายได้พอกับค่าใช้จ่ายแต่ไม่เหลือพอที่จะออมเพิ่ม		
3	มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย		
	3.1	ไม่มีการออมเพิ่มใดๆ นอกจากสหกรณ์ของหน่วยงาน	
	3.2	ไม่มีการออมเพิ่มใดๆ	
	3.3	มีการออมเพิ่มบ้างโดยฝากสหกรณ์และธนาคาร	
	3.4	มีการออมเพิ่มบ้างโดยฝากสหกรณ์ ธนาคาร และ กองทุน กบข.	
	3.5	มีการออมตามข้อ 3.4 และมีการลงทุนบางส่วน	
	3.6	อื่นๆ โปรดระบุ.....	

8. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินหรือไม่

1	ไม่มี	2	มี

9. ท่านเคยเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการออมหรือการวางแผนการออมที่หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนจัดขึ้น

1	ไม่เคย	2	เคยเข้าร่วมสัมมนากับ.....จำนวน.....ครั้ง

10. ท่านมีความต้องการเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการออมหรือการวางแผนการออมที่หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนจัดขึ้น

1	ไม่ต้องการ เนื่องจาก.....		
2	ต้องการ		

11. ท่านมีลักษณะการออมเงินตามข้อใด

1	ออมเป็นประจำทุกเดือน	2	ออมทันทีเมื่อมีรายได้

3	ออมเมื่อมีเงินเหลือ	4	แล้วแต่โอกาสระบุนไม่ได้
5	อื่นๆ โปรดระบุ		

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออมของสมาชิก กบข.

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหน้าข้อความที่ท่านต้องการและเติมข้อมูลในช่องว่าง

A. สภาพการณ์ด้านการออมและการลงทุนของสมาชิก กบข.

1. ปัจจุบันท่านมีอายุราชการเหลืออยู่.....ปี และคาดว่าจะมีอายุขัยภายหลังเกษียณอายุ.....ปี

2. ท่านเห็นด้วยกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุหรือไม่

1	ไม่เห็นด้วย เพราะ.....
2	เฉยๆ เพราะ.....
3	เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะ.....

3. ปัจจุบันท่านคิดเรื่องการวางแผนเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุงานหรือไม่

1	คิดวางแผนและทำได้ตามแผนที่วางไว้ ตั้งแต่อายุประมาณ.....ปี
2	คิดวางแผนแล้ว แต่ยังไม่ทำตามแผนที่วางไว้ เนื่องจาก.....
3	คิดวางแผนแล้ว แต่ยังไม่เริ่มทำ เนื่องจาก.....
4	ยังไม่ได้คิดวางแผน เนื่องจาก.....

4. ท่านคิดว่าหากมีรายได้ 100 % ควรมีการออมเพิ่มหรือลงทุนในระดับใด

1	ไม่จำเป็นต้องออมเพิ่มหรือลงทุน เพราะ.....			
2	ควรมีการออมเพิ่มหรือลงทุนในระดับ			
	2.1	1 - 5 %	2.2	มากกว่า 5 - 10 %
	2.3	มากกว่า 10 - 15 %	2.4	มากกว่า 15 - 20 %
	2.5	มากกว่า 20 - 30 %	2.6	มากกว่า 30 %

5. กรณีที่ท่านไม่ได้ออมเพิ่มหรือลงทุนเพิ่มจะทำให้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายภายหลังเกษียณอายุอยู่ในระดับใด

1	แย่กว่าเดิม ไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีพ
2	เพียงพอสำหรับไว้ใช้เพื่อการดำรงชีพขั้นต่ำเท่านั้น (ตามอัตภาพ)
3	มีสภาพการดำรงชีวิตเท่าเดิม
4	ดีกว่าเดิม เนื่องจาก.....
5	ไม่แน่ใจ

6. ท่านคิดว่ารายได้ที่ต้องมีขั้นต่ำสำหรับใช้ให้เพียงพอสำหรับดำรงชีพภายหลังเกษียณอายุควรเป็นเท่าใด

	ประมาณเดือนละ.....บาท

7. ท่านคิดว่ารายได้ที่ทำให้ท่านสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบายและมีความมั่นคงภายหลังการเกษียณอายุควรเป็นเท่าใด

	ประมาณเดือนละ.....บาท

8. ปัจจุบันท่านมียอดเงินทั้งหมดที่จะได้รับจาก กบข. ประมาณเท่าไร

1	ไม่ทราบไม่เคยดู
2	เคยดูข้อมูลแต่จำไม่ได้
3	ทราบ มีจำนวนประมาณ.....บาท

9. ท่านเคยใช้สูตร/หรือโปรแกรมการคำนวณเงินบำนาญที่คาดว่าจะได้รับภายหลังจากเกษียณอายุราชการหรือไม่

1	ไม่ทราบว่ามิโปรแกรมนี้
2	ไม่เคย
3	เคย โดยการคำนวณจากสูตรการคิดบำเหน็จบำนาญข้าราชการของ กบข.
4	เคย โดยการใช้โปรแกรมของ.....

10. ท่านคิดว่าหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุหรือไม่

1	ไม่จำเป็น เพราะ.....
2	จำเป็น เพราะ.....

11. ท่านได้รับการสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุงานจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือไม่

1	ไม่ได้รับ เพราะ.....
2	ได้รับ โดยการ.....

12. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุหรือไม่

1	ไม่เคย
2	เคย จาก.....

13. ท่านมีความรู้ความเข้าใจการวางแผนทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณระดับใด

1	ไม่มีความรู้
2	มีความรู้เล็กน้อยแต่ยังไม่สามารถวางแผนทางการเงินด้วยตัวเองได้
3	มีความรู้และสามารถวางแผนทางการเงินได้ด้วยตัวเอง

14. ท่านต้องการความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินยามเกษียณอายุอีกหรือไม่

1	ไม่ต้องการ เนื่องจาก.....
2	ต้องการ เนื่องจาก.....

15. ท่านคิดว่าว่าตัวเองมีระดับความเสี่ยงในการตัดสินใจเลือกลงทุนอยู่ในระดับใด

1	ไม่รับความเสี่ยง เพราะ.....
2	รับความเสี่ยงได้น้อย เพราะ.....

3	รับความเสี่ยงได้มาก เพราะ.....

B. สถานการณ์การออมเพิ่มของสมาชิก กบข. (เฉพาะผู้ที่ไม่ได้ออมเพิ่ม)

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหน้าข้อความที่ท่านต้องการและเติมข้อมูลในช่องว่าง

1. ท่านได้มีการออมเงินเพิ่มกับ กบข. นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดหรือไม่

ออมเพิ่ม ร้อยละ..... ไม่ได้ออมเพิ่ม

2. เหตุผลที่ท่านออมเพิ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (ตอบเฉพาะผู้ที่ออมเพิ่ม)

1	นำมรดกหย่อนภาษีรายได้ประจำปี
2	มีอัตราผลตอบแทนสูงกว่ารูปแบบอื่น
3	ฝากตามคำแนะนำของ กบข. และเชื่อมั่นในกองทุน กบข.
4	หัวหน้า/เพื่อนร่วมงานแนะนำ

3. กรณีมีการออมเพิ่ม (ตอบเฉพาะผู้ที่ออมเพิ่ม)

3.1 ร้อยละ 12 (สูงสุดตามกรอบที่ให้)

3.1.1 หาก กบข. ให้มีการออมเพิ่มมากกว่าร้อยละ 12 ท่านมีความเห็นอย่างไร

1	เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะ.....
2	เฉยๆ เพราะ.....
3	ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

3.1.2 หาก กบข. ให้มีการออมเพิ่มมากกว่าร้อยละ 12 ท่านจะออมเพิ่มหรือไม่

1	ออมเพิ่ม เพราะ.....
2	ไม่ออมเพิ่ม เพราะ.....

3.2 น้อยกว่าร้อยละ 12

3.2.1 เหตุผลที่ท่านออมเพิ่มในอัตราดังกล่าว

1	มีความสามารถเพียงเท่านั้น	2	คิดว่าอัตราที่ออมเพียงพอแล้ว
3	นำเงินบางส่วนไปออมหรือลงทุนอื่น	4	อื่นๆ ระบุ.....

3.2.2 หาก กบข. ให้มีการออมเพิ่มมากกว่าร้อยละ 12 ท่านมีความเห็นอย่างไร

1	เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะ.....
2	เฉยๆ เพราะ.....
3	ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

3.2.3 ท่านมีโอกาสที่จะออมเพิ่มกว่าที่ออมอยู่หรือไม่

1	มีโอกาเพราะ.....
2	ไม่มีโอกาส เพราะ.....

4. กรณีไม่ออมเพิ่ม (ตอบเฉพาะผู้ไม่ออมเพิ่ม)

4.1 เหตุผลที่ไม่ออมเพิ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยเรียงลำดับมากที่สุด 1 2 3.....)

1	ไม่มีเงินเหลือออม
2	ไม่สนใจที่จะออม
3	ไม่เชื่อมั่นในการบริหารงานของ กบข.
4	สามารถบริหารเงินออมได้ด้วยตนเอง
5	อื่นๆ ระบุ.....

4.2 หากต้องการให้ออมเพิ่มคิดว่าปัจจัยใดมีผลต่อการตัดสินใจ

4.2.1.....

4.2.2.....

5. ท่านทราบหรือไม่ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการออมของข้าราชการหากออมเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีการออมเพิ่มจะทำให้ไม่สามารถอยู่ได้อย่างสบายภายหลังการเกษียณอายุราชการ

1	ทราบ จาก.....
2	ไม่ทราบ

6. จากข้อ 5 เมื่อท่านได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวแล้วท่านจะออมเพิ่มจากเดิมหรือไม่

1	ออมเพิ่ม เนื่องจาก.....
2	ไม่ออมเพิ่ม เพราะ.....

7. หากปีหน้ามีรายได้เพิ่มขึ้น ท่านจะออมเงินเพิ่มกับ กบข. หรือไม่

1	ไม่ออมเพิ่ม เพราะ.....
2	ยังไม่แน่ใจ/ขอคิดดูก่อน เพราะ.....
3	ออมเพิ่ม เพราะ.....

C. ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข.

1. ท่านมีความเชื่อมั่นหรือมั่นใจต่อการบริหารงานของ กบข. ในระดับใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

โดยพิจารณาจาก.....

2. ท่านมีความเห็นว่า กบข. ควรมีการดำเนินการเรื่องใดเพื่อ给您เกิดความมั่นใจต่อการบริหารงานมากยิ่งขึ้น

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

3. หากมีการแก้ไขกฎหมายให้สมาชิก กบข. ต้องมีการออมเพิ่มตามอัตราเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น ท่านมีความเห็นอย่างไร

1	ไม่เห็นด้วย เนื่องจาก.....
2	เห็นด้วย เนื่องจาก.....

4. ท่านมีความเห็นอย่างไรกรณีรัฐควรสมทบเพิ่มให้แก่สมาชิก กบข. มากกว่าที่เป็นอยู่

1	ไม่เห็นด้วย เนื่องจาก.....
2	เห็นด้วย เนื่องจาก.....

5. กรณีเห็นด้วยกับรัฐบาลควรสมทบเพิ่มท่านคิดว่าควรเป็นอัตราเท่าใดจึงไม่เป็นภาระกับรัฐมากเกินไป

1	เพิ่มอีกร้อยละ 1	2	เพิ่มอีกร้อยละ 2
3	เพิ่มอีกร้อยละ 3	4	เพิ่มอีกร้อยละ 4

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจต่อการบริการจัดการของกองทุน กบข. ด้านงานบริการสมาชิก กบข.

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และหากเคยเข้าร่วมโครงการ/เข้าใช้บริการ

ที่	การออมเพิ่ม/การจัดสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ให้แก่ สมาชิก กบข.	ความคิดเห็น		เคยเข้าร่วมโครงการ/เข้าใช้บริการ
		ทราบ	ไม่ทราบ	
1	ข้อมูลด้าน “การออมเพิ่ม” ซึ่งเป็นบริการที่ให้สมาชิกแจ้งความประสงค์ออมเงินกับ กบข. ได้มากกว่าอัตราการออมปกติที่ 3% โดยสมาชิกเลือกอัตราออมเพิ่มได้ตั้งแต่ 1% - 12% เมื่อรวมกับอัตราออมปกติแล้วไม่เกิน 15% ทั้งนี้รัฐยังคงส่งเงินสมทบในอัตรา 3% และเงินชดเชย 2% ของเงินเดือนสมาชิกเช่นเดิม			
2	หลักเกณฑ์และวิธีการของ “การออมเพิ่ม” เงื่อนไขการออมเพิ่ม ช่องทาง/วิธีการสมัครเข้าร่วม “การออมเพิ่ม” เงื่อนไขการได้รับเงินคืน รวมทั้งสิทธิประโยชน์ทางภาษี และผลประโยชน์ตอบแทนจากจำนวนเงินที่ออมเพิ่ม			
3	ข้อมูลการบริการ “การออมต่อ” คือการให้สมาชิกที่กำลังจะเกษียณอายุราชการ แต่ประสงค์จะให้ กบข. บริหารเงินต่อเพื่อสร้างผลตอบแทนต่อเนื่องให้ สามารถแจ้งความประสงค์มาที่ กบข. ก่อนสิ้นสมาชิกภาพ			
4	กบข. มีแผนการลงทุนให้สมาชิกเลือกเพื่อการลงทุนได้จำนวน 5 แผน และสามารถเปลี่ยนแผนการลงทุนได้ปีละ 2 ครั้ง			

ที่	การออมเพิ่ม/การจัดสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ให้แก่ สมาชิก กบข.	ความคิดเห็น		เคยเข้าร่วม โครงการ/ เข้าใช้บริการ
		ทราบ	ไม่ ทราบ	
5	ข้อมูลของแผนการลงทุนแบบ “แผนหลัก” เป็นแผนการลงทุนปัจจุบันของ กบข. ซึ่งลงทุนในหลักทรัพย์หลายประเภท เพื่อกระจายความเสี่ยงเหมาะสมสำหรับสมาชิกที่มีระยะเวลาในการลงทุนที่นานพอสมควร เหมาะสำหรับสมาชิกส่วนใหญ่โดยทั่วไป ซึ่งยอมรับความเสี่ยงระดับปานกลางและคาดหวังผลตอบแทนในระยะยาวที่สูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ			
6	ข้อมูลของแผนการลงทุนแบบ “แผนผสมหุ้นทวี” เป็นแผนการลงทุนที่มุ่งแสวงหาผลตอบแทนในระดับที่สูงเหมาะสมสำหรับสมาชิกที่มีความรู้เรื่องการลงทุนและสามารถยอมรับความเสี่ยง จากความผันผวนของราคาในระยะสั้นได้ เช่น สมาชิกที่มีระยะเวลาการออมนาน หรือสมาชิกที่มีอายุน้อย			
7	ข้อมูลของแผนการลงทุนแบบ “แผนสมดุลตามอายุ” เป็นรูปแบบของการลงทุนที่เน้นความเพียงพอของการออมเพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณอายุเป็นหลักเหมาะสมสำหรับสมาชิกที่ไม่มีความเชี่ยวชาญด้านการลงทุน ไม่มีเวลาติดตามข้อมูลการลงทุน และไม่มั่นใจว่าจะเปลี่ยนแผนการลงทุนได้ตามสถานการณ์ สมาชิกเลือกแผนสมดุลตามอายุเพียงครั้งเดียว จะปรับลดความเสี่ยงให้สอดคล้องกับช่วงอายุของสมาชิกโดยอัตโนมัติ แต่มีความเสี่ยงค่อนข้างสูง และผลตอบแทนก็สูงตามไปด้วย			
8	ข้อมูลของแผนการลงทุนแบบ “ <u>แผนตราสารหนี้</u> ” เป็นแผนการลงทุนที่ต้องการผลตอบแทนจากการลงทุนที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ ไม่หวือหวา เหมาะสำหรับสมาชิกที่ต้องการความเสี่ยงต่ำ โดยคาดหวังผลตอบแทนในระยะยาวที่สูงกว่าการฝากเงิน			

ที่	การออมเพิ่ม/การจัดสวัสดิการ	ความคิดเห็น	เคยเข้าร่วม

	และสิทธิประโยชน์ให้แก่ สมาชิก กบข.	ทราบ	ไม่ ทราบ	โครงการ/ เข้าใช้บริการ
9	ข้อมูลของแผนการลงทุนแบบ “ <u>แผนการตลาดเงิน</u> ” เป็นรูปแบบของการลงทุนที่มุ่งเน้นความปลอดภัยของเงินต้นเป็นสำคัญ มีความเสี่ยงจากการลงทุนต่ำที่สุดในแผนการลงทุนทั้งห้าแผน เหมาะกับผู้ลงทุนที่เหลือระยะเวลาในการลงทุนน้อย ผู้ที่ใกล้เกษียณอายุราชการ หรือผู้ที่ต้องการใช้เงินในระยะเวลาอันใกล้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ต้องการให้เงินที่มีอยู่หรือที่สะสมไว้แล้วในบัญชีต้องลดต่ำลง			
10	การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เพื่อ “ <u>ลดค่าใช้จ่าย</u> ” ในการดำรงชีวิต เช่น ส่วนลดจากสถาบันสอนภาษา ส่วนลดค่าอาหาร สินเชื่อบ้านที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ ส่วนลดค่าประกันชีวิตและประกันภัย เป็นต้น			
11	การจัดทำโครงการเพื่อ “ <u>เพิ่มรายได้</u> ” ให้แก่สมาชิก กบข. ได้แก่ โครงการตลาดนัด กบข. และโครงการฝึกอบรมอาชีพ (อาหารและเครื่องดื่ม) มีค่าอบรมจำนวน 199 บาท ต่อ คน ต่อหลักสูตร			
12	โครงการด้านการ “ <u>สร้างความสุข</u> ” เช่น ส่วนลดจากร้านขายหนังสือ ส่วนลดบัตรเข้าชม Art in Paradise, โอเอซีล ซีเวิลด์ และสวนน้ำ CARTOON NETWORK AMAZON ส่วนลดจากร้านหอมแว่น ส่วนลด Pocket Wifi เมื่อไปต่างประเทศ รวมถึงส่วนลดทัวร์ประเทศตุรกี เป็นต้น			
13	การให้บริการระบบใช้งาน <u>ระบบ GPF Web Services</u> เพื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ และให้บริการแจ้งความประสงค์ออมเพิ่มด้วยตนเองโดยไม่ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด และสามารถแจ้งเปลี่ยนแผนการลงทุน โดยทำรายการได้ง่ายด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต			

ที่	การออมเพิ่ม/การจัดสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ให้แก่ สมาชิก กบข.	ความคิดเห็น		เคยเข้าร่วม โครงการ/ เข้าใช้บริการ
		ทราบ	ไม่ ทราบ	

14	การให้บริการระบบใช้งาน ระบบ GPF Mobile Application เพื่อตรวจสอบข้อมูลส่วนตัวสมาชิก ยอดเงินปัจจุบัน แจ้งความประสงค์ออมเพิ่มด้วยตนเอง โดยไม่ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด เปลี่ยนแผนการลงทุน การออมเพิ่ม สวัสดิการสมาชิก ข่าวสาร กบข. คำถามยอดฮิต และการติดต่อ กบข.			
15	การให้บริการตรวจสอบข้อมูลผ่านทาง ตู้ ATM ธนาคารกรุงไทย			
16	ช่องทางติดต่อทางโทรศัพท์ผ่านระบบตอบรับอัตโนมัติ (IVR) เบอร์ 1179			
17	การให้บริการข้อมูลทาง E-mail : member@gpf.or.th			
18	การให้บริการทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่าน โปรแกรม Chat			
19	การให้บริการสืบค้นและบริการผ่านหน้าเว็บไซต์หลักของ กบข. https://www.gpf.or.th/			
20	การให้บริการ ระบบโปรแกรมประมาณการความเพียงพอของเงินใช้หลังเกษียณ			
21	การให้บริการระบบ โปรแกรมประมาณการออมต่อ			
22	เข้าไปทำ แบบทดสอบความเสี่ยง เพื่อใช้วิเคราะห์เลือกแผนการลงทุนที่เหมาะสมกับตัวเอง			
23	การให้บริการ Microsite “วางแผนราย” สำหรับเป็นช่องทางการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบเอกสาร/หนังสือ อ่านผ่านเว็บไซต์ ด้านการเคลียร์หนี้ที่เงินออม และด้านการลงทุน			
24	การจัดทำโครงการสร้างความรู้เรื่องการเงิน การลงทุน และการวางแผนทางการเงินผ่าน โครงการอบรมและสัมมนาของ กบข. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยสัญจรไปจังหวัดที่หน่วยงานของท่านตั้งอยู่			
ที่	การออมเพิ่ม/การจัดสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ให้แก่ สมาชิก กบข.	ความคิดเห็น	เคยเข้าร่วมโครงการ/เข้าใช้บริการ	
25	วารสารกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ : GPF journal (ประจำรายเดือน) (ต้องการรับข่าวสาร กบข. ผ่าน SMS กรุณาแจ้งชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์มือถือ และ Email address ได้ที่ฝ่ายบริการ ข้อมูลสมาชิก โทร. 1179)			

26	การแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์/บทความต่างๆ ของ กบข. เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ ผลตอบแทนต่างๆ ช่องทางลงทุน เพื่อให้สมาชิกรับทราบและเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ		
27	รายงานประจำปีของ กบข.		
28	การเผยแพร่ความรู้ทางด้านการวางแผนทางการเงินทางวีดิทัศน์		
29	การจัดทำภาพยนตร์โฆษณา กบข. เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยง ทางเลือกการลงทุน ความเพียงพอของเงินหลังเกษียณ เป็นต้น		
30	การลงทุนเขียนเพื่อขอรับใบแจ้งยอดเงินประจำปี ผ่านทางอีเมล หรือที่เรียกว่า e-Statement นะคะ เพราะจะทำให้สมาชิกได้รับใบแจ้งยอดเงินเป็น ไฟล์ PDF ที่สามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบ การยื่นเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อกรมสรรพากร ได้เลย บริการนี้สะดวก รวดเร็ว และยังช่วย ลดภาวะ โลกร้อนจากการใช้กระดาษ		

ส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพิ่มกับ กบข.

คำชี้แจง ให้ใส่หมายเลขจาก 1 – 5 โดยปัจจัยที่มีมากที่สุดอยู่ลำดับที่ 1

ข้อ	รายการปัจจัย	ลำดับ
1	มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	
2	ไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมเพิ่มของ กบข.	
3	ไม่เชื่อมั่นหรือมั่นใจต่อการบริหารงานของ กบข.	
4	การออมหรือการลงทุนรูปแบบอื่นให้ผลตอบแทนมากกว่า	
5	การออมกับ กบข. เมื่อออมแล้วไม่สามารถถอนมาใช้ในขณะที่ลงทุนรูปแบบอื่น สามารถถอนมาใช้ได้เมื่อต้องการ	

ส่วนที่ 5 ความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณ

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหน้าข้อความที่ต้องการและตรงกับความเห็นพร้อมเติม

ข้อมูลในช่องว่าง

1. เมื่อได้รับทราบว่ามีการออมเพิ่มกับ กบข. แล้วท่านจะแจ้งการออมเพิ่มหรือไม่

1	ออมเพิ่มทันที หรือภายในระยะเวลา 1 เดือน
2	จะออมเพิ่มในโอกาสต่อไป เนื่องจาก.....
3	จะไม่ออมเพิ่ม เนื่องจาก.....

2. ท่านมีความเห็นอย่างไรกับกรณีต่อไป

ข้อ	รายการ	ความเห็น		เหตุผล เนื่องจาก
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
2.1	การออมเพิ่มของสมาชิกสามารถเลือกแผนการลงทุนได้อิสระจากเงินออมภาคบังคับของ กบข.			
2.2	สมาชิกสามารถถอนเงินต้นหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการออมเพิ่มมาใช้ได้ ในจำนวนที่กำหนดในรอบระยะเวลา 5 ปี			

ข้อ	รายการ	ความเห็น		เหตุผล เนื่องจาก
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
2.3	ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการร่วมกับ กบข.			
2.4	รัฐสมทบเพิ่มหากสมาชิกสะสมเพิ่มเกินอัตรากฎหมายกำหนดขั้นต่ำ			
2.5	กบข. รับประกันเงินต้นจะไม่ลดลงจากเดิม			
2.6	สามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม และผลประโยชน์ไปค้ำประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้			
2.7	หากรัฐ “มีการแก้กฎหมาย” ให้มีการปรับเพิ่มอัตราสะสม โดยกำหนดให้ “สะสมเพิ่มเมื่อมีการขึ้นเงินเดือน” และจะ “หยุดสะสมเพิ่มเมื่ออัตราสะสมของสมาชิกบรรลุอัตราสะสมสูงสุดตามกฎหมายกำหนด” ท่านเห็น			

	ด้วยหรือไม่			
3. สิ่งที่คุณคิดว่าเป็นปัญหาอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารหรือรับทราบข้อมูลจาก กบข.				
4. สิ่งที่ต้องการให้ กบข. มีการแก้ไขหรือพัฒนาปรับปรุงหรือข้อเสนอแนะต่อการบริการจัดการของ กบข. .... ขอขอบคุณอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าของท่านเพื่อตอบแบบสอบถามนี้				

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามผู้บริหาร กบข. โครงการวิจัยส่วนบุคคล
เรื่อง “การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทย
โดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)”

ชื่อผู้วิจัย นางสาวพศุทธิ์มณีชา จำปาเทศ ผู้ตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
นักศึกษาหลักสูตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 60

ชื่อ- นามสกุล ผู้ตอบ

แบบสอบถาม.....

ตำแหน่ง.....

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ผู้วิจัยจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความคิดเห็นและข้อมูลของผู้บริหาร กบข. เกี่ยวกับการออมเพิ่มของสมาชิก การลงทุน/ทางเลือก และข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและคณะกรรมการรวมทั้งการบริหารงานของ กบข.

องค์ประกอบของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการออมเพิ่ม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน/ทางเลือก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและคณะกรรมการ/การบริหารงานของ กบข.

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการออมเพิ่ม

1.1 ท่านคิดว่าอัตราการออมของสมาชิก กบข. ต้องอยู่ในอัตราเท่าใดจึงจะทำให้สมาชิกสามารถอยู่ได้อย่างเพียงพอเมื่อเกษียณอายุราชการ

1.2 ท่านคิดว่าอัตราการออมของสมาชิก กบข. ต้องอยู่ในอัตราเท่าใดจึงจะทำให้สมาชิกสามารถอยู่ได้อย่าง สุขสบายเมื่อเกษียณอายุราชการ

1.3 จากการศึกษาวิจัยของ กบข. เป้าหมายการออมเพิ่มของสมาชิกควรมีอัตราเท่าใด จึงจะสามารถอยู่ได้อย่างสุขสบาย และท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

1.4 ท่านมีความเห็นอย่างไรสำหรับการออมเพิ่มของสมาชิกในช่วงเงินเดือนต่อไปนี้ หรือมีตัวแบบใดที่เหมาะสมสำหรับการออมเพิ่มในแต่ละช่วงของเงินเดือน

ก. ต่ำกว่า 15,000.00 – 20,000.00 บาท	(1 – 3 %)
ข. 20,001.00 – 30,000.00 บาท	(มากกว่า 3 – 6 %)
ค. 30,001.00 – 50,000.00 บาท	(มากกว่า 6 – 12 %)
ง. มากกว่า 50,000.00 บาท	(มากกว่า 12 %)

1.5 จากข้อมูลรายงานประจำปีของ กบข. พบว่าจำนวนสมาชิกที่มีการออมเพิ่มน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมด ท่านคิดว่าสาเหตุที่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ออมเพิ่ม 5 ลำดับแรก คืออะไร

1.6 จากสาเหตุข้างต้น กบข. ได้วางแผนดำเนินการเพื่อให้มีการออมเพิ่มในปี 2561 หรือไม่ อย่างไร

1.7 กบข. มีการวางเป้าหมายเพิ่มจำนวนสมาชิกที่ออมเพิ่มไว้หรือไม่อย่างไร ว่าที่ผ่านมาในแต่ละปีต้องออมเพิ่มในอัตราเท่าใด

1.8 การเพิ่มการออมโดยรัฐมีการสมทบเพิ่มเพื่อเป็นแรงจูงใจ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และได้ดำเนินการไปบ้างแล้วหรือไม่ อย่างไร

1.9 ได้มีการตั้งเป้าหมายหรือคาดการณ์หรือการพูดคุยในระดับนโยบายหรือไม่ว่าอัตราที่รัฐควรสมทบเพิ่ม เป็นจำนวนเท่าใด โดยไม่เป็นภาระกับรัฐมากเกินไป

1.10 ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กรณีการแก้กฎหมายให้มีการปรับเพิ่มอัตราสะสมโดย “กำหนดให้สะสมเพิ่มเมื่อมีการขึ้นเงินเดือนและหยุดสะสมเมื่ออัตราสะสมของสมาชิกเท่ากับอัตราสะสมสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด”

1.11 ตามข้อ 1.10 หากเห็นด้วย ปัจจุบันได้ดำเนินการอะไรไปบ้างแล้ว และมีข้อจำกัดใดในการดำเนินการหรือไม่ อย่างไร

1.12 มีตัวอย่างของต่างประเทศหรือไม่ว่า กรณีเช่นเดียวกับ กบข. ประเทศเหล่านั้นมีการกำหนดอัตราการออมของสมาชิกและการสมทบของภาครัฐเป็นเท่าใด

.....

.....

1.13 ท่านมีความเห็นอย่างไรกรณีมีการออมเพิ่มโดยสมัครใจแล้วสามารถเลือกแผนการลงทุนได้เองโดยแยกจากเงินสะสมภาคบังคับ

.....

.....

1.14 ท่านมีความเห็นอย่างไร กรณีให้สามารถถอนเงินที่ออมเพิ่มและผลประโยชน์ตอบแทนได้ภายหลังที่ออมไปแล้วทุกระยะเวลา 5 ปี โดยมีอัตราที่สามารถถอนได้ตามที่จะกำหนดอย่างเหมาะสมหรือมีมาตรการอื่นใดที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเกิดการออมเพิ่มได้

.....

.....

1.15 ท่านมีความเห็นอย่างไรกรณีให้สมาชิกสามารถนำเงินออมเพิ่มรวมผลประโยชน์ตอบแทนจาก กบข. ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้

.....

.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน/ทางเลือก

2.1 ท่านคิดว่าช่องทางในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับแผนการลงทุนให้สมาชิกทราบ เหมาะสมเพียงพอ แล้วหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.2 แผนการลงทุนตราสารหนี้และแผนการลงทุนตลาดเงินมีอัตราผลตอบแทนที่ต่ำมาก เพราะเหตุใด กบข. ยังคงให้มีแผนการลงทุนกลุ่มนี้ไว้ และสมาชิกส่วนใหญ่ที่เลือกแผนการลงทุนนี้คือกลุ่มใด และมีอายุเฉลี่ยเท่าไร

.....

.....

2.3 เพราะเหตุใดกลุ่มสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 49 ปี ไม่สามารถลงทุนแผนสมดุลตามอายุ (EQ65) ได้ หากยอมรับความเสี่ยงได้ และท่านมีความเห็นอย่างไรหากสมาชิกที่มีอายุมากกว่า 49 ปี ประสงค์ที่จะเลือกแผนการลงทุนดังกล่าวโดยเฉพาะกับเงินที่สมาชิกออมเพิ่ม

.....

.....

2.4 ท่านคิดว่าควรมีนโยบายที่จะจัดทำหรือกำหนดแผนการลงทุนใหม่ๆ เพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.5 สาเหตุหลักที่ทำให้สมาชิกไม่เลือกปรับแผนการลงทุนคืออะไร

.....

.....

2.6 มีสิ่งใดที่ทำให้เชื่อมั่นได้ว่าการลงทุนของ กบข. เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการจัดการลงทุน และคณะกรรมการ กบข.

.....

.....

2.7 ท่านคิดว่า กบข. สามารถรับประกันเงินต้นของสมาชิกได้หรือไม่ อย่างไร และมีแผนการลงทุนใดบ้างในปัจจุบันที่เป็นการลงทุนโดยมั่นใจว่าเงินต้นจะอยู่ครบถ้วน

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการและคณะกรรมการ/การบริหารงาน กบข.

3.1 ท่านคิดว่าคณะกรรมการ กบข. ที่มีอยู่จำนวน 25 ตำแหน่ง และคุณสมบัติของคณะกรรมการดังกล่าวเหมาะสมแล้วหรือไม่ อย่างไร (และเห็นควรปรับปรุงอะไรหรือไม่)

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าคณะกรรมการจัดการลงทุนที่มีอยู่ในปัจจุบัน (7 ตำแหน่ง) คุณสมบัติที่เป็นอยู่เหมาะสมแล้วหรือไม่ อย่างไร (และเห็นควรปรับปรุงอะไรหรือไม่)

.....

.....

3.3 ปัจจุบันได้มีการกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารงานด้านการลงทุนของ กบข. ไว้เป็นอย่างไร

.....

.....

3.4 ท่านคิดว่าคณะกรรมการสมาชิกสัมพันธ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำหน้าที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และหากให้มีตัวแทนสมาชิกทุกประเภทเป็นอนุกรรมการมีความเห็นอย่างไร

.....

.....

3.5 ท่านคิดว่าปัจจัยสำคัญ 5 ลำดับแรก ที่ทำให้สมาชิกไม่เชื่อมั่นในการบริหารงานของ กบข. และจะมีวิธีแก้ไข ได้อย่างไร

.....

.....

3.6 กบข. ได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้สมาชิกรับทราบผ่านช่องทางใดบ้าง และคิดว่าช่องทางใดที่ประสบผลสำเร็จที่สุด (เรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 ลำดับแรก)

.....

.....

3.7 ท่านมีความเห็นอย่างไรกับการให้มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารของ กบข. ผ่านส่วนราชการต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการจูงใจให้มีการออมเพิ่ม

.....
.....
3.8 ท่านคิดว่า กบข. ควรมีแผนการดำเนินงานในอนาคตอย่างไรที่จะทำให้สมาชิกมีความ
ตระหนักรู้และเกิดการออมเพิ่มขึ้น

.....
.....
3.9 ท่านคิดว่าปัจจุบัน กบข. มีข้อจำกัดด้านการบริหารงานหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
3.10 สิ่งใด/เรื่องใด ที่ กบข. ต้องการได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ

.....
.....
3.11 สิ่งใด/เรื่องใดที่ กบข. ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุน

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ในความกรุณาเสียสละเวลามีค่าของท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพศุทธิ์มณีชา จำปาเทศ
วัน เดือน ปี เกิด	29 มิถุนายน 2505
วุฒิการศึกษา	บริหารธุรกิจ (การบัญชี) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2527 พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา 2537 ประกาศนียบัตรชั้นสูงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข สถาบันพระปกเกล้า ปีการศึกษา 2558
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	ดำรงตำแหน่งในสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ดังนี้ ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินที่ 11 ผู้ตรวจเงินแผ่นดินภาค 11 (จังหวัดนครสวรรค์) (ทรงคุณวุฒิ) ผู้ตรวจเงินแผ่นดินภาค 1 (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) (ทรงคุณวุฒิ)
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ตรวจเงินแผ่นดิน (บริหารสูง)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง	การสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการไทยโดยผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)		
ผู้วิจัย	นางสาวพศุภมาศ จำปาเทศ	หลักสูตร	วปอ. รุ่นที่ 60
ตำแหน่ง	ผู้ตรวจเงินแผ่นดิน		

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี 2548 คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 และมีอัตราเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัยมากกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรรวมเพิ่มขึ้นด้วยอัตราเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี 2564 และจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด ในปี 2574 ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งแนวทางการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มุ่งเน้นการสร้างกลไกการออมแก่ประชาชน เป็นการเตรียมความพร้อมแก่คนทุกวัยโดยการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงินไว้ในยามเกษียณ ซึ่งหากประชากรสามารถมีเงินออมพอใช้หลังเกษียณนอกจากจะทำให้ตนเองมีความสุขในการดำรงชีวิตแล้วยังจะเป็นการช่วยประเทศชาติลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการในการดูแลผู้สูงอายุในอนาคตได้ด้วย และทำให้ภาครัฐสามารถนำเงินไปใช้ในการพัฒนาประเทศโดยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อปัญหาหนี้สาธารณะ

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (Government Pension Fund) ได้จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญแก่ข้าราชการเมื่อออกจากงาน รวมทั้งส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกและจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้แก่สมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 1,028,961 ราย (ณ ธันวาคม 2560) ซึ่งสมาชิกและส่วนราชการที่เป็นนายจ้างจะต้องจ่ายเงินสะสมและเงินสมทบเข้ากองทุนทุกเดือนในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือน และรัฐบาลจ่ายเงินชดเชยอีกทุกเดือนในอัตราร้อยละ 2 ต่อมาจากการที่ กบข. มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการออมของสมาชิกจึงได้แก่พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2550 มาตรา 39 กำหนดให้สมาชิกผู้ใดที่สมัครใจและต้องการออมเพิ่มโดยจะส่งเงินสะสมเข้ากองทุนเกินกว่าอัตราร้อยละ 3 ที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ แต่ทั้งนี้การส่งเงินสะสมตามมาตรานี้รวมกันแล้วจะต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือนสมาชิกผู้นั้นหรือเป็นการออมตามกฎหมาย กบข. ร้อยละ 3 และการออมเพิ่มสูงสุดร้อยละ 12 แต่จากข้อมูลสถิติการออมของสมาชิก กบข. ตั้งแต่ปี 2553 - 2560 พบว่ามีสมาชิกออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมดเพียงร้อยละ 0.29 0.52 1.27 1.80 1.99 2.55 2.98 และ 3.41 ตามลำดับ ประกอบกับจากผลการวิจัยอัตราเพิ่มและแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ปี 2558 พบว่าอัตราสะสม

และสมทบในปัจจุบันของข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. มีโอกาสที่จะมีเงินตอนเกษียณอายุไม่พอใช้ ซึ่งถ้าหากต้องการให้มีเงินใช้ในระดับสบายจะต้องมีการออมเพิ่มขึ้นอีก

จากตัวเลขสถิติการออมเพิ่มดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไม่ตระหนักและการไม่ให้ความสำคัญของข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. ในการเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณ หรือมีปัจจัยอื่นใดที่ทำให้สมาชิกไม่มีการออมเพิ่มกับ กบข. ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเพื่อที่จะส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคงภายหลังเกษียณอายุราชการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 การบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม
 - 1.2 ผลตอบแทนจากการลงทุนของ กบข. เมื่อเทียบกับกองทุนประกันสังคม
 - 1.3 การนำผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้
2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข. รวมถึงการศึกษาพฤติกรรม ทศนคติ และความคาดหวังของสมาชิก กบข. ด้านการวางแผนเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ชีวิตภายหลังการเกษียณ
3. เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายการดำเนินงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมการออมเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินภายหลังการเกษียณให้ข้าราชการเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. เน้นการศึกษาเฉพาะการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม
2. การศึกษาปัจจัยด้านสถานภาพ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออม พฤติกรรมการออม และรูปแบบการออม เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ข้าราชการภายหลังการเกษียณ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง 4 ประเภท จากประเภทสมาชิก กบข. ทั้งหมด 12 ประเภท ได้แก่ สมาชิกประเภทข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ และข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

วิธีดำเนินการวิจัย

- การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข. และข้อมูลเอกสารวิชาการ ทฤษฎี หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการออมและการบริโภค
 2. การสอบถามเชิงลึกกับผู้บริหาร กบข. (โดยการตอบแบบสอบถาม)
 3. การจัดเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรมและข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับการออมของประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม เปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนของ กบข. กับกองทุนประกันสังคม และการนำผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้

1.1. ผลการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม

จากการบริหารงานของ กบข. ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม พบว่า กบข. ได้มีการดำเนินการให้ความรู้กับสมาชิกในหลากหลายวิธีและตามสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง แต่จากสถิติการออมเพิ่มของสมาชิก กบข. ย้อนหลัง 5 ปี (ปี 2556 – 2560) พบว่า สมาชิกมีการออมเพิ่มเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมดเพียงร้อยละ 1.80 1.99 2.55 2.98 และ 3.41 ตามลำดับ เท่านั้น ทั้งที่ กบข. ได้ประกาศให้มีการออมเพิ่มได้ตั้งแต่ปี 2551 และผลการวิจัยของ กบข. เรื่องการทบทวนอัตราสะสมและสมทบ ในปี พ.ศ. 2558 ได้ข้อสรุปว่า ข้าราชการที่เป็นสมาชิก กบข. ถ้าไม่มีการออมเพิ่มนอกเหนือจากการส่งเงินสะสมร้อยละ 3 ตามที่กฎหมายกำหนด จะมีโอกาสที่จะมีเงิน ณ เกษียณไม่พอใช้ โดยในปี 2560 ประเภทข้าราชการที่มีการออมเพิ่มเมื่อเทียบสัดส่วนกับสมาชิกของแต่ละประเภทที่มีอัตราการออมเพิ่มน้อยที่สุด 4 ลำดับ ได้แก่ ข้าราชการทหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการตำรวจ และข้าราชการพลเรือน สำหรับประเภทข้าราชการที่ออมเพิ่มมากที่สุด 4 ลำดับ ได้แก่ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช) นอกจากสมาชิกมีการออมเพิ่มน้อยแล้วยังไม่ใช้สิทธิ์ในการเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มอัตราผลตอบแทนให้สูงขึ้น โดยในปี 2560 มีสมาชิกเลือกแผนการลงทุนด้วยตนเองเพียง 22,653 คน หรือร้อยละ 2.20 ของสมาชิกทั้งหมด ทั้งที่แต่ละแผนการลงทุนจะมีอัตราผลตอบแทนสะสมที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2560 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วอัตราผลตอบแทนของแผนสมดุลตามอายุ EQ65 ให้อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูงสุดคือร้อยละ 7.74 รองลงมา ได้แก่ แผนผสมหุ้นทวีเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.13 แผนหลักเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.43 และแผนสมดุลตามอายุ EQ20 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 3.95

1.2 ผลการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนระหว่างระบบบำเหน็จบำนาญของ กบข.

กับระบบบำนาญกรณีชราภาพของกองทุนประกันสังคม พบว่า ตั้งแต่ปี 2555 – 2560 ทั้งสองกองทุนจะมีอัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เพียงแต่อัตราผลตอบแทนของ กบข. จะสูงกว่าเล็กน้อยคืออยู่ที่ร้อยละ 7.83 4.49 6.77 3.41 5.08 และ 6.43 ส่วนอัตราผลตอบแทนของกองทุนประกันสังคมอยู่ที่ร้อยละ 7.23 3.27 5.34 2.16 5.02 และ 6.01 ตามลำดับ

1.3 ผลการนำผลงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางเพิ่มอัตราเงินออมของสมาชิก กบข. ไปใช้

โดยรวม กบข. ให้ความสำคัญกับงานวิจัยต่างๆ โดยเฉพาะกรณีการออมเพิ่มที่มีผลแล้ว คือ การให้สมาชิกสามารถออมเพิ่มโดยสมัครใจได้ถึงร้อยละ 30 ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้วขณะนี้อยู่ระหว่างแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้มีการศึกษาเพื่อให้มีการออมเพิ่ม เช่น ให้รัฐมีการสมทบเพิ่มขึ้น ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของ กบข. รวมถึงการศึกษาพฤติกรรมทัศนคติ และความคาดหวังของสมาชิก กบข. ด้านการวางแผนเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ชีวิตภายหลังการเกษียณ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิก กบข.

จำนวน 4 ประเภท พบว่าส่วนใหญ่มีระดับรายได้มากกว่ารายจ่าย ด้านการจัดสรรเงินที่เหลือจาก

ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะนำเงินไปฝากแบบออมทรัพย์กับสหกรณ์ของหน่วยงาน/ธนาคาร รองลงมาคือ นำเงินออมเพิ่มกับ กบข. และนำเงินไปซื้อหน่วยลงทุนเพิ่ม และส่วนใหญ่จะมีลักษณะการออมเป็นประจำทุกเดือน

2.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมและทัศนคติด้านการออมสำหรับไว้ใช้ภายหลังเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีอายุราชการเหลืออยู่ระหว่าง 25 – 35 ปี และคาดการณ์ว่าตนเองจะมีอายุขัยเฉลี่ยอยู่ที่ 77.6 ปี ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ต้องมีการเตรียมความพร้อม มีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วย โดยส่วนใหญ่ได้วางแผนเตรียมการเกษียณแต่ยังทำไม่ได้ตามแผน กลุ่มที่สามารถทำได้ตามแผนมีร้อยละ 21 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้วางแผนเพราะคิดว่ายังมีเวลาเตรียมตัวอีกนานมีมากถึงร้อยละ 22.25 นอกจากนี้ส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการในสังกัด มีการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุให้มากยิ่งขึ้นถึงร้อยละ 70.24 ซึ่งปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดถึงร้อยละ 91.00 และที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะไม่เคยเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาเรื่องการวางแผนการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงภายหลังเกษียณอายุจากหน่วยงานทั้งภาครัฐหรือเอกชน ทำให้ส่วนใหญ่ต้องการที่จะได้รับการอบรมเพิ่มเติม และผลประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับความเสี่ยงในการตัดสินใจเลือกแผนการลงทุนส่วนใหญ่ประเมินตนเองมีระดับการรับความเสี่ยงได้น้อยถึงร้อยละ 70.25

สำหรับข้อมูลด้านการออมเพิ่มของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้ออมเพิ่มกับ กบข. โดยให้เหตุผลที่ไม่ออมเพิ่มเนื่องจากไม่มีเงินเหลือออมน้อยละ 30.92 รองลงมาได้แก่ การนำเงินไปออมหรือไปลงทุนรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าออมเพิ่มกับ กบข. ร้อยละ 24.86 รวมถึงไม่ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการออมเพิ่มของสมาชิกทำให้ไม่ค่อยมั่นใจการบริหารเงินออมของ กบข. ร้อยละ 22.25 เป็นต้น สำหรับกลุ่มออมเพิ่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเลือกออมเพิ่มเนื่องจากต้องการนำยอดเงินสะสมไปปรับสิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี รองลงมาได้แก่ ออมเพิ่มตามคำแนะนำของหัวหน้า/เพื่อนร่วมงาน

2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมพบว่า สมาชิกมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ กบข. ในระดับมาก โดยมีคะแนน 3.51 จากช่วงระดับคะแนนมากเท่ากับ 3.41 – 4.20 โดยประเภทสมาชิกข้าราชการทหารมีความเชื่อมั่นมากที่สุดที่ระดับคะแนน 3.63 รองลงมาคือ ข้าราชการพลเรือน 3.55 ข้าราชการ สตง. 3.51 และน้อยที่สุดคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง 3.34 คือ ข้าราชการตำรวจ

2.4 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานบริการสมาชิก กบข. ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่แม้จะรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการออมเพิ่มร้อยละ 58.50 แต่ก็ยังมีมากถึงร้อยละ 41.50 ที่ยังไม่รับรู้ สำหรับความรู้และบริการต่างๆ เกี่ยวกับ กบข. ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 ที่สมาชิกยังไม่ทราบ เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษี แผนการออมต่อ แผนการลงทุน 5 แผน และการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ กบข. จัดให้แก่สมาชิก รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลของ กบข. ผ่านสื่อต่างๆ

2.5 ผลการวิเคราะห์ด้านความต้องการและคาดหวังให้มีการสนับสนุนสำหรับเตรียมความพร้อมในการสร้างความมั่นคงภายหลังการเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าความต้องการที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมากกว่าร้อยละ 85 ขึ้นไป มีทั้งหมด 7 ประการ คือต้องการให้รับประกันเงินต้น

จะไม่ลดลงจากเดิมมากที่สุดร้อยละ 97.50 รองลงมาคือ ต้องการให้ กบข. รวบรวมข่าวสารที่สำคัญ โดยสรุปเป็นภาพรวมส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปีร้อยละ 91.75 ต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดอบรมเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุราชการร่วมกับ กบข. ร้อยละ 91.25 ให้สมาชิกสามารถนำเงินสะสม สะสมเพิ่ม (ออมเพิ่ม) และผลประโยชน์ไปค้าประกันสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ร้อยละ 91 ให้สมาชิกสามารถถอนเงินต้นหรือผลประโยชน์ตอบแทนจากการออมเพิ่มมาใช้ได้ในจำนวนที่กำหนดทุกกรอบระยะเวลา 5 ปี ร้อยละ 90.50 เงินจากการออมเพิ่มของสมาชิกสามารถเลือกแผนการลงทุนได้อิสระจากเงินออมภาคบังคับของ กบข. ร้อยละ 89.50 และรัฐสมทบเพิ่มหากสมาชิกสะสมเกินอัตรากฎหมายกำหนดขั้นต่ำร้อยละ 88.25

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของ กบข.

1.1 ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เบื้องต้นกับสมาชิก กบข. ให้มากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาการออมเพื่อการเกษียณที่เหมาะสม อัตราเงินออมที่เพียงพอต่อการยังชีพขั้นต่ำ และที่จะอยู่ได้อย่างสบายและมั่นคง

1.2 การสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงสมาชิกอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ ต่อเนื่องและทันเวลาที่

1.3 ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นในการให้สมาชิกเข้าใช้โปรแกรมต่างๆ ที่ทำให้สมาชิกได้รับทราบสถานะการเงินที่แท้จริงและเข้าใจความสำคัญของการวางแผนการเงินและบริหารเงินลงทุน ให้ได้รับผลตอบแทนตามเป้าหมายที่วางไว้ และลงมือบริหารจัดการเงินลงทุนอย่างมีเป้าหมายเพื่อให้มีเงินออมเพียงพอสำหรับใช้ในวัยเกษียณ

1.4 ส่งเสริมให้สมาชิก กบข. ส่งเงินสะสมสูงกว่าอัตราขั้นต่ำที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 3 ของเงินเดือน ซึ่งอนาคตอันใกล้จะสามารถส่งเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 30 ของเงินเดือน กบข. จึงควรใช้โอกาสนี้ในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้สมาชิกมีการออมเพิ่ม

1.5 ส่งเสริมและผลักดันให้มีการสร้างพันธมิตรวิทยากรให้ครอบคลุมทุกประเภทสมาชิกและมีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้พันธมิตรวิทยากรเป็นตัวแทนของ กบข. ในการให้ความรู้แก่สมาชิก กบข. ต้นสังกัดได้

1.6 พิจารณานำผลการวิจัยในรายละเอียดไปดำเนินการต่อยอดเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและ กบข.

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทภาครัฐที่ควรสนับสนุน

2.1 การสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกสมัครใจเพิ่มอัตราสะสมเงินออมเพิ่ม เพื่อตนเองหรือครอบครัว โดยการใช้นโยบายจูงใจในการออมเพิ่มจากภาครัฐ

2.2 การจัดทำแผนการส่งเสริมความรู้ทางการเงินแห่งชาติ (วาระแห่งชาติ) โดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ทางการเงิน เพื่อให้คนไทยมีการตระหนักรู้และเห็นถึงความสำคัญของการบริหารการเงินส่วนบุคคล และมีวินัยทางการเงิน

2.3 ให้มีการขยายอายุเกษียณราชการเพื่อให้มีระยะเวลาการออมเงินเพื่อการเกษียณมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของส่วนราชการต่างๆ

เห็นควรให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับ กบข. และการสร้างความมั่นคงทางการเงิน ภายหลังเกษียณให้ข้าราชการไทย เป็นหัวข้อหนึ่งในการฝึกอบรมข้าราชการใหม่ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการวางแผนชีวิตด้านการเงินตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งจะช่วยให้มีความมั่นคงทางการเงินภายหลังเกษียณ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่าต่อตนเอง